

Universitätsbibliothek Wuppertal

Griechische Sprachlehre für Schulen

Syntax

Krueger, Karl Wilhelm

Berlin, 1862

Zweiter Abschnitt - Vom Verbum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2232)

Zweiter Abschnitt: Vom Verbum.

§ 52. Genera der Verba.

I. Activa. Neutra und deren Passiva.

1. Von den das Genus des Verbums bezeichnenden Formationen hat die active am festesten auch active Bedeutung.

A. 1. Ueber die Ausn. *ἐάλω* und *ἐάλωσα* s. *ἀλίσχομαι* im Verz. der Anomala. Manches Andere ist mit Unrecht als Ausnahme betrachtet, wie *οἰκεῖν* von Orten als Wohnplätzen gebraucht, etwa unserm besiehn entsprechend. *Βλέπουσιν οἱ πονηροὶ νόμοι καὶ τὰς ἀσφαλῶς οἰκεῖν οἰόμενας πόλεις. Αη.*

A. 2. Transitiva Verba stehen häufig ohne Object (vgl. § 60, 7, 4f.), weil sie auf keine bestimmten Objecte zu beziehen sind, wie *δύνασθαι* bei Kräften oder mächtig sein [z. Th. 1, 18, 2], *ἔχειν* vermögend sein, *διδόναι* und *δωρεῖσθαι* Geschenke machen, *τολμᾶν* Kühn, unternehmend handeln [z. Th. 2, 43, 1], *ἀσκέειν* Übungen betreiben, *προστίθειν* einen Zusatz oder Zusätze machen [zu Th. 5, 23, 5.] u. *Ἄν δυνάμενοι εἰς ἀδύνατος πονήσοσι πάλιν κομιζονται παρὰ θνητῶν ἀδυνατόντες ἐν τῷ γήρα. Ἀρλ. Πρὸς τὸν ἔχονθ' ὁ φθόνος ἔρπει. Σο. Δοῦναί γε μᾶλλον πλουσίῳ πᾶς τις κακῷ πρόθυμός ἐστιν ἢ πένητι καγαθῷ. Εὐ. Μισῶ πένητα πλουσίῳ δωροῦμενον. Μέ. — Τολμῶντες ἄνδρες τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο. Θ. Ἐκπονοῦντα γῆς καὶ ἐπιμελούμενον καὶ ἀσχοῦντα ἄνθρωπον μᾶλλον τυχάνει τῶν αγαθῶν. Ξε. — Ξυμφέρων γέ τι εἶναι καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ τὸ δίκαιον, σὺ δὲ προστίθης καὶ αὐτὸ γῆς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος (Ξυμφέρων). Πλ. Μάντις ἀριστος ὅστις εἰκάζει καλῶς. Εὐ.*

A. 3. So erhalten manche Transitiva scheinbar intransitive Bedeutung wie *ἠλλεῖπειν*, *ἐπιλείπειν* und *ἐκλείπειν* deficere, ausgehen, fehlen, letzteres auch mit *ὁ ἥλιος* [τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν Her. 7, 37] und *ἡ σελήνη* von einer Sonnen- und Mondfinsterniß, *ἀπαγορεύειν* und *ἀπειπεῖν* (nicht *ἀπολέγειν*) den Dienst versagen, erschöpfen werden, (*δια*)τελεῖν einen Weg zurücklegen, *καταλύειν* einen Marsch beendigen, einkehren; auch einen Krieg beilegen; *ὀπλολαμβάνειν* unterbrechen, einfallen; *πόλεμος καταλαμβάνει* ein Krieg tritt ein, *ὁ λόγος κατέχει* die Sage herrscht, *ὁ λόγος αἰρεῖ* die Rede, Beweisführung nöthigt. *Ὁ αγαθὸς φίλος ἐαυτὸν τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἠλλεῖπον τῷ φίλῳ. Ξε. Ἐπιλιπούσης ἐπιστήμης ὁ ἁμαρτάνων ἁμαρτάνει. Πλ. Διὰ τὸν πόλεμον τῶν προσόδων πολλὰ ἐκλείπουσιν. Ξε. Νομηνίᾳ κατὰ σελήνην ὁ ἥλιος ἐκλείπει. Θ. Ἀνάγκη τοὺς μὲν γῆρα ἀπαγορεύειν, τοὺς δὲ καὶ ἄλλος ἐκλείπειν. Ξε. Ἐξ Ἀθῆρων ἐς Ἰστρον ἀνήρ εὐζωνος ἐνδεκατάτος τελεῖ. Θ. Θεμιστοκλῆς ἀναγκάζεται παρὰ Ἀθηναίων καταλύσαι. Θ. Ἦν καταλύειν βούλονται πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι. Θ. Ὁ Κύρος ἐτι*

λέγοντος αὐτοῦ ὑπολαβὼν εἶπεν. Ξε. Τῇ Οἰόῃ φρονίῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὅποτε πόλεμος καταλάβοι. Θ. Οὐκ ἐγένετο ὁ στόλος τοσοῦτος ὅσον οἱ τε ποιητὰ εἰρήκασι καὶ ὁ λόγος κατέχει. Θ. Ὅση ὁ λόγος αἰρεῖ βέλτισ' ἔχει. Πλ.

Α. 4. Verba activer Bedeutung bezeichnen oft die Handlung welche das Subject verrichten läßt. Κῆρος τὸν παράδεισον ἐξέκοψεν. Ξε. Προπέμφας ἐμνηστὰ εἶπεν ὅτι βούλοιο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρχουσιν. Ξε. (Εἶδον διὰ τούτων. Ἦρ.) Vgl. 11 Α. 1 u. zu Ξε. Αη. 5, 4, 2.

2. Von vielen Verben, besonders der Bewegung, hat die active Form sowohl transitive als intransitive Bedeutung, wie auch im Deutschen halten, ziehen, fahren, stürzen, kehren, wenden, brechen, schmelzen, nachlassen, nachgeben, ab- und zunehmen, passen (ἀρμόττειν).

Α. 1. So heißt ἐλαύνειν treiben und fahren oder reiten, αἰρεῖν heben und ausbrechen [3. Th. 2, 23, 1], ὀρμῶν antreiben (selten) und fortmachen, an-, vordringen, contendere, während ὀρμᾶσθαι, -ῆθῆναι ausbrechen, proficisci bedeutet; letzteres im Pr. und Impf. auch so viel als ὀρμηθῆριον ἔχειν, sede belli uti; im ungerichtlichen Sinne ὀρμῶν etwas (eifrig) treiben, ὀρμᾶσθαι sich an etwas machen, anstreben. [Τὰς ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξέμενοι μειωρούς ἠνάγαζον. Θ. zu 1, 52, 2.] Κορινθιοὶ ἄραντες ἐβδμηκοντα ναυαὶ καὶ πεντεθισκίλιαι τεθλιταὶ ἐπλεον ἐπὶ τῆν Ἐπίδομον. Θ. — Αἰετὸν τὸν ἵππον ἀνὰ κράτος ἐλαύνοντα ἐποχον εἶναι (τὸν ἵππεα). Ξε. Ὁ ἵππαρχος πρῶτος τῶν ἵππέων ἐλαύνει, οἱ δ' ἵπποτοξοὶα προελαύνουσι καὶ τῶν ἵππάρχων. Ξε. — (Ἐπὶ πλεονεξίαν καὶ ἰδιοπραγίαν ἢ θνητῇ φρέσιν αὐτὸν ὀρμηθεὶ ἀνι. Πλ.) Σοφὸν ἐκείως ὀρμᾶν ὅπου ἂν ἀσθενῇ τὰ τῶν πολεμίων ἢ. Ξε. Οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐβούλοντο ἔχειν τὸν βόρβαρον ἀπ' ἐγγυροῦ ποθεν, ὥσπερ νῦν ἐκ Θηβῶν, ὀρμᾶσθαι. Θ. Οἱ πολλοὶ ὀρμηχοτεὶς ἐπὶ τὸ σκοπεῖν τὰ τῶν ἄλλων πράγματα οὐ τρέπονται ἐπὶ τὸ ἐαυτοὺς ἔξετάζειν. Ξε. Ἠγούμαι ἡμᾶς ὀρμᾶσθαι πάντα εἰς τὸ ἀγωνίζεσθαι περὶ ἀρετῆς. Ξε.

Α. 2. In mehreren Bedeutungen intransitiv findet sich ἔχειν halten, wie in ἔχε (ὄχ) halt (stille), schweig (einstweilen): ἔχ' ἠρέμα, ἦσυχῆ verhalte dich ruhig (dramatisch ἔχ' ἦσυχος); sich verhalten, sich befinden mit Adverbien der Beschaffenheit (wohin auch gehört ὥσπερ ἔχω wie ich da bin, stehenden Fußes) vgl. § 68, 30, 3; hinhalten, hinsteuern; sich enthalten, abstehen. Λέγε — ἔχε αὐτοῦ. Αη. Ἔχε δὲ, ἔφην ἐγώ· ἄξιον γάρ τοι ἐπισκέρασθαι ὁ λέγεις. Πλ. Εἰ βούλει, ἔχ' ἠρέμα· δοξῶ γάρ μοι τι καθορᾶν πιθανώτερον τούτου. Πλ. Ἐχ' ἦσυχῆ ὧ ἵππια. κινδυνεύομεν γάρ τοι ἐν ἄλλῃ τινὶ ἀπορίᾳ εἶναι. Πλ. Ἀναγκαίως ἔχει πατριδος ἐραὴν ἀπαντας. Εὐ. Εὐαγόρας εὐθύς, ὥσπερ εἶχε, προσέβαλε πρὸς τὸ βασιλεῖον. Ἰσ. Ἐκ τῆς Κατάνης ἔσχον κατὰ τὸν Ἄεοντα καλούμενον. Θ. (Ἑλληνικοῦ πολέμου ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι. Θ.)

Α. 3. Noch häufiger intransitiv finden sich (die meisten nur so) Composita von ἔχειν: ἀντέχειν widerstehen, ἀπέχειν entfernt sein, διέχειν aus einander liegen, ἀνέχειν empors-, hervorragen, προέχειν hervorragen, ὑπερέχειν überragen, ἰβερτεφνειν, ἐπέχειν sich erstrecken, verweilen, aufhören, abstehen, [κατέχειν] κατέσχεον hinsteuern, προσέσχεον ich legte an, laudete an, wie auch ἔσχεον [3. Th. 1, 110, 2], παρέχειν freistehen. Bei προσέχειν Acht geben

hat wohl das oft auch hinzugefügte τὸν νοῦν vorgefchwebt. Τοῖς τοι δεκαίοις ἀντέχειν οὐ δύναιτο. Εὐ. Τὸ μέσον ἴσον τῶν ἐσχάτων ἀπέχει. Πλ. Κακοιοργίης Σωκράτης πάντων ἀνθρώπων πλείστον ἀπέχειν. Ξε. Ἡ Μινώα οὐ πολὺ διέχει τῆς ἠπείρου. Θ. Ἀλοπεκόντηος Χερδούρησον μὲν ἔστιν, ἀρωτήριον δ' ἀνέχον πρὸς τὴν Ἰμβρον ἀπωτάτω τῆς Θράκης. Δη. Ἡ Θάψος ἐστὶ χειρόνησος ἐν στενῷ ἰσθμῷ προύχοντα εἰς τὸ πέλαγος. Θ. Ἀνυατὰ οἱ προύχοντες πράσσουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχοροῦσαν. Θ. Κράνος τὸ Βοιωτογογῆς στεγάζει μάλιστα τὰ ὑπερέχοντα τοῦ Θωρακος, ὅραν δ' οὐ κολύει. Ξε. Χρῆ δόλω τοὺς ὑπερέχοντας κρατεῖν. Αἰσ. Ἡ μεσότης ὑπερέχει καὶ ὑπερέχεται. Πλ. Σεισμὸς ἐπὶ πλείστον μέρος γῆς ἐπέσχον. Θ. Θεμιστοκλῆς ἐνιαυτὸν ἐπισχῶν βασιλεῖ περὶ ὧν ἦκεν ἐδήλωσεν. Θ. Ἐπίσχεος οὔτος ὡς ὀλίγον μ' ἀπώλεσας. Δρ. Ἡσχυνθήμεν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δεκρυεῖν. Πλ. Κατασχόντες εἰς τὸν λιμένα τῶν Χίων νεῶν ἐκρατήσαν. Θ. Ἀναγκάρον ἦν τῆ νηὶ προσέχειν εἰς Ρόδον. Δη. Καλῶς γε σωφρονεῖν παρεῖχέ σοι. Εὐ. [3. Th. 1, 120, 3.]

Α. 4. Φέρονε führen vom Wege (wie ἄγειν) ist auch aus 1 Α. 2 erklärbar; entschieden intransitiv sind διαφέρειν verschieden sein, sich auszeichnen und προξέρονε hervorragen, ὑπερξέρονε überragen [3. Th. 1, 81, 1], συμξέρονε nützen. Ἡσίων τὴν πρὸς τὸ ὄρος γέρονταν ὁδόν. Θ. Ἀρχων ἀγαθὸς οὐδὲν διαφέρειν πατρὸς ἀγαθοῦ. Ξε. Οὐ τῷ πλήθει τῶν ἐτῶν πρὸς τὸ γρονεῖν εὐ διαξέρονε, ἀλλὰ τῇ γούσει καὶ ταῖς ἐπιμελείαις. Ἰσ. Εἴ τις τι ἕτερος ἕτερον προξέρονε ἢ δόμῃ ἢ ἐπιστήμῃ, ἐπιδειξάτω. Θ. Ἀνχοῦργος βασιλεῖ ἔδωκε τοσάντα ὥστε μήτε δεῖσθαι τῶν μετρίων μήτε πλούτῳ ὑπερξέρονε. Ξε. Ἰατρὸς ἀγαθὸς οἶδεν ὅ, τι συμξέρονε τοῖς κάμνονσιν. Ξε.

Α. 5. [6.] Ἄγειν marchiren mit seinen Compositen sagte man, wie ducere, eigentlich nur von dem Befehlshaber und als Object schwebte das Heer, die Soldaten vor. [Krieger zu Xen. An. 4, 8, 12.] Doch entschieden intransitiv findet sich ὄπαγειν. Καιρὸς ἔστιν ἄγειν ἐπὶ τοῖς πολέμοις. Ξε. Παρήγγειλε τοῖς ἀπιούσιν ὄπαγειν ἐπὶ τῆς Ἡϊότος. Θ.

Α. 6. [5.] Eben so finden sich intransitiv (ἀπο-, ὑπο-) στρέφειν und χαλᾶν; παύειν bei. im Imperativ, doch nicht eben in der att. Prosa. [Plat. Phaidr. 228, e.] Wohl immer intransitiv gebraucht die attische Prosa παύειν anstoßen, Unglück haben. Τάναντία στρέψαντες ἔγενον. Ξε. Τάναντία ἀποστρέψας ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο. Ξε. Ὑποστρέφοντες ἡμῖνοντο. Θ. Ἐπειδὰν αἱ ἐπιθυμίαι χαλᾶσωσι, δεσποτῶν πάντων πολλῶν ἔστι καὶ μαινομένων ἀπηλλάχθαι. Πλ. Πᾶς, ἐκκέρουκάς με ἐλπίδος. Πλ. Φαίδρω. Δοκεῖ μοι τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός εἶναι καὶ εὐτυχόντα ἐξυβρίσαι καὶ πταίσαντα ταχὺ πῆξαι. Ξε.

Α. 7. Mehrere Verba erscheinen nicht leicht anders als in Compositen intransitiv. So βάλλειν in (δια)βάλλειν übergehen zu Arr. An. 1, 4, 1), μεταβάλλειν wechseln, sich verändern, εἰσβάλλειν [mit τὸ ὄρεθρον Her. 1, 179, 2] und ἐμβάλλειν sich ergießen, einfallen (in ein Land) und angreifen, προσβάλλειν anlegen [3. Th. 6, 4, 6] und angreifen, συμβάλλειν zusammentreffen, auch vom Kampfe, ὑπερβάλλειν übergehen, 3. B. ὄρος über einen Berg, und über treffen. Μεταβεβληκυῖων τῶν περὶ Θεοῦς θεῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις μεταβάλλειν χρῆ καὶ τοὺς νόμους. Πλ. Ἀχέρων ποταμὸς εἰσβάλλει εἰς τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην. Θ. Ὁ Μαρσίας ποταμὸς ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαιανδρον. Ξε. Ἰκανοὶ ἔσμεν εἰς τὴν χώραν εἰσβάλλειν. Ξε. Δοκεῖ πᾶσιν, ἐπειδὰν ἐμβάλωσιν οἱ πολέμοι εἰς τὴν χώραν, τότε μά-

χεσθαι. Ξε. Ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἐςέβαλον ἐς τὸ στράτευμα. Θ. Συνεύχονε τὰ μὲν ἄλλοις ἐμβεβληθέναι, τὰ δὲ αὐτοὺς ἐμβεβλησθαι. Θ. Προσέβαλε τοὺς Ἀθηναίους, τῇ πόλει, πρὸς τὴν πόλιν. Θ. Τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες ἐκράτησαν. Θ. Εὐρήσομεν τοὺς μὲν ὑπερβαλόντας, τοὺς δ' ἑνδεστέροισι ὄντας. Ἰσ.

Α. 8. Von *ίέναι* finden sich bei Attikern wohl auch nur Composita intransitiv, wie *ξίέναι* sich ergießen, *καθίέναι* sich herablassen, *ἀνίέναι* nachlassen. Ὁ Ἀχελῷος ποταμὸς ἐς θάλασσαν ἐξίησι παρ' Οἰνιάδας. Θ. Οἱ γέροντες συγκαθιέντες τοῖς νέοις εὐτραπέλιαι καὶ χαριεντιμῶν ἐπιπλανταί. Πλ. Μῆτε νῦξ μῆτε ἡμέρα ἐπιστέτω σε ὥστι ἀνίέναι πρᾶσσαι τι. Θ. [Ueber *ἀγίέναι* z. Th. 7, 19, 4.]

Α. 9. Von *ιδόναί* (das als Simplex bei Attikern Prosaikern nicht leicht intransitiv vorkommt für sich hingeben) gebrauchten *ἐκιδόναί* für sich ergießen wohl nur die Jünger und Späterer; *ἐνιδόναί* nachgeben [z. Th. 4, 35, 1] und *ἐπιιδόναί* zunehmen, Fortschritte machen auch die Attiker. [Εἰδώσιν οἱ ἄνθρωποι οὐ ἐπιθυμοῦσιν ἐλπίδι ἀπερισκεπτόν ιδόναί (?) Θ.] Ἰστρος ποταμῶν μέγιστος γέγονε, ποταμῶν καὶ ἄλλων ἐς αὐτὸν ἐκιδιδόντων. Ἠρ. Οἱ ἄνθρωποι περὶ γένοιτο τοῖς ἐκονσίως ἐνδοῦσιν ἀνθησάσθαι. Θ. Ὅρω ἐπὶ πάντων ὁμοίως καὶ γούσι διαφέροντας ἀνθρώπους καὶ ἐπιμελεία πολλὴ ἐπιιδόντας. Ξε.

Α. 10. Von *μιγνύναι* gebrauchte man intransitiv *προμιγνύναι* und *συμιγνύναι* zusammentreffen, freundlich sowohl als feindlich; selten *ἐπιμιγνύναι* verkehren [zu Ξε. An. 3, 5, 16], gewöhnlicher *ἐπιμιγνύσθαι*. Ἐκέλευσαν ὑπάγειν, ὅπως οἱ τελευταῖοι λόγοι προσμιξείων. Ξε. Σωθέντες οἱ ἀναβάτες μετὰ Κύρου συνέμιξαν Θίβρωνι. Ξε. Εἰ βούλοιντο ἀθροῖο ἐκ τοῦ τείχους προσπεσεῖν ποι, ὅπῃ προσμιξείων πολλὸν ἐξ ἔδωμενέστερον συμιγνύνοιν τῶν περιόντων. Ξε. Τῆς ἐμπορίας οὐκ οὐσης οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις οὐ χαλεπῶς ἀπυρίσταντο. Θ.

Α. 11. Von *λείπειν* gebrauchte man auch intransitiv *διαλείπειν* auseinander sein, dazwischen treten, selten *ἀπολείπειν* sich entfernen [z. Th. 3, 10, 1], wie häufiger *ἀπαλλάσσειν* davon kommen; über *ἐπι-* und *ἐκλείπειν* 1 Α. 3. Ἐπορεύετο ἄρματα διαλείποντα σιγρὸν ἐπ' ἀλλήλων, τὰ δρεπανηφόρα καλούμενα. Ξε. Διαλιπούσης ἡμέρας μάχῃ αὐθις γίγνεται. Θ. (Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπέλιπον ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου. Θ.) Κυβερνᾶν κατασταθεῖς ὁ μὴ ἐπιστάμενος ἀσφρῶς ἂν καὶ κακῶς ἀπαλλάξείων. Ξε.

Α. 12. Wie *ὀφθαίνειν* anbreehen regelmäßig, so findet sich auch *διαθαίνειν* durchschimmern, *παθαίνειν* und *ὀποθαίνειν* auch von Geistesverwirrung. Ἐπὶ ἡμέρα (ξως, ἔαρ) ὀπέθαίνων, ἐπορευόντο. Ξε. (Τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον καὶ τὸ ταπεινὸν τε καὶ ἀνελεύθερον διὰ τοῦ προσώπου καὶ διὰ τῶν σχημάτων διαθαίνει. Ξε.) Πολλὰ διὰ τὸ κάλλος ὑπὸ τῶν ἐπὶ ταῖς ὥραιαις παρακεκινηκότων διαφθείρονται. Ξε. Ὁ μαινομένος καὶ ὀποκεκινηκῶς οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ θεῶν ἐλπίζει δυνατόν εἶναι ἄρχων. Πλ. [z. Ver. 5, 106, 3.]

Α. 13. Intransitive Bedeutung haben endlich die zweiten Perfecte von den sonst transitiven Verben *ἄγνυμι*, [δαίω,] *ἐγείρω*, [ἐλπω, κήδω,] *μαίνομαι*, *οἶζω*, *ὄλλυμι*, *πέθω*, *πῆγνυμι*, (πράσσω,) *ὀγνυμι*, *σῆπω*, *τήζω*, *γαίνω*. Vgl. das Ver. § 40 u. B. 2 § 39. 40. Ueber *ἔστηκα*, *εἰσῆχεν* und *ἔστην* B. 1 § 36, 11, 5; über *δέδωκα* und *ἔδων*, *πέποικα* und *ἔπον*, [ἔσκηκα und ἔσκην] s. *δῶ*, *γῶ* und *σκέλλω* § 40.

Α. 14. Viele Intransitive erhalten mit Präpositionen zusammengesetzt transitive Bedeutung. Beispiele § 46, 6, 9.

3. Die Neutra (activer Form) sind der Bedeutung nach theils Active, wenn sie eine Thätigkeit ohne Einwirkung auf ein Object bezeichnen, wie *βαίνειν, φεύγειν, βοῶν*; theils Passive wenn sie ein Leiden an und für sich, nicht auch die Kraft von der es ausgeht, bezeichnen, wie *πάσχειν, πενθεῖν*.

Α. 1. Viele Neutra finden sich, da sie der Bedeutung nach dem Passiv ähnlich sind, auch wie dieses mit *ὑπό* und dem Ge. verbunden. *Μη οἴσθε τίς τῶν ἀδικημάτων ἀρχάς ἀπό θεῶν, ἀλλ' οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων ἀσελγείας γενέσθαι. ΑΙ. Τοιαύτας ὕβρεις ἐγὼ ἀκήσκα γεγονέναι ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ΑΙ. Δίξην διδύσασιν οἱ παραβάντες τοὺς ὑπὸ τῶν θεῶν κειμένους νόμους. ΞΕ. Πέντε ἄνδρες ἔφοροι κατέστησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων ἐταίρων. ΑΥ. Οἱ ἐκ τῶν νηῶν κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπὸ Μίνω. Θ. — (Ἦλθε τῇ Ἑλλάδι κίνδυνος ὑπὸ βαρβάρων. ΞΕ. Ἔδοξε προσχωρήσειν ἡ πόλις ὑπὸ τινῶν ἐνδοθεν προσόντων. Θ. Λέομαι συμβῆναι ὑμᾶς ὥσπερ ὑπὸ δαιτητῶν συμβιβάζοντων. ΠΙ. —) Ἡ πόλις ἡμῶν ἐδόξασε τῶν τευχῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων πεπιωκότων. ΑΙ. Πανσανίας ἐς τὴν εἰρκὴν ἐσπίπτει ὑπὸ τῶν ἐφόρων. Θ. Οἱ Ἀλκιμανοῖδα ὑπὸ τυραννῶν ἐξέπεισον. Αἴ. Τοιαύτη συμφορὰ περιπέπτωκεν ὑπὸ τούτων. Αἴ. — Κριτίας ἐφυγεν ὑπὸ τοῦ δήμου. ΞΕ. Ὅτι πολλὰ εἶχον, αἰ τι ἀπέβαλλον ἢ ὑπὸ τῆς πόλεως ἢ ὑπὸ τῆς τύχης. ΞΕ. Ἀπόλεσαν τὴν ἀρχὴν ὑπὸ Περσῶν Μῆδοι. ΞΕ. Προσταίης πόλεως οὐδ' ἂν εἰς ποτε ἀδίκως ἀπόλοιτο ὑπὸ τῆς πόλεως ἢ προσταίῃ. ΠΙ. Οὐχ ὑπὸ τῶν πληγῶν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ λατροῦ ὁ ἀνὴρ ἀπέθανεν. ΑΥ. Νικόδημος ὑπ' Ἀριστάρχου τετελευτήκει βίαιῳ θανάτῳ. ΑΙ.*

Α. 2. Eben so findet sich *ὑπό* mit dem Ge. bei neutralen Verben mit Adverbien. *Κακῶς πάσχει ὑπ' ἀμφοτέρω. Θ. Οὕτω διαζέμαι ὅφ' ὑμῶν. ΞΕ. Πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῶν τὰ πράγματα ἔχει; Αἴ. Τίς ἂν τοιοῦδ' ὑπ' ἀνδρὸς εὐ πράξειεν ἂν; ΣΟ. Οὐχ ἂν ἀξιώσατε κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν ὑμετέρων παίδων. Αἴ. Μέγα δοκεῖ εἶναι εὐ ἀκούειν ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων. ΞΕ.*

Α. 3. Außerdem kann ein Verbium mit seinem Object verbunden den Begriff eines Passivs enthalten und so *ὑπό* mit dem Ge. bei sich haben. *Ἡρώτων εἰ τι ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασιν. Θ. Ἦν τις παῖς ποτε πληγὰς λαβὼν ὑπ' ἄλλον κατεῖπε πρὸς τὸν πατέρα, αἰσχρόν ἐστι μὴ οὐκ ἄλλας πληγὰς ἐμβάλλειν τῷ υἱῷ. ΞΕ. Ἀτίαν ἔσχον ὑπὸ τῶν ἐτέρων. ΠΙ. Φεύγει ὑπ' ἐμοῦ τὴν δίξην. Αἴ. Πολλοὶ οἷς ἔξην φίλοις χρῆσθαι τούτοις δούλοις μᾶλλον βουλευθέντες χρῆσθαι, ὑπ' αὐτῶν τούτων δίξην ἐδίδοσαν. ΞΕ. Ὑπὸ τούτου τοῦ ἀνθρώπου πάντα κακὰ ἀκούω. ΠΙ.*

Α. 4. Da nach § 46, 5 auch Neutra eines Accusativs empfänglich sind, so können sie auch ein Passiv haben. *Ποῖον ἔρεῖς βίον ὃν οὐ βεβίωκας, ἐπεὶ ὁ γε βεβιωμένος σοι τοιοῦτος ὢν τυγχάνει; Αἴ. Ἦν τὰ παρ' ἡμῶν ὑψηροῦται, ταχέως ὄψεσθε τὴν πόλιν εὐδαίμονα γεγενημένην. Ἴσα. Ἰκανὰ τοῖς πολεμίοις εὐτύχηται. Θ. Τὰ χρεῖματα κίνδυνενεται τῷ θανάτῳ. Αἴ. [3. Th. 3, 39, 7. vgl. zu 1, 73, 2. 2, 35, 1.] Οἱ ἱερεῖς τοῖς σώμασιν ἱατρικὴν ἐξέθρον ἐπιχοροίαν, οὐ διακεκινδύ-*

νευμένοις φαρμάκοις χρωμένην. *Ισ.* Διὰ τὴν Πλειστοάνατος κάθοδον παρανομηθεΐσαν πταίσματα ξυνέβαιεν. *Θ.* Τεθοροβήμαι μὴ τινες ἀγνοήσοσι με ψυχρωγηθέντες τοῖς ἐπιβεβουλευμένοις καὶ κακοηθεῖς τούτοις ἀντιθέτοις. *ΑΙ.*

Α. 5. So finden sich denn besonders substantivirte Participia von Passiven mancher Nentra zum Theil in einer uns ziemlich fremdartig erscheinenden Weise, wie τὰ σεσωφρονημένα das mit besonnener Mäßigung Geübte, τὰ ἡσεβημένα das gottlos Verübte, τὰ πεπονημένα das mit Anstrengung Verrichtete, τὰ πεπρεσβευμένα das auf einer Gesandtschaft Ausgeführte, τὰ πεπολιτευμένα das in der Staatsverwaltung Gethane, τὰ κινδυνευθέντα das gefahr-voll Bestandene, παρακεκινδυνευμένον ein gewagter Ausdruck, τὰ δυστυχηθέντα die erlittenen Unfälle. *Τῶν σεσωφρονημένων ἐν τῷ βίῳ μοι χάριν ἀπειληγέαι νομίζω. ΑΙ.* Ἀνεμνήσθησαν πάντα τὰ ἡσεβημένα αὐτῷ. *Αν.* Θηβαῖοι τὸν Φίλιππον οὐκ ἠδύναντο κολῶσαι τῶν αὐτοῖς πεπονημένων ὕστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν ἔχειν. *Αη.* Τὰ πρόσθεν πεπραγμένα καὶ πεπρεσβευμένα ἀποκτείνειν ἂν τὸν Αἰσχίνην δικαίως. *Αη.* Μέλλω λόγον δίδοναι τήμερον τῶν κοινῶν πεπολιτευμένων. *Αη.* Οὐ ἥξιον τὰ ὑπὸ πολλῶν κινδυνευθέντα ἐφ' ἐνὸς ἡγήσθαι. *Αν.* Φθέγγεται τι παρακεκινδυνευμένον. *Αρ.* Ἐπηνώρησαν τὰ ὑφ' ἐτέρων δυστυχηθέντα. *Αν.*

Α. 6. Ausdrücke wie im Lateinischen venit, curritur man kommt, läuft, sind im Griechischen nicht üblich. Auch in einer Verbindung wie ὁπότερος ἐστί ἐν ἀθλῷ κινδυνεύεται (*Θ.*) ist der Satz ὁπότερος ἐστί als Subject zu nehmen.

II. Passiv.

4. Bei Passiven kann als Subject nicht bloß das nähere, sondern auch das entferntere Object des Activs eintreten, besonders wenn es ein persönlicher Begriff ist.

Α. 1. So stehen Passive deren Active das Subject derselben im Ge. oder Da. bei sich haben würden. *Νικηράτος ἐρῶν τῆς γυναικὸς ἀντεροῦται. Εξ.* Διδάσκειτε τοὺς παῖδες τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν βασιλεύεσθαι ἢ γὰρ καλῶς ἀρχεσθαι μάθωσι, πολλῶν ἀρχῆν διγνώσονται. *Ισ.* Οὐδ' ὑπὸ γε θεῶν ποτε ἀμελείται ὅς ἐν προθυμείσθαι ἐθέλῃ δικαίως γίγνεσθαι. *Πλ.* Μὴ περιίδητε τοὺς προγόνους ἐπι μᾶλλον καταφρονομένους ἢ νῦν καταπεφρόνηνται. *Αη.* — Οὐδέτι ἀπειλοῦμαι, ἀλλ' ἤδη ἀπιλω ἄλλοις. *Εξ.* Πολλοὶ διὰ τὸν πλοῦτον ἐπιβουλενομένοι ἀπόλλονται. *Εξ.* Ὁμολογῆται κοσιτόν εἶναι πιστεύεσθαι ὑπὸ τῆς πατρὶδος ἢ ἀπιστεῖσθαι. *Εξ.* Ὁ πένης ἐλείπει, ὃ δὲ πλούσιος φθονεῖται. *Ιν.* Τάσσειν γε μᾶλλον ἢ πιτάσσεσθαι θέλει. *Εδ.*

Α. 2. Wenn das Activ zwei Objecte haben würde, so bleibt bei der Umwandlung ins Passiv der Ac. unverändert. [Hermann De ell. p. 168.] So geht ἐκκόπτειν τινὶ τὸν ὀφθαλμὸν über in ἐκκόπεται τις τὸν ὀ. Bei Verben die den Ge. regieren ist diese Weise selten. *Βασιλείαν παῶν δικαιοτάτην βασιλεύονται. Πλ.* Οἱ δολιχοδρομοὶ τὰ σζέλη μὲν παχύνονται, τοὺς δὲ ὤμους λεπτόνονται. *Εξ.* Τίς οὐκ ἂν ταῖς ἡδοναῖς δουλέων ἀσχερῶς διατεθῆ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν; *Εξ.* Εἰ συγχωρήσατε, καὶ ἄλλο τι μείζον εἶδος ἐπιταχθήσαθε. *Θ.* Vgl. *Α. 8.*

Α. 3. Analog erscheint dieser Ac. auch bei zweiten Perfecten intransitiver Bedeutung. Ἐώραν τὸν Φίλιππον ἐπὲρ ἀρχῆς τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπρωμένον. Αἱ. vgl. And. 1, 61.

Α. 4. Von καταγιγνώσκειν u. ä. Verben (§ 47, 24) sagt man zwar καταγιγνώσκειται τις nach Α. 1; aber gewöhnlich θάνατος καταγιγνώσκειται τινος. Ἀν νόμῳ τις καταγινώσθῃ, οὐκ ἀποκτινύουσιν ἐν ἑορτῇ. Ξε. Ἀπάντων θάνατος καταγιγνώσκειτο. Αἱ. — Κατηγόρηται Ἐπιζωράτους ἰκανά. Αἱ. [vgl. 3. Th. 1, 95, 2.]

Α. 5. Auch der Dativ kann beim Passiv stehen, indem das Verbum entweder unpersönlich gebraucht wird oder ein Ac. des Activs Subject geworden ist. Daher denn auch 3. B. ἐπιβεβουλευμένα. Doch ist diese Weise seltener als die Α. 1 und 2 angegebene. Ἀκούσας ἐπιβουλευέσθαι τῇ πόλει βοηθῶν παρῶν. Ξε. — Νῦν σοι γράσω τι πρᾶγμα δευρὸν καὶ μέγα, ὃ τοῖς θεοῖς ἅπασιν ἐπιβουλεύεται. Αἱ. Οὐ περιωρῶν τὰ γινόμενα ὡς καὶ ἐκείνοις ἐπιβουλεύόμενα. Θ. Δίκης Λακεδαιμονίου ἐπιτραπείσης τὴν γῆν ἔτεμον. Θ. (Ἀνέστησαν αὐτοῦς οἱ ἐπιτραπόμενοι τὴν φυλακὴν. Θ.)

Α. 6. Von Verben die zwei Objectaccusative regieren wird beim Passiv der persönliche Subject, der sachliche bleibt unverändert. Οὐδὲν ἄλλο διδάσκειται ἄνθρωπος ἢ ἐπιστήμην. Πλ. [vgl. § 46, 15.] Ἡ πόλις περιμανῶς ὠφέλητο. Θ. Ὑπὸ τῶν ἑχθρῶν περιουλάται πᾶσαν τὴν οὐσίαν. Πλ. Τισαρσένης ὑπὸ βασιλέως νεωστὶ ἐτύχανε πεπραγμένος τοὺς φόρους. Θ. Αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα οἱ θεοὶ ὀρθῶς ἐκλήθησαν. Πλ. [vgl. § 46, 13.] Ἡ καταφρόνης ἐκ τοῦ πολλοῦς σφάλειν τὸ ἐναντίον ὄνομα ἐφροσύνη μετωνόμασται. Θ. Ἄωδεκα ἡμῖν ἡ χώρα πᾶσα εἰς δύνειον ἴσα μόρια νενέμηται. Πλ. (Σύντασα ἡ χώρα κατὰ δώδεκα μέρη διανεμένηται. Πλ.) Vgl. § 46, 15 u. Α.

Α. 7. So steht bei Passiven auch der Ac. des Inhaltes (§ 46, 5 vgl. 6). Πᾶσαν θεραπείαν ὡς ἰσόθεος θεραπεύεται ὑπὸ τοῦ ἐρωδῶτος. Πλ. Τὴν δόξασαν ζημίαν τοῖς ἄρχουσι ζημιόσθω. Πλ. Ἐκαστος ἂν ἀσχυνθεῖ τὴν τάξιν λιπεῖν ἢν ἂν ταχθῇ ἐν τῷ πολέμῳ. Αἱ. — Μίαν μάχην ἠττήθησαν. Αἱ. Ἰσαρίθμους πληγὰς μαστιγούσθω. Πλ. Μέγα τὸ ναυὰ τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι. Θ. Ἄλοὺς τὴν γραφὴν τῆς οὐσίας ἦδεν ἐσθητόμενος. Αἱ.

Α. 8. Eben so erscheinen bei Passiven häufig als Accusative der Art substantivirte Neutra von Adjectiven und Pronominaladjectiven. Vgl. Α. 2. 6. Ἀπέχομαι πρὶν ὑπὸ σοῦ τι μείζον ἀναγκασθῆναι. Πλ. Μεγάλα ἂν ζημιόιο, εἰ τοὺς σαυτοῦ κατακάνεις. Ξε. Πολλὰ ἔλαττοῦμαι Αἰσχίνου. Αἱ. [3. Th. 4, 58.] Ὁ δαίμων ὡς ἀνάξιν ἠτιμώμεθα. Εὐ. — Ταῦτα μὲν ἡ πόλις βλάπτεται, ἐγὼ δ' ἰδίᾳ τι; θεάσασθε ἡλίκα. Αἱ. [3. Th. 4, 64, 1. vgl. 8, 48, 5.] Μέννησαι ὃ, τι ἠρωτήθης. Πλ. Ταῦτα οὐδεὶς ἂν πεισθεῖη ποτέ. Πλ. Τοσοῦτον ἠτώωνται. Αἱ. Αἰσχίνης λινοφόρος καὶ τοιαῦτα προσαγορεύεται. Αἱ.

5. Das Subject des Activs steht beim Passiv gewöhnlich entweder als Dativ (§ 48, 15, 3) oder mit ὑπὸ im Genitiv. Βούλονται πάντες ὑπὸ τῶν παίδων θεραπεύεσθαι. Αἱ. Οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες ἄρχεσθαι σώφρονες καὶ

ἐλεύθεροι καὶ χορηγοὶ νομίζονται, οἱ δ' ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχιῶν ἀνάνδροι καὶ δούλοι. Ἀη. Τὸ κεινῆσθαι ὑπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῆς πόσεως πάνν ὑκόν καὶ θηριώδες δοκεῖ εἶναι. Ξε.

Α. 1. Παρά mit dem Ge. findet sich besonders bei Passiven von Verben die ein Geben oder eine Aeußerung bezeichnen, und zwar in Verbindung mit persönlichen Begriffen. Nicht häufig ist ἀπό, von einem Ausgehen oder einer Veranlassung gebraucht. Ἀριστοφ. καὶ Ἀριστογόνοι μέγιστα δέδονται δωρεὰ παρ' ἑμῶν καὶ ὑπὲρ μεγίστων. Ἀη. Τὸ ὁμολογηθῆν παρὰ βελτιόνων πον κυριώτερον ἢ τὸ παρὰ χειρόνων. Πλ. — Ἐπράχθη ἀπὸ τῶν τυράννων οὐδὲν ἔργον ἀξιόλογον. Θ. Γνώμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέγοντο. Θ. [Vgl. Reg. 3. Th. u. ἀπό S. 240, a.]

Α. 2. Sehr selten bei Passiven ist in der attischen Prosa πρὸς mit dem Ge.; Ξ steht meist nur, und auch dies nicht oft, bei Verben des Gebens. Vgl. § 68, 37, 3 u. 17, 9. Vgl. zu Ξ. Α. 1, 1, 6. Κύρος ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι θεραπεύειν φίλους. Ξε. Τοῦτό μοι πὸς ἐν θεοῦ δέδοται, ταχὺ οἶφ' εἶναι γνώων. Πλ.]

6. Die passive Form findet sich von manchen Verben auch wo das Subject zu seinem Leiden thätig mitwirkt und wo wir Active mit dem Reflexiv oder auch bloße Active gebrauchen: mediales Passiv.

Α. 1. Als wirkliche Passive erkennbar sind diese Verba an ihren passiven Aoristen. Ἡθροίσθησαν καὶ ἀντιπαρστάξαντο. Ξε. Ξυστραφέντες τοὺς πολεμίους κολύσους διελθεῖν. Θ. Συσπειραθέντες ἐχώρον ἐρῶμένως. Ξε. Τὸ εὐώνυμον διεσπάρη. Ξε. Οἱ Ἕλληνες διεκρίθησαν πρὸς τὴν Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους. Θ. Σεισμοῦ γενομένου διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἶκον. Θ. — Πῆ πορευθεῖς τὸν βιον ὡς ἀριστ' ἂν διέλθοι; Πλ. Ἀντερέται ἐκομισθησαν. Θ. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας. Θ. Παντός φητοῦ ἡ πρώτη βλάστη καλῶς ὀρηθεῖσα πρὸς ἀρετὴν τῆς αὐτοῦ φύσεως κυριωτάτη τέλος ἐπιθεῖναι. Πλ. Οὐ χρεὶ ἀπαρκεῖσθαι ἐπειχθήναι. Θ. Ἐν τοῖς ἀγαθοῖς ἡ πόλις ἡμῶν οὐκ ἀπελείφθη. Ἰσ. Ἀμηήτηρ ἀγίζετο εἰς τὴν Ἀττικὴν ὅτ' ἐπλανήθη τῆς Κόρης ἀρπασθείσης. Ἰσ. Κινηθῆναι οὐκ ἔδυναντο ἐκ τοῦ χωρίου. Ξε. Οὐδεὶς ἐτι πέτρος ἀνωθεν ἠνέχθη. Ξε. Οἱ εἰς ἔρωτας ἐκκυλισθέντες ἦτιον δύνανται τῶν τε δεοντων ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν μὴ δεοντων ἀπέχεσθαι. Ξε. Βληθεῖς μετεστράφη. Ξε. Οὗτο τοῦτο πῶποτε ἐπεισθῆν ὡς ἡ ψυχὴ, ὅταν τοῦ σώματος ἀπαλλαγῆ, τέθνηκεν. Ξε. Οὐκ ἐστι χωρίον ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέντες σωθῆιητε. Θ. — Εὐώχηθέντες ὑβρίζουσιν. Ἀρ. Ἡ βουλή συνεστίαθη. Ἀη. Ἐκεῖ ἐστι πόα καθέσθαι ἢ κατακλιθῆναι. Πλ. Χρη' ὑπνον ἐγχαρή εἶναι, ὥστε δύνασθαι καὶ ὄψε κοιμηθῆναι. Ξε. Οἶναρ ἰδῶν ἐξηγέρθη. Ξε. — Ἐποίησα οὐδὲν ἐφ' ᾧ ἤσχύνθη. Ξε. Ἀνισθεῖς κατέσχε τὸν φθόνον. Ξε. Οἱ τῶν παρατιζα ἡδονῶν ἀπεχόμενοι οὐχ ἴνα μνηστέοι εὐφρανθῶσι, τοῦτο πράττουσιν. Ξε. Ἐπειδὴν τις σφόδρα ἡσθη ἢ φοβθη ἢ ἢ λυπηθη ἢ ἐπιθυμήσῃ, κακὸν ἐπαθεν ἀπ' αὐτῶν. Πλ. Ὡς ἤκουσε τὸν ἀγγέλον, ἐξεπλάγη καὶ ἐγοβέιτο. Ξε. Πρὸς τὰς ἀγγελίας κατεπλάγη. Θ. Οἱ ἀγαθοὶ ἂν τι ὀργισθῶσι τοῖς γονεῦσιν, αὐτοὶ εὐφρανθῶσι. Πλ. Θυμωθεῖς τοῖς αἰτίους σπουδαιότερον εἶπον ἅ εἶπον. Πλ. Μὴ ψευσθῆναι ποιήσωμεν τῶν ἐλπιδῶν τοὺς εὐνοὺς ἡμῶν ὄντας. Ἰσ. — Μελέτε περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων

λέγειν, ἵνα συνεθισθῆς ὁμοία τοῖς εἰρημένους φρονεῖν. Ἰσ. (Παθήματα μεγάλα ξυνηρέχθη γενέσθαι τῇ Ἑλλάδι. Θ.) Πρὸς τοὺς πολίτας μετὰ προσηγορίας προσηρέχθη. Ἰσ. Διενεχθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους. Θ. Νομιζόμεν τὰς μεγάλας ἔχθρας μάλιστα' ἂν διαλύεσθαι ἦν τις μετρίως ξυναλλαγῆ. Θ. Νῦν πρὸς ἀλλήλους δι' ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλλαγῆναι. Θ. — Θάρσει' λέγων τάληδὲς οὐ σφαλεῖ ποτε. Σο.

Α. 2. Manche der angeführten Verben finden sich eben so wohl auch in der eig. passiven Bedeutung, wie ἀθροίζεσθαι, κομίζεσθαι, κινεῖσθαι, γέρεσθαι, σώζεσθαι; von den übrigen erscheinen die Simplicia überhaupt und die Composita wenigstens in der ureigentlichen Bedeutung nicht leicht anders als in medial passivem Sinne. Πείθεσθαι, πεισθῆναι heißt sowohl überredet werden, sich überreden, bewegen lassen als glauben, trauen, gehorchen, hat aber in der letztern Bedeutung das Futur πείσομαι. Φαίνεσθαι (φανθῆναι) heißt gezeigt werden, φαίνεσθαι, φανῆναι, φανήσθαι, und γανείσθαι erscheinen. Ἀσκληπιὸς ἐπὶ χροσίου ἐπεισθη πλούσιον ἄνδρα ἤδη θανάσιμον ὄντα ἰάσασθαι. Πλ. Ἡ ἑραδίας πεισθησόμεθα τῷ παντελῶς ὄντι μὴ παρεῖναι ζωῆν; Πλ. — Τὸν μῦθον ὅπως ἂν πεισθεῖεν, ἔχεις τινὰ μηχανήν; Πλ. Ὁ πεισθεῖς τῷ νόμῳ ἀναισθητος τῶν ἀπ' αὐτοῦ κακῶν γίγνεται' ἂν. Πλ. Ἡμεῖς οὐ πεισόμεθα αὐτοῖς ἀμφοτέρα. Πλ. Πότε οὕτως Ἀθηναῖοι ὡσπερ Λακεδαιμόνιοι πείσονται τοῖς ἀρχουσιν; Ξε. — Θάνατον ὀρίσατο, ἵαν ἀποφανθῆ ῥήματα εἰληφώς. Δεί. Ἡ Σπάρτη δυνατωτάτη καὶ ὀνομαστοτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐγάρη. Ξε. Οὐ πάνθεινον φανέεται ἡ ἀδικία, εἰ θανάσιμον ἔσται τῷ ἀδικούντι' ἀπαλλαγῆ γὰρ ἂν εἴη ζωῶν' ἀλλὰ μᾶλλον οἶμαι αὐτὴν φανήσεσθαι πᾶν τούναντιον τοῖς ἄλλοις ἀποκτινύσαν. Πλ.

Α. 3. Einige der hieher gehörigen Passive nehmen transitive Bedeutung und einen Ac. an. So περαιούσθαι z. B. πέλαγος über ein Meer setzen; γοβεῖσθαι, κατα- und ἐκπλήσσεσθαι. S. § 46, 10, 1.

Α. 4. Da diese Bedeutung der medialen sehr nahe verwandt ist, so schwanken mehrere der hieher gehörigen Verben zwischen dem passiven und medialen Morist. Man s. im Index der Anomala γυνάσσεσθαι, αὐλιζεσθαι, ὀρέγεσθαι, ἀνάγεσθαι unter ἄγειν, ὀρμιζεσθαι, ὀπλιζεσθαι, μαλακίζεσθαι. Ueber ἀπορεῖσθαι zc. 8 Α. 9. Μάλιστα' ἂν παροξυνθείης ὀρεχθῆναι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ καταμάθους ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς ἐκ τούτων μάλιστα γησῖος ἔχομεν. Ἰσ. Τίς τῶν μεγίστων δειλὸς ὦν ὠρέξατο. Εὐ.

III. Medium.

7. Die mediale Form, eine Art der passiven, auch dem Sinne nach mit dieser verwandt, stellt die Thätigkeit als eine solche vor durch die das Subject (entweder unmittelbar oder durch ihm Angehöriges) afficirt wird. [Poppeo De Graecorum verbis mediis, passivis, deponentibus recte discernendis Progr. 1827 u. Neshorn in d. Jahrb. f. Phil. u. Päd. 1, 1 S. 14 ff.]

8. Afficirt werden kann das Subject zunächst subjectiv. Während nämlich das Activ die Thätigkeit bloß als Thatsache vorstellt, bezeichnet das Medium sie oft als Werkthätigkeit, bei der Kräfte oder Mittel des Subjects in Anspruch genommen werden: dynamisches Medium.

A. 1. Daher heißt *ζ. Β. πόλεμον ποιῆν* einen Krieg bewirken, anstellen; *πόλεμον ποιῆσαι* Krieg führen mit Aufwendung seiner Kräfte und Mittel. So sind die zahlreichen Umschreibungen durch *ποιῆσαι* mit einem *Ac.* viel nachdrucksvoller als das einfache, dem *Ac.* stammverwandte Verbum. (Als Passiv erscheint für diese Sprechweise *γίνεσθαι* [zu *κ. An.* 1, 2, 17], selten *ποιῆσθαι*.) Aus der dynamischen Bedeutung des Mediums erklärt sich auch *ποιῆσαι* halten, glauben. Außerdem kann dies Wort auch heißen (für) sich machen nach *κ. 10*, und (für) sich machen lassen nach *κ. 11*. *Τοὺς τὸν πόλεμον ποιούοντας ὡς τῆς δημοκρατίας κηδομένους εὖνους εἶναι νομίζομεν.* *Ισ.* Ἄγεις οὐκ ἐκ παροργον τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο. *Θ.* Μηδεὶς ἡμῶν ὀρθώδειτω μετὰ τοῦ δικαίου ποιούμενος τοὺς κινδύνους. *Ισ.* Αἰεὶ τὸν καλὴν ἀρχὴν τοῦ βίου ποιούμενον αὐτοῦ πρότερον ἢ τῶν αὐτοῦ ποιήσασθαι τὴν ἐπιμέλειαν. *Ισ.* (vgl. zu *Th.* 1, 50, 2.) (Γιγνομένων λόγων οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν. *Θ.* zu 8, 14, 2.) — *Οἱ Ἀθηναῖοι δεῖνὸν ἐποιοῦντο, εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται.* *Θ.* Τὸ λέγειν ὡς δεῖ τοῦ φρονεῖν εὐ μέγιστον σημαίνει ποιούμεθα. *Ισ.* Πηληρόν ἄνδρα μηδέποτε ποιοῦ φίλον. *Με.* Οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιησάμενοι ἀνδριαντας δύο ὡς ἀντὶ Πανσαῖον ἀνέθεσαν. *Θ.*

A. 2. So heißt ferner *λαμβάνειν* nehmen, *λαμβάνεσθαι* fassen; *παρέχειν* heißt schlechtweg geben, darbieten, verschaffen, bewirken bloß mit Bezug auf das Object und den Empfänger: daher *ἀγοράν παρέχειν* Lebensmittel zum Verkauf ausstellen, und auch *πράγματα παρέχειν* zu schaffen machen; *παρέχεσθαι* mit Ausbietung äußerer oder innerer Mittel des Subjects gewähren, herstellen. Dabei kann in einzelnen Verbindungen beides erscheinen, *ζ. Β. ναὺς παρέχειν* und *παρέχεσθαι*. [*Reg.* *ζ. Th.* u. d. *W.*] Ἄρα γιγνομένοι λαμβάνομεν τὰς ἐπισημίας; *Π.* Ἀνδρεία ψυχὴ λαμβανομένη τῆς ἀληθείας ἡμεροῦται. *Π.* — Ἡ Κέρκυρα ναυτικὸν ἐν μέγιστον παρέσχε τοῖς Πελοποννησίοις. *Θ.* Ναυτικὸν παρέιχοντο οἱ Χίοι, οἱ δ' ἄλλοι πῆζον καὶ χρήματα. *Θ.* — Ἔστι παρέχοντα πράγματα τοῖς πολεμίοις τοῖς φίλοις ἀσφάλειαν παρέχειν. *Ξε.* Ἀρχοντός ἐστιν οὐκ ἑαυτὸν μόνον ἀγαθὸν παρέχειν. *Ξε.* Ἀσφάλειαν θράσος παρέχει. *Θ.* — Τὴν τόλμαν ἢ ζήλοισις ἔχρωτέραν παρέχεται. *Θ.* Τὰ ἔργα χεῖρω τῶν λόγων παρέσχετο. *Εὐ.* Τὰ θνητὰ σώματα, ὅσον ἂν ἐν αὐτοῖς χρόνον ἢ, ἢ ψυχὴ ζῶντα παρέχεται. *Ξε.* — Φιλόπολις ὡς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου πειραθῆ τὴν ἑαυτοῦ ἀναλαβεῖν. *Θ.* [zu 2, 5, 3.] (Τὴν πόλιν ἐπείρασαν καταλαβεῖν. *Θ.* *ζ. Her.* 6, 84, 1.)

A. 3. So wird auch *θυγατέρα ἐκδιδόναι* schlechtweg heißen eine Tochter ausgeben, *ἐκδιδόναι* sie ausstatten mit Bezug auf Mühe und Kosten [für Manche auch nach 10 A. 8 erklärbar vgl. *Clmsl.* *ζ. Med.* 303 u. *ζ. Her.* 7, 224]; *λύειν* lösen, *λύεσθαι* mit seinem Gelde lösen; wie *ἀπο-, ἐ-, διαλύεσθαι* ähnlich den Aufwand an Mitteln und Kräften andeutet. Ἦν τις ἐκδιδόναι βούληται θυγατέρα, πρὸς ἐμὲ δεῖ λέγειν. *Ξε.* Πέλοπ πολλὰς ἐξέδοτο θυγατέρας τοῖς ἀρίστοις. *Πλουτ.* Οἱ νόμοι κελύουσι τὸ λυσαμένον ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα. *Δη.* Οὐ δῆδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι. *Πλ.* Ἡμᾶς τε τῆς ἀπορίας ἐκλυσαι καὶ αὐτὸς ἂ νοεῖς βεβαίωσαι. *Πλ.* Οὐ διαλυόμεθα τοὺς πολέμους ἀλλ' ἀναβαλλόμεθα. *Ισ.*

A. 4. So unterscheiden sich viele *Media* von ihren *Activen* nur in sofern als sie mehr die Idee des geschäftlichen oder geistigen Kraftaufwandes erregen. Sieher gehören auch *σκοπεῖν*

anfchauen, betrachten und σκοπεῖσθαι aufmerksam anfchauen, überlegen, prüfen. Dabei find aber Media für bestimmte Verbindungen vorzugeweife oder ausschließlicd im Gebrauche. Σωκράτης προσηροπέτο τοὺς συνόντας πάντων μάλιστα πρὸς ἐγκράτειαν. Ἐε. Τὸ τὰς γενομένας διαφοράς πρὸς ἀλλήλους θεῖσθαι καλῶς, τοῦτ' εἰκότως ἤδη δοκεῖ ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ σωφρόνων ἔργον εἶναι. Ἀνδ. Πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδὲν ἂν συμβάλῃτο τηλικαύτην δύναμιν ὀσηροπερ ἀρετῆ καὶ τὰ μέρη ταύτης. Ἰσ. Τὰ μικρὰ ἡδῖον τοῖς λόγοις ὑπερβαλέσθαι. Ἰσ. Πολλοὶ γε θνητῶν τῷ θάσει τὰς συμφορὰς ζητοῦσ' ἀμυροῦν κάποζορῦπτεσθαι κακὰ. Εὐ. Ἐκμαρτυρεῖν τὰς αὐτοῦ τύχας εἰς πάντας ἀμαθές· τὸ δ' ἐπιζορῦπτεσθαι σοφόν. Εὐ. Ὀλίγον χρόνον δύναται ἂν τις πλάσασθαι τὸν τρόπον τὸν αὐτοῦ. Ἀν. Ὅρθως ἂν ὀριζοῖμεθα ὀριζόμενοι δικαίους εἶναι τοὺς εἰδότας τὰ περὶ ἀνθρώπου νόμιμα. Ἐε. Χρῆ τὰ μὲν βεβαλοῦσθαι τῶν νομίμων, τὰ δ' ἐπαρορθοῦσθαι. Πλ. — Ἡ ψυχὴ τῷ σώματι προσζορῆται εἰς τὸ σκοπεῖν τὴ διά τινος αἰσθήσεως. Πλ. Ἐδοξέ μοι, ἐπειδὴ ἀπειρηκα τὰ ὄντα σκοπῶν, δεῖν εὐλαβηθῆναι μὴ πάθοιμι ὄπερ οἱ τὸν ἥλιον ἐκλείποντα θεωροῦντες καὶ σκοποῦμενοι πάσχουσι. Πλ. Οὕτω δεῖ περὶ παντὸς σκοπεῖν· ὅταν γὰρ τι ταύτῃ σκοποῦμενος ἔλθῃ, οὕτως ἐμφορὸς τοῦτο γέγονας. Πλ. Οὐ πάνν συγχωρῶ τὸν ἐν τοῖς λόγοις σκοποῦμενον τὰ ὄντα ἐν εἰκόσι μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὸν ἐν τοῖς ἔργοις. Πλ. Τὸ ἀριθμεῖν οὐκ ἄλλο τι θῆσομεν τοῦ σκοπεῖσθαι πόσοις τις ἀριθμὸς τρυγάνει ὄν. Πλ. Ἠριθμοῦντο πολλοὶ ἡμᾶς τὰς ἐπιβολὰς. Θ. — Αἰ μετριάειν ἐν ταῖς εὐπραξίαις καὶ προορῶμενος τὸ μέλλον γαίνεσθαι. Ἀη. (Ueber κατωκήσθαι ζ. Th. 1, 120, 2.)

A. 5. Hieher gehören auch mehrere Composita von δεικνύναι und γαίνειν, in sofern sie eine Kraftäußerung durch That oder Intelligenz bezeichnen. Doch enthalten diese, besonders die eine Aeußerung bezeichnenden, zum Theil mit den Begriff: etwas als subjective Ansicht vortragen. Aehnlich sind ψευδομαί λιγε, täusche, breche mein Wort (dagegen als Wß. täusche mich nach 6 A. 1), προβάλλομαι schlage als mir beliebigen vor, ἐντέλλομαι trage als meinen Willen auf, ἐπαγγέλλομαι erbiere mich zu etwas von mir zu Gewährendem. Ἔστι καὶ πταισάντ' ἀρετὴν ἀποδείξασθαι θανάτῳ. Εὐ. Τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐν τοῖς ἔργοις ἐνδεικνυσθε μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς λόγοις. Ἰσ. Χελεπόν μὴ παραδείγμασι χρώμενον ἱκανῶς ἐνδεικνυσθαι τὴν μείζονων. Πλ. Αἰ τὸν ἵππον ἐκόντα πάντα τὰ κάλλιστα καὶ λαμπρότατα ἐπιδείξασθαι. Ἐε. Ἀναιδὲς δοκεῖ μὴ εἰδότας ἐπιστήμην ἀπογαίνεσθαι τὸ ἐπίστασθαι οἷον ἴστιν. Πλ. Ἐνα περὶ ἐνὸς αἰεὶ δεῖ λόγον ἀπογαίνεσθαι. Πλ. Τὸ μὴδὲ ἄκοντέ τινα ἐξαπατῆσαι ἢ ψεύσασθαι, μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἢ τῶν χρημάτων κτήσεως συμβάλλεται. Πλ. Στρατηγὸς οἱ νομοφύλακις προβαλλέσθων. Πλ. Οἱ πατέρες πολὺ μᾶλλον ἐντέλλονται ἐπιμελεῖσθαι εὐκοσμίας τῶν παιδῶν ἢ γραμματῶν τε καὶ κωμωδίας. Πλ. Σωκράτης ἐθανύμαξεν εἰ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον πράττειτο. Ἐε.

A. 6. Aehnlich schwankt die Bedeutung bei manchen Medien die eine äußerliche Thätigkeit bezeichnen. So steht τίθεσθαι entweder mit Bezug auf die Kraftäußerung oder darauf daß dem Subject das Object angehört; τὰ ὄπλα sich aufstellen oder Halt machen. [zu Ae. An. 1, 5, 14, 6, 4.] Hieher gehört wohl auch ἀποδιδόσθαι verkaufen, eig. das Seinige als ein Schuldiges (ἀπο-) fortgeben. [zu Th. 6, 62, 4.] Ἀλκιβιάδης ὄπερ τοῦ δήμου ἔθετο τὰ ὄπλα. Ἀη. Σὺν τῷ νόμῳ δεῖ τὸν δικαστὴν τὴν ψῆφον τίθεσθαι. Ἐε. Μόνῳ τῷ τυράννῳ οὔτε ἔχειν οὔτε καταθεῖσθαι

τὰ κατὰ λυσιτελεῖ. Ξε. Οὐχ ἀπλῶς οὕτω κυρία ἐστὶ διαθήκη ἢν ἂν τις διάθῃται. Πλ. Οἱ μεταβαλλόμενοι τὰς ἐργασίας οὐδὲ πρὸς ἑνῶν ἔργων ἀκριβῶς ἔχουσιν. Ίσ. Ἰδιῶται συνιστάμενοι καὶ κοινοῦμενοι τὴν τύχην ἀσφαλίστηρον κινδυνεύουσιν. Ξε. Συσκευάζου ὧ κῆρε· ἦδη γὰρ εἰς θεοὺς ἄπει. Ξε. Ἀναξίβιος τοὺς ὑπολειμμένους ἀπέδοτο· ὁ δὲ Κλέανδρος οὐδένα ἐπεπράζει. Ξε.

Α. 7. [8.] Anfangen heißt *ἀρχεῖν* (eig. der erste sein) in sofern ein Anderer, *ἀρχεσθαι* in sofern das Subject selbst als fortsetzendes zu denken ist. [zu Xc. An. 1, 3, 1 u. 6, 5.] Ἡ ὀκνεῖς ἀρξαι, μὴ αἰσχροῦ φανῆς, ἐάν πρότερος τὸν ἀδελφὸν εὖ ποιῆς; Ξε. Ἀρχόμενοι πάντες δεξιτρον ἀντιλαμβάνονται. Θ. [Πολέμου οὐκ ἀρχομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμνούμεθα. Θ. zu 1, 144, 3.]

Α. 8. [7.] Auch von Intransitiven giebt es neben den Activen Media mit dem Α. 4 angegebenen Unterschiede, der sich aber im Einzelnen mannigfach modificirt. So heißt *στρατεῦναι* einen Feldzug machen, *στρατεῦσθαι* Kriegsdienste thun, auch wo es für *στρατεῦναι* zu stehen scheint mehr die Werththätigkeit als die bloße Thatsache bezeichnend, *πολιτεύειν* Bürger sein, als Bürger leben [z. Th. 4, 114, 1], *πολιτεύεσθαι* bürgerliche oder Staatsgeschäfte treiben; *πρεσβεῖναι* Gesandter sein, *πρεσβεύεσθαι* durch eine Gesandtschaft verhandeln (bei Thuk., der es auch für das Activ gebraucht vgl. zu 1, 31, 3) oder auch Gesandten sein lassen, als Gesandten schicken nach 11 Α. 1; *βουλευεῖν* Rath sein, Rath geben, (im Αο. auch) festsetzen; *βουλευεσθαι* erwägen, sich berathen, Entschlüsse fassen; *συμβουλεύειν* rathen, *συμβουλεύεσθαι* mit Jemand erwägen, ihn um Rath fragen. Dagegen *ἀνακοινοῦναι* sich mit Jemand berathen. [zu Xc. An. 5, 6, 36 lat. Α.] Οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι. Θ. Ὅ μὴ στρατεῦόμενος τὸ κοινὸν ἀδικεῖ. Αρλ. Ἐλθὼν εἰς Λακεδαιμόνα ἐπειδὴν αὐτοὺς στρατεύεσθαι. Αο. — Γινώσκω τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλίστατα τοιούτους οἰκεῖν οἱ ἂν τοῖς παροῦσιν ἦθει καὶ νόμοις, ἢ καὶ χεῖρω ἢ, ἥκιστα διαφόρους πολιτεύουσιν. Θ. Μάλιστα τοιούτους τιμῶσιν ἅπαντες καὶ θαυμαζοῦσιν ὄντως ἀμφοτέρωθεν, καὶ πολιτεύεσθαι καὶ στρατηγεῖν. Ίσ. Τὸ φιλόπολι οὐκ ἐν ᾧ ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. Θ. — Ἀβραδάτης πρὸς τὸν Βαβυριανῶν βασιλεῖα πρεσβεύων ὄχρητο. Ξε. (Οἱ Κορινθιοὶ ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας πρεσβευσόμενοι. Θ. Ὁ Γούλιππος ἐς τὴν Θουρίαν πρεσβευσάμενος ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν. Θ.) Πρεσβευομένοις τοῖς Ἀθηναίοις πανταχόσε βοηθεῖν οὐθεὶς ἤθελεν. Πλ. — Βουλευεῖν οὐκ ἔξεσι νεωτέρους τριάκοντα ἐτῶν. Ξε. Ἡ σῶφρον πόλις τῷ πλείστα εὖ βουλευόντι προστίθησι τιμὴν. Θ. Μὴ ταχέως ἔστε περὶ ἀνδρῶν βουλευεῖσαι τὴν ἀνηκιστον. Θ. Ἐπὶ Κέρκροπος αὐτοὶ ἕκαστοι ἐπολιτεύοντο καὶ ἐβουλευοντο. Θ. Οὐθεὶς μετ' ὀργῆς ἀσφαλῶς βουλευεται. Με. Ταυτόματον ἡμῶν κάλλιον βουλευεται. Με. Οἱ Πλαταιῆς ἐβουλευσαντο Ἀθηναίους μὴ προδιδοῦναι. Θ. — Συμβουλεύόμεθα ἄ σοι τί χεῖρ ποιεῖν· σὺ οὖν συμβούλευσον ἡμῖν ὅ, τι σοι δοκεῖ κάλλιστον εἶναι. Ξε. Ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν εἰς Λακούς ἀνεκοινοῦσε τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας. Ξε. Ἐν ταῖς συνοσίαις, ὅταν τὴν ἀνακοινοῦνται σοι, ὅρω σε καλῶς συμβουλεύοντα. Ξε. (Τῷ δυστυχῶντι πως τεροντὸν τὸ λέξαι κάπο κλανυσασθαι πάλιν. Εὐ.)

Α. 9. Einige Intransitive haben mediale Passive welche die leidende Affection des Subjects bezeichnen, während die Active den Zustand schlechtweg ausdrücken, wie *ἀπορεῖν* in Verlegenheit, rathlos sein,

ἀπορεῖσθαι an Verlegenheit leiden oder verlegen hin und her schwanken. Vgl. § 40 δαπανῶ. [Vgl. Schömann z. Jf. p. 192 s. u. zu Plut. Agis 17, 1.] Ὁ Νικίας ἐγὼ τοὺς Στραζοσίους τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ' ἐπι ἀνηχανῆσεν. Θ. Τοῦδ' ἡμῶν ἀπορουμένων ἐπι μείζων κατεχύθη σοτοδινία. Πλ. — Οὐδ' εἰ πορεῖ τις, δεῖ πόνον μνημῆν. Ξ. Σο. Οἱ διαπεφευγότες τὸν πονούμενον ὠκτιζόντο. Θ. — Οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς ξυμμαχοῖς οὐ βουλομένοις τάλαιπωρεῖν προσήγον τὰς ἀνάγκας. Θ. Ὑμῖν ἔξεστι μὴδὲν τάλαιπωρηθεῖσιν ἅπαντα διαπράξασθαι. Ίσ. [Haase Lucubr. p. 44.]

9. Objectiv kann das Subject des Mediums zunächst von seiner eigenen Thätigkeit als sie erleidend affectirt werden: transitives oder passives Medium.

Α. So von γένω lasse, mache kosten, γένομαι mache mich kosten, genieße, von ψηφίζω lasse abstimmen, ψηφίζομαι stimme, beschliesse, von παύω mache aufhören παύομαι höre auf, von λούω wasche λούομαι wasche mich, bade mich, von τάσσω und ἴστημι stelle τάσσομαι und ἴσταμαι stelle mich, von ἄπτειν heften ἀπτεσθαι berühren, angreifen, von ἔχω halte ἔχεσθαι, ἀπέχεσθαι ic, von ἵεναι werfen ἵεσθαι stürzen, ἀφίεσθαι u. μεδίεσθαι loslassen ic. Ueber ἵεσθαι mit dem Αο. στήναι § 36, 11, 5 vgl. Α. 6. Τῆς τοῦ ὄντος θείας οἶαν ἡδονὴν ἔχει ἀδύνατον ἄλλω γεγεῖσθαι πλὴν φιλοσόφῳ. Πλ. Οἱ Ἀθηναῖοι Μιλτιάδην εἰς τὸ βάραθρον ἐμβάλειν ἐψηφίσαντο. Πλ. Οὐδὲν ἦδον τοῦ παύσασθαι ὀδυνομένον. Πλ. Χρῆ γυμνάζεσθαι καὶ λούεσθαι. Πλ. Ἐτάξαντο ὡς ἀμυνομένοι. Θ. Τὸν ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἰ γνῶμαι ἴστανται. Θ. — Πρέπει τοὺς δόξης ὀρεγομένους καὶ παιδείας ἀντιποιοιουμένους τῶν σπουδαίων εἶναι μμητὰς. Ίσ. Τῶν πολιτικῶν πραγμάτων σφαλερόν ἐστιν ἀπτεσθαι. Ἀνδ. Πάντα ἐστὶ κατὰ ὅσα δικαιονούνης ἔχεται. Πλ. Οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν ἄμεινον οἰκίσειαν τὴν ἑαυτῶν ἢ ἀπεχόμενοι πάντων τῶν αἰσχυρῶν. Πλ. Ἀλαξάντες ἵεντο εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ξε. — Μεγαλόφρονες νόμιζε τοὺς καλῶν ἐφιμεμένους. Ίσ. Οὔτοι κράτιστοι ἕκαστα γίνονται οἱ ἂν ἀφέμενοι τοῦ πολλοῖς προσέχειν ἐπι ἐργον τράπνται. Ξε. Οὐκ ἂν μεθεῖμην τοῦ θρόνου. Αο. Ἀρησίλαος οὐ πόνον ὑφίετο, οὐ κινδύων ἀφίστατο. Ξε. — Χαλεπὸν τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν. Ξε. [§ 52, 10, 7.] Ἐρήσεις ὡς ἐπι τὸ πολὺ τοὺς σεμννομένους ψυχροὺς ὄντας. Ίσ. Ueber στεγανόσθαι und κείρεσθαι § 48, 4, 4.

10. Demnachst kann das Subject des Mediums seine Thätigkeit auch bloß für sich, in seinem Interesse ausüben: Medium des Interesses, der am häufigsten vorkommende Gebrauch.

Α. 1. So προβάλλομαι halte mir zum Schutze vor, ἐρίσκομαι finde für mich, erlange, καθίσταμαι richte meinem Interesse gemäß ein ic. Κρεῖττον ἵεναι προβαλλομένους τὰ ὅπλα ἢ μεταβαλλομένους. Ξε. Γῆ πάντα κομίζει καὶ πάλιν κομίζεται. Μέ. Εἰμαρμένον τῶν κακῶν βουλευμάτων κατὰ ἀμοιβῆς ἐστὶ καρποῦσθαι βροτοῖς. Ιν. Οἱμοι καχοδαίμων, ὅτι γέρον ὦν ἠγόμεν γυναικα. Αο. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν βαρύτερον τῶν φορτίων ὄντως γυναικὸς προῖκα πολλὴν φερομένης. Μέ. Πόλεμον αἰρομένον ἡμῶν καὶ ἐπαγομένην αὐτοῦς, εἰκὸς ἐλθόντας αὐτοὺς πάντα πειράσασθαι ἐπὶ σφᾶς ποιῆσθαι. Θ. Τὴν ἑλευθερίαν ἐλοιμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων. Ξε. Ἐν ἑκάστῃ αἰρέσει τὸν τεχνικώτατον δεῖ αἰρεῖσθαι. Πλ. Ἡ πόλις ἡμῶν πρώτῃ νόμους ἔθετο καὶ πολιτεῖαν κατεστήσατο.

Ἰσ. Χρὴ πάντα ἄνδρα ἡγησάμενον τὴν ἐγκράτειαν ἀρετῆς εἶναι κρηπίδα, ταύτην πρώτων ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάσασθαι. Ξε. Βίον πορίζον πάντοθεν πληρὸν ἐκ κακῶν. Γν. — Λιονύσιος μεγάλην δύναμιν περιεβάλετο. Ἰσ. Θνητοῖς ἀρήγων αὐτὸς εὐρόμην πόνους. Δίσ. Ἐπειδὴν τις τοὺς πολίτας ἀνδραποδισάμενος δουλώσῃται, εὐδαίμονες καὶ μακάριοι κέλῃνται. Πλ. Μῦθος εἶ τις χρημάτων ἐπιθυμῶν ἦσσαν προσίεται. Ξε. Θρασύλος ὀπλίτας κατελέξατο χιλίους. Ξε. Εἶδε τὴν τοῦ γελωτοποιοῦ Θερασίτου ψυχὴν πύθῃον ἐν δνομένην. Πλ. Τῆς Θράκης ἡμῖν ἐξέσται ἀποτεμῆσθαι χωρὰν. Ἰσ.

Α. 2. Dieses Medium findet sich auch von manchen Verben die ein mediales Passiv haben. (Τὴν παρ' ἐπιτῶν δύναμιν ἠθροίσαιτο. Ξε.) Πολὺ μὲν ἔργον καὶ τὸ ἀρχὴν καταπράξει, πολὺ δ' ἐτι μείζον λαβόντα διασώσασθαι. Ξε. Ὅσα ἠνέγκω, πάντα εἰς τὸ κοινὸν κατέθηκες. Ξε. Αὐτὸ μένοντις αὐτοὺς περὶ τὴν ἀγορὰν τὰ μὲν ἀντ' ἀργυρίου ἀλλάξασθαι τοῖς τι θεομένοις ἀποδόσθαι, τοῖς δὲ ἀντὶ αὐτῶ ἀργυρίου διαλλάττειν ὅσοι τι θεόνται πρίασθαι. Πλ.

Α. 3. Von einigen Verben findet sich dieses Medium sogar neben dem transitiven Α. 9. Ueber στήσασθαι § 36, 11, 6. Ἡ πόλις Ἀγησίλαον ἐστήσατο βασιλέα. Ξε. Ἐμολόγησαν Αἰγυπῆται τοῖς Ἀθηναίοις φόρον ταξάμενοι. Θ. Παρασκευάζεσθε τὸν πόλεμον. Θ. (Παρήνη παρασκευάζεσθαι ἐς τὸν πόλεμον. Θ.) Vgl. 3. Th. 1, 85, 3.

Α. 4. Von manchen Verben schwanken die Media zwischen der Bedeutung 10 und 8 Α. 6. So heißt ἀγομαί ich führe mir und führe das Meinige; κομίζομαι trage für mich und erhalte als mir Zustehendes (zurück); γέρομαι trage oder erhalte für mich und mir Gehührendes u. Τρήρης γέμει φορτίον ὅσα ναύκληρος κέρδους ἐνεκα ἄγεται. Ξε. Σώφρονα ἀντὶ ἀσχεροῦς κομίσασθε χάριν. Θ. Ἦν παύσησθε αὐτὸς οὐδὲν ἕκαστος ποιῆσαι ἠπιζόν, τὰ ὑμέτερά αὐτῶν κομίσεσθε. Αἴ. Πονεῖν με χρὴ, πονοῦντα δ' ἄξιον μισθὸν φέρεσθαι. Εὐ. [3. Th. 3, 17, 2.] Οὐκ ἐγὼ ὁ λέγων, ἀλλ' ὁ πράξας τὴν ἀπέχθειαν αὐτῶν δίκαιος φέρεσθαι ἐστιν. Αντ. Ἡ ἠπτορικὴ τῷ αἰεὶ ἠδίστω θηροῦνται τὴν ἀνοίαν καὶ ἐξαπατῶ. Πλ. Πολλῆς ἀνοίας καὶ τὸ θηροῦσθαι κενά. Σο. Καθίσταντο ὁ, τι αὐτοῖς ἰδοῦναι μὴ κελῶς ἔχειν. Θ. Εἰ ὁρθῶς προὔθνηθην καὶ τι ἠνυσάμην, ἐκείσε ἠδόντες τὸ σαγῆς εἰσόμεθα. Πλ. Χρὴ μηδενὸς κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια προέσθαι. Αἴ.

Α. 5. Manche Media werden, wenn auch von der Grundbedeutung des Actives ausgegangen, doch in eigenthümlichen Beziehungen gebraucht. So heißt αἰτεῖν fordern schlechtweg, αἰτεῖσθαι für sich fordern, auch borgweise, und bitten; θύειν opfern, θύεσθαι für sich opfern d. h. um die Zukunft zu erforschen [Kr. ind. ad Xe. An. in θύειν]; γράφειν schreiben, γράφεσθαι nicht bloß für sich schreiben, sondern auch anklagen und für sich gesetzlich bestimmen. Eben so τιθεσθαι 3. B. νόμον, während τιθέναι nur von dem Vorschlagen oder Aufstellen eines Gesetzes gesagt wird, gleichgültig ob für sich oder für Andere. Ἄρα τὸ θύειν δωρεῖσθαι ἐστὶ τοῖς θεοῖς, τὸ δ' εὐχεσθαι αἰτεῖν τοὺς θεοὺς; Πλ. Οὐ θεμὸς ἐστὶ μὴ γυκατομένους σωτηρίαν αἰτεῖσθαι παρά τῶν θεῶν. Ξε. Ἐθρόμην εἰ βέλτιον εἴη ὑμῖν ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχήν. Ξε. — Ἐγραψάμην οἴκαδ' ἠλθὼν ὑπομνήματα, ὅσπερ δὲ κατὰ σχολὴν ἀναμνησκόμενος ἔγραψον. Πλ. Ἀθηναίους ἐπεισαν οἱ γραψάμενοι Σοκράτην ὡς ἄξιον εἶη θανάτου τῇ πόλει. Ξε. Ὅσα τὸ πᾶν πλῆθος γράφει μὴ πείσαν βία μᾶλλον ἢ νόμος ἂν εἴη. Ξε. Τίνας νόμους πόλεως νομίζεις; Ἄ οἱ πολῖται, ἐγὼ,

συνθέμενοι ἅ τε θεῖ ποιεῖν καὶ ὧν ἀπέχεσθαι ἐγράψαντο. Ξε. Οἱ ἀρχόντες ἐπιχειροῦντες νόμους τιθεῖναι τοὺς μὲν ὀρθῶς τιθεῖσιν, τοὺς δὲ τινὰς οὐκ ὀρθῶς. Πλ. Ὅταν νομοθετωμεθα, ὡς ἐσομένους ἀφελίμους τοὺς νόμους τιθεμεθα. Πλ. Τοὺς ἀρχαίους νόμους οὐχ οἱ ἄνθρωποι ἔθεντο, ἀλλὰ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις ἔθεσαν. Ξε.

Α. 6. In manchen Fällen schwankt der Gebrauch zwischen dem Activ und Medium. So sagte man τρόπιον ἵστασθαι, wie Thuk. immer, und ἵστασθαι. Selbst wo eine bestimmtere Beziehung auf das Subject vorliegt, schien es doch nicht immer gerade nöthig das für sich durch die Wahl des Mediums auszudrücken. So findet sich (εἰς)πραττεῖν statt (εἰς)πραττεσθαι für sich einfordern und bei Thuk. und Ar. an mehreren Stellen μεταπέμπεσθαι statt μεταπέμπεσθαι für, zu sich nach Jemand schicken d. h. kommen lassen. [3. Th. 1, 112, 1.] Οὐδέποτε Ἀλκιβιάδου ἡγομένου τρόπιον ἡμῶν ἕστησαν οἱ πολέμοι. Ξε. Οἱ θεοὶ πολλῶν ὄντων ἐναντίων ὀλίγοις ὄσσι τρόπαια ἵστασθαι διδάσαν. Ξε. Πάνν πικρῶς εἰσπραττει με, ὥσπερ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων εἰσπείραται. Αθ. Ἡμεῖς γε χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κακῶν αὐτοὶ παρ' αὐτῶν ἕτερα προσπορίζομεν. Μέ. — Βασιλεὺς αὐτὸν μεταπέμπεται, πέμψας ἀγγέλους. Ξε.

Α. 7. Einige Intransitive erhalten als Media eine Bedeutung bei der sie eines Accusativs empfänglich sind. So von ἀμύνειν [wehren,] helfen ἀμύνεσθαι sich helfen, τιμᾶν sich gegen Jemand vertheidigen und Jemand vergelten (Thuk.); von τιμωρεῖν helfen τιμωρεῖσθαι sich an Jemand rächen, ihn bestrafen, ulcisci, von φυλάσσειν wachen φυλάσσεσθαι τινα, τι sich vor Jemand, etwas hüten. [3. Th. 6, 87, 2.] Τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὅσῳ ἐστὶν ἀμύνεσθαι. Θ. Τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ ἴσου ἀρετῆ ἀμννούμεθα. Θ. Γενναῖόν ἐστι τοὺς ὁμοίους ἀπὸ τοῦ ἴσου τιμωρεῖσθαι. Θ. Αἰδέσθαι χρῆ γυναι τὸ λιαν καὶ φυλάσσεσθαι φθόρον. Εὐ.

Α. 8. Das Interesse kann auch durch Entfernung des Objects vom Subject erreicht werden. So πέμπεσθαι von sich fortschicken, τρέπεσθαι, τρέφασθαι von sich wenden, in die Flucht schlagen, während τρέπεσθαι, τραπέσθαι sich wenden, fliehen bedeutet. Ἡ Ἀθηναίων πόλις ὥσπερ νῆσος πᾶσιν ἀνέμοις προσίεται ὧν δεῖται καὶ ἀποπέμπεται ἢ βούλεται. Ξε. Οἱ ἄνθρωποι κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ἕξον ἀπωθοῦνται ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται. Θ. Ἀθηναῖοι πρόβατα καὶ ὑπόζυγια ἐς Εὐβοίαν ἔχουσιν ἐν τῷ τρέφασθαι τοὺς πολεμίους, ὅσῳ δὲ ἐν τῷ διώκειν. Ξε. Οἱ Ἕλληνες τὸ πάλαι πρὸς ληστειαν ἐτραπονοτο. Θ.

Α. 9. Nicht alle Verba haben ein Medium. Auskunft über die einzelnen giebt das Verzeichniß der anomalen Verba. Selbst von denen die ein Medium oder ein mediales Passiv haben veranlaßt doch oft Deutlichkeit oder Gegensatz (besonders statt des transitiven Mediums) das Activ mit dem Reflexiv zu wählen. Οὐδ' ἐστὶν οὐδεὶς ὅστις οὐχ αὐτὸν φιλεῖ. Γν. Πολλοὶ τῶν δυστυχησάντων ἀνέλαβον αὐτούς. Ξε. — Ὡς ἀνδρῶντο ἀνθρώπος ἀνεν τῶν ἐπιτηδείων ἔην, οὐδεὶς τούτο αὐτοῖς αὐτὸν πεῖθει. Ξε. [3. Th. 6, 33, 1.] Σαυτὸν φύλαττε τοῖς τρόποις ἐλεύθερον. Γν. — Κύρος ἐθήρεν, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. Ξε. Τοῦ εὐτυχεῖν αἰὶ πάρεχε σεαυτὸν τοῖς ὀρῶσιν ἄξιον. Μέ. Εἰς πολλὰς ταραχὰς καταστήσομαι ἡμᾶς αὐτούς. Ξε. Εὐφραине σαυτὸν, πίνε. Εὐ. Μὴ θέλε λυπεῖν σέ-

αὐτόν, εἰδὼς πολλὰς, ὅτι καὶ τὸ λυποῦν ὕστερον χαρὰν ἄγει. Εὐ-
 ἰάσιον λόγῳ μόνον χρησάμενος αὐτὸν ἠΰξησεν. Ἰσ.

Α. 10. Eben so veranlassen Deutlichkeit und Gegensatz oft auch dem Medium noch das Reflexiv beizufügen, nicht bloß wo es, wie bei dem dynamischen Medium, des Sinnes halber notwendig ist. Οἱ στρατιῶται προθύμως αὐτοὺς ἐν τοῖς κινδύνοις παρῆχοντο. Πλ. Ἡ γυνή κατασκοπεῖται θαμὰ ἑαυτήν, ἐπισκοπεῖ δὲ καὶ εἰ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται. Ξε. Ἐαυτὸν ἀποκρυπτεται ὁ ποιητής. Πλ. (Φθῆσονται ἢ κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. Θ.) Οὐδαμῶ προίεντο ἑαυτοὺς. Αἱ. — Ὁ γεωργὸς οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτὸ τὸ ἄροτρον, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι. Πλ. Ἐάν τι μέρος τῆς πόλεως εἰρηγῆν ἢ πόλεμον πρὸς τινὰς ἑαυτῷ ποιῆται, θάνατος ἐστὼ δικη. Πλ. Ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τῶν Ἑλλήνων ὀρώσιν ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον. Αἱ. Ὅσ' ἂν αὐτὸς ἑαυτῷ πορίσεται ἕσσειε. Αἱ. Ἐγὼ τὸν νόμον ἔμαυτῷ τίθειμαι δοκιμάζων ὡσπερ εἰρηται ποιεῖν. Γν. [Ueber στίσιον 3. Th. 7, 5, 1.]

Α. 11. Den Medien entsprechen rücksichtlich der Bedeutung 3. Th. die Passiva, besonders den 10 erwähnten. So heißt αἰρεῖσθαι wählen und gewährt werden, μεταπέμπεσθαι herbeikommen lassen und herbeigerufen werden. An der Form ersichtlich ist der Unterschied nur in den Moristen und Futuren. Βασιλεὺς αἰρεῖται, ἵνα οἱ ἐλόμενοι διὰ τοῦτον εὖ πράττωσιν. Ξε. Κλέων ἠρέθη κατάσκοπος. Θ. Αἰρεῖσθαι ἐκ τῶν προβεβλημένων πάντες οἱ τοῦ πολέμου κοινωνοί. Πλ. Ἄβλεγον ἐγὼ ἐψήφιστο ὑφ' ἑμῶν. Αἱ. Μετεπέμφθη ὑπὸ Ἀρχεβιάδου. Αν. Αποχρώντος ἤδη τετιμωρήμεθα. Θ. Γραφεὶς τὸν ἀγῶνα τοῦτον εἰς ἡμᾶς ἐσῆλθον. Θ. Οἱ νεκλούμενοι ἐν-κλώθησαν. Ξε. [3. Th. 3, 111, 1.]

11. Endlich bezeichnet das Medium auch eine Handlung die auf Befehl oder Veranlassung des Subjects für dasselbe geschieht.

Α. 1. Es steht in diesem Falle eben so das Medium, wie oft auch das Activ gebraucht wird, wenn das Subject die Handlung auch nur ausführen läßt (jubet). vgl. § 52, 1, 4. Ὅσα ἂν πλείω τις παράθῃται τὰ περιτὰ τῶν ἱκανῶν, τοσούτω καὶ θᾶπτον κόρος ἐμπύπτει τῆς ἐδοδῆς. Ξε. Ἦν ἀρόρον τὸ ποτὸν ἐγγεώμεθα, ταχὺ ἡμῖν καὶ τὰ σώματα καὶ αἱ γνώμαι σκελῶνται. Ξε. Ἐπινον καὶ εὐχοῦντο καὶ ἠύλοῦντο καὶ πάσης εὐθυμίας ἐνεπίπλαντο. Ξε. Θεμιστοκλῆς Κλεόφαντον τὸν νῆον ἱππία ἐδιδάξατο ἀγαθὸν καὶ ἄλλα πολλὰ αὐτὸν ἐπαιδεύσατο. Πλ. Ἀγησίλαος τοῦ σώματος εἰκόνα στήσασθαι ἀπέσχετο. Ξε. Τὴν οὐσίαν οὐ δικαζόμενος, ἀλλ' ἐργαζόμενος κέκτηται. Αν. Αἱ εὐπορίαὶ τοῖς ἐργαζομένοις οὐκ ἀπὸ τῶν θανατιζομένων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν θανατιζόντων εἰσίν. Αἱ. Οὐ καλὸν ἐχθροῖς γαμείσθαι. Σο. Ἐκείνος οὐκ ἐγγημεν ἀλλ' ἐγγήματο. Ανακρ.

(Α. 2. Αἰδύσκεισθαι kann auch heißen sich Jemand als Schüler bilden. Οὐς ἂν διδάσκη, χείρους δημοιοργούς διδάξεται. Πλ.)

Α. 3. Durch lassen (sinere, pati) können zuweilen auch Passive übersetzt werden. Οὗτος χράτιστός ἐστ' ἀνὴρ ὃ Γοργία ὅστις ἀδικεῖσθαι πλείστ' ἐπίσταται ἐγκρατῶς. Μέ. Πείσομαι τῷ ἀρχοντι, ἵνα εἰδῆτε ὅτι καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι. Ξε.

§ 53. Zeitformen.

I. Präsens und Imperfect.

Vorer. 1. Jede Zeitbestimmung ist relativ, d. h. sie bedarf der Beziehung auf eine andere, mit Rücksicht auf die sie erscheint als was sie vorgestellt wird. Es giebt mithin kein an sich absolutes Tempus. Am wenigsten ist ein solches das Präsens, das einen zwiefachen Gegensatz hat, den der Vergangenheit und den der Zukunft, deren Grenzscheide es bildet.

2. Die Gegenwart im strengsten Sinne ist so wenig eine Zeit als die Linie oder der Punct ein Raum ist. Die Zeit verharrt nicht; der Laut, kaum verhallt, gehört schon der Vergangenheit an. Selbst der Augenblick, eben so theilbar wie das Sandkorn, beschränkt sich nicht auf die Gegenwart.

3. Die Gegenwart im strengsten Sinne ist demnach als ein zeitloser Punct zu denken der auf der unendlichen Linie der Zeit raslos aus der Vergangenheit in die Zukunft forteilt. Wenn gleich sie indeß für keine Handlung ausreicht, so ist sie doch das Princip für alle praktische Zeitbestimmung.

1. Das grammatische Präsens bezeichnet eine Handlung die mit dem Moment der Gegenwart in unmittelbarer Berührung gedacht wird, so daß die Handlung 1) entweder mit ihm abschließt oder 2) mit ihm anhebt oder auch 3) nach beiden Seiten sich über ihn hin erstreckt, was das gewöhnlichste ist. Unbestimmt bleibt es dabei wann im ersten und dritten Falle die Handlung begonnen habe, so wie wann sie im zweiten und dritten als abgeschlossen zu denken sei. Daher kann das Präsens auch unbeschränkte Dauer bezeichnen: allzeitiges Präsens. Ὁ θεός τε καὶ τὰ τοῦ θεοῦ πάντα ἄριστα ἔχει. Πλ. — Πλοῖον εἰς Ἀῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν (erg. κατ' ἐπαιυτόν). Πλ.

A. 3. Zum dritten Falle gehört es auch wenn die Handlung welche um den Moment der Gegenwart liegt eine unterbrochene ist, die mehrfachen Erscheinungen jedoch zusammen ein Ganzes bilden. Eben so erscheint es auch in Erfahrungssätzen und Gnommen, neben dem Aorist und Perfect. vgl. 10 A. 2. Οὐ μόνον αἶτι τὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. Ξε. — Τὰ μετὰ γυναικὸς εἰσόντι εἰς οἰκίαν οὐκ ἀσφαλῆ τὴν κτήσιν οὐδ' ἰλαρὰν ἔχει. Μέ. Τὰ μὲν ἄλλα καὶ πόλεμος καὶ μεταβολὴ τύχης ἀνάλωσ', ἡ τέχνη δὲ σώζεται. Γν. Ῥώμη ἀμαθὴς πολλὰκις τίζτει βλάβην. Εἰ.

A. 2. Eine Ausdehnung des ersten Falles ist es, wenn die Handlung, obgleich schon vor dem Moment der Gegenwart abgeschlossen, doch, weil sie durch eine fortbestehende Wirkung mit ihr in Verbindung steht, durch das Präsens ausgedrückt wird. So gebraucht man z. B. ἀκούω, [poetisch κλύω,] πυνθάνομαι, αἰσθάνομαι, μανθάνω (im Dialog unser ich verstehe) statt ihrer Perfecte, wenn der Inhalt des Vernommenen als noch in der Gegenwart vor sich webend zu denken ist. [zu Xe. An. 1, 3, 20 u. Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 40.] Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα καὶ Πελοπιά; οὐ καὶ σὺ ἀκίχουας. Πλ. Οἱ Σικελιώται στασιάζουσιν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. Θ. [zu Xe. An. 2, 1, 4.] Ἐπὶ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μὲλ-

λομεν ἵνα μεγάλας. Θ. [3. Th. 6, 17, 4.] Ἄσιν γιγνώσκεις τόδε, ὡς πᾶς τις αὐτὸν μᾶλλον τοῦ πέλας φιλεῖ. Εὐ. Ἀναμενεῖς παρὰ τὸν Ἀδαῖον λίθον. μανθάνεις; πάνυ μανθάνω. Ἀρ. Τί καλεῖς; Ξε. Τὴν τῶν βαρβάρων ἀπιστίαν λέγει μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δ', οἶμαι, καὶ ὑμεῖς. Ξε. Οὐδὲ πάλαι σοι λέγω ὅτι ταυτὸν φημι εἶναι τὸ βέλτιον καὶ τὸ χροῖττον; Πλ. [zu Xc. An. 3, 2, 8.]

Α. 3. So erhielten mehrere Präsentia neben ihrer eigentlichen eine Art von Perfect-Bedeutung, wie φεύγω ich fliehe und ich bin verbannt, ἀλίσκομαι ich werde und (seltener) ich bin gefangen, εὐοβερτ [3. Th. 1, 23, 2.], νικῶ und χροτῶ ich werde und bin Sieger, ἠτιῶμαι ich werde und bin besiegt, ἀδικῶ ich fehle und habe gefehlt, bin ein ἄδικος. [Heindorf zu Pl. Prot. 4.] Ξυνέβη τῷ Θουκυδίδῃ φεύγειν τὴν ἑαυτοῦ ἔτη εἰκοσιν. Θ. Πόλις εἶσιν αἰ οὐκ ἴσχυρος μετέβαλον ἀλίσκομεναί. Θ. Τάγαθὰ τῶν χροατούντων ἐστίν. Ξε. Μάχη τῇ πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν. Θ. Τῶν νικῶντων ἐστὶ καὶ τὰ ξαντῶν σώζειν καὶ τὰ τῶν ἠττωμένων λαμβάνειν. Ξε. Τιμωροῦνται καὶ κολάζονται οἱ ἄνθρωποι οὐδ' ἂν ὄντων αἰ δίκειν. Πλ. Vgl. An. 5, 7, 29.

Α. 4. Immer eine Art Perfect-Bedeutung haben ἦκω bin da (angekommen) und οἴχομαι bin fort (gegangen). Ihre Imperfecte erscheinen eigentlich als Plusquamperfecte, wobei aber ἦκον seiner Bedeutung gemäß dem Aorist synonyme Verba entspricht. Beide Tempora kann ὤχομην ausdrücken. Auch von den Verben Α. 3 finden sich Imperfecte wo wir die Aoriste erwarten würden. Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σέ, καὶ ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δοῦσαι πάρεμι. Θ. Ἡ φῆσις οἴχεται, ὅταν γλυκεῖας ἡδονῆς ἦσσαν τις ἦ. Εὐ. — Ὁ ὄχλος κατὰ θέαν ἦκεν. Θ. Καταλαμβάνει τὴν θρηγάρα τοῦ κομάρου ὁ δὲ ἀνήρ αὐτῆς λαγῶς ὤχετο θηράσων. Ξε. Θεμιστοκλῆς ταῦτα διδάξας ὤχετο. Θ. Ἐνικῶ μὲν τὴν βασιλέως δύναμιν καὶ καταγέλασσαντες ἀπῆλθομεν. Ξε.

Α. 5. Von den Α. 3 u. 4 erwähnten Verben, namentlich von ἦκω, νικῶ, χροτῶ, ἠτιῶμαι, erscheinen die Coniunctive und Optative wie sonst diese Modi des Aorists, in hypothetischen und temporalen Sätzen, auch in der Bed. des lat. futuri exacti. Vgl. 6 Α. 5 u. zu Xc. An. 1, 4, 13, 8, 12. Ὅπως μὴ ἀπολῆ, ἂν μαθῶν ἦκης ἀπὸ τοῦ βασιλεῦς τὸ τυραννικόν. Ξε. Κῆρος εὔχετο τοσοῦτον χρόνον ζῆν, ἔστε νικῶν καὶ τοὺς εὐ καὶ τοὺς κακῶς ποιοῦντας ἀλεξόμενος. Ξε.

Α. 6. Eine Ausdehnung des zweiten Falles ist es wenn das Präsens eine zukünftige Handlung bezeichnet die in der Gegenwart schon vorbereitet oder eingeleitet wird. Τοῖς λόγοις τοῖς ἐπεσομένοις ἀπόλλυμαι. Ἀντ. Ἐπὶ δὲ ἡμᾶς ἔχετε τὴνδε τὴν χώραν, νῦν δὲ ἐξελαύνετε ἡμᾶς. Ξε. [Vgl. Th. 1, 53, 2. 2, 8, 3. 4, 95, 2.]

Α. 7. Aehnlich heißen im Präsens und Imperfect διδοῖναι hingeben, geben wollen, und πείθειν zureden, zu bereden versuchen u. [zu Xc. An. 6, 1, 9.] Ἀκαδαίμονιοι ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς σπονδίας, διδόντες εἰρήνην καὶ ἐρμυαχίαν. Θ. Ἐκαστός τις ἐπειθεῖν αὐτὸν ὑποστῆναι τὴν ἀρχήν. Ξε.

(Α. 8.) Mit Lebhaftigkeit präcipirt das Präsens die Zukunft. So finden sich mit der Bedeutung des Futurs zuweilen πορεύομαι [zu Xc. An. 1, 3, 7] und ἔρχομαι [3. Th. 6, 40, 2.]; regelmäßig εἶμι. vgl. 38, 3, 3. Ἡμεῖς πορευόμεθα ὅπου μέλλει τὸ στράτευμα σίτον ἔχειν. Ξε. Ἡ πόλις ἦδε, εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτούς. Θ. Μικρὰ εἰπὼν ἦδη καταβαίνο. Αλ. — Μὴ νίκη κατὰ τὸ εἶδος ἀλίσκονται. Θ. vgl. 6, 91, 2.)

A. 9. In lebhafter Frage steht der Indicativ des Präsens synonym mit dem Indicativ des Futurs oder mit dem Coniunctiv des Präsens, indem man die Bestimmung des zu Thunenden als rein objective Ungegenwärtigkeit vergegenwärtigt. *Ἐὰν ἀδικήσῃ, αὐτὸν ἐξόντα δεῖ ἵνα ἐκείσθω ὅπου δώσει δίκην ἢ πῶς λέγομεν;* Πλ. *Βουλούμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς οὐ Λωρῆς ἴσμεν ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληθῶμεν;* Θ.)

A. 10. Der Infinitiv des Präsens auf die Zukunft bezogen ist, wie der des Aorists bei derselben Beziehung, eigentlich zeitlos, der letztere mehr dauerlos: *ὀπέσονται πολεμῆν, πράξει* sie versprochen Kriegführung, Verrichtung. *Ἐλπίζει δυνατός εἶναι ἄρχειν.* Πλ. *Ἐλκός τούτων θαυρόντων πλείους προσγενέσθαι.* Ξε. [Vgl. z. Th. 1, 81, 2, 3, 3, 5, 9, 5.]

A. 11. Mit Lebhaftigkeit macht der Geist Vergangenes zu ideeller Anschauung der Gegenwart; und so steht das sogenannte historische Präsens im Griechischen viel häufiger als im Deutschen für ein anderes Präteritum, besonders für den erzählenden Aorist. *Λαρεῖον καὶ Παρυσάτιδος παῖδες γίγνονται δύο.* Ξε. *Ὁ ποῖος; ἄρ' ὄν Τυνδαρίσ τίττει κόρη;* Εὐ. *Ἐπειδὴ μοι παιδίον γίγνεται, ἐπίστεον ἦδη.* Αὔ.

2. Das Imperfect ist ein in die Vergangenheit zurückgetretenes Präsens, unbestimmt wie weit von dem Moment der Gegenwart entfernt. Demnach kann es an und für sich Handlungen sowohl von geringer als von ausgedehnter Dauer bezeichnen. Am häufigsten jedoch hat es den Begriff des Vorhergehenden und sich Entfaltenden, des Währenden und Zuständlichen: eine Bedeutung die der Gegensatz des Aorists noch mehr zur vorherrschenden gemacht hat. *Ταῦτα τὰ γράμματα παρὰ τῷ πάππῳ τ' ἦν καὶ ἔτ' ἔστι παρ' ἐμοῖ νῦν, διαμιμῆσθαι τε ὑπ' ἐμοῦ παιδὸς ὄντος.* Πλ. *Ἐπει ὑπηντίαζεν ἡ γάλαξ καὶ ἅμα ἡ σάλπιξ ἐφθέρχοντο καὶ ἐπαιαρίζον καὶ μετὰ ταῦτα ἠλλάξαν καὶ ἅμα τὰ δόρατα καθίεσαν, ἐνταῦθα οὐκέτι ἐδέξαντο οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ἐφρευγον.* Ξε. Ueber den Gebrauch bei topographischen Angaben z. Nr. 2, 8, 9.

A. 1. Doch findet sich in manchen Fällen das Imperfect wo im Lat. das Perfect stehen müßte, wie besonders *ἔλεγον, ἐκέλευον.* *Τῶν πρέσβων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστειλλον.* Θ. *Ἐλεγε τοῖς προέδροις οὐτι ἐσβολὴ ἔσται.* Θ. *Τοὺς μὲν πρέσβεις εὐθὺς ἀπέλασαν ἐαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὁ Θεμιστοκλῆς.* Θ. Vgl. Reg. z. Th. u. Imperfect.

A. 2. Wie das Präsens bezeichnet das Imperfect auch eine unterbrochene Dauer, eine Wiederholung, vgl. 1 A. 1, nur daß es in Sätzen nicht statthaft ist; dergleichen auch Vorbereitetes oder Eingeleitetes (wollte, versuchte, lief Gefahr). Vgl. 1 A. 6. 7 und Krilger zu Xen. An. 1, 3, 1. Ueber die Imperfecte von *ἔκειν* und *οἰχεσθαι* 1 A. 4. *Ἐπειδὴ τῷ ψεύδεσθαι ἀπόλλυτο, ἤγγαστο τάληθ' ἐκατεπὼν σωθῆναι ἂν.* Αὔ. *Σωκράτης, ὡσπερ ἐγίνωσκεν, οὕτως ἔλεγε, καὶ τοῖς μὲν πευδομένοις αὐτῷ συνέφερε, τοῖς δὲ μὴ, μετέμελεν.* Ξε.

A. 3. Im historischen Vortrage beziehen sich Imperfecte wie *ἔλασαν, ἔλεγον* zuweilen nicht auf die dargestellte Zeit, sondern auf die wo Berichterstatter dem Erzähler die bezüglichen Nachrichten mittheilten. Doch ist natürlich das Präsens erforderlich, wenn die Angabe als eine noch

immer verbreitete zu bezeichnen ist. *Λέγειν Κῦρον ἔφασαν ὅτι φίλους καλῶς κεκοσμημένους μέγιστον κόσμον ἀνδρὶ νομίζοι. Ξε. Τοὺς Μοσσονοίους ἔλεγον οἱ στρατευσάμενοι βαρβαρωτάτους διελθεῖν. Ξε. Rr. De auth. p. 6, 22.)*

A. 4. Bei Dingen die auch zur Zeit wo man erzählt noch bestehen gebrauchte man doch zuweilen das Imperfect, indem man den Zustand nur im Verhältnisse zu dem anderweitig Erzählten vorstellt, nur bezeichnet wie es sich fand als dieses vorging: eine Art von Assimilation. [zu Xc. An. 1, 4, 9.] *Ὁ Κάλος ποταμὸς ἦν πλήρης ἰχθύων μεγάλων καὶ προέιον, οὓς οἱ Σύροι θεοὺς ἐνόμιζον καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἶων. Ξε. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπλεσαν ἐς Ἀλγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψακοῦ διείχε δὲ ὁ Ἐλλησποντος ταύτην σταδίου ὡς πεντεκαίδεκα. Ξε.)*

A. 5. Ein allgemein oder doch in der Gegenwart noch gültiger Satz wird durch das Imperfect, selten den Aorist, ausgedrückt, in sofern er als Inhalt früherer Auffassung vorzustellen ist. (Didaktisches Zpf. vgl. z. Th. 1, 35, 4.) *Ἦν ἡ μουσικὴ ἀντίστροφος τῆς γυμναστικῆς, εἰ μὲν ἦτο. Πλ. Διαφθεροῦμεν ἐκείνη καὶ λωβησόμεθα ὃ τῷ δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο. Πλ. (Ὁὐ με προσέδοκας, ὅτι ἡ κοδορόνος εἶχες, ἂν γῶνάι σ' εἴη. Αρ. Ὅπερ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ νόσημα ἐγγυόμενον ἀπώλεσεν αὐτήν, τοῦτο καὶ καταδουλοῦται δημοκρατίαν. Πλ. Vgl. Rr. in d. Jahrb. f. wiss. Rr. 1829 S. 49 f.)*

A. 6. Am häufigsten erscheint ein solches Imperfect, besonders mit ἄρα (dichterisch auch ἄρα betont) verbunden, um anzudeuten daß man die Wahrheit des Satzes früher nicht erkannt habe, jetzt aber einsehe. [Hermann ad Ar. Nub. 1030.] *Ὁδ' τοῦτ' ἦν ἐνδαιμονία, ὡς εἴποιε, κακοῦ ἀπαλλαγῆ, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν μηδὲ κτήσις. Πλ. Ἄ Πῶλον αἰσχύνῃ ὦον συγχωρεῖν, ἀληθῆ ἄρα ἦν, τὸ εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ὅσῳ περ αἰσχύν, τοσοῦτω κακίον. Πλ. Μέγιστον ἔρ' ἦν ἡ φύσις· τὸ γὰρ κακὸν οὐδεὶς τρέφων εἶδ' ἔχρησεν ἂν θεῖη ποτε. Εὐ. (Αἰαῖ, φίλους ἄρ' οὐχὶ κακτῆμιν τάλας. Εὐ.)*

A. 7. Das Imperfect eines Verbums das über die Nothwendigkeit, Möglichkeit, Beschaffenheit einer (durch den Infinitiv angefügten) Thatsache ein Urtheil ausspricht, bezeichnet daß dieselbe nicht statt finde. So ist z. B. bei *ἔδει τοῦτο γίνεσθαι* als Gegensatz zu denken *ἀλλ' οὐ γίνεται*; dagegen bei *ἔδει ἄν τ. γ.* vielmehr *ἀλλὰ δεῖ νῦν γ.* [Vgl. z. Th. 1, 74, 4 u. Hermann De partic. ἄν 1, 12.] Dabei erscheint das Zpf. auch in angefügten relativem Sätzen (durch Assimilation). [z. Th. 1, 37, 3.] *Ὁ γὰρ ἐμὲν Κῶρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἐπαγγελλόμεθα Ἀρῖαίῳ εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλεῖον καθιεῖν αὐτόν. Ξε. — Ὁ θεὸς ἔδειξεν οἷαν ἔδει καὶ δεῖ τὴν μενούσαν μάλιστα ἀρχὴν γίνεσθαι. Πλ. Ζῆν οὐκ ἔδει γυναῖκα κατὰ πολλοὺς τρόπους. Γν. Ἐχρ' ἦν μὲν εἶναι τὸ καλὸν εὐγενέστατον, τὸν δειδότερον δὲ πανταχοῦ φρονεῖν μέγα. Μέ. Οὐκ ἔχρ' ἦν ποτε τὸν πραγματῶν τὴν γλώσσαν ἰσχυρεῖν πλέον, ἀλλ' εἴτε χρῆσθ' ἔδρασε χρῆσθ' ἔδει λέγειν, εἴτ' αὐτὸν πονηρά, τοὺς λόγους εἶναι σαφούς. Εὐ. — Εἰ πάνθ' ἂν προσῆκε πραττοντων ἡμῶν κακῶς εἶχε τὰ πράγματα, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. Δη. Μένειν ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τὸν ἄλλον· εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίη ἔκαστος, ἐνίκων ἂν. Δη. Οὐκ ἐν ἡμῶν μὴ παρακουσθέντων ὁμῶν μείναι Φιλίππῳ. Δη. Εἰς τοὺς ἦν ἡμᾶς μὴ μαλακῶς, ὅσπερ νῦν, ξυμμαχεῖν. Θ. — Αἰσχρὸν ἦν τὰ μὲν ἐμὰ διαπερῶσθαι, τὰ δ' ἐκείνων περιδεῖν ἐμὲ κακῶς ἔχοντα. Ξε. Οὐκ αἰσχρὸν οὕτω μωρῶς ἐξαπατῶμενος; Ναὶ μὰ Δία ἡσχρὸν ἡμῶν μέντοι εἰ ὑπὸ πολέμιον γε ὄντος ἐξηπατήθην. Ξε. Ὁ πρῶτος εὐρῶν διατροφήν πτωχῷ τέγγην πολλοὺς ἐποίησ' ἀθλίους. ἀπλοῦν γὰρ ἦν τὸν μὴ δυνα-*

μενον ζῆν ἀλύτως ἀποθανεῖν. Μέ. [Wie ἦν, so auch εἶναι, z. B. Th. 5, 29, 4.]

Α. 8. Bei Nebenangaben findet sich das Imperfect, mit dem Begriffe des Währenden, auch für unser Plusqpf., nicht bloß da wo ein Adverbium die Beziehung näher bezeichnet, sondern auch ganz für sich stehend. [Reg. zu Kr.'s Ausgaben u. Imperfect.] Ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαγόρονος τὸ ἀρχαῖον, τότε δὲ ἀπίστησαν πρὸς Κύρον. Ξε. Ἀέγουσαν ὅσων Ἐγγυρθεὺς ἤρχε τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν. Θ.

Α. 9. Der Infinitiv und das Particip des Präsens, gehören auch dem Imperfect an und können also die Bedeutungen derselben haben (auch die Α. 8 erwähnte des Plusqpf.), nicht bloß wenn sie sich einem Präteritum, sondern auch wenn sie sich einem Präsens anschließen. (Ueber den Coniunctiv z. Th. 1, 41, 3; über den Optativ § 54, 6.) Selten steht er in der Bedeutung § 53, 2, 8. Ξινοσόγιος κατηγόρησάν τινες γάροντες παῖσθαι ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὡς ὑβρίζοντες τὴν κατηγορίαν ἐποιούντο. Ξε. Ταῦτα αὐτοὶ τε ποιεῖτε καὶ τοὺς προγόνους ὀργίζεσθε ἐὰν μή τις φῆ ποιεῖν. Αη. Ἐπίστασθε Κόωνα μὲν ἀρχοντα, Νικόδημον δὲ ποιοῦντα ὃ, τι ἐκείνος προστάτιοι. Αν. Οἱ πρὸς Ἐρμοκράτην προσομιλοῦντες μάλιστα ἐπόθησαν τὴν ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν. Ξε. Ἄκουα ὑμῶν ἀκούσάι μου, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν, οὗς ὁ τιθεὶς ἐξ ἀρχῆς Σόλων κυρίουσ' ὤετο δεῖν εἶναι. Αη. Ἐλεγον ὅσα ἀγαθὰ εἶη ὅτε κοινῇ ἀμφοτέροισι ἐπραττον. Ξε.

II. Perfect und Plusquamperfect.

3. Das Perfect bezeichnet die Abgeschlossenheit einer Handlung mit Bezug auf die Gegenwart; es legt eine vollendete, abgethane Thatsache der gegenwärtigen Betrachtung vor. Daß von der Handlung in der Gegenwart ein Ergebnis besteht ist nicht nothwendig. Ἄ σοι τύχη κέχρηκε, ταῦτ' ἀφέλετο. Μέ. Ἀκήκοα μὲν τὸ νόημα μνημονεύω δ' οὐ. ΙΙλ. Φίλιππος τοὺς Θηβαίους μείζους ἢ προσέχκε πεποιήκεν. Αη. (19, 112.)

Α. 1. Um das Ergebnis einer frühern Handlung als noch bestehend zu bezeichnen, gebrauchte man eigentlich das Particip des Perfects (oder auch des Aorists) mit εἶμι. Εἰς ὁδὸν μονογενῆς οὐρανοῦ γεγόνως ἐστὶ τε καὶ ἔτ' ἐσται. ΙΙλ. Ἐμοῦ οἱ μὲν νόμοι οὐ μόνον ἀπεγνωκότες εἰσὶ μὴ ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ κεκελευκότες ταύτην τὴν δίκην λαμβάνειν. Αν. (Οὗτος ἂν καὶ οὐδεὶς ἕτερος ἀποκτείναι αὐτὸν εἶη. Αντ.)

Α. 2. Doch kann auch von dem bloßen Perfect ein bestehendes Ergebnis die Folge sein. [Kr. in den Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 44 f.] Ἐπιμελῶς οἱ θεοὶ ὧν οἱ ἄνθρωποι δεόνται κατεσκευάκασιν. Ξε. Τῶν ποιητῶν τινες τῶν προγεγεννημένων ὑποθήκας ὡς χρῆ ἦν καταλελοιπάσιν. Ίσ. Πολλὰ πόλεις ἐπίοτε καθάπερ πλοῖα καταδύομενα διόλλυνται καὶ διολώλασι καὶ ἐπι διολύνονται διὰ τὴν τῶν κυβερνητῶν καὶ ναυτῶν μοχθηρίαν τῶν περὶ τὰ μέγιστα μέγιστην ἄγνοιαν εὐληφότεων. ΙΙλ.

Α. 3. So sind mehrere Perfecte mit ihren (oder entsprechenden) Präsentiis synonym geworden, drücken aber eine Abgeschlossenheit der Handlung aus. Andere bezeichnen bestimmter das Resultat, wie von κελεῖν nennen κεκλήσθαι (genannt worden sein) heißen, von γινώσκειν erkennen

ἐγνωμένοι wissen, novisse; von μνησκειν erinnern μνησθαι gedanken; von κτῆσθαι erwerben, κτησθαι besitzen. Η μὲν ἱατρικὴ ὑγιαίνειν ποιήσει, ἢ δὲ σκετικὴ ὑποδεδέσθαι, ἢ δὲ ὑγαντικὴ ἡμμεῖσθαι. Πλ. Δοκῶ σοι παίζειν ἢ ἐσπουδαζέσαι; Πλ. Ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, οὐδὲν ἄλλο ἐπιτηδεύουσιν ἢ ἀποδύσκειν τε καὶ τεθνάσαι. Πλ. Ὅς τὸ ἡμᾶς δεδιέναι δοκεῖν αἰσχρὸν ἡγείται, τοῦτον οὐκ ἀπολωλέναι δεκάκις προσήκει; Αη. Αἰ ἀνδρα σκαιὸν ἰσχυρὸν γύσει ἥσσον δέδοικα τάσθενους τε καὶ σοφοῦ. Εὐ. Ὅτι τε, ἐπειδὴν ἀπαξ τις ἀποθάνῃ, αἱ ἐκεῖ ἴσι γοβοῦνται καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ γυμνὴ τοῦ σώματος παρὰ Πλούτωνα ἀπέρχεται, καὶ τοῦτο πεφόβηται. Πλ. [3. Th. 1, 144, 1.] Εἰ τις οἶται μικρὰν ἀφορομὴν σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις εἶναι, οὐκ ὀρθῶς ἐγνωκεν. Αη. Ὁ ἐν πολέμῳ ἐντύχων πλεονάζων οὐκ ἐντεθύμηται θοάσει ἀπίστον ἐπιαιρούμενος. Θ. Ἐπὶ ἐπῶν ποιήσει Ὀμηρον ἐγώγε μάλιστα τεθάνυμακα. Ξε. Τὸ μὴ ἐμποδῶν ἀνανταγωνίστω εὐνοία τετίμηται. Θ. — (Κέζτησο ὀρθῶς ἂν (ἂ ἂν) ἐγῆς ἀνευ φόγου. Εὐ.) Ἄνθρωπος ὢν μὲμνησο τῆς κοινῆς τύχης. Γν. Πέπεισο μὴ εἶναι σὸν κτήμα ὅπερ μὴ ἐντός διανομίας ἔχεις. Πύθ. Αἰσχύνεται τὰγάθ' ἀσκήσας ἀνήρ κακὸς κελῆσθαι πᾶς τις. Εὐ. Vgl. § 40 βαίνω, ἔθω, εἴω, κράζω, μύω, πείθω.

Α. 4. Das Perfect kann auch (verdeutlicht durch εὐθύς, παραχορῆμα, ταχύ) von einer unverzüglich oder unausbleiblich [s. An. 1, 8, 12] als abgeschlossen bevorstehenden Handlung gebraucht werden. Οὐ βουλευέσθαι ὄρα, ἀλλὰ βεβουλευέσθαι. Πλ. Εἰ τόξων ἐγκρατὴς μ' αἰσθήσεται, ὄλωλα. Σο. Ὁ κρατῶν ἅμα πάντα συνήρπακεν. Ξε. — Ἀριθμός, ἐὰν ἀγέλης τι ἢ προσθῆς, ἕτερος εὐθύς γέγονεν. Πλ. Πλουτήσαντες ἀπὸ τῶν κοινῶν παραχορῆμ' ἄδικοι γεγένηται, ἐπιβουλεύουσι τε τῷ πλήθει καὶ τῷ δήμῳ πολεμοῦσιν. Αρ. Ἄνηρ ἦζων, κἂν ἢ πολίος, ταχὺ παῖδα κόρην γεγάμηκεν. Αρ. (Weber den ähnlichen Gebrauch von Präsens zu Th. 1, 121, 3 u. von Aoristen zu 6, 80, 2.)

Α. 5. Aehnlich kann auch der Imperativ des Pfs. unmittelbares Eintreten fordern. Πέπανσο. Αη. Μόνον σὺ ἡμῶν πιστὰ θεῶν πεποιήσο καὶ δεξιὰν ὁδὸς. Ξε. [Kr. in den Jahrb. f. wissl. Kr. 1829 S. 43 f.]

4. Das Plusquamperfect ist das Perfect des Imperfects, d. h. es bezeichnet die Abgeschlossenheit einer Handlung aus dem Standpunkte des Imperfects betrachtet: εἰρήκειν = εἰρηκῶς ἦν. Τὴν ἀγορὰν ἀντισκέασαν καὶ αἱ πύλαι ἐκέκλειντο καὶ ἐπὶ τῶν τευχῶν ὄπλα ἐφαινετο.

Α. 1. Bei den zu 3 Α. 3 gehörigen Verben entspricht natürlich das Plusquamperfect dem Imperfect. Ἐχει ἐν ταῖς χερσὶν ἢ πάλαι ἐκέκλιτο. Πλ. Ὦν παρῆνεσε πρότερον ἐμέμνητο οὐδέν. Θ.

Α. 2. Auch der 3 Α. 4 erwähnten Bedeutung ist das Plusq. empfänglich. Οὐδέμιν διατριβὴν ἐποιήσαμην, ἀλλ' εὐθύς παρεκέκλιντο οὓς εἶπον, προειρηκῶς δ' ἦν αὐτοῖς ἐφ' ἃ συνελλυθότες ἦσαν, ἀνέγνωστο δ' ὁ λόγος. Ισ.

Α. 3. Der Optativ, der Infinitiv und das Particip des Pfs. gehören auch dem Ppf. an. Vgl. 3 Α. 9.

III. Aorist.

5. Der Aorist, welcher die Handlung nur in sofern bestimmt als er sie der Vergangenheit zuweist, bezeichnet eigentlich das Eintre-

ten in die Wirklichkeit. [Kr. Studien 2 S. 128 u. in den Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 44.]

A. 1. Am deutlichsten zeigt sich die inchoative Bedeutung bei Verben die im Präsens etwas Zuständliches bezeichnen: βασιλευσα wurde Königin, ἤρξα erhielt eine Herrschaft, ein Amt, ἡγήσαμην nahm die Führung oder den Glauben an, ἰσχυσα wurde mächtig, ἐπλούτησα wurde reich, ἐπολέμησα fing Krieg an, ὄκησα siedelte mich an, ἠράσθην gewann lieb, ἐθάρασα bekam Muth. Ααρείος μετὰ Καμβύσην Περσῶν ἐβασίλευσεν. Θ. Οὐδείς εὐροθήσεται κάλλιον λαβὼν Εὐαγόρου τὴν βασιλείαν, εἰ ἐξετάζειν τις ἐπιχειρήσει ὅπως ἕκαστος ἐτυράννευσεν. Ια. Πεισιστράτου τελευτήσαντος Ἰππίας ἔσχε τὴν ἀρχήν. Θ. Οὐδείς ἐπλούτησ' ἐμπόριον ἀργὸς ὢν. Εὐ. Διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε. Θ. Ἐπισθένης ἠράσθη τῆς παυδός. Σε. Αεοτινῶν οἱ δυνατοὶ Συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ὄκησαν. Θ. Σησίχορος ποιήσας τὴν καλουμένην παλινοῦσαν παραγορήμα ἀνέβλεψεν. Ιλ. [Zahlreiche Beispiele in den Reg. zu Kr.s Ausgaben und bei Kämpf Uebers. des Th. zu 1, 102.]

A. 2. Dieser Bedeutung empfänglich sind auch die Participien, die subjectiven Modi und die Infinitive. Ἀρχάσας ἀγαθὸν τι ποιεῖν τὴν πατρίδα πειράται. Σε. Σωκράτης βουλευσας ποτὲ περὶ πλείονος ἐποίησας εὐροθεῖν ἢ χαρίσασθαι τῷ δήμῳ. Σε. Πολυκράτης ἰσχύσας καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἀρχάσας καὶ τὴν Ῥήνειαν ἐλὼν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι. Θ. Τῶν πολιτευομένων τινὲς δυνηθέντες κατεσεύασαν αὐτοῖς ἔξαινα νομοθετεῖν. Αη. Ὁ μὴ ἐπεικῆς πλουτήσας εὐκολοῦσ' οὐ ποτ' ἂν ἐαυτῷ γένοιτο. Ιλ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν ξυμπολεμιστῶν Ἑλλήνων ἡγήσαντο. Θ. Τῶν Τρώων τινὲς ὄμοροι τοῖς Σικανόις οἰκήσαντες Ἐλυμοὶ ἐκλήθησαν, προσξενόκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν Φωκίων τινὲς. Θ. Πῶς ἂν εὐφρονήσαντες ταῦτα καλῶς ἔχειν ἡγήσαιντο. Ιλ. Νομίσαντες ἐπ' ἀνάγκην ἀφίχθαι ψηφίσασθε τὸν πολεμον, μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες, τύραννον ἡγήσασθαι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι. Θ. — Κάκιστος γίγνεται ὅς ἂν τυραννιζότατος γένοιτο ὢν μοναρχήσῃ. Ιλ. Ὡν ἂν ὕστερον ἐρασθῶσιν, ἐκείνους περὶ πλείονος ποιήσονται. Ιλ. Ἦν ὁ Πλούτος νυνὶ βλέψῃ, τότε τοὺς ἀγαθοὺς βαδύεται. Αη. Οἱ ἰατροὶ ὅταν τινὲς νοσήσωσι, πρὸς ἰωτὰς τούτους. Σε. — Ὑμεῖς εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἀρχαίτε, τάχ' ἂν τὴν εὐνοίαν μεταβάλουτε. Θ. Πενίας ἐλπίδι, ὡς κἄν ἐτι διαφρῶν αὐτὴν πλουτήσειεν, ἀνοβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποίησατο. Θ. Εἰ πολεμήσαιμεν δι' Ὀροπόν, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι. Αη. Πολλὰ κατηγορεῖν ἔχω, ἔξ ὧν οὐκ ἔσθ' ὅστις ἂν οὐκ εἰκότως μισήσειεν αὐτόν. Αη. Βούλεται χρήματα παρὰ τοῦ λαβεῖν ἢ ἀρχὴν ἀρξάι. Ιλ. Εἰ ἐβελούσιόν ἐστι τὸ ἐρασθῆναι, οὐ καὶ πᾶσαισθαι ἐστίν, ὅταν τις βούληται; Σε. Εὐήθης περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιάς νυνὶ πολεμήσαι. Αη. Τοῖς θεοῖς εἰς ὁμόνοιαν εὐχεσθε καταστήναι μᾶλλον ἢ τὴν μὲν πόλιν στασιάσαι, τοὺς δὲ λέγοντας ταχέως πλουτήσαι. Αη. Αἶ τὸς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας μισῆσαι. Αη. — Διανοήθητε ὑπακοῦεν πρὶν τι βλαβῆναι. Θ.

A. 3. Die No. 1 u. 2 sind temporal durchaus gleichbedeutend.

6. Als die Form welche eigentlich das Eintreten in die (vergangene) Wirklichkeit bezeichnet wurde der Aorist das absolute Tempus der Vergangenheit, selbst auf dauernde Vorgänge anwendbar; nur daß er sie nicht entfaltet, sondern zusammenfaßt.

Als Gegensatz des Imperfects wurde er vorzugsweise erzählendes Tempus, indem er das Geschehene als concentrirte Erscheinung vorstellt. Nicht statthaft ist er bei Beschreibungen. Vgl. § 53, 2. *Οἱ μὲν ἐπιαινοῦντες ἀπῆλθον· Κλέανδρος δὲ ἐθύετο ἐπὶ τῇ πορείᾳ καὶ σὺν ἑνοφῶντι φιλικῶς καὶ ξενίαν συνεβάλλοντο. Ἐε. Ἐγὼ ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα. Ἀπ.* Ueber andre Bedeutungen 10 A. 1—3.

A. 1. Als das absolute Präteritum kann der Aorist auch dem Perfect und Plusquamperfect synonym eintreten. Vgl. 2 A. 8. Sogar gewöhnlich erscheint der Ind. des Aor. statt des Ppf. nach Zeitpartikeln. *Τῶν οἰκετῶν οὐδένα κατέλειπεν, ἀλλ' ἀπαντας πέπρακεν. Αἱ. Λαρεῖος Κόρον μεταπέμψεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἧς αὐτὸν σαυράτην ἐποίησεν. Ἐε. [3. Th. 4, 17, 1.]*

A. 2. In Fragen mit *τί οὐ* — steht der Aorist, indem die Verwunderung daß die Handlung nicht schon eingetreten sei eine dringende Forderung derselben enthält. Doch kann bei *τί οὐ* — auch das Präsens stehen. [Emsley zu Cn. Ger. 805.] *Ἐἴ τις ὑμῶν ἐπορωτέρος ἐμοῦ, τί οὐκ ἀπεχρίνατο; Πλ. Τί οὐ καὶ Προδίκον καὶ Ἰππίαν ἐκαλέσαμεν, ἵνα ἐπακούσωσιν ὑμῶν; Πλ. — Τί οὐ καλοῦμεν δῆτα τὴν Ἀσιστράτην; Ἀρ.*

A. 3. Die eben vorgehende Handlung kann man im Moment ihrer Bezeichnung als schon geschehen vorstellen: *τί τοῦτ' ἐγέλασας;* und demgemäß z. B. sagen *ἐγέλασα* ich muß lachen. So steht, besonders häufig im dramatischen Dialog, die erste Person des Singulars. *Ἦσθην ἀπεικίαις, ἐγέλασα ψολοκομπίας. Ἀρ. Ἐπήνεσ' ἔργον καὶ πρόνοιαν ἦν ἔθου. Σο. Ταυτί περιεϊδέθ' οἱ πρυτάνεις πάσχοντά με; Ἀρ. Vgl. Dial. Sy. A. 2.)*

A. 4. Der Imperativ so wie der Coniunctiv und Optativ des Aorists in selbständigen und finalen Sätzen sind gewöhnlich zeit- und dauerlos, das bloße Eintreten der Handlung bezeichnend, während eben diese Modi des Präsens ein Zuständliches ausdrücken. [Emsley zu Cn. Med. 310.] Dieselbe Bedeutung haben der Coniunctiv und Optativ des Aorists auch in der imperativartigen Frage, nicht bloß in der directen: *τί εἶπω; τί ἂν εἶποιμι;* was soll ich sagen, sondern auch in der indirecten: *ἔρωτις τί ποιήσῃ* er fragt was er thun solle, *ἦροτο εἰ παύσειν* er fragte ob er schlagen solle. Vgl. § 54, 7, 1. Nur das Eintreten der Handlung bezeichnet der Aor. in den § 65, 1, 10 erwähnten Sätzen. [3. Th. 2, 12, 1.] *Βοηθήσατέ μοι καὶ μὴ διδάσχετε τοὺς συζογάντας μείζον ὑμῶν αὐτῶν δύνασθαι. Ἀντ. Μὴ μαινώμεθα μὴδ' αἰσχρῶς ἀπολώμεθα. Ἐε. Εἴπωμεν ἢ συγκώμεν ἢ τί δράσομεν; Εὐ. Ἐντροχίως καὶ τύχους ὅσων ἔρῃς. Εὐ. Οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἀδικος γένοιτο. Ἐε. Παῖσαι νυν ἦδη μὴδ' ἐρωτήσεως πέρε. Εὐ. Μὴ ἀποκαμῆς, ἀλλὰ σόπει. Πλ. — Δίκαιος ἔσθ', ἵνα καὶ δικαίων δὴ τύχης. Γν. Ἐδόκει οὐ γαῖλην πεμπτόν ἵναμιν εἶναι, ὅπως τό, τε γρονῆμα τῶν νεμηζότων καταβεσθῆι καὶ μὴ μάτην τὰ πεποιημένα γένοιτο (geschehen sei). Ἐε. [vgl. Ar. Frö. 1416.] — Τὸν Φαίακα πέμπουσαν, εἴ πως διασώσειαν τὸν δῆμον. Θ.*

A. 5. In rein und gemischt hypothetischen Sätzen (relativen und temporalen) haben der Coniunctiv und Optativ des Aorists regelmäßig die Bedeutung der Vergangenheit, die aber, in sofern der Hauptsatz ein Zukünftiges bezeichnet, als erst bei dessen

Verwirklichung eingetretene Vergangenheit vorgestellt wird, so daß diese Modi auch dem Lat. fut. exacto entsprechen. [Kr. in den Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 45 f.]. *Μέγ' ἐστὶ κέρδος ἢν διδάσκεισθαι μάθῃς. Με. Νέος ἂν ποιήσης, γῆρας ἔξεις εὐδαλές. Με. Οὔτε πέμψεν ἀθάνατος ἡμῶν οὐδείς, οὐτ' εἴ τῳ ξουβαίῃ, γένοιτο ἂν εὐδαίμων. Πλ. Κύρος ἐπέσχετο τοῖς φρυγῶσιν, εἰ καλῶς καταπράξειεν ἐφ' ἃ ἑστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσασθαι πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἰκαθε. Ξε. — 'Α ἂν μάθῃ τις, ταῦτα σῶζεσθαι φιλεῖ πρὸς γῆρας' οὕτω παῖδας εὐ παιδεύετε. Εὐ. Τὴν ἀρχὴν τὴν κατὰ θάλασσαν ὀπίστεροι ἂν κατὰ σχωσιν, ὑπὸ κέρους ἔχουσι τὰς πλείστας τῶν πόλεων. Ίσ. Οὐδεὶς πώποτε ἐκὼν εἶναι τυραννίδος ἀρεῖτο ὅσπερ ἐπαξ κτήσαστο. Ξε. — Οὐ τοῦτο πώποτε ἐπεισθην ὡς ἡ ψυχὴ, ἕως μὲν ἐν τῷ θνητῷ σώματι ἦ, ζῆ, ὅταν δὲ τούτου ἀπαλλαγῇ, τέθνηκεν. Ξε. Οἱ στρατιῶται ὅτε ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιτο καὶ ἐξείη πρὸς ἄλλους ἀπέιναι, πολλοὶ Κλέαρχον ἀπέλεπον. Ξε. Ἐγὼ γυναικὶ ἐν τι πιστεύω μόνον, ἐπὶ ἀποθάνῃ, οὐ βιώσασθαι πάλιν' τὰ δ' ἄλλ' ἀπιστῶ πάνθ', ἕως ἂν ἀποθάνῃ. Γν. Αὐτοὶ ἔγασαν συνεκπλευσεῖσθαι, ἕως τὰ πράγματα κατασταίῃ. Αν. Vgl. § 65, 7, 6.*

A. 6. Eben so hat der Optativ des Aorists ohne ἂν die Bedeutung der Vergangenheit in ideell abhängigen Sätzen, namentlich in Verbindung mit (nicht hypothetischen) Relativen, mit ὅτι und ὡς so wie in abhängigen Fragen. [Kr. in den Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 29 f.] Bei hinzugefügtem ἂν tritt die Bedeutung A. 4 ein. *Ἦο ὁ Ἀρμένιος ἀναβιὸς ἔλεγεν ἃ ἐκεῖ ἴδοι. Πλ. Λιθόρρησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. Θ. Ὁ κῆρυξ ἐκῆρυττε τίς τὴν ἰκετηρίαν καταθείῃ. Ανδ. — Ἠγοῦμαι τοιαύτην τέχνην, ἣ τις τοῖς κακοῖς περικόσι πρὸς ἀρετὴν ἐνεργάσασσι' ἂν καὶ δικαιοσύνην, οὔτε πρότερον οὔτε νῦν οὐδεμίαν εἶναι. Ίσ. Κύρω ἴσμεν ἐθελήσαντας πείθεσθαι τοὺς μὴ ἀπέχροντας πεμπολλῶν ἡμεῶν ὁδόν, τοὺς δὲ οὐδ' ἑωρακότας πώποτε αὐτόν, τοὺς δὲ καὶ εὐ εἰδότες ὅτι οὐδ' ἂν ἴδοιεν. Ξε. Ἡράκλειτος λέγει ὡς δις ἔστει τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίῃς. Πλ. Οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν σαφέστερον ἐπιδείξαι δυνήθειην. Ίσ. Λέγεται ὁ Κύρος ἐρέσθαι τὸν μεανίσσον εἰ δέξαιτ' ἂν βασιλείαν ἀντὶ τοῦ ἵππου. Ξε.*

A. 7. Das Particip des Aorists bezeichnet das dem Verbum an welches es sich anschließt Vorhergegangene, Vorzeitiges; auch in der A. 5 erwähnten Bedeutung, dem Lat. fut. ex. entsprechend. *Καὶ τῶν ὁ γὰδλος καὶ θανῶν κολάζεται. Με. Μακάριος ὅστις εὐτρυχεὶ γάμον λαβῶν ἐσθλῆς γυναικός, εὐτρυχεὶ δ' ὁ μὴ λαβῶν. Εὐ. Χάριν λαβῶν μὲνησο καὶ δοὺς ἐπιλαθοῦ. Γν.*

A. 8. Einem Aorist angeflügt bezeichnet das Particip des Aorists zuweisen in sofern jenem Gleichzeitiges als es ausdrückt wodurch, worin eben die Handlung des Aorists sich äußert. So steht gewöhnlich auch bei ἔ-γασα und ἔλαθον das Particip im Aorist. [Kämpf über den aoristischen Gebrauch des Part. der gr. No.] *Εὐ γε ἐποίησας ἀγαμνήσας με. Πλ. Πολλὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἔλαβον τριηραρχήσαντες. Αν. Τόδε μοι χάρισι ἀποκρινάμενος. Πλ. [vgl. 3. Th. 2, 68, 2. 8, 17, 2. 87, 3.] ('Ὅς' ἡμᾶς τάχαθὰ δέδρακας εἰρήνην ποιήσας. Αρ.) Φοβούμεθα περὶ τοῦ νέου, μὴ τις γρῆ ἡμᾶς ἐπ' ἄλλο τι ἐπιτηδευμα τρέψας αὐτοῦ τὴν διάνοιαν. Πλ. Βέλτιόν ἐστι προσιπεῖν, ἵνα μὴ λάθῃτε ἐξαπατηθέντες. Αη. (Τόδε δεῖ σκοπεῖν, ὅταν κρινεν μέλλης φῶσιν φιλόσοφον, μὴ σε λάθῃ μετέχουσα ἀνελευθερίας. Πλ. zu Ae. An. 1, 3, 14.)*

A. 9. Der Infinitiv des Aorists bezieht sich am gewöhn-

lächsten in der Bedeutung des Indicativs auf die Vergangenheit: ποιῆσαι gethan haben. Doch kann auch ex zeit- und dauerlos überhaupt das Eintreten einer Handlung, selbst einer künftigen, bezeichnen; ohne ἄν besonders da wo Zuersticht anzuwenden ist. Vgl. 1 A. 10. Φαμέν οὐχ ἦσσαν αὐτοὶ ὠφελῆσαι ἢ τυχεῖν τούτου. Θ. Ἄνευ τοῦ γίνεσθαι γενέσθαι ἀδύνατον. Πλ. — Τὸ γινῶναι ἐπιστήμην του λαβεῖν ἐστιν. Πλ. Χαλεπὸν τὸ ποιεῖν, τὸ δὲ κελεῦσαι ῥαδίον. Φιλ. Πολὺ ῥᾶον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτησασθαι πάντα πέφυκεν. Αἱ. — Ἱπποκράτης ἐπιθυμεῖν δοκεῖ ἄλλογμιος γενέσθαι, τοῦτο δὲ οἰεῖται οἱ μάλιστα γενέσθαι, εἰ σοι συγγένοιτο. Πλ. [Vgl. Buttm. zu Pl. Crit. 14, 3 u. Neg. 3. Th. u. Infinitiv 6 g. E.]

IV. Futura.

7. Das Futur, dem Aorist am nächsten stammverwandt, bezeichnet eigentlich das künftige Eintreten der Handlung, erweitert sich aber zu einer unbestimmten, aoristischen Angabe um so leichter je mehr überhaupt das Künftige unsicher da steht. So heißt also von ἔχω ich habe, ἔξω ich werde erlangen, aber auch ich werde besitzen; von ἄρχω ich beherrsche, ἄρξω ich werde die Herrschaft erlangen, aber auch ich werde beherrschen. Selbst ἔσομαι ist beider Bedeutungen empfänglich: ich werde sein und ich werde werden. Οἱ Ἀθηναῖοι ἠγοῦντο, εἰ Συρακοῦσας σχοίεν, ῥαδίως καὶ τὰ ἄλλα ἔξειν. Θ. Νῦν πολὺ μάλ- λον πραγματευόμενται ὅπως ἄρξονσι ἢ ὅπως ἄξοι τούτου ἔσον- ται. Ξε. Οὐκ ἀπὸ τῶν κοινῶν προσδοκῶν χρῆ πλουτήσιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐπανορθώσιν, εἴπερ ἔσται τι τῶν δεόντων ἡμῖν. Αἱ. — Οὐκ ἔσται μακάριον τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος οὐδ' εὐδαίμων. Πλ. Διανοήθητε μὴ εἰζόντες μὴδὲ ζῶν φόβῳ ἔζοντες ἃ κεκτήμεθα. Θ. Διαιρετέον οὔτινες ἄρξονσι τε καὶ ἄρξονται. Πλ.

A. 1. Auch ein allgemeiner Satz kann in Bezug auf die davon erst zu gewinnende Erkenntniß durch das Futur ausgedrückt werden, das hier dem 3pf. 2 A. 5 antistrophisch erscheint. Φιλόσοφος ἡμῖν τὴν φύσιν ἔσται ὁ μέλλον κελὸς κάγαθὸς ἔσσειναι φύλαξ πόλεως. Πλ. Ταῦτον ἄρα ἐτέρῳ ἢ ἕτερον ἑαυτοῦ οὐκ ἔσται. Πλ.

A. 2. Die erste Person des Futurs steht auch, besonders in der Frage, dem Coniunctiv synonym, in exhortativer Bedeutung: wollen wir —? Der Coniunctiv aber stellt die Sache mehr fremder Entscheidung, das Futur beiderseitiger Betrachtung oder Berathung anheim. Τί ποιήσομεν; Αὐτὸς γνώσει. Πλ. Οἶσθα διότι θανατώσεις ἢ ἐγὼ σοι εἶπω; Πλ. Τί θῆτα δρώμεν; μητέρ' ἢ φονεύσομεν; Εὐ.

A. 3. Die zweite und dritte Person des Futurs entspricht zuweilen unserm mögen und sollen; letztern in der Frage auch die erste. Πρὸς ταῦτα πράξεις οἷον ἄν θελῃς. Σο. Κακῶν δὲ κάσχωρῶν οὐ τιν' εὐκλειαν ἐρεῖς. Αἰσ. Τὸν Παγλαγόνα, ὃς ταῦτ' ἔδρασαν, εἴφ' ὃ, τι ποιήσεις κακόν; Οὐδὲν μὲγ' ἄλλ' ἢ τὴν ξυμὴν ἔξει τέχνην. Αἱ. Οἱ εἰς τὴν βασιλικὴν τέχνην παιδευόμενοι τί διαφέρουσι τῶν ἐξ ἀνάγκης κακοπαθούτων, εἰ γε πεινήσουσι καὶ διψήσουσι καὶ διγῆσουσι καὶ ἀγροπνήσουσιν; Ξε. — Ποί τις τρέφεται; Αἱ. Οὐχὶ κυβέουσιν ἄρ' ἄνθρωποι; Περι τοῦ γὰρ τοῦτο ποιήσεις; Αἱ. Ταῦτα δὲ τολμῆς λέγειν; εἴτ' ἐγὼ σοῦ φείσομαι; Αἱ.

A. 4. Die zweite Person des Futurs erscheint auch als gemildert-ter Imperativ; als lebhaft dringender in der Frage mit *οὐ*. *Ξέρον ἀδίκησεις μηδέποτε καιρὸν λαβών. Μέ. Αἴγ' εἰ τι βούλει, χειρὶ δ' οὐ ψεύσεις ποτέ. Εὐ. — Οὐχ ἔλξειτ', οὐ παιήσεται, οὐκ ἀρήξετε; Αρ. Τὸν ἀτόχηρα ἔχοντες μέλλετε καὶ ζητεῖτε καὶ τετηγώσθε; οὐκ ἀποκτενεῖτε; οὐκ ἐπὶ τὴν οἰκίαν βαδιεῖσθε; οὐχὶ συλλήψεσθε; Αη.* (Die erste Person so bei Dichtern. Camsley zu *Eu. Med.* 848.)

A. 5. Bei einer imperativischen Frage der Art tritt, wenn das Gegenheil des Verbuns gemeint ist, nach dem *οὐ* noch ein *μή* ein, zunächst in Gegenätzen, dann auch in unmittelbarer Folge, also z. B. nicht bloß *οὐ κόψεις καὶ μὴ διατρίβεις*; sondern auch *οὐ μὴ διατρίβεις* (*ἀλλὰ κόψεις*) willst du nicht ohne Säumen verfahren? *Οὐχὶ συγζλήσεις στόμα καὶ μὴ μεθήσεις ἄθις αἰσχίτους λόγους; Εὐ. — Οὐ μὴ γυναικῶν δειλὸν εἰσοίσεις λόγον; Εὐ.* vgl. Lobetz zu *So. Ai.* 75.)

A. 6. Außer der Frage findet sich *οὐ μὴ* als einfache Negation, aber mit Verstärkung (wohl eig. nein, nicht) mit dem (Indicativ des Futurs oder häufiger mit dem Coniunctiv, besonders des Aorists (auch des ersten Aorists des Activs), in sofern eine vergangene oder doch concentrirt zu denkende Handlung vorgestellt wird. [Vgl. Hermann zu *So. DK.* 848. 1024.] *Οὐ σοὶ μὴ μεθήσομαι ποτέ. So. Τοιοῦτον ἐπιτήθειον οὐδένα μὴ ποθ' ἐθήσω. Πλ. (Σαγῶς εἶπε Τειρεσίης οὐ μὴ ποτε σοῦ τήνδ' ἦν οἰκόντιος εὐδ' πρόξειν πόλιν. Εὐ.) — Τὸ ἀγαθὸν οὐ μὴ ποτέ τι ἀπολέσθ. Πλ. Ἐὰν τὴν ἀπιστίαν σώζητε, οὐδὲν μὴ δεῖν ἂν πάθητε. Αη. Ἄρχων ὅπως οὐδὲν ἂν μὴ ποτε ἴδῃ. Πλ. Ἐν τῷ τιμωτάτῳ τὸ μέγιστον κακὸν οὐδεὶς ἐκὼν μὴ ποτε λάβῃ καὶ ἔη διὰ βίον κερτιμένος αὐτό. Πλ.* [Vgl. zu *Xc. An.* 2, 2, 12 u. Hermann zu *Eu. Iph. T.* 886.]

A. 7. Bei Relativen steht der Indicativ des Futurs, um etwas Beabsichtigtes zu bezeichnen. Die Coniunctive und Optative (ohne *ἂν*) sind hier in der Prosa ungebräuchlich. [*Kr.* in d. *Jahrb. f. wiss. Kr.* 1829 S. 30 u. *Stud.* 2 S. 49. vgl. z. *Th.* 7, 25, 1.] So wird selbst *ὅπως* daß, damit, construirt, da es eig. ein Relativ ist (wie), doch dies nicht ausschließlic. Vgl. § 54, 8, 5 u. 6. *Δοκεῖ μοι πέμψαι σατραπίας, οἵτινες ἄρξουσιν τῶν ἐνοικοῦντων καὶ τὸν διασμόν λαμβάνοντες τοῖς τε φρουροῖς δώσουσι μισθὸν καὶ ἄλλο τελέσουσιν ὅ, τι ἂν δεῖ. Ξε. Ἐλεγον ὅτι ἤκουον ἡγεμόνας ἔχοντες, οὐ αὐτοὺς ἄξουσιν ἐνθ' ἐν ἔξουσιν τὰ ἐπιτήδεια. Ξε. Αἰὲ τῶν ἀρχομένων ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται. Ξε.*

A. 8. Aehnlich drückt das Relativ mit dem Indicativ des Futurs eine Möglichkeit aus, in sofern der bezügliche Gegenstand wesentlich geeignet ist eine bevorstehende Folge als Wirkung zu realisiren, synonym dem Optativ mit *ἂν*. *Οὐκ ἔστ' οὐδὲ εἰς ᾧ μὴ κακὸν τι γέγονεν ἢ γενήσεται. Φιλ. Νόμους ὑπάρξαι δεῖ τοιούτους δι' ὧν τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἐντιμος καὶ ἐλευθέριος ὁ βίος παρασκευασθήσεται, τοῖς δὲ κακοῖς ταπεινὸς ὁ αἰὼν ἐπανακείσεται' ἔπειτα δὲ διδασκάλους οἶμαι δεῖν καὶ ἀρχοντας ἐπὶ τούτοις, οἵτινες δεῖξουσὶ τε δοθῆναι καὶ δὸς ἔξουσιν καὶ ἐθιοῦσιν ταῦτα θρῶν. Ξε. Οἱ ἐν ταῖς μοναρχίαις, οὐκ ἔχοντες ὄψω φθονήσουσι, πάντων ὡς οἷόν τε βέλτιστα πρᾶττοναι. Ίσ.*

A. 9. In eben dieser Bedeutung erscheint auch das Particip des Futurs. Nicht minder findet es sich analog dem Falle A. 7, z. B. *ὁ κακὸς ἀπολούμενος* (ὀλοόμενος poetisch) den der Genker holen möge. Außerdem erscheint es auch in hypothetischer Bedeutung, z. B. *ὁ*

εὖ στρατηγήσων wenn Jemand ein guter Feldherr werden will, soll. Aehnlich gebraucht man die Umschreibung mit μέλλω (8) z. B. ὁ μέλλον στρατηγήσειν. Οὔτε πλοῖά ἐστι τὰ ἀπάζοντα οὔτε σίτος ὃ θρέψομεθα μένοντες. Ξε. Πολλὰ καὶ γύσει καὶ ἐπιστήμη δέι τὸν εὖ στρατηγήσοντα ἔχειν. Ξε. Νικᾷ με χρεῖα χῆ (καὶ ἡ) κακῶς ὄλου- μὲνη γαστήρ, ὑψ' ἧς δὴ πάντα γίνεται κακά. Εὐ. — Φρόνιμον δέι γενέσθαι τὸν μέλλοντα σώφρονα ἔσεσθαι. Ξε. Τὸ μέλλον αἰετὸν σπνοίσειν οὐ καθορῶμεν. Ίσ. Τῶ μέλλοντι σώματι εὖ ἔξειν ἀρετέον ἡδυσμάτων. Πλ. (Τὸν μέλλοντα στρατηγεῖν τούτων ἀπάντων ἐπιμελεῖσθαι δέι. Ξε.)

A. 10. Der Dptativ des Fu. findet sich in der Regel nur in der obliquen Rede nach einem historischen Tempus, wiewohl auch hier der Indicativ sehr gewöhnlich ist. Vgl. § 26, 11, 13 u. 54, 6, 2. Ἐξῆ ὄπο πολλῆς ἐπιμελείας, ὅπως ὡς ἐλάχιστα μὲν ὄψοιτο, ἐλάχιστα δ' ἀκούσοιτο, ἐλάχιστα δ' ἔροιτο. Ξε.

(A. 11. Der Infinitiv des Futurs findet sich zuweilen für den Inf. des Präsens nach den Begriffen die ein Vorhaben, Wollen, Wünschen u. ä. ausdrücken. Τὸν πόλεμον διεννοοῦντο προθύμως οἰσεν. Θ. Τὸν λυπήσαντα σπᾶς ἐβούλοντο τιμωρῆσεσθαι. Θ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐγίνετο τῆς Σικελίας ἀρξεν. Θ. Vgl. Krüger zu Thuf. 1, 27, 2.)

8. Ein periphrastisches Futur bildet μέλλειν mit dem Infinitiv, gewöhnlich des Präsens oder Futurs, entsprechend dem lat. -urus sum, meist unserm wollen oder sollen, genauer eig. es steht bevor, zu erwarten daß ich, du u. Μέλλον τι πράττειν μὴ προείπης μηδενί. Μέ. Οἱ μέλλοντες μάχεσθαι, δεδιότες μὴ ἠτήθῶσιν, ἀθύμως διάγονον. Ξε. Σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκοίσεις καὶ βραχυτέρας ποιεῖ, εἰ μέλλω σοι ἐπεσθαι. Πλ. Δεήσει ἀγαθὸν αἰετὸν ἐπιστάτον, εἰ μέλλει ἡ πολιτεία σώζεσθαι. Πλ. — Νομίζω ἐγκρατεῖαν ἀγαθὸν εἶναι τῶ μέλλοντι καλὸν τι πράξειν. Ξε. Ἐνγκλειομεν τὴν ἀρχὴν τῶν ῥηθῆσεσθαι μελλόντων τῇ τελευτῇ τῶν ἤδη προοριζμένων. Ίσ.

A. 1. Unter den Präteriten von μέλλω erscheint in dieser Umschreibung häufig nur das Imperfect. Παιδιάς τουάντας ἐξεύρισεν αὐ ἰδῶντα ἐμελλον παρέχειν. Ξε. Ἐμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογιμοῦ. Θ. — Ἐμέλλησεν ἐκπλεῖν. Ίσ.

A. 2. Eine dialogische Formel ist πῶς oder τί οὐ μέλλω —; was werde, sollte ich nicht —? mit dem Inf. des Präsens, der oft auch zu ergänzen ist. Vgl. § 55, 4, 11. Πῶς οὐ μέλλω ἀπορεῖν μέλλον λέξεν; Πλ. Πῶς οὐ μέλλει τὸ σοφώτερον κάλλιον γαίνεσθαι; Πλ. Τί οὐ μέλλει γελοῖον εἶναι; Πλ.

A. 3. Einen Unterschied zwischen μέλλειν mit dem Infinitiv des Präsens und des Futurs scharf durchzuführen ist schwierig. Doch scheint man im Allgemeinen wo eine positiv bevorstehende, unmittlere Verwirklichung oder ein dauernder Zustand zu bezeichnen ist lieber den erstern; wo etwas das sich eben nur voraussehen oder berechnen läßt, wie vorzüglich in allgemeinen Sätzen, lieber den letztern gebraucht zu haben. Daher ist besonders dieser oft zu übersehen: von dem sich erwarten, rechnen läßt daß. Ὅσον οὐκ ἐμελλον ἀνάγεσθαι. Θ. Ἐξείκειτο πᾶν ὅσα ἔχοντες ἐμελλον ἀνάγεσθαι. Θ. Τῆς ἀρετῆς, εἰ μέλλωμεν πᾶσι

εἶναι, οὐδένα δὲ ἰδιωτεύειν. Πλ. Κλέαρχον λέγειν ἔμασαν ὡς θεοὶ τὸν στρατιώτην γοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν ἀρχοντα ἢ τοὺς πολέμιους, εἰ μέλλοι ἢ φυλακὰς γυλάξαι ἢ γίλων ἀφ' ἑξέσθαι ἢ ἀποροασίτως εἶναι πρὸς τοὺς πολέμιους. Ξε.

Α. 4. Verhältnißmäßig selten findet sich bei μέλλειν der Infinitiv des Aorists, das bloße Eintreten einer abgeschlossen zu denkenden Handlung bezeichnend. (Weder mit dem Inf. des Fut. noch des Aor. findet sich μέλλειν zö gern. vgl. Emsley zu Cn. Med. 1209, r.) Εἰ μέλλει κακὸς γενέσθαι, δεῖ αὐτὸν προτερον ἀγαθὸν γενέσθαι. Πλ. Μένει ἔκαστον τοῦθ' ὅπερ μέλλει παθεῖν. Γν.)

9. Das dritte Futur versetzt, wie schon die Form bezeichnet, das Perfect in die Zukunft. Es entspricht also dem lateinischen futuro exacto, aber nur in selbstständigen Sätzen; denn in rein und gemischt hypothetischen steht für dasselbe der Coniunctiv und Optativ des Aorists nach Α. 5. Εἰάν με ἐξελέγξῃς, οὐκ ἀχθεσθήσομαι σοι, ἀλλὰ μέγιστος εὐεργέτης ἀναγεγραψέι. Πλ.

Α. 1. Analog dem Falle 3 Α. 1 steht das Particip des Perfects mit ἔσομαι. Nothwendig war diese Umschreibung beim Activo, wo auch, jedoch mehr dichterisch, ἔσομαι mit dem Particip des Aorists vorkommt. Ἄν τινα δόξη μοι τῆς μεγάλης καταγεῖναι δεῖν, καταγεῖως ἔσται αὐτίκα μάλα, κἄν δοιμάτιον διεσχίσθαι, διεσχισμένον ἔσται. Πλ. Τῇ αὐτῇ ψῆφῳ τοὺς τε ἄλλους βελτίους ποιήσετε καὶ παρὰ τούτων δίχην εἰλληγότες ἔσεσθε. Αφ. (Ὁδ' σιωπήσας ἔσει; Σο. Ἡ μὴν σὺ κἀνεὺ τούτων λυπηθεὶς ἔσει. Σο.)

Α. 2. Doch wird das bestehen Sollende auch durch das dritte Futur ausgedrückt. Hierher gehört auch κεκλήσομαι werde genannt sein, heißen, μνησσομαι werde eingedenk sein, bleiben u. a. Πρεσβυτέρῳ νεωτέρων πάντων ἀρχεῖν τε καὶ κολάζειν προστετάξεται. Πλ. Οὐδείς κατὰ σπουδᾶς μετεγγραγήσεται, ἀλλ' ὅσπερ ἦν τὸ πρῶτον ἐγγεγραψέται. Αφ. Γυναικα ὅστις παύσεται λέγων κακῶς, δύστηνος ἄρα καὶ σοφὸς κεκλήσεται. Εὐ. Μνησόμεθα ὅτι ἡμεῖς αἰτιοὶ ἔσμεν. Ξε.

Α. 3. Auch vom Eintreten einer unverzüglich oder unfehlbar als abgeschlossen bevorstehenden Folge kann das dritte Futur gebraucht werden vgl. 3 Α. 4, wie z. B. in der Formel εἰρήσεται τάληθές u. a. Εἰ προσγενήσεται ἐν ἐπι, διαπεπολεμήσεται αὐτοῖς ἀμαχί. Θ. Δεινὸν ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, εἰ ἐξ ὧν μὲν ἤδη ἡμέροτῃκε μηδέποτε τιμωρηθήσεται, ἐξ ὧν δὲ μέλλει εὖ ποιήσων ἤδη τετιμῆσεται. Αφ. Εὐθὺς Ἀρκίος ἀφεισήξει, ὥστε φίλος ἡμῖν οὐδείς λελεῖψεται, ἀλλὰ καὶ οὐ πρόσθεν [φίλοι] ὄντες πολέμοι ἡμῖν ἔσονται. Ξε.

Α. 4. Die Dramatiker gebrauchen das dritte Futur mit Verliebe; und daher, scheint es, rühren manche Angaben alter Grammatiker, die einzelne erste Future des Passivs für schlechter oder weniger attisch erklären als die dritten Future derselben Verba.

V. Synonymer Gebrauch.

10. In einzelnen Verhältnissen, besonders bei uneigentlichem Gebrauche sind an sich mehrere Tempora statthast, meist mit einiger, wenn auch oft leiser Verschiedenheit des Sinnes, gemäß ihrer eigentlichen Bedeutung.

A. 1. So versteht der Schreibende sich oft in den Moment der Lectüre und gebraucht diesem Standpuncte gemäß anticipirend statt des Präsens das Perfect oder den Aorist. *Ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δάρον. Ἰσ. Πρῶσς μετ' Ἀραβάζου, ὃν σοι ἐπέμψα. Θ. Διότι τὰς σπονδὰς ἔλυναν τὰς αἰτίας προὔγραψα πρῶτον. Θ. (Τίμαιος ὁ Ἰοκρὸς ταῦτ' ἔφα.)*

A. 2. Ein allgemeiner Gedanke als eine auf vorgekommene Erfahrungen gegründete Bemerkung vorgestellt wird durch das Perfect und häufiger den Aorist ausgedrückt, wo wir theils das Präsens setzen, das übrigens im Griechischen auch statthaft ist vgl. 1 A. 1, theils unser Pflegen gebrauchen. Die zuerst folgenden Stellen zeigen den Uebergang von der eigentlichen Bedeutung. (*Πολλὰ στρατόπεδα ἤδη ἔπεσεν ἐπ' ἑλασσόνων. Θ. Μέλων γ' ἰατρὸς τῇ νόσῳ διδοὺς χρόνον ἰάσαι' ἤδη μᾶλλον ἢ τεμῶν χροῖα. Εὔ. Πολλάκις ἔχων τις οὐδὲ τὰναγκαῖα νῦν αἰθιον ἐπλοῦτησ', ὥστε χατέρους τρέφειν. Φιλ. Ἀθυμῶντες ἄνδρες οὐ πω τροπαιὸν ἔστησαν. Πλ.) — Οὐδεὶς ἐπλοῦτησε τεχέως δίκαιος ἄν. Μέ. Μ' ἡμέρα τὸν μὲν καθεῖλεν ὑπόθην, τὸν δ' ἦρ' ἄνω. Εὔ. Ἡ καιρὸς σποδῆ πόνου λήξαντος ὕπανο κινάπανταν ἤγαγεν. Σο. — Ρώμη μετὰ μὲν προηήσεως ὠφέλησεν, ἀνευ δὲ ταύτης πλείω τοῦς ἔχοντις ἔβλαψε, καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείας ἐπεσοῦτησεν. Ἰσ. — Οὐκ ἐπὶ κακῷ δίη γίνεται οὐδμία γιγνώμενη κατὰ νόμον, δυοῖν δὲ θάτερον ἀπεργάζεται σχεδόν' ἢ γὰρ βελτίονα ἢ μοχθηρότερον ἦτον ἐξεργάσατο τὸν τὴν δίηνην παρασῶστα. Πλ. — Πολλοὶ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν. Εἰ. Ἐπιθάν τις παρ' ἐμοῦ μάθη, ἀποδέδωκεν δ' ἐγὼ πρᾶττομαι ἀργύριον' ἐάν δὲ μή, ἐλθὼν εἰς ἱερὸν διόσας ὅσον ἂν φῆ ἄξια εἶναι τὰ μαθήματα, τοσοῦτον κατέθηκεν. Πλ.*

A. 3. Auch mit ἄν verbunden kann der Aorist wie das Imperfect unser Pflegen ausdrücken, in sofern die Wiederholung in der Vergangenheit als eine vorkommenden Falls eingetretene zu bezeichnen ist. (*Πολλάκις ἠκούσαμεν ἂν τι κακῶς ὑμᾶς βουλευσαμένους μέγα πράγμα. Ἀρ. Ἐἴ τινες ἰδοῖεν ποὺ τοὺς σφετέρους ἐπιχρητοῦντας, ἀνετάρασαν ἂν. Θ. — Ἀναλαυβάνων αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἂν αὐτοὺς τί λέγοιεν. Πλ. Ἐἴ τις αὐτῷ περὶ τοῦ ἀντικέλοι ἀνευ ἀποδείξεως, ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανῆγεν ἂν πάντα τὸν λόγον. Εἰ.*

A. 4. Das Futur kann eine Wiederholung ausdrücken, in sofern man sich vorstellt daß unter einer ausgesprochenen oder ange deuteten Bedingung wer da will die bezügliche Erfahrung machen werde. (*Ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἄλλω ἡξείεις ἐς τοὺς Αὐτομόλους ἐν ὅσῳ περ' ἐξ Ἐλεφαντίνης ἦλθες ἐς τὴν μητροπόλιν τὴν Αἰθίοπων. Ἡρ.) Ἀνὴρ ἐπιεικὴς ἀπολέσας τι ὄρεα οἴσει. Πλ. Ἦς ἂν τινος πόλεως τὸ κομίζεσθαι τοὺς ἔθνους τοῖς καθεστῶσι χάριν ἀφέλης, οὐ μικρὰν φιλανθῶν αὐτῶν ἀφ' ἡρηκῶς ἔσει. Ἀη.)*

A. 5. Wenn aus der vorliegenden oder dargestellten Wirklichkeit die Nichtwirklichkeit des Satzes hervorgeht, so bezeichnen die Tempora der Gegenwart oder Vergangenheit daß der Satz sich unausbleiblich oder unzweifelhaft verwirklicht hätte, wenn nicht andere Einwirkungen entgegengetreten wären. So findet sich der Indicativ z. B. in Verbindung mit τὸ ἐπ' ἐμοί, σοί so viel von mir, dir abhängt; desgleichen auch der Indicativ historischer Tempora, besonders des Imperfects (ohne ἂν) nach einem Bedingungssatze mit εἰ. Vgl. 2 A. 7 u. zu Ke. An. 6, 4, 23. *Τὸ μὲν ἐπ' ἐμοὶ οἴχομαι, τὸ δ' ἐπὶ σοὶ σέσωσμαι. Εἰ. Τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολώλαμεν. Εἰ. Τὸ γὰρ ἐπ' ἐκείνων εἶναι ἐσώθης, καὶ οὐτ' ἂν*

οὐδένα Ἀθηναίων ἀπώλεσας οὐτ' ἂν αὐτὸς οὐ εἰς τοιοῦτους κινδύ-
 νους κατέστης. *Av.* — *El ζῶν ἐτύγγαεν ὁ Ἀμύντας, ἐκίον αὐτὸν*
παρειχόμεν. Av. *El ἦσαν ἄνδρες ἀγαθοί, ἐξῆν αὐτοῖς δεικνύναι*
τὴν ἀρετὴν. O. *El μὴ τὸ λαβεῖν ἦν, οὐδὲ εἰς πονηρὸς ἦν. Av.*

§ 54. Modi.

1. Die Modi in selbständigen Sätzen.

1. Der Indicativ stellt den Gedanken als gegebene oder
 gefetzte Wirklichkeit vor (objectiv), unabhängig von der Ansicht
 eines Subjects. In den meisten Fällen stimmt das Griechische mit dem
 Deutschen im Gebrauche des Indicativs überein, besonders in selbst-
 ständigen Sätzen.

A. 1. Mit Lebhaftigkeit setzt der Indicativ auch einen bloß angenom-
 menen Fall, besonders in Verbindung mit *καὶ δὴ* und eben, gesetzt
 daß — *Ποῦ ὑμᾶς ἦκεν εἰς Φάσαν' καὶ δὴ καὶ ἀποβαίνομεν'*
γνώσεσθε δῆπου ὅτι οὐκ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐστέ. Ze. *Καὶ δὴ τεθνήσκι'*
τίς με δέξεται πόλις; Ev. *Καὶ δὴ παρεῖξεν' εἴτα πῶς ἄνευ νεῶς*
σωθησόμεθα; Ev. *Ἦδη κατὰ θάλασσαν ἠγγήσεσθε' οὐκ οὖν ὑμεῖς Εὐ-*
λωτῶν ἠγγήσεσθε; Ze.

A. 2. Aehnlich findet sich der Indicativ in lebhaften Fragen mit hy-
 pothetischer Bedeutung. *Ἄδικεῖ τις ἐκόν; ὀργὴ καὶ τιμωρία κατὰ*
τούτου. Ἐξήμαρτέ τις ἄνων; συγγνώμη ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτου.
Av. *Ἀσθενέστερος εἶ; τοῖς ἄρχουσι ἐγγηγοῦ. Av.* Vgl. Dial. Sy. § 59, 1, 7.

A. 3. In einer den Gegensatz des Verbums (mit dessen Negation
 οὐ, wenn eine Verneinung eintritt) lebhaft versichernden Frage ste-
 hen die Indicative, bezeichnend daß sachgemäß positiv nichts anders als eben
 dieser Gegensatz denkbar sei; nachdrucksvoller als *ἂν* mit dem Optativ oder
 dem Infinitiv eines historischen Tempus. Wir übersetzen hier z. B. *πῶς*
οἶδα; wie sollte ich wissen, kennen? πῶς ἐνόμιζον; wie hätte ich
glauben sollen? πῶς διέβην; wie hätte ich übersetzen sollen?
Τοῦτο μὲν οἶσθα ὅτι ὑποζυγίοις ἠλωῶσι τὸν αἶον; Τί δ' οὐκ, ἐγὼ
ἐγώ, οἶδα; Ze. *Πῶς οὐκ ἐνδέχεται σωφρονήσαντα πρόσθεν αὐθις*
μὴ σωφρονεῖν; Ze. *Χάριν μοι εἶση, εἴν σοι τὴν ἀλήθειαν ἀποκεκρυ-*
μένην ἐξερονήσωμαι; Πῶς οὐκ εἶσομαι; καὶ πάνν γε πολλῆν. Pl.
Οὐδ' ἡ πόλις ἄνασσι οὐ δύναται ἀναγκάσαι τὰ δίκαια ποιῆσαι, κατὰ τού-
των ἡ βουλή ψευδὲς ἀποκάσει πεποιήται; Av. — *Σωκράτης πι-*
στεύων θεοῖς πῶς οὐκ εἶναι θεοῦς ἐνόμιζεν; Ze. *Πῶς ὀπίσω πο-*
ρευόμενοι διέβησαν τὸν ποταμόν; Hg. *Οὐδ' ἂν εἰς δύναται ἀποδεί-*
ξαι δι' ἡντινά ποτε αἰτίαν ἐνεκάλεσεν. Ig.

A. 4. Ueber den Indicativ bei vereitelter Wirklichkeit § 53, 10,
 5; in deliberativen Fragen § 53, 7, 2; bei Wünschen § 54, 3, 3 u.
 10; bei nicht stattfindender Wirklichkeit im Imperfect § 53, 2, 7,
 vgl. 10 A. 5. So steht der Indicativ (eines historischen Tempus) ohne *ἂν*
 (wie im Lateinischen ähnlich der Indicativ) bei *ὀλίγον* und *μικροῦ* § 47, 16,
 6, wie bei *ὀλίγον* oder *μικροῦ δεῖν* § 55, 1, 1.

2. Der Coniunctiv bezeichnet geheischte Wirklichkeit;
 im selbständigen affirmativen Satze durch Einwirkung (die
 Forderung) des Nebenden bedingt.

A. 1. Affirmativ gebrauchten die Attiker in ganz unabhängiger Rede die erste Person des Coniunctivis meist nur im Plural imperativartig, oft mit einleitendem ἴθι, ἄγε, ἄγετε oder φέρε, wie ἴωμεν wir wollen gehen; die erste des Singularis eben so gewöhnlich nur von φέρε oder doch etwas Nehnlichem eingeleitet. 'Αλλ' ἴθι, βᾶδις, ἴωμεν. Ἀρ. Χωρεῖτ', ἐπειγώμεθα. Εὐ. Φειδώμεθα ἀνδρῶν εὐγενῶν, φειδώμεθα κακοῦς δ' ἀποπτύμεν ὥσπερ ἄξιοι. Εὐ. — ἴθι δὴ, ἀναλογισώμεθα τὰ ὀμολογημένα ἡμῖν. Πλ. Ἄγε σκοπῶμεν καθ' ἕν ἕκαστον. Ξε. Ἄγετε καταλίπωμεν τοὺς ἐπιτηδαιότατους. Ξε. Φέρε νῦν ἀναλάβωμεν πάλιν τῆ μνήμη τὰς ἐπιτάξεις. Πλ. — Φέρε δὴ πρὸς ξιμαντὸν ἀναλάβω δ' λέγεις. Πλ. [Φήσεις, ὅταν τὸ μετὰ τοῦτο ἴδης. Λέγε δὴ, ἴδω, ἔγη. Πλ. Σίγα, πνοῦς μάθω. Εὐ. — Μὴ τρέσῃς μιάσματος τοῦμοῦ μετασχεῖν, ἀλλ' ἐλευθέρως θάνω. Εὐ. Ἐπίσχετ', ἀσθὴν τῶν ἔσωθεν ἐκμάθω. Εὐ. Πόρθμενος ὡς τάχιστα μηδ' αὐτῶν θάνω. Σο. — Φέρο' ὃ τένον νῦν καὶ τὸ τῆς νῆσου μάθης. Σο. [Elmsley zu Cu. Her. 559 u. Med. 1242.]

A. 2. Prohibitiv mit μή und dessen Ableitungen μηδέ, μήτε, μηδεῖς u. findet sich die erste Person des Coniunctivis regelmässig nur im Plural; von der zweiten und dritten entweder der Coniunctivis des Aorists, auch von der dritten gewöhnlich nur bei persönlichem Subject, oder vom Präsens der Imperativ. Vgl. Herm. De praec. Att. § 1, Opuscc. 1 p. 270 ss. [Μὴ δὴτ' ἀδικηθῶ. Σο.] Μὴ δοκῶμεν δρώντες ἂν (ἂ ἂν) ἠδῶμεθα οὐκ ἀντιπίσειν αἰθῆς ἂν λπωμεθα. Σο. Μὴ ἀτελή τὸν λόγον καταλίπωμεν. Πλ. — Ἄ μὴ κατέθου μὴ ἀνέλη. Πλ. Μηδέποτε γῆμη μηδέ εἰς εἴνους ξμοί. Μέ. (Μηδὲν πλέον αὐτῷ γένηται, ἀλλὰ παρασκευάζου, ὅπως ἐμὲ καὶ σὲ μηδεὶς διαβάλῃ. Πλ.) — Ὅδ' μὴ ᾿στι καιρὸς μὴ μακρὰν βούλον λέγειν. Σο. Μηδεῖς οἰέσθω με λέγειν ὡς δικαιόσυνη ἐστὶ δικαίον. Ἰο. — [Μὴ ψεύσον ὃ Ζεὺ τῆς ἐπιούσης ἐλπίδος. Ἀρ. Ὃν οὐτός σε ἐξηπάτησε μὴ δότω δίκην. Ἀη. Μὴ ἢ βία σε μηδαμῶς νικησάτω. Σο. Vgl. Plat. Apol. 17, c, Misch. 1, 193? u. Elmsley zu So. Ai. 1180.]

A. 3. Interrogativ steht der Coniunctivis, am häufigsten die erste Person, gleichfalls dem Imperativ entsprechend, fragend ob die Handlung von dem Subject verlangt oder ihm zugemuthet werde: soll ich? sollen, wollen wir? Dazu tritt oft ein βούλει, βούλεσθε (dichterisch auch θέλεις, θέλετε vgl. Dial. Synt. A. 5.). Σιώπα. Σοί γ' ὃ κατάδατε σιωπῶ γώ; Ἀρ. Οἶσθα διότι θαναμάξεις ἢ ἐγὼ σοι εἶπω; Πάνυ γε εἶπέ. Πλ. Τάλαντον ἢ προῖξ' μὴ λάβω; Μέ. — Τὴν τῶν κωμῶδων προθυμίαν τοῦ γελοῖα εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶπεν ἢ παραθεγώμεθα; Πλ. Πῶς μάχωμαι θνητὸς ὢν θεῖα τύχη; Σο. Τί πεισώμεθα; ποί φύωμεν; Αἰ. Φῶμεν οὕτως ἢ μὴ φύωμεν; Πλ. — Βούλει σε θῶ φοβηθῆναι; Αἰ. Βούλει ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀμφοισβητῶμεν; Πλ. Βούλεσθε τὸ ἄλλο πράγμα ἀφῶμεν καὶ μὴ ζητῶμεν; Αἰ. Τί βούλεσθε εἶπω; Ἀη. Ὅβ βούλεσθε δωδεκάτην ὑμᾶς εἰσοῖσαι; Ἀη. [Πότερα θέλεις σοι μαλθακὰ ψευθὴ λέγω ἢ σκληρὰ ἀληθῆ φράζε' σὴ γὰρ ἢ κρίσεις. Εὐ.]

A. 4. Dester als man gewöhnlich glaubt, wiewohl meist mit schwankenden Lesarten, findet sich eben so auch die dritte Person in einer imperativischen Frage, wie φῆ τις; soll man sagen? Πότερον σέ τις Ἀισχίνη τῆς πόλεως ἔχθρον ἢ ἐμὸν εἶναι φῆ; Ἀη. Τί καὶ ποιήσῃ; ζητῆ πολλὰ ἀναλίσκων ἔξον ἑλάττω, καὶ πάντας θεραπεύειν βούληται δὴ ἢ τρεῖς ἔξον; Ἀη. Πότερα μὴ δῶ δίκην ἢ μείζω δοῖη δικαίως; Ἀη. Ταυτ' οὗτοι πεισθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν σε ποιεῖν καὶ τὰ τῆς σῆς ἀναι-

σθησίας καὶ πονηρίας ἔργα ἐφ' ἑαυτοὺς ἀναδέξονται; *Αη.*) [*Τί τις εἶναι τοῦτο φῆ;* Dem. 19, 88, *τί εἶπῃ τις;* 21, 197, Plat. Soph. 225, *πόθεν τις ἀρξήται;* Plat. Phil. 15, *ποῖ τις φύγῃ;* Soph. Ai. 403, Ar. Pl. 438 vgl. *Αἰσχ.* 3, 209, *ποῖ τις ἐλθῃ;* Soph. Dib. R. 170, Plat. Men. 92, *ποῖ ἐλθῶν εὐρῆ τὴν ἀλήθειαν;* Dem. 1, 8, *τίνας εἴνεκα καταδειχθῆ τοιοῦτον ἔργον;* Dem. 20, 117, *τί ποιήσωσιν;* Dem. 29, 37, *πότερον μὴ φράζῃ, παραμυθίας δὲ οὐδὲ ἐν προσδιδῶ;* Plat. Ges. 719 f.; Soph. Phil. 1094?]

[A. 5. Viel seltener sind Beispiele der zweiten Person. *Τί σοι πιδώμεθα;* ὁ, *τι πιδῆσθε;* *Αρ.* *Πῶς οὖν εἶ' εἶπῃς ὅτι συνίσταμαι κακοῖς;* *Εὐ.*]

3. Der Optativ in selbständigen Sätzen bezeichnet überhaupt ein Belieben des Redenden.

n. 1. Am gewöhnlichsten steht er, wenn ohne *ἄν*, wünschend: möge ich u., auch als gemilderter Imperativ. [zu Xc. An. 6, 4, 18.] *Δύσμορος εἶην μάλλον ἢ καλὸς κακός. Εὐ.* *Μὴ ζῶν μετ' ἀμουσίας. Εὐ.* *Μηδενὶ ἐπιβουλεύσαιμι. Στ.* — *Ὡ παῖ γένοιο πατρός εὐτυχέστερος, τὰ δ' ἄλλ' ὅμοιος καὶ γένοι' ἄν οὐ κακός. Σο.* — *Κακὸς ὄλοιντο πάντες οἱ τυραννίδι χαίρουσιν ὀλίγων τ' ἐν πόλει μοναρχία. Εὐ.* *Μῆ μοι γένοιθ' ἄ βούλομαι, ἀλλ' ἄ συμφέροι. Μέ.* *Ἐκτελοῖτο δὴ τὰ χρηστά. Στ.* — *Ἐρδοι τις ἢ ἕκαστος εἰδείη τέχνην. Αρ.* *Ἀληθείας ὁ γενήσεσθαι μέλλων μακάριος τε καὶ εὐδαίμων ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς μέτοχος εἶη. Πλ.* *Ὁ ἀρχὴν μὴ προπιτῆς πεφύκω. Ξε.* — *Ζητοῖν ἄ μαθῶν ὠφελησοίμην. Στ.*

[A. 2. So bezeichnet er auch ein bloßes sich Gefallen lassen: mag ich. *Ἀνίκα τεθναίην δίκην ἐπιθεῖς τῷ ἀδικούντι. Πλ.* *Ἄπειρος εἰ τῶν ἀνδρῶν. Καὶ εἶην γε. Πλ.* — *Ζεὺς τὰδ' εἰδείη μέγας. Εὐ.* (*Ζεὺς ταῦτ' ἄν εἰδείη. Σο.*)

A. 3. Eingeführt werden kann der wünschende Optativ durch *εἶθε* oder *εἰ γάρ*, mit denen verbunden auch der Indicativ historischer Tempora einen Wunsch ausdrückt, und zwar der des Imperfects, wenn der Gedanke in der Gegenwart, der des Aorists, wenn er in der Vergangenheit als nicht wirklich vorzustellen ist: *εἶθε εἶην utinam sim, εἶθε ἦν utinam essem, εἶθε ἐγενόμην utinam factus essem. Εἶθε παῖς ἐμός εὐθροῦς εἶη. Εὐ.* *Εἶθ' ὑμῖν ἀμοιβὴν νοῦς γένοιτο σωφρονεῖν. Σο.* *Εἰ γὰρ γενοίμην τέκνον ἀντὶ σοῦ νεκρός. Εὐ.* *Ζεῦ μηκέτ' εἶην, εἰ κακὸς πέφυκ' ἀνὴρ. Εὐ.* — *Εἶθ' ἦσθα δυνατὸς δρᾶν ὅσον (erg. δρᾶν) πρόθυμος εἶ. Εὐ.* *Εἶθ' εὐρομέν σ' Ἄδμητε μὴ λυπούμενον. Εὐ.*

A. 4. Umschrieben wird das wünschende Präteritum durch *ὦφελον*, *εἶθ' ὦφελον* oder *εἰ γάρ ὦφελον* mit dem Infinitiv. *Μηδαμοῦ γένος ποτὲ φῦναι γυναικῶν ὦφελ', εἰ μὴ μοι μόνω. Εὐ.* *Εἶθ' ὦφελες τοιάδε τὴν γνώμην πατρός θνησκότου εἶναι πάντα γὰρ κατεργάσω. Σο.* *Εἰ γὰρ ὦφελον οἶοι τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ ἐξεργάζεσθαι. Πλ.* Vgl. Dial. Sy. A. 5.

A. 5. Als beschwörender Wunsch steht *οὕτω* mit dem Optativ: so wahr wünsche ich das! — *Οὕτω νικῆσαιμι τ' ἐγὼ καὶ νομιζοίμην σοφός, ὡς ἡμᾶς ἠγοῦμαι εἶναι θεατὰς δεξιούς. Αρ.* — *Λέγω ἄπειρος ἦκουσα' οὕτω μοι πολλὰ ἀγαθὰ γένοιτο. Αη.* — *Ἐγὼγ' οὕτως δναιμὴν τῶν τέκνων, μισῶ τὸν ἀνδρ' ἐκείνον. Αρ.*

A. 6. Durch den Optativ mit *ἄν* bezeichnet der Redende

daß der ausgesprochene Satz seiner Ansicht nach vorkommenden Falls sich verwirklichen könne: ποιῶν ἢν faciam, ποιήσαιμι ἢν fecerim, deutsch beides ich möchte, dürfte thun. vgl. § 53, 6, 4. Θανείν μιν οὐ χροῖζω, λιπὼν δ' ἢν οὐδὲν ἀχθοίμην βίον. Εὐ. Ἐς τέλος οἱ μὲν ἐσθλοὶ τυγχάνουσιν ἀξίων' οἱ κακοὶ δ', ὡσπερ περὶ ἀσῶς, οὐποτ' εὐ πράξειαν ἢν. Εὐ. Πολλὰς ἢν εὐροῖς μηχανάς' γονή γάρ εἰ. Εὐ. Πάντες ἢν ὁμολογήσατε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι πόλει. Αἰ.

Α. 7. Aus Vorsicht bedient man sich dieser Ausdrucksweise oft auch da wo man die objective Gewißheit des Satzes nicht im Entferntesten bezweifelt; in Fällen also wo wir lieber den Indicativ des Präsens oder Futurs gebrauchen (zum Theil von unserm hinzugesetzten können). Ἀνὴρ ἀριστος οὐκ ἢν εἴη δυσγενής. Γν. Ἀργὸς μὲν οὐδέεις θεοὺς ἔχων ἀνά στόμα βίον δύναιτ' ἢν ἐκλέγειν ἀνευ πόνοιο. Εὐ. Οὐκ ἢν ἀπέλθοιμ', ἀλλὰ κόρω τὴν θύραν. Ἀρ. Εἰς ἕκαστος ἐν μὲν ἢν ἐπιτήδευμα καλῶς ἐπιτηθεύοι, πολλὰ δ' οὐ, ἀλλ' εἰ τοῦτο ἐπιχειρεῖ, πολλῶν ἐμαπιτόμενος ἀποτυγχάνοι ἢν ὡστ' εἶναι πον ἐλλόγιμος. Πλ.

(Α. 8. Mit Höflichkeit gebrauchte man diese Ausdrucksweise in der zweiten Person sogar imperativisch. Λέγοις ἢν ὡς τάχιστα καὶ τάχ' εἶσομαι. Αἰσ. Vgl. Dial. Sy. Α. 6.)

Α. 9. In der Frage entspricht der Optativ mit ἢν nicht bloß unserm mögen —, dürfen —, können —, sondern selbst unserm sollen —. Ποῦ δὴτ' ἢν εἶεν οἱ ξένοι; διδασκέ με. Σο. Σμυροῖς τὰ μεγάλα πῶς ἔλοι τις ἢν πόνοιο; Εὐ. — Τί ἢν τις ἐπιχειροῖη τοῖς ἀδυνάτοις. Ξε. Τί ἢν τις οὐχὶ πρὸς σὲ τάληθῆ λέγοι; Ἀρ. Ποῖ τις ἢν τραποῖτο; Ἀρ. Ποῖ δὴτ' ἢν τραποίμην; Ἀρ. Daneben ποῖ τις τρέφεται, ποῖ τρέφομαι, ὁμεθα nach § 52, 7, 2 u. 3, wie ποῖ τρέπομαι, ὁμεθα nach § 54, 2, 2.

Α. 10. Verschieden von ἢν mit dem Optativ bezeichnet ἢν mit dem Indicativ historischer Tempora daß die Handlung nicht statt finde oder nicht statt gefunden habe, indem daran gehindert oder dazu nicht veranlaßt worden sei. Man setzt also z. B. βουλόμην ἢν velim von Handlungen die statt finden können aber vielleicht auch nicht statt finden; dagegen ἐβουλόμην ἢν vellem von solchen die man als nicht stattfindend oder nicht statthast vorstellt. Ueber den Unterschied des Imperfects und Aorists § 54, 10, 2. Τοῦτων οὐδενὸς χροῖζω τυχεῖν, δόξαν δὲ βουλόμην ἢν εὐκλείας ἔχειν. Εὐ. — Ἐβουλόμην ἢν ὑμᾶς ὁμοίως ἐμοὶ γυνώσκειν αὐτόν. Ξα. Ἡδέως ἢν Καλλιπείῃ τούτῳ ἐπιδιδελεγόμην. Πλ. Τὸ λέγειν ὡς „οὐκ ἢν ὥόμην“ τις ἢν ἤλπισε ταῦτα γενέσθαι“; μέγιστον εἶναι μοι δοκεῖ σημεῖον ἀπειρίας. Πολ.

4. Der Imperativ erklärt das Verlangen des Redenden die Handlung verwirklicht zu sehen, sei es für den einzelnen Fall: Befehl, Verlangen, Bitte; oder allgemein für alle Fälle: Gebot, Forderung.

Α. 1. Der Grieche hat nur eine Form sowohl für den Fall wo sich der Imperativ auf eine individuelle Handlung bezieht, hier auch durch ἴθι (δὴ), φέρε (δὴ) vgl. 2 Α. 1, oder ἄγε (δὴ), ἄγετε eingeleitet, als für den wo er, wie bei Gesetzen und Geboten, eine allgemeine Beziehung hat. Im ersteren Falle kann bei der zweiten Person der Nominativ σὺ, ὑμεῖς hinzugesetzt werden, wenn ein Gegensatz ihn veranlaßt. Ἡ λέγει τις σιγῆς κρείττον ἢ σιγῆν ἔχει. Εὐ. Βέβαιος ἴσθι καὶ βεβαίως χροῖ φιλοῖς. Γν. — Ἀποκρινέσθω καὶ μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θροῦβετε. Πλ. —

Ζεῦ, Ζεῦ τέλει τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. Αἰσ. Ζεῦ, Ζεῦ θεορὸς τῶνδε πραγμάτων γενεοῦ. Αἰσ. Κέκτησο ὁρθῶς ἂν (ἂ ἂν) ἔχης ἄνευ νό-
 γου. Εὐ. — Ἔνι εἰπέ. Πλ. Ἄγε δὴ εἰπέ. Ξε. Ἄγετε ὦ ἄνδρες
 δευπνήσατε. Ξε. — Τούτου ἔνεκα τύπτου. Ἀρ. Περὶ τούτων τοσαύτά
 μοι εἰρήσθω. Ἰσαῖ. — Ἀεὶ τι βούλου χρήσιμον προσμεθάνειν. Σο.
 Ἐρωτὶ μηδὲς ἐναντία πραττέτω. Πλ. Εἰς μίαν ἕκαστος τέχνην ἐν
 πόλει κειτημένος ἀπὸ ταύτης καὶ τὸ ζῆν κτίσθω. Πλ. Χαίρόντων
 πόνοι. Εὐ. — Ἔνι νῦν λιβαροτόν δέυρο τις καὶ πῦρ δότω ὑμεῖς δὲ
 ταῖς Μούσαις τι μέλος ὀπάσατε. Ἀρ. Κατάθου σὺ τὰ σκεῦη. Ἀρ.
 Ueber den Imperativ bei ὅς z. Her. 1, 89, 2.

A. 2. Selbst ein bloßes sich gefallen lassen kann der Imperativ
 bezeichnen: m ὄγεστ du, mag er, es —, ich habe nichts dagegen daß —.
 So auch beim Einräumen einer Behauptung, z. B. ἔστω εἰ sei so, ich
 gebe es zu; ferner von einer bloßen Annahme: gesetzt daß du, er —.
 Τὶ ἀπηγγείλας; εἰ μὲν ἀληθῆ, σώζον· εἰ δὲ ψευδῆ, δίξην δός. Ἀθ.
 Τοῦτο ἴτω ὅπη τῷ θεῷ φίλον. Πλ. Οὐδ' εἰ πάνν χρηστός ἔσθ', ὡς
 ἐμοῦ γ' ἔνεκα ἔστω, βελτίων ἐστὶ τῆς πόλεως τὸ ἦθος. Ἀθ. — Ἐθέλω
 σοι ξυγχοῶσαι, καὶ ἔστω οὕτως. Πλ. — Πλούτει κατ' οἶκον· ἐὰν
 δ' ἀπὸ τούτων τὸ χρεῖον τἄλλ' ἐγὼ κεινοῦ σκιάς οὐκ ἂν πραιμίην ἄν-
 δρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν. Σο. Προσειπάτω τινὰ φιλικῶς ὁ, τε ἄρχων
 καὶ ὁ ἰδιώτης· ἐν τούτῳ τὴν ποτέρον πρόσχημα μᾶλλον εὐφραίνειν τὸν
 ἀκούσαντα νομίζεις; Ξε. Φέρε δὴ καὶ παῖδες γενέσθωσαν· φροντί-
 δων ἤδη πάντα πλέα. Στ.

(A. 3. *Εἰπέ μοι* findet sich bei einer an Mehrere gerichteten Anrede,
 unter denen man Einen als Vertreter der Uebrigen sich entgegenstehend
 denkt. Βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιόντες αὐτῶν πυνθανέσθαι λέγεται τι
 καινόν; Ἀθ. Vgl. Ar. z. Dem. 4, 10 p. 26.)

A. 4. Ueber den Imperativ *ἔγε δὴ* § 52, 2, 2; über *μή* mit dem
 Imperativ des Präsens oder dem Coniunctiv des Aorists § 54, 2, 2; über *οὐ*
μή mit dem Indicativ des Futurs oder mit dem Coniunctiv § 52, 7, 6;
 über den imperativischen Gebrauch des Coniunctivs § 54, 2, 1; desgleichen
 des Optativs § 54, 3, 8. Wie unser nur erscheint auch *μόνον* beim Im-
 perativ. Ἡ γούσις γέρεῖ ἅπαντα ταῦτα· γεῦγε τὰς λυπὰς μόνον. Φιλ.

II. Die Modi in ideell abhängigen Sätzen.

5. In abhängigen Sätzen findet sich der Optativ in der
 Regel nur nach einem historischen Tempus des Hauptsatzes; der
 Indicativ und Coniunctiv nach einem Präsens oder Futur,
 aber nicht selten auch nach einem historischen Tempus. Vgl. § 26, 11, 9.

A. Die Regel: der Coniunctiv begleitet die Haupttem-
 pora, der Optativ die historischen, empfiehlt sich mehr durch Kürze
 als durch allgemeinere Anwendbarkeit.

6. In ideell abhängigen Sätzen kann der Indicativ der
 directen Rede in den Optativ übergehen, wenn der Satz dem sie sich
 anschließen ein historisches Tempus enthält; sonst bleibt er un-
 verändert.

A. 1. Ideell (bloß durch die Vorstellung) abhängig nennen wir
 Sätze die mit *ὅτι*, *ὡς* oder Relativen angefügt werden, so wie abhängige Fragen.
 Die Verwandtschaft dieser Satzarten ist einleuchtend; ihrer Trennung wider-

strebt auch die Construction. Vgl. § 65, 1. In solchen Sätzen also muß der Satz nicht als objective Erscheinung, sondern als subjective Auffassung reflectirt vorzustellen ist. Oft finden sich beide Modi neben einander. Der Grieche zeigt hier eine uns zuweilen auffallende Vorliebe für den objectivirenden Indicativ. *Απεχρίναντο ὅτι μανθάνοιεν οἱ μανθάνοντες ἃ οὐκ ἐπίσταντο. Πλ. Ἐλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀσιαὸς δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη ὄθεν τῇ προτεραίᾳ ὀρμηντο. Ξε. Τελευτίας ἐπεμπε πρὸς Λέρδαν, διδάσκων ὅτι οἱ Ὀλύνθιοι κατεστράμμένοι τὴν μείζονα δύναμιν Μακεδονίας εἰσὶν καὶ οὐκ ἀνήσουσι τὴν ἑλλάτω, εἰ μὴ τις αὐτοὺς παύσει τῆς ὕβρεως. Ξε. — Προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσοπαιολογεῖτο, ὡς δηλοῖη οὐδὲ τιμᾶ. Ξε. — Ἐπυθάνοντο αὐτῶν καὶ ὀπόσῃν χώραν διήλασαν καὶ εἰ οἰκοῖτο ἡ χώρα. Ξε. Ἐρομένων ἡμῶν ὅστις εἶη καὶ εἰ ζῆ ἢ μή, ἐν Σικελίᾳ ἔρασαν ἀποθανεῖν στρατηγόμενον. Ἰσαῖ. Οἱ βάρβαροι ἐθεῶντο θανυμάζοντες ὅποι ποτὲ τρέφονται οἱ Ἕλληνες καὶ τί ἐν γῆ ἔχοιεν. Ξε. [Vgl. die Reg. zu Kr. 8 Ausgaben u. Indicativ, ὅτι ic.]*

Α. 2. Nach einem historischen Tempus, auch dem historischen Präsens, kann statt des Indicativs der Optativ eintreten, wenn der Satz nicht als objective Erscheinung, sondern als subjective Auffassung reflectirt vorzustellen ist. Oft finden sich beide Modi neben einander. Der Grieche zeigt hier eine uns zuweilen auffallende Vorliebe für den objectivirenden Indicativ. *Απεχρίναντο ὅτι μανθάνοιεν οἱ μανθάνοντες ἃ οὐκ ἐπίσταντο. Πλ. Ἐλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀσιαὸς δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη ὄθεν τῇ προτεραίᾳ ὀρμηντο. Ξε. Τελευτίας ἐπεμπε πρὸς Λέρδαν, διδάσκων ὅτι οἱ Ὀλύνθιοι κατεστράμμένοι τὴν μείζονα δύναμιν Μακεδονίας εἰσὶν καὶ οὐκ ἀνήσουσι τὴν ἑλλάτω, εἰ μὴ τις αὐτοὺς παύσει τῆς ὕβρεως. Ξε. — Προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσοπαιολογεῖτο, ὡς δηλοῖη οὐδὲ τιμᾶ. Ξε. — Ἐπυθάνοντο αὐτῶν καὶ ὀπόσῃν χώραν διήλασαν καὶ εἰ οἰκοῖτο ἡ χώρα. Ξε. Ἐρομένων ἡμῶν ὅστις εἶη καὶ εἰ ζῆ ἢ μή, ἐν Σικελίᾳ ἔρασαν ἀποθανεῖν στρατηγόμενον. Ἰσαῖ. Οἱ βάρβαροι ἐθεῶντο θανυμάζοντες ὅποι ποτὲ τρέφονται οἱ Ἕλληνες καὶ τί ἐν γῆ ἔχοιεν. Ξε. [Vgl. die Reg. zu Kr. 8 Ausgaben u. Indicativ, ὅτι ic.]*

Α. 3. So findet sich auch das Imperfect. *Οἱ στρατιῶται ἐπιθοντο τῷ Κλεάρχῳ, ὀρῶντες ὅτι μόνος ἐφρόνει οἷα δεῖ τὸν ἀρχοντα, οἱ δ' ἄλλοι ἀπειροὶ ἦσαν. Ξε. Ὁ χθίζινος ἄνθρωπος ἡμᾶς διέδνεῖ ἔξαπατῶν καὶ λέγων ὡς φιλαθήναιος ἦν καὶ τὰν Σάμω πρώτος κατεῖποι. Ἀρ. Ἐπελέλησθε παντάπασιν σὺ τε ὅτι βασιλεὺς ἦσθα, οἱ τε ἄλλοι ὅτι σὺ ἀρχων. Ξε. [Vgl. das Reg. zu Kr. An. u. Imperfect.]*

Α. 4. Nach einem obliquen Satze mit ὅτι oder ὡς und dem Optativ oder Indicativ (oder selbst nach dem Infinitiv) folgt, das oblique Verhältniß fortsetzend, der Optativ, wie selbst der Indicativ, nothwendig ohne ὅτι oder ὡς, am gewöhnlichsten durch γάρ, doch auch durch δέ [selten durch οὖν, wie Dem. 50, 50] und selbst ohne Partikel angefügt. [Kr. in d. Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 40 f. vgl. z. Dion. p. 169.] *Ανχομήθης ἔλεγεν ὡς μόνος τοῖς Ἀρκασίαι Πειλοπόννησος πατρίς εἶη ἡ μόνου γὰρ αὐτόχθονες ἐν αὐτῇ οἰκοῖεν. Ξε. Ἦκουον Γοργίου ὡς ἡ τοῦ πείθειν πολὺ διαφέρου πασῶν τεχνῶν ἅπαντα γὰρ ὑφ' αὐτῆ δούλα δι' ἐξόντων, ἀλλ' οὐ διὰ βίας ποιοῖτο. Πλ. — Θηραμένης ἀναστὰς λέγει ὅτι ποιήσει ὥστε τὴν πόλιν ἐλατῶσαι μηδὲν, οἷοιτο δὲ καὶ ἄλλοι τὸ ἀγαθὸν παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐβήσεσθαι τῇ πόλει. Ἀν. (Υπέσχετο τὸν ἀνδρ' Ἀραμῖος τόνδε δηλώσειν ἄγων, οἷοιτο μὲν μάλιστα ἐκούσιον λαβόν, εἰ μὴ θέλοι δ', ἀκοιτα. Σο.) — Οἶομαι αὐτὸν κἀκείνον ἐρεῖν τὸν λόγον, ὡς ἀκρόν ἐστι ψήφισμα ὑποβούλευμα γὰρ ἐστιν. Ἀρ. Ἐτι αὐτοῖς τοιαύτη δόξα παρεστήκει ὡς καὶ Ἀθηναίους πολεμήσουσι ὑποθύμως γὰρ τοῖς ἀδικουμένοις ἤξουσι βοηθήσαντες. Ἀν.*

Α. 5. Auch in solchen Fällen kann, wie überhaupt in der obliquen Rede, der Infinitiv gebraucht werden. vgl. § 65, 11, 6. Nach manchen Verben tritt auch eine Participialconstruction ein. S. Inf. u. Part. vgl. § 56, 7, 1 ff. vgl. 65, 1, 4.

Α. 6. Der Indicativ oder Optativ mit ἄν bleiben, wenn

der Satz ideell abhängig wird, unverändert. [Kr. in d. Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 38. vgl. zu Xe. An. 1, 6, 2.] Doch können beide Modi auch, statt durch *ὅτι* oder *ὡς* angefügt zu werden, wenn der einleitende Satz es erfordert, in die Construction mit dem Infinitiv oder Particip übergehen, jedoch mit Beibehaltung des *ἄν*. Der Zusammenhang muß dann ergeben ob der Infinitiv oder das Particip in den Indicativ oder in den Optativ aufzulösen sei. *Οὐκ ἦν ὁ, τι ἂν ἐποιεῖτε μοῦ- νοι. Αη. Οὐκ οἶδ' ὁ, τι ἂν ἐποίησεν. Ἰσαί. Ταῦτ' οἶδ' ὅτι ἂν ἐδράτε. Αρ. Μέγα τεκμήριον ὡς οὐκ ἂν ἀπέκτεινε Φρύγιον· ὁ γὰρ Φρύγιος οὗτος τοὺς τετρακοσίους κατέστησεν. Δν. Εὐ πράττον- τες οὐκ οἶδ' εἰ ποῦτ' ἂν εὖ φρονῆσαι ἠθ' ἔλησαν. Αη. — Οὐκ οἶδ' εἰ τις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκούντα. Ξε. Οὐκ ἔστιν ὁ, τι ὀργιζόμενος ἄνθρωπος ἂν γνοίῃ. Αντ. Ἡρά- κλειτος λέγει ὡς δις εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης. Πλ. Εἶπεν ὅτι καλλίστα εἶεν τὰ ἱερὰ καὶ ὁ ἀνὴρ ἂν ἀλώσιμος εἴῃ. Ξε.*

Γελῶτον τὸ εἰ μὲν τὸ σῶμα κάκιον ἔχοντι ἀπήντησάς τῷ μὴ ἂν ὀργιζέσθαι· ὅτι δὲ τὴν ψυχὴν ἀγροικότερος διακείμενον περιέτυχες, τοῦτο σε λυπεῖν. Ξε. Κύρος εἰ ἐβίωσεν, ἀριστος ἂν δοκεῖ ἀρχὸν γενέ- σθαι. Ξε. — Σωκράτης τοὺς εἰδοτίας τί ἕκαστον εἶη τῶν ὄντων, ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι. Ξε. Οἶμαι πάντας ἂν ὁμολογῆσαι τοὺς νόμους πλείστων καὶ μεγίστων ἀγνοῦσαν αἰτίους εἶ- ναι τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων. Ἰσ. — Εὐ ἴσθι μὴδὲν ἂν με τοῦτων ἐπιχειρήσαντά σε πείθειν, εἰ δυναστείαν μόνον καὶ πλοῦτον ἰδῶρον ἔξ αὐτῶν γεννησόμενον. Ἰσ. — Πάντ' ἂν φοβηθεῖς ἴσθι. Εὐ. [3. Th. 5, 9, 2. 15, 2.]

7. Der interrogative Coniunctiv selbständiger Sätze bleibt, ideell abhängig geworden, unverändert, wenn er sich einem Haupttempus anschließt; wenn einem historischen Tempus oder einem Optativ kann er stehen, geht aber gewöhnlicher in den Optativ über.

A. 1. Ueber den Coniunctiv vgl. § 54, 2, 3 und zu Th. 2, 4, 4 u. zu Xe. An. 1, 10, 5. Beim Optativ kann an sich eine Zweideutigkeit ein- treten, z. B. ἡγνόουν ὁ, τι ποιοῖεν, ποιήσαιεν (wie ignorabant quid facerent) kann sowohl heißen: sie wußten nicht was sie hätten, gethan hätten, als: sie wußten nicht was sie thun sollten. Die Entscheidung giebt der Zusammenhang. *Ἐρωτῶ πῶς με θάπτῃ. Πλ. Ἀμυχανῶ πότιρ' ἔχω τὰδ' ἢ μεθῶ. Εὐ. Εἶπὲ παρὰ τίνος ἔλθῃ. Πλ. Ὅσῳ σε ἀπορούντα ποῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπῃ. Ξε. — (Ὡ παῖδες ὑμῖν οὐκ ἔχω τι χρῆσομαι. Εὐ.) Οὐ διὰ τὸ ποτεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴδὲν ἔχειν ὁ, τι ποιῆς ὄνον ἐπιθυμῆς. Ξε. Οὐδέτι βράδιον ἔχειν ὁ, τι τις εἶπῃ. Πλ. Οὐ δι' ἀπειρίαν γε οὐ γήσεις ἔχειν ὁ, τι εἶπῃς. Αη. Ἀπορῶ ὁ, τι χρῆσομαι τοῖς ὑπολοίποις καὶ τίνος πρώτον μνησθῶ. Ἰσ. — Ἐβουλεύοντο εἴτε κατακάνσωσι τοὺς ἄνδρας εἴτε ἄλλο τι χρῆσονται. Θ. Οὐκ ἔχοντες ὁ, τι γένωνται ἐς ὀλιγωρίαν ἐτραπόντο. Θ. — Ἐπεὶ μ' Ἔρωσ ἐτρωσεν ἐσκόπον ὅπως κάλλιστ' ἐνέγ- καιμ' αὐτόν. Εὐ. Ἠπόρει ὁ, τι χρῆσαιτο τῷ πράγματι. Ξε. Ὁ Κλέ- αρχος ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἴεν. Ξε. Διεσιώπησεν σοζῶν ὁ, τι ἀποκρίναιτο. Ξε. Οὐδὲν ἔχοντες ὁ, τι ποιήσαιεν παρεδοσαν σφᾶς αὐτούς. Ξε. — Οἶσθ' ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ὁ, τι χρῆσαιο σαυτῷ. Πλ. — (Οὐκ οἶδ' ὅπως εἶποιμ' ἂν εὐτυχεῖν τινα. Εὐ. Οὐκ ἔχω τις ἂν γενοίμην. Αἰσ.)*

A. 2. Wenn nach *οὐκ ἔχω* diese Constructionen eintreten, so geschieht dies nur in sofern der Ausdruck mit *ἀπορῶ* synonym ist. Nicht statthaft

sind sie in der Regel, wenn *ἔγω* keine Negation bei sich hat oder der Satz nicht wenigstens eine Negation involvirt. [*Ἐνδοκίς ὁ, τι λέγεις*. Pl. Jon. 536, b? zw. auch Phaidr. 255, e u. Uyl. 6, 42, erklärlich Pl. Symp. 194, Isokr. 4, 44 u. Xen. Dif. 7, 20.] Synonymum mit dem Coniunctiv erscheint *χωή*. *Οὐκ οἶδ' ὅπως ὑμῖν ἀπιστήσαι με χωή*. Aic. *Οὐκ ἔγω τί χωή λέγειν*. Eud. *Τί χωήμα δρω;* — *τί χωή με δρω*. Eur. Iph. L. 1215. 7.

III. Die Modi in finalen Sätzen.

8. In finalen Sätzen wird der Coniunctiv gebraucht, wenn ein Haupttempus, gewöhnlicher der Optativ, wenn ein (der Bedeutung nach) historisches Tempus (auch ein historisches Präsens) im Hauptsatze steht. Vgl. 5. [Franko De particularum finalium apud Graecos constructione in der Zeitschr. f. die Alt. 1839 S. 1236 ff.]

A. 1. Finale Sätze sind solche die Zweck oder Absicht bezeichnen, eingeführt durch *ἵνα*, *ὥς*, *ὅπως* daß, damit oder *μή* damit nicht. *Τὸν κακὸν αἰὶ δεῖ κολάζειν, ἵν' ἀμείνων ᾦ, οὐ τὸν δευτεροῦν*. Pl. *Τὰ τῆς θεοῦ μὲν πρῶτον ὡς καλῶς ἔχη φροντιστέον μοι*. Eud. *Πολλὰ μὲ διδάσκεις ἀγθῶνος διὰ γθῶνον, ὅπως ἀκούων πολλὰ μηδὲ ἔν μάθω*. Phil. *Μὴ γθῶνει τοῖς εὐτοχοῦσι, μὴ δοκῆς εἶναι κακός*. Xaῖρος. — *Ἴνα μὴ δῶ δίκην, τὴν πόλιν ἔχθρὰν τῇ πόλει πεποίηκεν*. An. *Κτενοῦσι σὸν παῖδ', ὡς πύθη κακὸν μέγα*. Eud. — *Ἐκαλούμην ἐπὶ τὰ δέπνα, ἵν' εὐφραίνοντο οἱ συνόντες*. Es. *Κύρος φίλον ᾗτο δεῖσθαι, ὡς συνεργοὺς ἔχοι*. Es. *Ὀκνοῦντες μὴ ἀφαιρεθεῖεν τῷ Αἰξίππῳ λέγουσιν*. Es.

A. 2. Der Coniunctiv ist auch in dieser Verbindung seiner Grundbedeutung gemäß mehr postulirend, er bezeichnet einen vorgesteckten Zweck; der Optativ die Absicht deren Erreichung als dem Subject vorschwebend zu denken ist. Bei seiner Vorliebe für objective Nebenweisen wählt der Grieche auch nach historischen Zeitformen statt des mehr ideellen und subjectiven Optativs sehr häufig den mehr positiven Coniunctiv; an manchen Stellen wohl auch mit Bezug darauf daß der zu erreichende Zweck als noch in der Gegenwart vorschwebend zu denken ist. [zu Her. 1, 185, 3 u. z. Th. 3, 22, 5 vgl. 7, 70, 1, 8, 87, 3.] *Παρανίσχων φροκτοῦς, ὅπως ἀσαγή τὰ σημεῖα τῆς φροκτορίας ᾗ καὶ μὴ βοηθοῖεν, πρὶν σθῶν οἱ ἄνδρες διαφύγοιεν*. Th. *Ναῦς οἱ Κορίνθιοι ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσασιν καὶ τὰς ἄλκας αὐτῶν ἴσσοσιν οἱ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν*. Th. *Λογάδας τῶν ὀπλιτῶν ἐξέχριναν πρότερον, ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἴησαν φύλακες καὶ ἦν ἐς ἄλλο τι δεῖν, ταχὺ παραγίγνωνται*. Th. *Τὸ ἀπολλύειν ἀνθρώπους ἐνμαχῶνος πολλοὺς δεινὸν φαίνεται οἶναι, μὴ τινα διαβολὴν σχοῖεν καὶ οἱ στρατιῶται δύνωσι ἐς τὰ πράγματα ᾧσιν*. Es. — *Ἴν' οἱ ἄλλοι τῶν δαικίων τῶ χωσι, τὰ ἑμέτερ' αὐτῶν ἀνηλίσκετε*. An. — *Τιμόθεος δανείζεται γιλίας δραχμῆς, ἵνα διαδιδοῖη τοῖς Βοιωτοῖς τρηράρχους καὶ παραμένωσιν*. An.

A. 3. Selten findet sich nach einem Präsens oder Futur bei Zweckpartikeln der Optativ, am häufigsten bei *ἵνα*, an Stellen wo entweder in dem Haupttempus ein Präteritum mit zu denken ist oder aber rein Ideelles vorschwebt. *Ὅπως τοὺς πολεμίους δύνασθε κακῶς ποιεῖν, οὐκ οἶσθα μανθάνοντας ὑμᾶς πολλὰς κακουργίας*. Es. *Τούτων τὸν τρο-*

πον έχει ὁ νόμος, ἵνα μὴδ' ἐξαπατηθῆναι γένοιτο ἐπὶ τῷ δήμῳ. Αἱ. Οἶμαι καὶ οἶκοι ἡμῶς τούτου ἕνεκα ἀσκεῖν καὶ γαστρος κρείσσους εἶναι καὶ κερδῶν ἀκαίρων, ἵν' εἴ ποτε θεοὶ, δυναίμεθα αὐτοῖς συμφορῶς χοῦσαι. Εἰ.) [Πηγὰς ποταμίας μετέρχομαι, ὡς ὕβριον δεῖξω μὲν Ἀγίσθου θεοῖς, γούνοσ' ἄφειν ἀδέρ' εἰς μέγα πατρί. Εὐ. Vgl. Her. 2, 93, 2.]

A. 4. In sofern der Zweck als eventuell bezeichnet wird, seine Erfüllung nur als eine vorkommenden Falls zu gewärtigende vorschwebt, finden sich ὡς und ἔfter ὅπως auch mit ἄν und dem Coniunctiv; nie aber ἵν' ἄν, wenn ἵνα nicht etwa wo heißt, nicht leicht μὴ ἄν. [Ken. π. πόρων 4, 39? Ueber μὴ ἄν mit dem Opt. Kr. zu Ken. An. 5, 9, 28.] Τὰς ἀρετὰς ἐπιτηδύνομεν οὐχ ἵνα τῶν ἄλλων ἕλαττον ἔχομεν, ἀλλ' ὅπως ἄν ὡς μετὰ πλείων ἀγαθῶν τὸν βίον διὰ γωμεν. Ἰσ. Τὸν ἔρωτα δεῖ εὐλαβεῖσθαι, ὅπως ἄν τὴν μὲν ἡδονὴν αὐτοῦ καρπώσῃται (τις), ἀκολασίαν δὲ μηδεμίαν ἐμποιήσῃ. Πλ. Ὡς ἄν μάθῃς, ἀκούσον. Εἰ. Ἐκπέψω τούτων, ὡς ἄν ἄγνοια προσῆ. Σο. [Ueber (ὡς ἄν u.) ὅπως ἄν mit dem Optativ 3, 24, 7, 65. vgl. Ar. Eflf. 881, Xen. Hell. 4, 8, 16. 30. 3. Her. 1, 75, 3.]

A. 5. Daß ὅπως oder wenigstens ὅπως μὴ mit dem Coniunctiv des ersten activen und medialen Aorists nicht verbunden werde ist ungegründet. [zu Xc. An. 1, 3, 14 lat. Ausg.] Daneben aber steht es häufig mit dem Indicativ des Futurs (so auch mit εἶμι), wie die adiectivischen und adverbialen Relative immer, wenn sie einen Zweck bezeichnen. Vgl. § 53, 7, 7. Φημί νῦν χοῦσαι ἐπιταθῆναι ἡμᾶς εἰς ἀνδραγαθίαν, ὅπως τῶν τε ἀγαθῶν ἢ ἄριστον καὶ ἥδιστον ἀπολάβωμεν καὶ ὅπως τοῦ πάντων χαλεποτάτου ἀπειροὶ γενώμεθα. Εἰ. Κελεύουσι προστατεύουσαι χοῦματα λαβόντα, ὅπως ἐκπλεύσῃ ἡ στρατιά. Εἰ. Ἐγὼ ἡγήσομαι τοῖς ἵπποις, ὅπως, ἄν τινα ἴδωμεν, μὴ διαφυγῶν σημήνη τοῖς πολεμίοις. Εἰ. — Αἰεὶ μηχανᾶσθαι ὅπως οἱ κακοὶ χωρὶς οἱ τε ἀγαθοὶ ταῖς ὁμοίαις ἐκότεροι ἐλλήξονται καὶ μὴ τις αὐτοῖς ἔχθρα διὰ ταῦτα γίγνηται. Πλ. Ἐπεβουλεύεσθε, ὅπως μὴτ' ἀγαθὸν μηδὲν ψηφίσαισθε, πολλῶν τε ἐνδείξις ἔσεσθε. Αἰ. Ἐκέλευον παραγωγείαι ὅπως εἰς τὰ στρατόπεδα μηδεὶς εἴσεισιν. Εἰ. Φόβος ἐστίν, ἐὰν μὴ κόσμοι ὦμεν πρὸς τοὺς θεοὺς, ὅπως μὴ καὶ αὐτὴς διασχισθῆσόμεθα καὶ περιόμεν ἔχοντες ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς στήλαις κατὰ γράφην ἐκτετυπωμένοι. Πλ. Vgl. § 38, 3, 3.

A. 6. Vorherrschend findet sich der Indicativ des Futurs bei ὅπως nach den Begriffen dafür sorgen, darauf hinarbeiten, sich bemühen u. ä. Es ist aber hier eigentlich rein relativ, wie denn nach solchen Verben auch ὅτω τρόπῳ [zu Xc. An. 1, 3, 11 lat. Ausg.], wie ὅπως und ὡς mit ἄν und dem Optativ, erscheint (auch der bloße Optativ des Futurs in obliquer Rede nach einem historischen Tempus). Νομοθέτῃ οὐδ' τοῦτο μέλει ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει. Πλ. Αἰεὶ τῶν ἀρχομένων ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται. Εἰ. Φρόντιζε ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς βασιλείας ποιήσεις. Ἰσ. Καλῶς δημαγωγῆσαι, ἐὰν σκοπῆς ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἔξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικήσονται. Ἰσ. Καλὸν τὸ παρᾶσκευάζειν ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται τῶν πολιτῶν αἱ ψυχαί. Πλ. Οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανᾶσθαι ὅπως ἀποφενῆται πᾶν ποιῶν θάνατον. Πλ. Παρᾶσκευάζοντο Ἀθηναῖοι, τὰ τῶν ἐνυμμάχων διασκοποῦντες ὅπως μὴ σῶν ἀποστήσονται. Θ. — (Ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται, οὐκεί τούτου τὴν ἐπιμέλειαν ἄλλοις προσέταπεν. Εἰ. —) Νῦν κελεύεις με προστατεύειν σου καὶ ἐπιμελεῖσθαι.

ὅπως ἂν μὴ παντάπασιν ἀληθῶς πένης γένοιο; Ξε. Λιγησόμεθα ἢ ἐπιμέλονται ὡς ἂν βέλτιστοι εἶεν οἱ πολῖται. Ξε. Ueber den Conj. u. Opt. nach diesen Verben zu Xc. An. 1, 8, 13. Zu u. Conj. Th. 7, 39, 2.

A. 7. Auch ohne sich einem Satze anzuschließen steht ὅπως mit dem Indicativ des Futurs als angelegentliche Aufforderung: ὅπως ἀνήσσει (Ev.) daß du dich als Mann beweisest, beweise dich ja als Mann; eben so bei dringender Vorsorge ὅπως μὴ: daß nur nicht —. Vgl. A. 13. Φέρε δὴ ὅπως μεμνησόμεθα ταῦτα. Πλ. Ὅπως ἐπὶ δεῖπνον εἰς Φιλοζήμονος ἵμεν. Αρ. Ὅπως ταῦτα μηδεὶς ἀνθρώπων πεύσεται. Ξε. — Ὅπως μὴ οὐχ οἷός τ' ἔσομαι πολλά ταυτα λέγειν. Πλ. Vgl. A. 13.

(A. 8. Mit dem Indicativ historischer Tempora verbindet man ὡς, ὅπως und am häufigsten ἵνα, um zu bezeichnen, daß der Satz nicht verwirklicht werde oder worden sei, indem auch der Hauptsatz etwas nur Desiderirtes enthält. Diese Sprechweise ist rein hypothetisch und man kann mit geringer Veränderung den Hauptsatz in einen hypothetischen (mit εἰ), den finalen in den Nachsatz desselben (ohne ἵνα ic.) verwandelt denken. Daher haben auch die Tempora dieselbe Bedeutung wie in hypothetischen Sätzen: ἵνα ἐγίγνετο damit es würde oder geworden wäre, ἵνα ἐγένετο oder ἐγενένητο damit es geworden wäre. An findet sich zuweilen hinzugesügt, in sofern auch wenn der blos desiderirte Hauptsatz wirklich statt fände, doch die Erfüllung des finalen Satzes noch problematisch sein könnte. [Hermann 3, Vgl. 350.] Φεῦ, φεῦ τὸ μὴ τὰ πράγματα ἀνθρώποις ἔχειν φωνήν, ἵν' ἦσαν μηδὲν οἱ θεοὶ λόγοι. Ev. Λογῶ ἂν οὖν κελεῖν ἐκείνον μένειν, ἵνα μετ' ἐμοῦ τὸν μοιχὸν ἐτιμωρεῖτο. Av. Πρὸ πολλοῦ ἂν ἐποιεσάμην ἐπιστεῖλαι σοι ταῦτα, ἵν' εἰ ἐπίσθης, μὴ τηλικούτω κινδύνῳ περιέπεσες. Ξε. Ἐχρῆν αὐτοῦς ζητεῖν, ἵνα ἀπηλλάγμεθα τούτου τοῦ δημαγωγοῦ. Av. — Ζῶντι ἔδει βοηθεῖν πάντας τοὺς προσήκοντας, ὅπως ὅτι δικαιοτάτος ὢν καὶ ὀσιωτάτος ἐξῆ τε ζῶν καὶ τηλευθίας ἀτιμωρῆτος ἂν κακῶν ἀμαρτημάτων ἐγίγνετο τὸν μετὰ τὸν ἐνθάδε βίον. Πλ. Ἐχρῆν τὸν εὐνοχόντι ὅτι πλείστους ἔχειν γυναικῶν, εἶπερ ἂν τροφῆ δόμοις παρῆν, ὡς τὴν κακὴν μὲν ἐξέβαλλε δομάτων, τὴν δ' οὖσαν ἐσθλὴν ἡδέως ἐσώζετο. Ev. Vgl. Hermann De part. ἂν 1, 10, p. 55.)

A. 9. Μὴ heißt wie das lat. ne nach den Begriffen des Fürchtens daß, indem ein Streben die Handlung verhindert zu sehen vorzschwebt, so wie μὴ οὐ daß nicht, ne non oder ut. [Hermann De ell. p. 216 s. u. zu Cn. Jph. T. 1348.] Wie man im freien Satze sagt μὴ ἀληθές ἢ daß es nur nicht wahr sei, so auch φοβόμεαι μὴ ἀληθές ἢ ich fürchte daß es wahr sei. Auch hier folgt nach μὴ auf die Haupttempora der Coniunctiv, auf die historischen der Optativ, äußerst häufig aber auch auf diese der Coniunctiv, in sofern er das Streben zu verhüten dringender postulirt vorstellt. [zu Xc. An. 1, 8, 24 lat. Ausg.] Nach κινδυνός εἶναι findet sich sowohl μὴ als der Inf. vgl. § 50, 6, 4. u. zu Xc. An. 4, 1, 6. Πολλὰς ἐμοίγ' ἐπέληθε καὶ τούτο φοβεῖσθαι, μὴ τι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ. Αη. Ἐδοῖκα μὴ οὐδ' ὅσιν ἢ παραγενόμενον δικαιοσύνην ἀπαγορεύειν. Πλ. Ὅζνὼ μὴ μοι ὁ Ἀσίας ταπεινός φανῆ. Πλ. — Δείσας μὴ οὐ πρότως παραδάμοι παροίχεται πάντας. Ξε. — Οἱ θεώμενοι ἐφοβοῦντο μὴ τι λάθῃ. Ξε. Κινδυνός εἶναι (ἦν) μὴ οἱ Ἕλληνες συστῶσι (συσταίεν). Ξε. Vgl. § 55, 3, 18. [Ueber μὴ — μὴ vgl. Xc. Mem. 1, 2, 7 u. Th. 2, 13, 1.]

A. 10. Dieselbe Construction findet sich auch nach Begriffen welche die Idee der Furcht bloß anregen. *Ἐγωγε ὑπὲρ ὑμῶν αἰσχύνομαι, μὴ δόξῃ τὸ πρᾶγμα ἀνανδρία τινὶ πεπεράχθαι. Πλ. Ὑπώπτετε μὴ ἀπάτης ἕνεκα λέγοιτο. Ἐξ. Ἠθνημῶν τινες ἐννοοῦμενοι μὴ τὰ ἐπιτήδεια, εἰ καίονεν, οὐκ ἔχοιεν. Ἐξ. Φροντίζω μὴ κράτιστον ἦ μοι σιγᾶν. Ἐξ. Σχοπῶ μὴ δόξαν ὑμῖν περᾶσχωμαι περὶ μισθῶν πολλὰ λέγειν. Πλ. [zu Xc. An. 3, 1, 5, 3. Th. 2, 13, 1. vgl. Her. 1, 155, 1. 7, 149, 1. 8, 53, 1. 9, 90, 2.]*

(A. 11. Uebrigens finden sich nach den Begriffen des Fürchtens auch andere Zweckpartikeln, häufiger jedoch nur ὅπως μὴ, meist mit dem Indicativ des Futurs. *Τοῦ δαίμονος δέδοικ' ὅπως μὴ τεύξομαι κακοδαίμονος. Ἀρ. — Οὐ φοβεῖ δικαζόμενος τῷ πατρὶ ὅπως μὴ ἀνόσιον πρᾶγμα τυγχάνῃς πράττων. Πλ. — Ἠδέως ἂν θρῆναίμην τὸν ἄνδρα, εἰ μὴ φοβοίμην ὅπως μὴ ἐπ' αὐτὸν με τράποιτο. Ἐξ. — Ἄνδρὸς τῇ θυγατρὶ μὴ φοβοῦ ὡς ἀπορήσεις ἀξίου ταύτης. Ἐξ.)*

A. 12. Mit dem Indicativ findet sich μὴ, auch nach den Begriffen des Fürchtens, vielleicht in sofern es eigentlich Fragewort ist: ob nicht. *Ὅρωμεν μὴ Νικίας οἶεται τι λέγειν καὶ οὐ λόγον ἕνεκα ταῦτα λέγει. Πλ. Ὅρα μὴ παῖδων ἔλεγεν. Πλ. — Τὴν εἰρήνην δέδοικα μὴ λελλήθαμεν ὅσπερ οἱ δαναζόμενοι ἐπὶ πολλῶ ἀγοιῆς. Ἀρ. Φοβοῦμαι μὴ τινας ἡδονὰς εὐρήσομεν ἐναντίας. Πλ. (Ὁὐ δέδοικα εἰ Φίλιππος ἔῃ. Ἀρ.)*

A. 13. Ohne sich einem Satze anzuschließen findet sich μὴ oder auch ὅπως μὴ mit dem Coniunctiv selbständig, eine Besorgniß ausdrückend wie unser daß nur nicht. *Μὴ ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθὲς εἶπέν. Πλ. — Μὴ καθαροῦ καθαροῦ ἐγάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ἦ. Πλ. Ὅπως μὴ ἐν μὲν τοῖς ζωοραγήμασιν ἢ τοῦτο τὸ μὴ ὀρθῶς διαρέμειν, ἐπὶ δὲ τοῖς ὀνόμασιν οὐ, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἢ αἰεὶ ὀρθῶς. Πλ. Vgl. A. 7. [Hermann De ell. p. 216 s.]*

A. 14. *Ἴνα*, selten ὡς, mit dem Coniunctiv eines Verbums der Aenderung, findet sich mit Bezug auf einen vorschwebenden Gedanken wie: ich will dies erwähnen. Aehnlich oft auch *uir*. *Ἴνα συντέμω ταῦτα, δίκην ἠναγκασθῆν αὐτῷ λαγεῖν. Ἀρ. Οἱ περὶ τῆς βλάβης νόμοι, ἴν' ἐκ τούτων ἄρξομαι, ἂν ἐκὼν τις βλάβῃ, διπλοῦν τὸ βλάβος κλεῖονσιν ἐκτίνειν. Ἀρ. Ὡς συντέμω, ζῶν εἰς' εἰς Αἴθην. Εὐ.*

IV. Die Modi in hypothetischen Perioden.

9. In rein hypothetischen Perioden haben beide Sätze den bloßen Indicativ, der Vordersatz mit *εἰ*, wenn Bedingung und Folge rein objectiv in unzweifelhafter Consequenz vorgestellt werden, von einer Ansicht des Redenden über die Wirklichkeit der Bedingung oder über die Gewißheit der Folge kein Zweifel des Redenden angebenet wird. Vgl. § 65, 5, 2. *Εἰ χρῆ γαμῖν, χρῆ ἐκ τε γενναίων γαμῖν, δοῦναι τ' ἐς ἔσθλους ὅσους εὖ βουλευεται. Εὐ. Εἰ θεοὶ τι δρῶσιν ἀσχορὸν, οὐκ εἰσὶν θεοὶ. Εὐ. Μὴ λέγ', εἰ φιλεῖς ἐμὲ μῆτερ, ἐφ' ἑκάστῳ τὸ γένος. Μῆ.*

A. Die reine Bedingungsartikel ist *εἰ*, aus der mit dem dymnetischen *ἂν* mit kurzem *α* (§ 69, 7, 1) verschmolzen *εἰάν*, *ἦν*, *ἂν* (mit langem *α*) wird, welche drei nur der Form nach verschieden sind. Der Satz dem die Bedingungsartikeln angehören ist Vordersatz, auch wenn er nachsteht. *Τέρας ἐστίν, εἰ τις εὐτύχηε διὰ βίου. Μῆ.*

10. Wenn der Redende die Bedingung und ihre Folge als nicht wirklich vorstellen will, so gebraucht er im Vorder- und Nachsage Indicative historischer Tempora, im Vorder- und Nachsage mit *εἰ*, im Nachsage meist mit *ἄν*. Vgl. § 53, 10, 5. Als Gegensatz schwebt vor: nun aber (*νῦν δέ*) verhält es sich nicht so.

A. 1. *Ἄν* wird hinzugefügt, weil die Folge meist noch als eine doch von Umständen abhängige erscheint; es fehlt, wenn man sie als unausbleiblich bezeichnen will. Vgl. § 53, 10, 5. *Εἰ ἐξ ἀρχῆς ταῦτα ἐγίγνωσκε, πολέμιος μὲν ἦν, οὐ μὲντοι πονηρός γ' ἂν δικαίως ἐνομιζέτο. Ἐε. Εἰ μὴ τὸ λαβεῖν ἦν, οὐδὲ εἰς πονηρός ἦν. Λιγ. Καλὸν ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε εἴξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ. Θ.*

A. 2. Das Imperfect entspricht hier im Allgemeinen dem lateinischen und deutschen Coniunctiv des Imperfects; der Aorist und das (viel seltenere) Plusquamperfect unserm Coniunctiv des Plusquamperfects. *Πολλοὺ ἂν ἄξιον ἦν τὸ πλουτεῖν, εἰ καὶ τὸ χαιρεῖν αὐτῷ συνῆν' νῦν δὲ ἄμφο ταῦτα κεχώρισται. Στ. Αυτοῦργος οὐδὲν ἂν διάφορον τῶν ἄλλων πόλιν τὴν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μὴ τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις μάλιστα ἐνειοργέσατο αὐτῇ. Ἐε. Τῶν ὀδιστημάτων ἂν ἐμέμνητο τῶν αὐτοῦ, εἰ τι περὶ ἐμοῦ γεγράγει. Δη.*

A. 3. Auch was noch dauernd statt findet rückt hier doch, in sofern es eine bloß angenommene, bis zur Gegenwart nicht verwirklichte Thatsache vorstellt, in die Vergangenheit zurück; und so erklärt sich der Gebrauch des Imperfects von der gegenwärtigen Handlung. Indes findet sich das Imperfect auch von der Vergangenheit, also für unser Plusquamperfect, mit dem Begriffe der Dauer oder in einer sonst diesem Tempus gemäßen Bedeutung. [z. Th. 1, 9, 3. 44, 1.] *Εἰ μὴ τὸτ' ἐπόνον, νῦν οὐκ ἂν εὐφραίνομην. Φιλ. Ἀγαμέμνων οὐκ ἂν ἦσων ἔξω τῶν περριοκίδων ἡπειρώτης ὧν ἐκράτει, εἰ μὴ τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. Θ. Μένιν ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων' εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἔναστος, ἐνίζων ἂν. Δη. Εἰ ἐκέλευον ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αἰ σπονδαί. Θ.*

A. 4. Es versteht sich daß im Vorder- und Nachsage verschiedene Tempora stehen können, was auch mit Bezug auf A. 2 gilt. *Εἰ τοῦτο πάντες ἐποιούμεν, ἅπαντες ἂν ἀπωλόμεθα. Ἐε. Εἰ σύμμαχον προσέλαβον, ἢ κακῶς ἐδόξουν ὑμῖν βεβουλεύσθαι; Ἐε. Εἰ μὴ τῷ πεποιθεῖν, οὐκ ἂν ἦν οὕτως ἀκόλαστος. Ἀρ. Εἰ ἀνταρξῆ τὰ ψηφίσματα ἦν, Φίλιππος οὐκ ἂν ὑβρίζει τοσούτον χρόνον' πάλα γὰρ ἂν ἐνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην. Δη. Εὐρυβιάδης εἰ τέλος ἐπέθηκεν οἷς διανοήθη πράττειν, οὐδὲν ἂν ἐξώλων ἀπολωλέναι τοὺς Ἕλληνας. Ἰο. Εἰ μίᾳ μόνον ψῆφος μετέπεσεν, ὑπερῶριστ' ἂν ἢ ἐξέπεσεν. Αἰ.*

A. 5. Nach dem Imperfect eines Vorder- und Nachsages in der Bedeutung A. 2 findet sich auch der Aorist mit Bezug auf die Gegenwart: *ἀπεκρίνω ἂν διι würdeſt antworten, eigentlich wohl nur das Eintreten der Handlung bezeichnend. Εἰ ἐπεθύμεις ταύτης τῆς σοφίας, τί ἂν ἀπεκρίνω; Πλ. Εἰ τὸ σῶμα ἐπιτρέπει σε εἶδει τῷ, πόλλ' ἂν περιεσεξέψω εἰτε ἐπιτρέπιόν εἴη εἰτε οὐ, καὶ εἰς συμβουλήν ἂν τοῖς φίλοις παρεξάλλεις. Πλ. Εἰ πάντες ἐβοηθοῦμεν ἀλλήλοις αἰεὶ, οὐδεὶς ἂν ὧν ἀνθρώπος ἐδεῖθῃ τύχης. Μέ.*

A. 6. Durch Assimilation haben bei dieser Art von Sätzen auch relative und temporale Bestimmungssätze dieselben Tempusformen.

So auch bei den verwandten Sätzen der § 53, 2, 7 und eb. 10 A. 5 erwähnten Art. *Εἰ ἐβουλόμεθα χρημάτων ὧν οἱ ἄλλοι εἶχον ἀντιποιεῖσθαι, μάλιστα ἂν οὕτως ἐξωρμώμεν ἀντέχεσθαι τούτων. Ξε. Εἰ οἴκοι εἶχον ἕκαστοι τὴν δικασ, τούτους ἂν σφῶν αὐτῶν ἀπόλλυσαν οἵτινες φίλοι μάλιστα ἦσαν Ἀθηναίων τῷ δήμῳ. Ξε. Εἰ περὶ καινοῦ τινοῦ πράγματος προτίθετο λέγειν, ἐπέσχον ἂν ἕως οἱ πλείστοι τῶν εὐθεῶτων λέγειν γνώμην ἀπεφηνάντο. Δη. — Ἐδει τοὺς λέγοντας ἀπαντας ὁ βέλτιστος ἕκαστος ἠγγεῖτο, τοῦτ' ἀποκαιεσθαι. Δη. Ἡδέως ἂν Καλλικλεί τούτῳ ἐτι διελεγόμην, ἕως αὐτῷ τὴν τοῦ Ἀμφίονος ἀπέδωκα ἤσιν. Πλ.*

11. Wenn der Redende über die Bedingung und ihre Folge seine subjective Ungewißheit ausdrücken will, so setzt er *εἰ* mit dem Optativ und im Nachsatze den Optativ mit *ἂν*.

A. 1. Während also die Redeweise A. 10 andeutet daß der ausgesprochene Gedanke nicht statt finde (A. 11) vorans man halte für möglich sowohl daß er statt finde als nicht statt finde. Ueber den Optativ des Aorists § 53, 6, 4. 5. *Εἰ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοισιν εἰδείης κακὰ, ἄσμενος ἔχοις ἂν Νικοφῶν ἂ νῦν ἔχεις. Φιλ. Οὐκ ἂν φορητὸς εἴης, εἰ πράσσοις καλῶς. Αἰσ. Εἰ ἅπαντες μιμησαίμεθα τὴν Λακεδαιμονίων ἀργίαν καὶ πλεονεξίαν, ἅπαντες ἂν ἀπολοίμεθα. Ίσ.*

A. 2. Auch im Vordersatze findet sich *ἂν*, wenn der Redende die Geneigtheit eventuelle Bewirklichung (S A. 4) anzunehmen ausdrücken will, dem Optativ mit *ἂν* in einem selbständigen Satze entsprechend. Nur in dieser Hinsicht ähnlich ist *εἰ ἂν* ob etwa. vgl. 6 A. 6. *Εἰπερ τι ἄλλο φαίην ἂν, ὀλίγα δ' ἂν φαίην, ἐν δ' οὐκ καὶ τούτῳ ἐκείνων θείην ἂν. Πλ. Εἰ μὴ ἔστι μὴ ἦν μὴ ἂν εἰπὴν ἔχοι μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμερον, τί τὸν σύμβουλον ἐχρῶν ποιεῖν; Δη.*

12. Wenn die Bedingung als objectiv möglich vorzustellen ist, so steht im Vordersatze *εἰάν*, *ἦν* oder *ἂν* mit dem Coniunctiv: *εἰάν ἦ* si sit, wenn es sein sollte.

A. 1. Im Nachsatze finden sich am gewöhnlichsten der Indicativ des Präsens oder des Futurs, wenn die Folge als positiv, der Optativ mit *ἂν* wenn sie als wahrscheinlich, der Imperativ wenn sie als geheißsen vorgestellt wird. Ueber den Coniunctiv des Aorists § 53, 6, 5. *Πάντ' ἔστιν ἐξευρεῖν, εἰάν μὴ τὸν πόνον φεύγη τις ὃς πρόσ-εστι τοῖς ζητουμένοις. Φιλ. Τὸ γαμῆν, εἰάν τις τὴν ἀλήθειαν σκοπῆ, κακὸν μὲν ἔστιν ἄλλ' ἀναγκαῖον κακόν. Μέ. — Ἄν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θησκειν. Εὐ. Ἐάν ἐχωμεν χρημαθ', ἔξομεν φίλους. Μέ. Ἄν γνῶς τί ἐστ' ἀνθρώπος, ἠδῶν ἔσει. Λιγ. — Ὅτου ἂν τις προσιατεῖη, εἰάν γιγνώσκη τε ὧν δεῖ καὶ ταῦτα ποιεῖσθαι δύνηται, ἀγαθὸς ἂν εἴη προσιάτης. Ξε. — Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς, καὶ ἂν ψευδεῖς ὦσιν. Ίσ.*

A. 2. Fast gleichbedeutend mit dieser Ausdrucksweise, oft mit ihr abwechselnd, ist *εἰ* mit dem Indicativ des Futurs, leicht auch anwendbar wo man die Wirklichkeit der Bedingung ablehnt oder als zweifelhaft vorstellt. [Ar. in d. Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 45.] *Εἰ μὴ καθ' ἑξέως γλώσσαν, ἔσται σοι κακὰ. Εὐ. Οὐ πάνδεινον φανεῖται ἡ ἄδικια, εἰ θανάσιμον ἔσται τῷ ἀδικούντι. Πλ. Ἦν ἐθέλωμεν ἀποδηῶσιν ὑπὲρ τῶν δικαίων, εὐδοκιμήσομεν' εἰ δὲ φοβησόμεθα τοὺς κινδύνους, εἰς πολλὰς ταραχὰς καταστήσομεν ἡμᾶς αὐτούς. Ίσ.*

Α. 3. *Εί* mit dem Coniunctiv findet sich zuweilen selbst in der attischen Prosa, wenn die Idee der Wirklichkeit oder Verwirklichung des Bedingungsatzes vorherrscht. *Οὐ ναυτικῆς καὶ γαλιῶν στρατίας μόνον δεῖ, εἰ ξυστώσιν αἱ πόλεις φοβηθῆσαι.* Θ. Vgl. Hermann De praec. Att. 2 in Opusce. (p. 275 ss. u. Kr. zu Kr. An. 3, 1, 36.]

Α. 4. Wenn hypothetische Perioden der Art Α. 12 von einem historischen Tempus ideell abhängig werden (§ 54, 6, 1), so kann statt *εἰ*, *ἦν*, *ἂν* mit dem Coniunctiv *εἰ* mit dem Optativ eintreten. *Ξενογῶν Μεγαβύζῳ ἐπέστειλεν, ἦν μὲν αὐτὸς σωθῆν, ἐαντῷ ἀποδοῦναι τὰ χρηματὰ· εἰ δέ τι πάθοι, ἀναθῆναι τῇ θεῷ.* Ξε. *Ἀνσπάρτιον χωρίον ἔφη εἶναι, ὃ εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν.* Ξε.

Α. 5. Wenn durch den hypothetischen Perioden in der Vergangenheit mehrfache Vorgekommenes zu bezeichnen ist, so steht im Vorder Satze *εἰ* mit dem Optativ, im Nachsatze gewöhnlich der Indicativ eines historischen Tempus mit und ohne *ἂν*. *Ἦν τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικουρηματῆς χιόνος, εἰ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πορευοῦτο· τῶν δὲ ποδῶν, εἰ τις κινοῖτο.* Ξε. *Κῶρος εἰ τινα ὄρωγ' ὀφθαλμῶν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου καὶ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώποτε ἀγγείλετο, ἀλλ' αἰεὶ προσεδίδου.* Ξε. *Εἰ τις ἀντείποι, ἐσθὺς τεθνήκει.* Θ. *Ὁ φιλόσοφος, εἰ τι αἰτοῖν, ἔφη οὐκ ἀγαθὸν εἶναι τέρψιον.* Γν. Vgl. Elmsley z. Cn. Med. 1185. 6.

Α. 6. Statt *ἂν* mit dem Optativ oder Indicativ kann im Nachsatze auch *ἂν* mit dem Infinitiv oder Particip stehen: z. B. *ἂν εἶναι* = *ὅτι ἂν ἦν* oder *εἴη*. Vgl. § 54, 6, 6. So auch wenn ein Particip den Bedingungsatz vertritt. *Εἰ τι ἔμοι κακὸν βουλευόμενος, ἅμα ἂν μοι δοκεῖς καὶ σαντῷ κακόνους εἶναι.* Ξε. *Εἶπεν ὅτι οὐκ ἂν φασιν εἰσελθεῖν αἱ γυναῖκες, εἰ τις τῶν διακόνων ἔνδον ἔσοιτο.* Ξε. — *Σοκράτης ἡδῶτος ἂν ἀφείθεῖς ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως τι τούτων ἐποίησε, προείλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις ἐμμένον ἀποθανεῖν ἢ παρανομῶν εἶναι.* Ξε. — *Ὅμνημι σοι μὴδ' ἀποδίδοντας δεῖξασθαι ἂν.* Ξε.

Α. 7. Aus den 9—12 erwähnten Arten hypothetischer Sätze wird eine große Anzahl anderer combinirt, indem z. B. der Vorder Satz nach 10, der Nach Satz nach 9 ic. gebildet wird. Diese Combinationen erklären sich meist leicht aus den allgemeinen Angaben. Daher nur folgende Beispiele. *Εἰπερ ἦσαν ἀληθεῖς αἱ κατηγορίαι, οὐκ ἐνι τῇ πόλει δίκην ἀξίαν λαβεῖν.* Δη. *Εἰ μικρὰ ταῦτά ἐστιν ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος οὗτος.* Δη. *Εἰ οὕτως ταῦτ' ἔχει, πῶς ἂν πολλοὶ ἐπεθύμουν τυραννεῖν;* Ξε. *Ἀδικοῖν μὲν ἂν, εἰ μὴ ἀποδώσω.* Εὐ. *Εἰ ἀγγέλοι τις τοῦ βίου τὰς ἡδονάς, καταλείπειτ' οὐδὲν ἕτερον ἢ τεθνηκέναι.* Γν. *Εἰ τις τὰδε παραβαίνει, ἐναγῆς ἔστω.* Αλ. *Ἐγὼ ἂν, εἰ ἔχοιμι, ὡς τάχιστα ὅπλα ἐποιούμην πᾶσι Πέρσας.* Ξε.

Α. 8. Bei einem Hauptsatze finden sich zuweilen mehrere Bedingungsätze, indem sie 1) entweder Bedingungen von verschiedener Beziehung ausdrücken; 2) oder der eine auf den ganzen hypothetischen Perioden sich bezieht; 3) oder der eine den andern bedingt; 4) oder der zweite dem ersten epexegetisch angefügt ist. [Kr. z. Dem 4, 1 p. 7 s.] Die drei ersten Fälle kann man sich dadurch faßlicher machen daß man den ersten Bedingungsatz in eine Participialconstruction umwandelt. *Εἰ μὴ τις ὑπερβηλημένην φύσιν ἔχοι, οὐ ποτ' ἂν γένοιτο ἀνὴρ ἀγαθός, εἰ μὴ παῖς ὢν ἐσθὺς παίζει ἐν κολοῖς καὶ ἐπιτηθεῖοι τὰ τοιαῦτα πάντα.* Πλ.

Ὁ εὐσεβὴς ὢν τοῖσα δυσσεβεστάτοις εἰ ταῦτ' ἐπραΐτε, πῶς τὰδ' ἀνκαλῶς ἔχοι, εἰ Ζεὺς ὁ λῦστος μηδὲν ἐνδικὸν φρονεῖ. Εὐ. Εἰ ἡμεῖς νεοὶ δις καὶ γέροντες, εἰ τις ἐξημέρατανε, διπλοῦ βίον λαχόντες ἐξωφουμέθ' ἄν. Εὐ. — Ἐὰν ἡδέα πρὸς τὰ λυπηρὰ ἰσῆς, ἔὰν μὲν τὰ ἀνιαρὰ ὅπερ βάλληται ὑπὸ τῶν ἡδέων, ταύτην τὴν πρᾶξιν πρακτίον ἐν ἧ' ἂν ταῦτ' ἐνῆ' ἔὰν δὲ τὰ ἡδέα ὑπὸ τῶν ἀνιαρῶν, οὐ πρακτία. Πλ. — Ἀξιοῦμεν, εἰ τινα ὄρᾳτε σωτηρίαν, ἔὰν καρτεροῶμεν πολεμοῦντες, διδάξαι καὶ ἡμᾶς. Πλ. Εἰ τίς σε ἀνέροίτο τί ἐστι σῆμα, εἰ αὐτῷ εἶπες ὅτι στοργολότης, εἰ σοι εἶπεν ἄπειρο ἐγώ, εἶπες δήπου ἂν ὅτι σῆμά τι. Πλ. — Εἰ κακὸν ἔσμεν, τί γαμεῖθ' ἡμᾶς, εἶπερ ἀληθῶς κακὸν ἔσμεν; Ἀρ. Εἰ θρᾶς τοῦτο, ἔμοιγε ἔσται τοῦτο τεκμήριον ὅτι σωφρονεῖς, ἔὰν μὴ ἀπολίπη τοῦτον. Πλ. Κἂν δοῦλος ἦ τις, οὐδὲν ἦτιον θέσποτα ἄνθρωπος οὗτος ἐστίν, ἂν ἄνθρωπος ἦ. Φιλ.

A. 9. Der Vorder Satz ist oft im Vorhergehenden bloß enthalten, wie bei γὰρ ἂν denn sonst, seltener bei καὶ ἂν, μέντοι ἂν, ἢ ἂν; oder auch im Folgenden, wie in einem adversativen Satze. Οὔτε ἐσθίουσι πλείω ἢ δύναται γέρειν, διαῤῃαγειεῖν γὰρ ἂν, οὐτ' ἀμεινννται πλείω ἢ δύναται γέρειν, ἀποπνιγεῖν γὰρ ἂν. Σε. Οὐκ ἔρεῖς ὅτω οὐκ εἰσὶ πάποι' πὸς γὰρ ἐγένοντ' ἂν ποῖ; Μῆ. (Χρῆν τῶν γίλων τεκμήριον σαφῆς τι κείσθαι κὸς ἂν ἡπατώμεθα. Εὐ. Πάντας θεραπεύειν βούληται δὴ ἢ τρεῖς ἔξον; μαίνονται μὲντ' ἂν. Ἀη. Οὐκ ἐπι τούτοις ἡξίωσαν τῆς πατρίδος φυγὴν ποιήσασθαι' ἢ πολλοὺς ἂν ἐξήλασαν. Ἀη. Ἢ. 3. Dion. p. 20.) — Αὐτοὶ ἂν ἐπορευθήσαν ἢ οἱ ἄλλοι' τὰ δ' ὑποζύγια οὐκ ἦν ἄλλη ἢ ταύτη ἐξβῆνα. Σε. Vgl. Th. 2, 35, 1 u. zu Xe. An. 3, 2, 24.

A. 10. Ueber die Vertretung eines Bedingungs Satzes durch Participia § 54, 12, 6. Auch eine Präposition mit ihrem Casus kann hypothetische Kraft haben. So namentlich κατὰ oder διὰ τοῦτο, τοῦτον, διὰ σέ wenn es auf dies, diesen, dich angekommen wäre, und negativ εἰ μὴ διὰ σέ wenn du es nicht gehindert hättest. Κατὰ γε αὐτοὺς τοὺς λόγους ἠπίστων ἂν ὑμῖν. Πλ. Διὰ γε ὁμᾶς αὐτοὺς πάλαι ἂν ἀπολώλετε. Ἀη. Φαίνονται οἱ Ἕλληνες κρατήσαντες ἂν τῶν βασιλέως πραγμάτων, εἰ μὴ διὰ Κύρον. Ἰσ. Ἐδόκων ἂν πάντα ἐτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. Θ.

A. 11. Bei ἢ εἰ als wenn nach einem Comparativ hat der vorhergehende Satz die Gestalt des Vorder Satzes. Ἡ ἀνθρωπίνη σοφία οὐδὲν μᾶλλον οἶδε τὸ ἀρίστον αἰρεῖσθαι ἢ εἰ κληρούμενοι ὄ, τι λαχοῦ τοῦτο τις πράσσει. Σε. Ἐγὼ τοὺς γίλους πλουσίους ποίων τούτους μοι νομιζῶ θησαυροὺς καὶ φύλακας ἅμα ἐμοῦ καὶ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν πιστοτέρους εἶναι ἢ εἰ φονεοὺς μισθοφόρους ἐπεστησάμην. Σε.

(A. 12. Bei Gegenätzen mit εἰ μὲν oder ἔὰν μὲν und εἰ δὲ μὴ fehlt zum ersteren der Nachsatz, als welchen man gewöhnlich εἶ ἔχει so ist es gut ergänzt, inwieviel es natürlicher scheint das vorhergehende Verbum in einer angemessenen Form zu denken. [zu Xe. An. 7, 7, 15.] Εἰ μὲν ἐγὼ ὁμᾶς ἱκανῶς διδάσσω οἶσους δεῖ πρὸς ἀλλήλους εἶναι' εἰ δὲ μὴ, καὶ παρὰ τῶν προγεγενημένων μανθάνετε. Σε. Ἐὰν μὲν σοι ἐθέλη ἀπνευστὶ ἔχοντι πολὺν χρόνον πνεῖσθαι ἢ λυγρῆ' εἰ δὲ μὴ, ὕδατι ἀναγοχυλίασον. Πλ.)

V. Die Modi in relativen Sätzen.

13. Relative Nebensätze sind der verschiedenen Formen des selbständigen Satzes empfänglich.

A. 1. Relative Nebensätze nennen wir die in denen das Relativ, mit einem Demonstrativ und einer Conjunction gleichbedeutend, z. B. *ὅς* für *καὶ οὗτος* oder *οὗτος δέ*, bloß einen Nebengedanken anreicht; relative Bestimmungssätze die welche von dem bezüglichen Begriff attributartig ein spezifisches Merkmal angeben oder auch, den substantivirten Adjectiven entsprechend, selbst die Stelle eines Substantivs vertreten. In sofern aber solche Sätze sich nicht auf individuelle Gegenstände beziehen, sondern beliebige der bezeichneten Art befaßen heißen sie hypothetische relative Sätze, indem hier z. B. *ὅς* oder *ὅστις* so v. a. *εἰ τις* ist, *ὅς ἂν* so v. a. *εἴαν τις*.

A. 2. Der Regel gemäß findet sich also im relativen Nebensatz nicht nur der bloße Indicativ, sondern auch der Indicativ mit *ἂν* 3 A. 10; der Optativ wünschend 3 A. 1 und in obliquen Rede 6 A. 2 (hier daneben auch der Infinitiv § 55, 4, 9); der Optativ mit *ἂν* 6 A. 6; ja selbst der Conjunctiv 2 A. 1 und Imperativ 4 A. 1. *Ἦλθε τὸ ναυτικὸν τὸ τῶν βαρβάρων, ὃ τις ἰδὼν οὐκ ἂν ἐφοβήθη;* Av. *Ὅ τις τὸ σῶμα ἐπ' ἀρετῆν ἔργων ἔρωσ ἡλωτὸς ἀνθρώποισιν ἂν εἴην ἐγώ. Εὐ. Πᾶν ἐξαιρεῖ λόγος, ὃ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἂν. Εὐ. Εἰς καλὸν ἑμὴν ἄντιος ὄδε παρεκαθέετο, ᾧ μεταδῶμεν τῆς σκέψεως. Πλ. Οὐκ ἄξιον τοῖς λόγοις πιστεύσαι μᾶλλον ἢ τοῖς ἔργοις, ὃν ἑμεῖς σαφέστατον ἔλεγχον τοῦ ἀληθοῦς νομίσαιτε. Av. Vgl. 4 A. 1 C.*

14. Auch der relative Bestimmungssatz (13 A. 1) ist im Allgemeinen der Formen des selbständigen Satzes empfänglich.

A. 1. So zunächst des Indicativs und des Optativs, sowohl des wünschenden 3 A. 1 als in obliquen Rede vgl. 6 A. 1. *Ἄ μὴ προσήκει μὴ ἄκουε μὴ ὄρα. Γν. Οἶμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν οἴα τοὺς ἔχθρους οἱ θεοὶ ποιήσειαν. Ξε. Σωκράτης ἐπιμαίριετο τὰς ἀγαθὰς γνώσεις ἐκ τοῦ τεχνῶ τε μαρθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἢ ἂν μάθοιεν. Ξε.*

A. 2. Eben so steht bei Relativen dieser Art der Indicativ eines historischen Tempus mit *ἂν* 3 A. 10, wie der Optativ mit *ἂν* 3 A. 6. *Ἦξιον τὴν αὐτὴν Πασίῳν ψευδομένῳ γίνεσθαι ἡμίαν ἤσπερ ἂν αὐτὸς ἐνύχρανε, εἰ τι τοῦτων ἐγαίνιτο ποιήσας. Ίσ. Οὐδὲν τοιοῦτον ἐξεῦρον ὁπόθεν ἂν εὐκότως ὑπερείδετε τὴν ἐμὴν ὁμιλίαν. Av. — Οὐ ῥᾶδιόν ἐστιν εὐρεῖν ἔργον ἐφ' ᾧ οὐκ ἂν τις αἰτίαν ἔχοι. Ξε. Οὐκ ἔστιν ὃ, τι ἂν τις μείζον τουτου κακὸν πάθοι ἢ λόγους μισήσας. Πλ.*

A. 3. Wenn einem Satze mit *ἂν* sich ein relativer derselben Art anschließt, so kann die Partikel *ἂν* stehen und fehlen. *Ἰμῶν οὐδ' ἂν εἰς οὐδὲν ἂν ἂν ἰδίᾳ τινὶ δοίη, τοῦτ' ἀφείλοιο πάλιν. Δη. (Ἄνδρας οὐ μάχοιντ' ἂν Ἕλλησι πάνν ζητῶν οὐκ ἂν ἐψη δύνασθαι ἰδεῖν. Ξε.) — Πῶς ἂν εἰδείης περὶ τούτου τοῦ πράγματος οὐ παντάσῃσιν ἀπειρος εἴης; Πλ. Δήλον ὅτι κρυβεραν κατασταθεῖς ὃ μὴ ἐπιστάμενος ἢ στρατηγὴν ἀπολέσειεν ἂν οὐδ' ἡκιστα βούλοιο. Ξε. Ὅ αὐτὸ αὐτῶ ἀνομοιον εἶη καὶ διάφορον, σχολῆ γ' ἂν τῷ ἄλλῳ ὁμοιον ἢ φίλον γένοιτο. (Τοιοῦτοι ἔγωγε ὑπηρεταῖς οὐδ' εἰδείην ἀνάγκη ὑπηρετοῦντας ἀηδῶς ἂν μοι δοκῶ χρῆσθαι. Ξε.) Οὐκ ἂν θρέψαις ἄνδρα*

μισθὸν ἀνδραποδιστῶν ἐαντῶν ἀπεκάλει, διὰ τὸ ἀναγκαῖον αὐτοῖς εἶναι διαλέγεσθαι παρ' ὧν ἂν λάβοιεν τὸν μισθόν. Ἐε. Ἐλογιζόμεν, εἰ ταῦτα προθύμως σοι συλλάβοιμι, ὡς ἐξέσσιτό μοι διαλέγεσθαι σοι ὅπου ἂν χρόνον βουλοίμην. Ἐε.

VI. Die Modi in temporalen Sätzen.

16. In temporalen Sätzen steht der Indicativ, wenn objectiv für eine individuelle Thatsache eine bestimmte, individuelle Zeit angesetzt wird. Τύχοιμ' Ἀφροδίτης ἡνίκ' ἐστὶν εὐμενής. Ἐν.

A. 1. Die temporalen Conjunctionen entsprechen rückwärts ihrer Construction im Allgemeinen den Relativen, indem sie eigentlich nichts anders sind als relative oder relativartige Adverbia der Zeit. Sie bezeichnen 1) theils die Zeit in welche die Haupthandlung fällt: ὅτε, ὁπότε, ἡνίκ' (und ὡς) als (vgl. § 51, 8, 1), ἕως, ἕστε und μέχρι so lange wie; 2) theils die vor der sie eintritt: πρὶν bevor; 3) theils die bis zu der sie sich erstreckt: ἕως, ἕστε, ἄχρι (οὐ), μέχρι (οὐ) bis; 4) theils die nach der sie eintritt: ἐπει, ἐπειδὴ (und ὡς) nachdem. Ὅτ' εὐτυχεῖς μάστιγα, μὴ φρόνει μέγα. Μέ. Ἦρκει τῇ πόλει τὰ τεῖχη διασωθῆναι, ὁπότε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐνέβαλον. Ἐε. — Ἔως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλέγεσθε τῶν πραγμάτων. Ἀη. Μέχρι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἰπόμεθα. Θ. — Οἱ Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίους πολιορκούντες οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, πρὶν ἐξέβαλον ἐκ τῆς χώρας. Ἰσ. — Ἐχώρων διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Κατάνην. Θ. Παίονα τὸν Σωτηρίδα, ἕστε ἠνάγκασαν πορεύεσθαι. Ἐε. Ἀχρι οὐ ὄδε ὁ λόγος ἐγράφετο, Τισίγονος τὴν ἀρχὴν εἶχεν. Ἐε. Ταῦτα ἐπίοον, μέχρι σκότος ἐγένετο. Ἐε. Γέγραφε ταῦτα Θουκυδίδης ἐξῆς ὡς ἕκαστα ἐγένετο, μέχρι οὐ τὴν ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. Θ. V, 26, 1

A. 2. Bei den Verben des sich Erinnerns, Wissens kann ein Satz mit ὅτε die Stelle des Objects vertreten: μέμνησθε ὅτε ihr erinnert euch der Zeit da —. Ἐμνήμητο Πλειστούνακτα ὅτε ἐσβαλὼν ἀνεχώρησε πάλιν. Θ. Οὐκ ἔσθ' ὄθ' ὑμᾶς οἱ Ἀάκωνες ἀπόλεσαν; Ἀρ. (δοκεῖτέ μοι ἀριστ' ἂν γνῶναι ἀναμνησθέντες ἐκείνον τὸν χρόνον ὅτ' ἐγὼ Μενέξενον προσέπεμψα. Ἰσ.)

A. 3. Ebenfalls den Indicativ haben ὅτε, ὁπότε, ἐπει, ἐπειδὴ in causaler Bedeutung: da, weil. Ὅτε τοιαῦτα πολλὰ γεγένηται, εἰδος ὑμᾶς μήπω τοὺς τῶν κατηγορῶν λόγους ἡγεῖσθαι πιστούς. Ἀν. Ὅπότε πόλις τὰς ἰδίας ἐπιμορᾶς οἶα τε φέρον, πῶς οὐ χρὴ πάντας ἀμύνειν αὐτῇ; Θ. Ἐπει ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ἀνάγκη μοι μεθ' ὑμῶν ἵεναι. Ἐε. Γίγνεται πόλις, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος πολλῶν ἐνδεής. Πλ.

A. 4. Mit dem dmetrischen ἂν verbunden wird ἕστε gewöhnlich elidirt: ἕστ' ἂν; ὅτε und ὁπότε nicht bloß elidirt sondern auch vereinigt: ὅταν, ὁπότεν. Aehnlich wird aus ἐπει und ἂν ἐπὶν oder ἐπὴν, welche beide Formen als gut attisch anzuerkennen sind, wie aus ἐπειδὴ und ἂν ἐπειδάν, welches bei weitem üblicher ist als die verhältnismäßig seltenere Formen ἐπὶν und ἐπὴν. Den übrigen Zeitpartikeln wird ἂν, wenn es hinzutritt, unmittelbar angefügt.

17. Im hypothetischen Sinne haben die temporalen Conjunctionen mit ἂν verbunden oder verschmolzen (16 A. 4) den Con=

conjunctiv, wenn ein Präsens oder Futur, gewöhnlich ohne *ἄν* den Optativ, wenn ein historisches Tempus im Hauptsatze steht. Beide Constructionen können sowohl die Unbestimmtheit einer als die Wiederholung derselben Handlung ausdrücken.

Α. 1. Also auch hier entspricht das *ὅταν* dem *εἰάν* u. s. 15 Α. 1. "Ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ und ἐπειδὴ entsprechen unserm wie oft, so oft, in sofern sie eine wiederholte Handlung ausdrücken. Ὅταν σπεύδῃ τις αὐτός, χω' (καὶ ὁ) θεὸς συνάπτεται. Αἰσχ. Ἄπαντα θυεργόσια, τὴν αὐτοῦ φρονίαν ὅταν λιπὼν τις θροῖ τὰ μὴ προσεζικότα. Σο. Συμβουλευῶ σοι, ὁπότεαν ἴδῃς τινὰ καλὴν, γένειν προτροπιάδην. Ξε. Μαινόμεθα πάντες, ὁπότεαν ὀργίζωμεθα. Φιλ. Ἡνίκ' ἂν οἴκοι γένωνται, θροῦσαν οὐκ ἀνασπεία. Ἄρ. — Μηδένα φίλον ποιῶ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις. Ἰσ. Ὁ νομοθέτης τοὺς διδασκάλους τὰ διδασκαλεῖα καὶ τοὺς παιδοτρίβας τὰς πελαίστρας ἀνοίγειν ἀπαγορεύει μὴ πρότερον πρὶν ἂν ὁ ἥλιος ἀνίσχη. Αἰ. — Ἄ ἂν ἀσυνταξία ἦ, ἀνάγκη ταῦτα αἰεὶ πράγματα παρέχειν, ἕως ἂν χώρον λάβῃ. Ξε. Ἔστ' ἂν ἡ χειμῶνα ἡ πολεμίους θείσωσι, τὰ κελεύμενα πάντα ποιοῦσαν. Ξε. Μέχρι τούτου ποιήσονται τὴν διαφοράν μέχρι (οὐδ') ἂν οἱ αἴτιοι ἀναγκασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνακτίων ἀλογόντων δοῦναι δίκην. Πλ. Αἰ τοὺς γενομένους μέχρι ἂν ζῶσιν ποιεῖν. Μέ. — Ἐπ' ἂν τις τυγχάνῃ λυπούμενος, ἤσσαν ὀδυνάται, φίλον εἰάν παρόντ' ἴδῃ. Φιλ. Ὅπως ἄφρων ἔσται ἡ ψυχὴ, ἐπειδ' ἂν τοῦ ἄφρονος σώματος δίχα γένηται, τοῦτ' οὐ πέπεισμαι. Ξε.

Ὅτε ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιοντο, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον. Ξε. Ὅπότε εὐ πράσσοι πόλις, ἔχαιρε, λυπρῶς δ' ἔφερον, εἰ τι θυετοχοῖ. Εὐδ. — Οὐδέμῳθεν ἀγίσταν, πρὶν παραθεῖεν αὐτοῖς ἄριστον. Ξε. — Περιοιόμενον ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖη τὸ δεσποτήριον' ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖη, ἤμιεν παρὰ τὸν Σωκράτη. Πλ. Οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι, ἐπεὶ τις διώκοι, προδοραμένους ἂν ἔστασαν, καὶ πάλιν, ἐπεὶ πλησιαῖοι ὁ ἵππος, ταῦτόν ἐποίον. Ξε.

Α. 2. Nach einem historischen Tempus oder dem Optativ mit *ἄν* im Hauptsatze kann der Optativ bei Zeitpartikeln auch von einer einzelnen Handlung stehen, um sie bloß als Vorstellung des Hauptsubjects zu bezeichnen. Σπονδὰς ἐποίησαντο, ἕως ἀπαγγελθεῖη τὰ λεχθέντα. Ξε. Σταύρωμα ἐποίησαντο, ἕως δὴ οἱ ξυμμαχοὶ αὐτοῖς βοηθήσοιεν. Ξε. Ἐπειδὸν μὴ ποιέισθαι μάχην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιοντο. Ξε. Προδύνθησαν τὸ σίγας, ὡς πανσομένους τοῦ διωγμοῦ, ἐπεὶ σφᾶς ἴδοιεν προσομιήσαντας. Ξε. — Ἀπίοιμεν ἂν, ὁπότε τὸν μισθὸν ἔχοιεν οἱ ταῦτα ἡμῖν καταπράξαντες. Ξε. Λέοιτο ἂν αὐτοῦ μένειν, ἔσται σὺ ἀπέλθοις. Ξε.

Α. 3. Manche dieser Conjunctionen finden sich auch ohne *ἄν*, selbst in der mustergültigen Prosa, mit dem Conjunctiv, in sofern der Gedanke gar nicht als problematisch vorgestellt wird. Dester finden sich so *ποῖν* und *μέχρι* (οὐ), besonders bei Thukydides (und Dichtern). Vgl. Kr. Reg. 3. Th. u. πρὶν u. zu 1, 137, 2. Οὐ χωρὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι πρὶν ἢν ἔχομεν βεβαιωσώμεθα. Θ. Ἐσπείσται μέχρι οὐ ἐπανέλθωσιν οἱ πρόσβει. Θ. Ἐν τῷ φρονεῖν μηδὲν ἠδίστος βίος, ἕως τὸ χεῖρειν καὶ τὸ λυπέσθαι μάθῃς. Σο.

Α. 4. Wenn der Hauptsatz von einem historischen Tempus ideell abhängig ist, kann die Construction mit (*ἄν* und) dem Conjunctiv beibehalten werden; kann aber auch mit Weglassung des *ἄν* in den Optativ übergehen. Ἦν ἡ γνώμη, ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσιν,

ἰν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους. Θ. Τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιῆσαι οὐποῖ ἐδόκει δυνατόν εἶναι, πρὶν ἂν ἰππέας μεταπέμψωσιν. Θ. Τὴν Πάνθειαν ἐκέλευσεν ὁ Κύρος διασολάττειν τὸν Ἀράσπην, ἕως ἂν αὐτὸς λάβῃ. Ξε. (Οὐ προσεθυμήθησαν ἐμπλέειν, πρὶν τὰ Ἴσθμια διεορτάσωσιν. Θ.) Ἐλεγεν ὅτι νομιζοίτο, ὅποτε ἐπὶ δειπνον καλέσαι Σεύθης, δωρεῖσθαι αὐτῷ τοὺς κληθέντας. Ξε.

Α. 5. In der iterativen Bedeutung finden sich die Zeitpartikeln zuweilen auch nach einem (nicht historischen) Präsens oder Futur des Hauptsatzes, namentlich wenn dies ein Optativ ist oder wenn ein Infinitiv von dem Präsens abhängt. Ἐπεὶ ἐγγὺς ἤδη εἶεν οἱ ἀντίπαλοι, παρελαύνου ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Ξε. — Ἐπεὶ τις ἐδοθίεν τὰ ἰκανὰ ἔχοι, ἐκπονοῦντι ὁρθῶς μάλλον δοκεῖ μοι ἢ ὕγια παραμένειν. Ξε. Ἀπίστανθα ἕξ ἐόνῃς εἰθιμίαι, ἤνίκα ἐτι ἔνδον καταλαμβάνοιμι, εἴ τινα δεομένος ἰδεῖν τυγχάνοιμι. Ξε. Φήσομεν μηδέποτε μηδὲν ἂν μείζον μηδὲ ἕλιπον γενέσθαι, ἕως ἴσον εἴη αὐτὸ ἑαυτῷ. Πλ.

Α. 6. Πρὶν ἂν mit dem Coniunctiv findet sich regelmäßig nur nach negativen Sätzen oder einer Frage die eine Negation enthält [Clausen zu Cu. Med. 215]; so wohl auch regelmäßig nur πρὶν mit dem Optativ. Eben so πρὶν mit dem Indicativ, das jedoch in der Bedeutung bis auch zuweilen nach affirmativen Sätzen vorkommt, namentlich bei Tragikern und beim Thucydides, bei letzterem häufiger in der Verbindung πρὶν δὴ und πρὶν γε δὴ. [z. Th. 5, 61, 1 u. 7, 71, 4.] Sonst findet sich nach affirmativen Sätzen vorherrschend πρὶν mit dem Infinitiv, welche Construction jedoch auch nach negativen Sätzen vorkommt, da man auch ein wirkliches Factum als bloße Vorstellung ausdrücken kann. Ueber das Subject § 55, 2, 1 u. z. Th. 1, 39, 2. Τίς ἂν δίκην κρίνειεν ἢ γνώη λόγον, πρὶν ἂν παρ' ἄμοσιν μῦθον ἐξμάθῃ σαφῶς. Εὐ. (Δισχρὸν ἠγοῦμαι πρότερον πᾶσασθαι, πρὶν ἂν ὑμεῖς ὃ, τὸ ἂν βούλησθε ψηφίσῃσθε. Αὔ.) — Ἄσπον νέος τ' ἦν, πρὶν τὰ πράγματ' ἐγγύθεν σκοπῶν ἐξεῖδον. Εὐ. Οἱ Ἀκαδαμόνιοι ἠσύχαζον, πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς ἤρετο. Θ. Παραπλήσια οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρὶν γε δὴ οἱ Συρακοῖσιοι ἐτρεψαν τοὺς Ἀθηναίους. Θ. — Ὁ προκταταγινώσκων, πρὶν ἀκούσαι σαφῶς, αὐτὸς πονηρὸς ἐστὶ πιστεύσας κακῶς. Μέ. Πρὶν τὴν ἀρχὴν ὁρθῶς ἐποθέσθαι, μάταιον ἠγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὄντινον λόγον ποιεῖσθαι. Δη. — Τῶν ἐπισταμένων νῦν πρὶν μαθεῖν οὐδεὶς ἥπιστατο. Ξε.

Α. 7. Den Conjunctionen (6—17) kann ein stark betonter Begriff vorangehen. [Vgl. Reg. z. Th. u. Stellung.] Ἐλεγον πάντα τὰ γεγενημένα καὶ νῦν ὅτι πολιορκιοῦνται. Ξε. Τίθει, καλλίσιον ἵνα ὀνόμασι χρώμεθα, τὸ μὲν χρῶσον τὸ δ' ἄργυρον. Πλ. Εὐ ποιεῖν ἡμᾶς οὐδεὶς ἐθέλησει, τοὺς πρότερον ποιήσαντας ἔαν ἠδικημένους ἴδῃ. Δη. Μισῶ πονηρὸν, χρῆσιτόν ὅταν εἴπῃ λόγον. Μέ. Nehnlich bei ὅστις Th. 3, 39, 1. 6, 35, 1.

§ 55. Infinitiv.

1. Der absolute Infinitiv. Subject des Infinitivs.

1. Der Infinitiv drückt die reine, auf kein Subject fixirte Idee des Verbums aus. Daher kann er auch in manchen Verbindungen absolut stehen.

Α. 1. So findet er sich in den Redensarten *ὀλίγον* oder *μικροῦ* [nie *πολλῶν*] *δεῖν* wenig gefehlt, *ἐκὼν εἶναι* so weit man freiwillig ist, ungewungen handelt (dies regelmäßig in negativen Sätzen vgl. Hermann z. Big. p. 886, Lobek z. Phryn. p. 274 s. u. Herbst Ueber Cobets Emend. S. 23), *τὸ νῦν εἶναι* für jetzt, einstweilen, in *τὸ ἐπ' ἐκείνω εἶναι* so weit es auf jenen ankommt. [Kr. zu Ae. An. 1, 6, 9 lat. A.] *Τὸ τὰς ἰδίας ἐνεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὀνειδιῆσθαι. Αη. Οἱ ἀρμόττοντες θώρακες ὀλίγον δεῖν οὐ φορηματι ἀλλὰ προσθήματι εἰκασαν. Ξε. [Ἀκμάζει ἡ ψυχὴ περὶ τὰ ἐνὸς δεῖν πενήκοντα ἐτη. Ἀρλ.] — Ἐκὼν εἶναι οὐδὲν ψεύσομαι. Πλ. Ἀνάγκη ἔχειν ἀψευδιαν καὶ τὸ ἐκόντας εἶναι μηδὰ μὴ προσδέσθαι τὸ ψεύδος. Πλ. — Ἀπόχρη μοι τὸ νῦν εἶναι ταῦτ' εἰρηγένοι. Ἰσ. — Τὸ ἐπ' ἐκείνοισι εἶναι ἀπολώλατε. Ξε.*

Α. 2. Am häufigsten absolut erscheint *εἰπεῖν*, besonders in Verbindung mit *ὡς*, das den Begriff des ungefährr Passenden der Aeußerung enthält. vgl. § 62, 63, 5. So steht *ὡς* (*ἔπος*) *εἰπεῖν* fast in d'ste man sagen, im Gegensatz zu genauem Ausdrucke (*ἀκριβεῖ λόγῳ*), besonders häufig ein *πᾶς* oder *οὐδέεις* mildernd [z. Th. 1, 1, 2, Stallbann zu Plat. Rep. 341, b u. Lobek Paralipp. p. 59], *ὡς συνελόντι, συντόμως, ἀπλῶς, τὸ ὅλον εἰπεῖν, ὡς ἐν ἡμῖν αὐτοῖς εἰρηθεῖαι* u. vgl. über *συνελόντι* § 48, 5, 2. *Εἰσὶν ἑαυτοῖς ἐνδοί πάντες, ὡς εἰπεῖν, ἀνθροποι. Ξε. Σχεδόν, ὡς εἰπεῖν, κρυωιάτην ἔχει πίστιν τὸ ἦθος. Ἀρλ. Ποτιῶρος λέγεις τὸν ἀρχοντα, τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ τὸν ἀκριβεῖ λόγῳ; Πλ. — Ἄνευ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο, ὡς συνελόντι εἰπεῖν, οὐδαμοῦ. Ξε. Ὡς συντόμως εἰπεῖν, ποιητῶν θεοπότου οἰκέτας οὐ δοκῶ χρηστοῖς καταμεμαθηγένοι. Ξε. Ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν καὶ μὴ καθ' ἐν ἑκάστον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τίς τῶν πολεμησάντων τοῖς Πέρσαις οὐκ εὐδαίμονησας ἀπῆλθεν; Ἰσ. Τοῦτο πον, ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν, ψεύδος, ἐνὶ δὲ καὶ ἀληθῆ. Πλ. Θεμιστοκλῆς, τὸ ἐνυμπα εἰπεῖν, γύσσωσ δυνάμει, μελέτης δὲ βραχυτήτι κράτιστος δὴ αὐτοσχεδιάζειν τὰ θεόντα ἐγένετο. Θ. — Ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρηθεῖν, ἐὰν κολάζητε τοὺς ἀδικούντας, ἔσονται ἡμῖν οἱ νόμοι καλοί. Αἰ. Οὐδέμια ξυμοιγε δοκεῖ τέχνη ἢ ὀροισκῆ εἶναι, ὡς γε πρὸς αὐτὴν εἰρηθεῖν. Πλ.*

(Α. 3. Aehnlich sind Ausdrücke wie (*ὡς*) *ἐμοὶ δοκεῖν* wie es mir scheint, (*ὡς*) *οὐτωσὶ ἀκοῦσαι* wenn man es so anhört, (*ὡς*) *εἰκάσαι* wie zu vermuthen ist oder wenn man vergleicht u. ä. [Hermann z. Big. 154 u. 156.] *Εἰσέρχονται μαθηταὶ πολλοί, ἐμοὶ δοκεῖν. Πλ. Τὰ τρία ἡμῖν ἐν τῇ πόλει κατοῦται, ὡς γε οὐτωσὶ δόξει. Πλ. — Ἔστι τοῦτο, οὐτωσὶ ἀκοῦσαι, λόγον τίν' ἔχον. Αη. Ἀκοῦσαι οὐτωσὶ παγκάλως ἔχει. Αη. — Ἐλένης τὸ κώκυμ' ἐστίν, ὡς ἀπεικάσαι. Εὐ. Ἐγίγνωτο ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι, ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι, τῷ ἐν Θεμοπύλαις. Θ.*

Α. 4. Absolut, gewiß ohne Ergänzung, gebrauchte man den Infinitiv auch zur Bezeichnung eines Wunsches (optativisch), als eine Art Ausruf, der auch bloß ein sich gefallen lassen ausdrücken kann. Das Subject steht dabei im Accusativ. *Θεοὶ πόλιται, μὴ με δουλείας τυχεῖν. Αισχ. Πείθεσθε, καὶ παραστήναι παντὶ τὸ καταφρονεῖν τοὺς ἐπόντας ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλγῇ δεικνυσθαι. Θ. — Ξ. Μισθῶσαι τινα. Α. ἐὰν δὲ μὴ γῶ; Ξ. τὸτ' ἔμ' ἀγειν. Ἀρ. [Hermann De ell. p. 131 s. Ueber den Gebrauch in Verträgen z. Th. 4, 16, 1 u. 8, 37, 3.]*

Α. 5. Die zweite Person wird so nicht leicht vorkommen; ähnlich jedoch steht sie imperativisch mit dem Subject im Nominativ, der aber

wohl ursprünglich als vocativische Ausrufe zu betrachten ist. [Hermann z. Fig. 157?] *Σὺ Κλεορίδα, τίς πόλις ἀνοίκιας ἐπεκθεῖν.* Θ. *Ἀκούετε λέω, πίνειν ὑπὸ τῆς σάλπιγγος.* Ἀρ. *Μὴ πλουτεῖν ἀδίκως, ἀλλ' ἐξ ὀσίων βιοτεύειν.* Φωκ.

Α. 6. Mit *τό* steht der absolute Infinitiv exclamativ, einmal als Ausruf des Aergers: daß ich doch —; dann auch als Ausruf der Verwunderung: was sagst du dazu daß —. *Τῆς τύχης, τὸ ἐμὲ νῦν κληθέντα δεῦρο τυχεῖν.* Ξε. — *Τὸ δὲ μὴ πατάξαι σ' ἐξελεγχθέντ' ἀντικρός.* Ἀρ.

Α. 7. Absolut bezeichnet der Infinitiv mit *τό* auch unser: was das anbetrifft; eben so *τὸ μὴ* mit dem Infinitiv unser daß nicht; jenes meist Nominativ, dieses Accusativ. *Τὸ μὴδὲ ἀκοντὰ τινα ἐξαπατήσαι, μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἢ τῶν χρημάτων κτήσις ξουβάλλεται.* Πλ. — *Τὸν ὄμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον τὸ μὴ τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν.* Θ.

2. In zusammenhängender Rede steht das Subject des Infinitivs, wenn eins da ist, im Nominativ, wenn es das Subject des den Infinitiv regierenden Verbums bloß erneuert; im Accusativ (wie im Lateinischen in beiden Fällen), wenn es ein neuer, verschiedener, Begriff ist.

Α. 1. Im erstern Falle muß das Subject des Infinitivs mit dem des regierenden Verbums natürlich gleichbedeutend sein, in der Regel also ein Pronomen. Für beide Fälle gleich anwendbar ist die Regel mag der Infinitiv mit oder ohne Artikel stehen, wie sie auch nach *ὡς*, *ὥστε*, *ἢ μὴν* und *πρὶν* mit dem Infinitiv beobachtet wird. [Nach ὡς Th. 6, 64, 5.] *Ἐγὼ ἤθελον τοῦτο ταῦτην ἡὺς εἶη μεγίστη πίστις δοῦναι, ἢ μὴν ἐγὼ τοῦ πατρὸς ἀκούειν.* Αη. *Ἐδοξε πάσσατος εἶναι διὰ τὸ αὐτὸς μὴ οἶός τ' εἶναι ἐπιστήμην καὶ ἀνεπιστημοσύνην καὶ μίσησιν ἐξετάσαι.* Πλ. *Εἰ οἴεσθε Χαλιθίας τὴν Ἑλλάδα σῶσειν, ὑμεῖς δὲ ἀποδράσεσθαι τὰ πράγματα, οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε.* Αη. *Οὐκ ἔφη αὐτός, ἀλλ' ἐκείνον στρατηγεῖν.* Θ. [Arndt De pron. 2 p. 24.] — *Οἱ βοσκαῖς ἂν παιδευθῶσι καὶ γυμνάσωσιν, εἰς γε τὸ δέξτεροι αὐτοὶ αὐτῶν γίγνεσθαι πάντες ἐπιθυσοῦσιν.* Πλ. *Φασί τινες οὐκ ἰουόσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς ἐντιθέιναι.* Πλ. *Αὐτῷ τούτῳ διαφέρει τῷ ἢ μὴν ἠδονὴ εἶναι, ἢ δὲ μὴ ἠδονὴ τῶν ἠδονῶν.* Πλ. *Ὅρῶνται τοῦ πρώτος ἕκαστος γίγνεσθαι.* Θ. — *Ἀναξίβιος διεπράξατο ὥστε αὐτὸς ἐκπλεῦσαι ἀρμοστής.* Ξε. *Ἐπεμψε πρὶν ἐν Τυγεί αὐτὸς εἶναι.* Ξε. — *Μοχθεῖν ἀνάγκη τοὺς θέλοντας εὐτυχεῖν, αἰσχρόν τε μοχθεῖν μὴ θέλειν νεανίαν.* Εὐ. *Τὸ γυναικ' ἔχειν εἶναι τε παίδων Παρμένων πατέρα μερίμνας τῷ βίῳ πολλὰς φρεῖ.* Μέ. *Πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς ἦν ἡμῶν ἢ ψυχῇ.* Πλ.

Α. 2. Der Nominativ kann auch beibehalten werden, wenn der Infinitiv sich nicht unmittelbar, sondern etwa durch ein *δεῖν* oder *χρῆναι* dem Hauptsatze anschließt; eben so wird in dieser Verbindung auch das Prädicat (Α. 4) auf einen beim Infinitiv als Subject zu denkenden Nominativ bezogen im Nominativ gesetzt. [Vgl. Arndt De pron. 2 p. 21 s.] *Πεποίηκα τοῦτ' ἐγὼ' διὸ φημι δεῖν αὐτὸς στεφανοῦσθαι.* Αη. *Εἰ οἴεσθε χρῆναι, οὐδ' ἐκείνοι παρέλιπον ἀδικούντες, ὑμεῖς ἀπολέσαι, οὐδέ τις τῶν πολιτῶν ἀπολειφθήσεται.* Αν. *Οἱ τύραννοι αὐτοὶ τε ὀπλισμένοι οἴονται ἀνάγκην εἶναι διαγεῖν καὶ ἄλλους ὀπλοφόρους ἀεὶ συμπεράσθαι.* Ξε.

Α. 3. Da das Subject sich selbst objectiviren, sich selbst als Gegenstand der Betrachtung vorstellen kann, so findet sich nicht selten, besonders bei Gegenständen, statt des Nominativs der Accusativus beim Infinitiv. Vgl. § 51, 2, 2. So auch das Prädicat. vgl. Α. 4. Ἐγὼ οἶμαι καὶ ἐμὲ καὶ σὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικηθῆναι κἀκίον ἢ γέισθαι. Πλ. Φημί δὲν ἐκείνους μὲν ἀπολέσθαι, ὅτι ἠσέβησαν, ἐμὲ δὲ σώζεσθαι, ὅτι οὐδὲν ἠμάχησα. Ἀνθ. — Ταῦτ' οὐκ οἶομαι οὕτως ἔχειν, ἀλλ' ἐμὲ φάσκειν εἶναι ζητητὴν. Πλ. Γέγονον ὄντων παιδῶν, ἕνα φάσκων αὐτὸν εἶναι. Ἀη. vgl. Cui. unbest. Br. 89. (Ἐλθὼν ἀπεικιδύναςεν ἡμέραν μίαν, ὥστ' ἡ γερονεῖα λαμπρὸν ἢ τεθνηξέ- ναι. Γν. vgl. Th. 1, 12, 3. Ueber den Fall wo σὺς nothwendig ist z. Th. 3, 24, 1 u. Ἀνδρ. De pron. 2 p. 37 u. 38.)

Α. 4. Weggelassen wird das persönliche Pronomen als Subjectsnominativ, wenn es mit dem Subject des regierenden Verbums eins und nicht betont ist; sein Prädicat aber (wie auch sonst zugehörige nominale Begriffe) steht auch dann im Nominativ. Ἐπομοσας λέγω ἢ μὴν πιστεῦναι σοι φάσκει νομίζεν γίλιν ταῦτα πάντας ἀφ' ὧν ἂν ἀσχελεῖσθαι νομίζουσιν. Ἐε. Νομίζε γήμας δοῦλος εἶναι διὰ βίον. Με. Εἰπερ ἀξιοῦμεν ἐλεύθεροι εἶναι, ἐκόντας δεῖ ποιεῖν ὁ πλείστον ἀξίον φαίνεται. Ἐε. — Οἱ γινώσκουσθαι δο- κοῦντες ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος τοῦ κελόν τὴν ποιοῦντες ὁρᾶσθαι μᾶλλον ὀρέγονται. Ἐε. Ἀθανατα μὲν φρονεῖ τῷ μεγάλῳ φυχος εἶναι, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν. Ἰσ. — Ἡ τῆς ψυχῆς φιλία διὰ τὸ ἀγνὴ εἶναι ἀχορεστοτέρα ἐστίν. Ἐε. Ἐκ τοῦ προ- τερος λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει. Ἀη. Ἀποικοὶ οὐκ ἐπὶ τῷ δοῦλοι ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὁμοίῳ τοῖς κειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. Θ. Οὐδὲν διαφέρει ἰσχύς πρὸς τὸ ἰσχύς εἶναι, ἐάν τε ἐν ἀνδρὶ ἢ, ἐάν τε ἐν γυναικί. Πλ. Περιζιλῆς πρὸς τῷ εὐφρῆς εἶναι ἐκτῆσθαι τὸ ὑψηλό- νον. Πλ. Ἡ πόλις ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι φρούριον κατέστη. Θ. — Ὀλίγοι ἰσμεν ὡς ἐγκρατεῖς εἶναι αὐτῶν. Ἐε. Πλήθει ὑπεργέρομεν ὥστε τὴν γῆν θροῦν ἐπιγοιτῶντες. Θ. [Ueber den No. eines Particips im Plural auf den Singular eines Verbums bezogen z. Th. 6, 25, 3.]

Α. 5. Wenn ein dem Infinitiv beizufügendes Prädicat oder ein anderer nominaler Begriff sich auf einen Dativ oder Genitiv des (Haupt-) Satzes bezieht, so steht es gleichfalls im Dativ oder Genitiv. Ἀθη ἀδ- τοῖς αἰτία ἐγένετο θνοῖν γενέσθαι ἢ ξύνοδος. Πλ. Ἀπασιν ἀνάγκη τῷ τωράνῳ πολεμῖν εἶναι. Πλ. Οὐδενὶ σχολῆ διὰ βίον κάμνειν ἰατρονομένῳ. Πλ. Τοῖς πλουτοῦσι τοῦτο ἔμμετον, σκαλοῖσιν εἶ- ναι. Ἐδ. — Μὴ μοὶ ποτ' εἴη χρημάτων νικωμένῳ κακῶ γενέσθαι μηδ' ὀμλοῖν κακοῖς. Ἐδ. Τεκοντι ἀρετὴν καὶ θρησκαιμένῳ ὑπάρχει θεοφιλεῖ γενέσθαι. Πλ. — Οὐκ ἄλλοτρίοις ἑμῖν χρωμένοις παρα- δειγμασιν, ἀλλ' οἰκείῳς εὐδαιμοσιν ἔξεσι γενέσθαι. Ἀη. Παντὶ που μᾶλλον ἐγχορεῖ ἢ φύλακι μεθυσθέντι μὴ εἰδέναι ὅπου γῆς ἐστίν. Πλ. — Παντὶ προσήκει ἀρχοντι φροσίμῳ εἶναι. Ἐε. Πρέπει τῷ λόγῳ ξυνοφθῶ εἶναι. Πλ. — Ἐξαρκεῖ αὐτοῖς ζῆν ἀγάμοις. Πλ. Συμφέροι τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδὲν φαίνεσθαι ἐψηφισμένη. Ἀη. Τῶν πόλεων ταῖς ὑπερχούσαις λυατελεῖ ἐξ ἀνθρώπων ἀγαρισθῆναι μᾶλλον ἢ δοῦλαις ὁφθῆναι γενομέναις. Ἰσ. — Τίμιον ἦν πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ γενέσθαι πολιταῖς παρ' Ἀθηναίους. Ἀη. Παρασκευῆ ἐσται αὐτῷ ἐπὶ τὸ οἶφ τε εἶναι ὡς πλείστα ἀδικεῖν. Πλ. — Ἀνεγέλα- σαν ἐπὶ τῷ χρεῖττονι τοῦ ἔρωτος φάσκοντι εἶναι. Ἐε.

Οὐκ ἀφρονία τῶν προθυμονόμων ὡς ἀρίστων καὶ ὅτι μάλιστα ὡς τάχιστα γίγνεσθαι. Πλ. Ὀλίγοι ἂν τινες τῶν προσποιομένων

εἶναι σοφῶν ἐρωτηθέντες οὐκ ἂν γήσκειαν. Ἰσ. — Οἱ Λακεδαιμόνιοι Κύρου ἰδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι. Ξε. Οἱ Ἀθηναῖοι τῶν πολεμίων ἀνυποστάτων οἰομένων εἶναι ἐκράτησαν. Ἰσ. — Οἱ Συρακόσιοι ἐγγεγραμμένοι ἦσαν μὴ ἀνίενα τὰ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατεγνωστότων ἤδη μηκέτι χρεισσάντων εἶναι σοφῶν. Θ. Βουλευομένων ὑμῶν προθύμων εἶναι μενοῦμεν. Θ. [Vgl. Lobed zu Co. Ai. 1006.]

A. 6. Das Prädicat beim Infinitiv kann sich auch auf einen bei dem (Haupt-) Satze nur zu denkenden Begriff beziehen, nicht bloß wenn als solcher ein bestimmtes Nomen zu ergänzen ist, sondern auch wenn ein allgemeiner Begriff, wie *τις* man oder *ἄνθρωποι* vorschwebt. In beiden Fällen erscheint der Ae. am häufigsten. *Τοσοῦτον μόνον σε ἐγίνωσκον ὅσον ἤζονοι Ἀθηναῖον εἶναι.* Ξε. *Οὐ φιλογέλωτας δεῖ εἶναι* (erg. αὐτοῦς, τοὺς νέους). Πλ. *Ἄριστα οἶμαι ἔξιν τοὺς ἀριστα ἐπιμελομένους τοῦ ὡς βελτίστους γίγνεσθαι.* Ξε. — *Κράτιστόν ἐστιν* (erg. ἐμοί) *μαθητῆ σφ̄ γενέσθαι.* Πλ. *Οὐκ ἐστιν ἀκούσασί γε* (erg. ἡμῖν) *τὸ λόγου κρείττον καταμαθεῖν.* Ξε. Vgl. zu Xe. An. 4, 1, 17.

Ὁμολογῶ σωφροσύνην εἶναι τὸ γιγνώσκειν αὐτὸν ἑαυτόν. Πλ. *Φιλάνθρωπον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν.* Ἰσ. *Ἠδιστόν ἐστιν εὐτυχουῖντα νοῦν ἔχειν.* Γν. — *Οὐ τὸ μὴ λαβεῖν τὰ ἀγαθὰ οὕτω γε χαλεπὸν ὥσπερ τὸ λαβόντα στερηθῆναι λυπηρόν.* Ξε. *Ἄνευ τοῦ δεόμενον τυγχάνειν τινὸς οὐδὲν οὕτω πολυτελῶς παρασκευασθεῖν ἂν ὥσθ' ἦδν εἶναι.* Ξε. — *Ἀρῶντας ἢ μὴ δρῶντας ἦδον θανατεῖν.* Εὐ. *Ἄσιγνον ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι ἢ κτιζόμενος ἀτυχεῖσθαι.* Θ. *Οὐ δεῖ φιλεῖν ὡς μισήσοντας ἀλλὰ μᾶλλον μισεῖν ὡς φιλήσοντας.* Ἀρλ. — *Σωκράτης παρεκάλε ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ὡς φρονιμώτατος εἶναι.* Ξε. *Ἀσπιτεῖ τὸ ἐχόντας ποιεῖν τὰ θέοντα.* Ἀη. *Τὸ ἁμαρτάνειν ἀνθρώπους ὄντας οὐδὲν οἶμαι θανάσιον.* Ξε. — *Ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἐστι τῆς ἀρετῆς ἄθλον τῆς πολιτείας κρυῖον εἶναι μετὰ τῶν ὁμοίων.* Ἀη. *Ἀσπιτεῖ ὑπομεῖναι τὴν ἀληθῆδονα καὶ ὄγειν (ἐγὰ) εἶναι.* Πλ. *Κεῖ ἦν κλειούσιν ἰᾶσθαι κακὰ, ὃ χρυσὸς ἦτιον κτήμα τοῦ κλειεῖν ἂν ἦν.* Σο.

A. 7. Der Accusativ ist bei dem Infinitiv auch statt des Ge. und besonders statt des Da. bei demselben zulässig, und zwar sowohl als Subjects- wie als Prädicatsaccusativ, dieser nicht bloß in allgemeinen Sätzen der Art A. 6, sondern ohne Anstoß auch auf einen da stehenden (Ge. oder) Da. bezogen. Unzulässig jedoch wäre der Ae. z. B. in der letzten Stelle A. 5, wo *εἶναι* bloß Copula und *προθύμων* Prädicat ist. Vgl. Lobed zu Soph. Ai. 1006. Andere, auch appositive Beispiele im Index zu Xe. An. unter Accusativ. [Hermann zu Co. Dk. 1436. vgl. Elmsley zu Eu. Med. 727. 1207.] *Οὐκ ἐστιν ἀνευ φιλοτιμίας οὕτε πόλιν οὕτε ἰδιώτην μεγάλη καὶ κατὰ ἔργα ἐργάζεσθαι.* Πλ. *Σώφρων ἐστὶν ὅτ' αὐτὸν οὐκ ἔξεστιν ἀσελγαίνειν.* Ἀν. *Περικιστήκει τοῖς βοηθείας δέησασθαι δοκοῦσιν αὐτοὺς βοηθεῖν ἑτέροις.* Ἀη. — *Ζῆν ἡδέως οὐκ ἐστὶν ἀργὸν καὶ κακόν.* Μέ. *Ἔστιν ἐλευθερίου εἶναι καὶ ἀνευ χρυσίου.* Ξε. *Οὐκ ἐστὶν ἀδικουῖντα καὶ ἐπιροχοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι.* Ἀη. — *Ἔστιν οὐδέποτε μέγα καὶ νεανιζὸν φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ γὰρλα πράττοντας.* Ἀη. — *Τί δὴ βροτοῖσιν οὐκ ἐστὶν τόδε, νέους δις εἶναι καὶ γέροντας αἰ' ἀπάλιν;* Εὐ. *Ἔξεστιν ὑμῖν καὶ πρόσθεν φίλοις οὔσι τῇ πόλει ἡμῶν εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων.* Ξε. — *Συμφέρει αὐτοῖς φίλους εἶναι μᾶλλον ἢ πολέμιους.* Ξε. — *Τῷ κοσμίῳ προσετέτακτο αὐτοκράτορα εἶναι.* Πλ. — *Ψυχῇ οὐκ ἐγχορεῖ κακὴν*

γενομένην εὔ τι θεραπεύειν. Πλ. Σοὶ συγγνώμη λέγειν τὰδ' ἐστὶ μὴ πάσχουσαν ὡς ἐγὼ κακῶς. Εὐ. — Τῶν αὐτῶν ἐστὶν αὐτοὺς τε πάντα τὰ κατὰ ἐργάζεσθαι καὶ τοὺς τοιοῦτους ἐπαυεῖν. Λυ. Διαθρονητόμενος ὑπὸ τῶν θεομένων μου προστάτην γενέσθαι ἐδεξάμην τὴν στρατηγίαν. Ξε.

II. Infinitiv als Subject und Object.

3. Das Verhältniß des Infinitivs ohne Artikel (mit oder ohne Subject und Prädicat) ist das eines No. oder Ac. Vgl. § 50, 6.

A. 1. Wie der deutsche Infinitiv mit zu, erscheint der griechische als Subject prädicativ gebrauchter Substantive und prädicativer Nentra von Adjectiven bei der (oft zu ergänzenden) Copula ἐστὶν (vgl. § 50, 6, 4); als Subject auch der gew. 3. Impersonalien, so wie bei Passiven bei deren Activen er als Ac. eintritt. §. 4 A. 2. Auch kann er zu einem ihn anflüchtenden Pronomen, wie zu οὗτος, bloß als Apposition hinzugefügt sein. §. § 57, 10, 7. Wenn er sein eigenes Subject (im Ac.) hat, ist er durch daß ich, du ic. zu übersetzen; wenn als solches τινά oder τινάς bei Allgemeinheit des Satzes (2 A. 6) zu ergänzen ist, durch daß man. Ἔργον εὐρεῖν συγγενῆ πένης ἐστίν. Μί. Ξένον προτιμᾶν μᾶλλον ἀνθρώποις ἔθος. Γυ. Ἐν Πέρσας νόμος ἐστὶν οὗτος συγγενεῖς φιλεῖν. Ξε. Πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολίτας ὁμοῦναι ὁμοιοῦσιν. Ξε. Τοῖς τρωάνοις ἔθος καθέστηκε τοῖς τῶν ἄλλων πόνοις καὶ κακοῖς αὐτοῖς ἠδονὰς παρασκευάζειν. Ἰσ. — Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ ἔβδιον. Γυ. Χαλεπὸν οὕτω τι ποιεῖν ὥστε μηδὲν ἁμαρτεῖν. Ξε. Οὐχ οἰδόντες ἄνευ διακωσύνης ἀγαθὸν πολιτὴν γενέσθαι. Ξε. Βαρβάρων Ἑλλήνας ἄρχειν εἰλός. Εὐ.

Οὐκ ἐστὶν εὐρεῖν βίον ἄλυπον οὐδένι. Εὐ. Μόνω λατρεῖν τοῦτο καὶ σπηγοῖον ἔξεστ', ἀποκτανεῖν μὲν ἀποθανεῖν δὲ μή. Φιλ. Οὐκ ἐνὶ αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτέτιεν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τι γε δὴ τοῖς θεοῖς. Αη. Ἡδὲ γ' ἀποθνήσκειν ὅτῳ ζῆν μὴ πάρεσθ' ὡς βούλεται. Μί. [zu Ac. An. 3, 4, 39.] Ἐνδέχεται σωφρονήσαντα πρόσθεν αὐθις μὴ σωφρονεῖν. Ξε. Οὐκ ἐστὶν ὃ μάταιε σὺν δαθυμῖα τὰ τῶν ποιοῦντων μὴ πονήσαντας λαβεῖν. Γυ. — Ἠολοῖς οὐκ ἤρκεσε ζῆν ἠδέως. Ξε. Οὐ λυσιτελεῖ μετὰ μοχθηρίας σώματος ζῆν ἀνθρώπῳ. Πλ. Οὐ ξυμφέρει τοῖς ἀρχουσι φρονήματα μεγάλα ἐγγίγνεσθαι τῶν ἀρχομένων. Πλ. Τί δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι διαφέροι; Αη. Οὐ πᾶν ἀναπτύξαι πρέπει πρὸς γῶς. Σο. Κτῆσθαι τι ἀγαθὸν καὶ πόλεα καὶ ἰδιώταις προσήκει. Ξε. Οὐ δήπου τὸν ἀρχόντα τῶν ἀρχομένων πονηρότερον προσήκει εἶναι. Ξε. Γράμματά μαθεῖν δεῖ καὶ μαθόντα νοῦν ἔχειν. Γυ. Φρονεῖν θνητὸν ὄντι ὁδὸν ἤ μὲν. Εὐ. Οὐδέποτε ἀθυμεῖν τὸν κακῶς πράττοντα δεῖ. Γυ. — Τῷ Κύρῳ ἐγένετο ὀλίγοις διαλεγόμενῳ μηδὲν τῶν οικείων ἀτημελήτως ἔχειν. Ξε. Ἐάν ποτε σοι συμβῆ κινδυνεῖν, ζήτη τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σοτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης. Ἰσ. Συμβαίνει βελτίονος εὐρήνης τυγχάνειν τοὺς πολεμικῶς διακείμενους τῶν ἡδίστους τὰς ὁμολογίας ποιουμένων. Ἰσ. (Κάθαρσις συμβαίνει εἶναι τὸ χωρίζειν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν. Πλ. Ueber ὑπάσχειν z. Th. 5, 9, 7 vgl. § 55, 2, 5; über den Ac. u. Da. bei ἐνδέχεσθαι zu Th. 8, 27, 3.)

A. 2. Von einigen der hieher gehörigen Verben finden sich auch Participia mit dem Infinitiv, sowohl des Activs als des Passivs, welcher

Sprachgebrauch jedoch sich dem A. 8 erwähnten anschließt. Οὐδὲν τῶν ἐνότων εἰπεῖν παρέλιπον. Αἰ. Τῶν ἐνότων ἀξίως ῥηθῆναι ἐν τῷ πράγματι οὐδὲν παρελείπειν. Πλ. — Εἰσὶ φῦσεις ἀνθρώπων πολὺ διαφέρεισαι ὁφθῆναι ἀλλήλων τὰ περὶ τὴν ἡλικίαν. Αἰ. — Ἐγὼ ἠγγασάμην ἂν γενέσθαι ταύτην καλλίστην ὄψεσθαι καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἐμοὶ τε δοῦναι καὶ σοὶ λαβεῖν. Ἰσ. Μὴ σπεῖρε πολλοῖς τὸν παρόντα δαίμονα· σιγῶμενος γὰρ ἔστι θρηνεῖσθαι κρέπων. Σο. Ἄκουσον λόγον τινὰ προσήκοντα περὶ πάντων τῶν τοιούτων ῥηθῆναι Πλ. [Οὐ προσήκομεν ζολάζειν τοῖσδε, Φωκίων δὲ γῆ. Εὐ.]

A. 3. Entsprechend dem Falle A. 1 haben den Infinitiv als Ac. Begriffe die eine Qualifikation zu der Handlung bezeichnen, Verba wie Adjective, ja selbst Substantive mit Verben. Vgl. § 50, 6, 4—6. Τὸ ψεύδος οὐ δύνασαι ἀληθῆς ποιεῖν. Εε. Αὐτὸς εὐρεῖν τὴν τέχνην ἀδυνατῶ. Πλ. Ἡ ἡμπερία ἔχει τι δεῖξαι τὸν νέων σοφώτερον. Εὐ. Ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὐτῷ συμφέρον σκοπεῖσθαι. Πλ. Τὸς ὁμοιοτήτες πανταχοῦ ὁ τὴν ἀλήθειαν εἰδὸς καλλίστα ἐπίσταται εὐρίσκειν. Πλ. — Ἀνάγκη οὐδὲ θεὸς εἶναι λέγεται δυνατὸς βιάζεσθαι. Πλ. Ἀγαθὸν ὄντα διαφερόντως καὶ πλουσίον εἶναι διαφερόντως ἀδύνατον. Πλ. Οἱ ἄδικοι οὐδὲν πράττειν μετ' ἀλλήλων οἷοι τε. Πλ. Λύο τέχνας ἀκριβῶς διαπυρνεύσθαι σχεδὸν οὐδέμια φύσις ἰκανὴ τῶν ἀνθρώπων. Πλ. Λειναὶ μὲν αἱ γυναῖκες εὐρίσκειν κακὰ. Εὐ. Χρήματα πορίζειν εὐπορώτατον γυνή. Εὐ. Σοφώτεροι δὲ συμφορὰς τὰς τῶν πέλας πάντες διαίρειν ἢ τύχας τὰς οἰκοθην. Εἰ. Ἐπιστήμων ἔστι λέγειν τε καὶ σιγῶν πρὸς οὐς δεῖ. Πλ. — Ἀγαθοὶ ἔσμεν τὸ κακὸν ἐφ' ἐτέρων ἰδεῖν. Σωκράτης. Τάλλα εὐρήσεις ὑπουργεῖν ὄντας ἡμᾶς οὐ κακοῦς. Αρ. — Γυνῶναι πάντων ἡμεῖς δεξάτατοι τὰ ῥηθέντα. Αη. Φρονεῖν οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς. Σο. Αφορμὰς τοῖς λόγοισιν ἀγαθοὶ ἔχουσι, καὶ τις ἢ βραδὺς λέγειν. Εὐ. — Οὐ μάντις εἰμὶ τεγαυὴ γυνῶναι σαφῶς. Εὐ. Οἱ παῖδες ἡλικίαν ἔχουσι παιδεύεσθαι. Πλ. [3. Τθ. 2, 44, 2.]

A. 4. Verwandt ist der Inf. bei ὀλίγου δέω κ. § 47, 16, 2. 3 u. ä. Begriffen, wie auch bei ἀμελῶ, wo er gew. τοῦ zugesügt hat, und bei ὑνδυνῶ. Σμικροῦ ἐνδεῆς εἰμι πάντ' ἔχειν. Πλ. Οὐκ ἀπορῶ εἰπεῖν πολλά. Αη. Διδάσκεις ἂ οὐκ οἶσθα, ἀμελήσας μανθάνειν. Εε. — Σωκράτης ἐπὶ Ἀηλίῳ ἐκινδύνευσεν ἀποθανεῖν. Πλ. Κινδυνεύει τὸ λίαν εὐνχεῖν ἐνίοτε ἐπαχθεῖς ποιεῖν. Αη. [Vgl. 3. Her. 7, 9, 2.]

A. 5. Eigenthümlich haben auch οἶος und ὅσος selbst mit ihren Demonstrativen verbunden (und assimilirt) den Inf. bei sich, indem jenes gleichsam geeigenenschaftet, dieses zureichend bedeutet. [zu Ae. An. 2, 3, 13.] Ἐγὼ αἰεὶ τοιοῦτος οἶος τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ κείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ. Πλ. Καλὸν ἢ ἐπιστήμη καὶ οἶον ἄρχειν τοῦ ἀνθρώπου. Πλ. Οἱ θεοὶ γλῶτταν μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν ὅταν ἄλλοτε ἀλαχῆ ψαύουσαν τοῦ στόματος ἀρθροῦν τὴν φωνὴν καὶ σμαινῶν πάντα. Εε. Οἱ πολλοὶ λόγων καλῶν τε καὶ λευθέρων οὐχ ἰκανῶς ἐπήκοοι γεγόνασιν, ὅταν ζητεῖν τὸ ἀληθές. Πλ. — Δοκεῖ τοσοῦτον χωρίον κατασχέειν ὅσον ἔξω τοὺς ἐσχάτους γενέσθαι τῶν πολεμίων κερμάτων. Εε. Ἐνέμοντο τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν. Θ. [Vgl. 3. Τθ. 6, 25, 2.]

A. 6. Eben so steht der Inf. bei ὥστε daß und ἐφ' ᾧ (so v. a. ἐπι τούτῳ ἐφ' ᾧ), ἐφ' ὅτε unter der Bedingung daß —; (doch auch der Inf. bei Her. (3, 83, 2. 6, 65, 1. 7, 153, 2) und Thuk. (1, 103, 1. 113, 2. 126, 6. 4, 30, 3 vgl. § 65, 3, 3). Ἀργύριον οὐδεὶς πω οὕτω

πολύ ἐκτίσαστο ὥστε μὴ ἔτι προςθεῖσθαι. Ξε. Πῶς ἂν οὗτος ἐθέλοι τὰ ἀλλότρια ἀποστρεφῆν ἐφ' ᾧ κακόδοξος εἶναι; Ξε. (Ἀξιόμην σε ἐπὶ τούτῳ ἐφ' ᾧ τε μηκέτι φιλοσοφῆν. Πλ.)

A. 7. Der Infinitiv bei Adjectiven bezeichnet auch eine Handlung rückwärtslich der das Prädicat dem Subject beigelegt wird, dem lateinischen Supinum auf u entsprechend. Wir sprechen z. Th. eben so wie die Griechen, z. Th. nehmen wir eine unpersönliche Ausdrucksweise: ἡ ὁδὸς ἀμύχανος ἐστὶν ἐξελεῖν es ist unmöglich auf dem Wege einzudringen. [zu Ae. An. 1, 2, 21 u. z. Arr. 1, 29, 2 lat. A.] Ἔστι σοι δυνατὴ γενέσθαι πόλις εὐοικουμένη. Πλ. (Ἠγήσατο δυνατὴν καὶ ὑποζυγίους πορεύεσθαι ὁδόν. Ξε.) Εἰσὶν ἔνια τῶν ἀποκρίσεων ἀναγκάται διὰ μικρῶν τοὺς λόγους ποιέσθαι. Πλ. Ἄ πλοῦθ' ὅσῳ μὲν ὄξιστον εἰ βάρος φέρειν. Εὐ. Ἡ εὐκλεια ὅσῳ ἂν πλείων ᾖ, τοσούτῳ κουφότερα φέρει γίγνεται. Ξε. Ἀκολασία καὶ ἀδικία ἡδὴ καὶ εὐπετὲς κτήσασθαι. Πλ. Χαλεπαὶ αἱ ἐμύηται γήσεις ἄρξαι. Θ. Μοναρχία ἀνομος χαλεπὴ καὶ βαρυντὰ ξυνοικήσαι. Πλ. Ἡ αἰτία ἀπορωτὰ ἐστὶν ἀποδεῖξαι. Αν. — Ἐγὼ σε ἐπαναθεασόμενος ἦ ὀποῖός ποτε γαίην ἰδεῖν ὁ τοιαύτην ψυχὴν ἔχων. Ξε. Τεταγμένη στρατιὰ κάλλιστον μὲν ἰδεῖν τοῖς φίλοις, δυσχερέστατον δὲ τοῖς πολεμίοις. Ξε. Πείθου' προνοίος οὐδὲν ἀνθρώποις ἐμ κέρδος λαβεῖν ἄμεινον οὐδὲ νοῦ σοφοῦ. Σο. Ἡ ὁδὸς ἡ εἰς ἄστρ ἐπιτηδεῖα πορευόμενος καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν. Πλ. — Εἰσὶν ἐν τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποι αἱ θεῖοι τινες οὐ πολλοί, παντὸς δ' ἄξιοι ξυγγίγνεσθαι. Πλ. Ὁ Θεμιστοκλῆς μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι. Θ. — Τὸ γῶς τὸδ' ἀνθρώποισιν ἡδιστον βλέπειν. Εὐ. Τὸν Φίλιππον εὐτεχοντά ὄρων ταύτη φροβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζω. Δη. Ἐρῶ λόγον οὐκ ἄφοβον εἰπεῖν. Πλ.

(A. 8. In solchen Verbindungen gebrauchen die Attiker in der Regel (auch bei passiver Bedeutung) nur Infinitive von Activen und Neutren; doch nicht ganz ohne Ausnahmen. Αἰνὸς ὁ οἶνος καὶ παλαίεσθαι βαρύν. Εὐ. Ὁ μὲν ἐποδιθράσκων κατανοῆσαι χαλεπός, ὁ δὲ γε φιλόσοφος οὐδαμῶς εὐπετῆς ὄφθῆναι. Πλ. Ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν τῶν λεχθησομένων ἀκούσαι μὲν ἴσως τισὶν ἀηδῆ, ὄφθῆναι δ' οὐκ ἀσύμφορον. Ισ. Οἱ πρόγονοι ἄξιοι εἶναι εὐλογεῖσθαι. Ἀρ.)

(A. 9. Aehnlich erscheint der Inf. auch bei Adverbien und selbst bei Substantiven. Ueber die Participia A. 2. Τοῖς μὲν ἔνοις κάλλιστα ἰδεῖν ποιεῖται τὴν ἐξέτασιν, τοῖς δὲ δυσμενέαι φροβρώτατα. Ξε. Θαῦμα καὶ ἀκούσαι. Πλ. [Ἀγγέλλεις δειμάτ' ἀκούειν. Εὐ.]

A. 10. Aehnlich dem Falle A. 7 stehen auch δικαίος, ἐπικαίριος, ἐπιτήδειος, ἐπίδοξος persönlich gebraucht mit dem Inf. Ὁ παθὼν πανταχοῦ βοηθεῖαι δικαίος ἐστὶ τυγχάνειν. Δη. Ἡ δωρεὰ χάριτος καὶ ἐπινοῦν δικαία ἐστὶ τυγχάνειν. Δη. Ὅποτε τις ἀσθενήσῃ τῶν θεραπέυεσθαι ἐπικαίριον, ἐπισκόπει. Ξε. Ἄνδρας τινὰς ἀπέκτειναν οὐ ἐδόκουν ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξαίρεθῆναι. Θ. Ἐπίδοξος ἡ δυσπραγία μεταβάλλειν ἐστὶν αὐτῶν. Αντ.

A. 11. Wie bei Begriffen der Qualification erscheint der Inf. auch bei den Verwandten des Lehrens und Lernens (vgl. § 56, 7, 9), des Uebens und Gewöhnens; des Nöthigens und Bewirkens; des Vorhabens (§ 53, 8), Anfangens (§ 56, 5, 1), Versuchsens, Rüstens [z. Th. 7, 35, 1], Gewährens u. ä. so wie bei ihren Gegentheilen. Χορὴ μὴ πρότερον τὰ πολιτικὰ διδάσκειν τοὺς συνόντας ἢ σωφρονεῖν. Ξε. (Γλώσση ἐδιδάχθης ὄπῃ γούν τὸ σωφρονεῖν. Αἰσ. Μὴ διδάσκει

τὰ κακὰ φαίνεσθαι καλά. Εὐ.) Ὁ παιδεύων λέγειν τε ἅ θεῖ
καὶ πράττειν δικαίως ἂν τιμῶτο. Ξε. Τὴν τῶν κρατούντων μάθε
φείδιν ἐξουσίαν. Γν. — Οἱ ὀρθῶς φιλοσοφούντες ἀποθνήσκουσιν με-
λετώσιν. Πλ. Χρῆ εὐθύς ἐκ νέου ἐθίζειν αὐτὸν τοῖς αὐτοῖς χαι-
ρειν καὶ ἄχθεσθαι τῷ δεσπότῃ. Πλ. Γυναικίς ἔομεν, ἐξεπατᾶν
εἰθισμένον. Ἀρ. Εἰώθασιν οἱ ἄνθρωποι οὐ ἐπιθυμοῦσιν ἐλπίθι
ἀπερωκέπτο διδόναι. Θ. Νομίζει τοῖς ἀσθενετέροις πᾶσι μείω
προστάττειν πράγματα. Ξε. Παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις νομίζεται
τὸν πρεσβύτερον ἡγεῖσθαι παντὸς καὶ ἔργου καὶ λόγου. Ξε. Αἱ ἐπι-
φάνειαι καὶ λαμπρότητες οὐκ ἐκ τῆς ἡσυχίας, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀγῶνων φι-
λοῦσι γίγνεσθαι. Ἰσ.

Ὅσα τύραννος μὴ πείσας τοὺς πολίτας ἀναγκάζει ποιεῖν ἀνο-
μία ἐστίν. Ξε. Ψυχὴν βιάζου τὰμὰ συμφέρειν κακὰ. Εὐ. — Τοῖς
φίλοις οἴεται ὀφείλειν τοὺς φίλους ἀγαθὸν μὲν τι δοῦν, κακὸν δὲ
μὴδὲν. Πλ. Ἀράσαντι καὶ παθεῖν ὀφείλεται. Με. — Ἡ ἐγκράτεια
παντὸν μέλιστα ἡδεσθαι ποιεῖ. Ξε. Ἡ κατὰ μῆτρον παράλλαξις
πᾶσαν ποιεῖ φύσιν ὑποφέρειν τὰς μεταβολάς. Ξε. [Mit wöste zu
ξ. Απ. 1, 6, 2 vgl. zu 4, 2, 23.] Τί ἐστὶ τὸ ἀπεργαζόμενον ὀρ-
θῶς χρῆσθαι ἢ ἐπιστήμη; Πλ. Ὁ Ἀνταλκίδας κατέβη διαπεπρα-
γμένους ξυμμαχεῖν βασιλεία. Ξε. — Πλοῦτο πεποιθὸς ἀδικα μὴ
πειρῶ ποιεῖν. Γν. Ὅταν μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκο-
πεῖν, ὄφλον ὅτι ἐξεπατᾶται ὑπ' αὐτοῦ. Πλ. Γοργίας ἐτόλμησε λέ-
γειν ὡς οὐδὲν τῶν ὄντων ἔστιν. Ἰσ. — Τί τοὺς θανάτους οὐκ ἔστι
τεθνήκεναι; Εὐ. Οὐ δεῖ τοῖς ποιηταῖς ἐπιτρέπειν ποιεῖν ὅ, τι
ἂν αὐτοῖς ἢ φίλον. Πλ. Συγχωρῶ τοὺς ἐπαίνους παρὰ τῶν λει-
θερωτάτων ἡδίστους εἶναι. Ξε. Ἀόξας παρὰς ἄλλοις ἐπαίνεῖν. Πλ.
Οὐδενὶ ἀνθρώπων ὑφείμην ἂν οὔτε βέλτιον οὔτε ἥδιον ἐμοῦ βεβιω-
κέμαι. Ξε. Γυναικὶ ἄρχειν οὐ δίδωσιν ἡ φύσις. Γν. — Οὐ τι
φθονῶ σοι δαιμόνων τιμᾶν γένος. Αἰσχ. [Ueber ἐπιμελεῖσθαι mit
dem Inf. 3. Th. 6, 54, 6.]

A. 12. Eben so steht der Inf. bei den Begriffen des Antreibens
und Aufforderns vgl. § 48, 7, 15, des Wittens vgl. § 47, 16, 7 u.
48, 7, 15 und Bedürfnens vgl. § 47, 16, des Festhaltens, Bestim-
mens und manchen andern ähnlicher Bedeutung. Τοὺς ἐρώντας αὐτὸς
ἕμερος δοῦν καὶ τὸ μὴ δοῦν πολλάκις προτεταί. Σο. Σωκράτης
προτέρηπε τοὺς συνόντας ἀσκεῖν ἐγκράτειαν. Ξε. Πῶς ἂν αὐτοὺς
προτρεψαίμεθα πάλιν ἀνερασθῆναι τῆς παλαιᾶς ἀρετῆς; Ξε.
Ἡ ἀκμὴ τῆς δόξης ἐπαίρει τῷ θυμῷ χαρίζεσθαι. Αντ. Φιλοτι-
μία οὐκ ἤμιστα παροξύνει κινδυνεύειν ὑπὲρ εὐδοξίας τε καὶ πε-
τρίδος. Ξε. — Τοὺς τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεδιστάντας εἰς ὀλι-
γοκρασίαν κοινούς ἐχθροὺς παραινῶ νομίζειν παντῶν τῶν λειθερίας
ἐπιθυμούντων. Ἀη. Ὑμῖν ὧ ἄνδρες συμβουλευῶ ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς
αὐτοὺς. Ξε. Μόγις ὑμᾶς προὐκαλεσάμην σπονδάσειν. Πλ. Πα-
ρακελευσάμεθα τῷ νεανίσκῳ σοφίαν τε καὶ ἀρετὴν ἀσκεῖν. Πλ. Πολ-
λὰ διεκελευσάμην αὐτῷ οὕτω ποιεῖν. Ξε. Οἱ νόμοι παραγγέ-
λουσι τῷ πατρὶ τῷ σῶ σε ἐν μοναικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν.
Πλ. Αἱ ἡδοναὶ πείθουσι τὴν ψυχὴν μὴ σωφρονεῖν. Ξε. — Ἰκετεύ-
ειν δεῖ τοὺς θεοὺς δεσποτῶν ἀγαθῶν τυχεῖν. Ξε. Πάντες αἰτοῦν-
ται τοὺς θεοὺς τὰ μὲν γὰρ ἀποτρέπειν, τὰγαθὰ δὲ διδόναι.
Ξε. (Ἄσκει μὲν ἀρετὴν, εὐτυχεῖν δ' αἰτεῖ θεοὺς. Γν.) Ἄν σωφρο-
νῆς, τοὺς θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι. Ξε. Οὐκ ἐστὶ
πολις οὐδεμία ἧσις οὐ δεῖται εἰσάγεσθαι τι ἢ ἐξάγεσθαι. Ξε. —
Ἀνκοῦροσ σωμασχεῖν ἔταξεν οὐδὲν ἦτον τὸ φῆλυ τοῦ ἀβέ-
ρος φίλου. Ξε. Νόμον θῆς τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δικῆς

μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως. Πλ. Θανεῖν πέπρωται ἅ-
 πασι. Πυθ.

Α. 13. Eine Aufforderung enthalten können auch die Verba der
 Aeußerung, bei welchen neben dem Inf. (lat. ut) sowohl der Da. als der
 Ac. statthaft ist, mit demselben Unterschiede wie bei παραγγέλλειν § 48, 7,
 10. [Vgl. Lobek zu So. Ai. 1006.] Οἱ νόμοι πάντα φιλιανθρώπως καὶ
 δημοτικῶς γράζουσι πράττειν. Αη. — Ἐλεγον ἐγὼ σοὶ μὴ γα-
 μεῖν, ζῆν δ' ἠδέως. Γν. Σοὶ δ' εἶπον ὧ παῖ τὰς τύχας ἐκ τῶν
 πόνων θηρᾶν. Εὐ. Παρὰ Ῥωμαίοις ἀπειροῦται γυναῖξιν πι-
 νεῖν οἶνον. Πολ. — Εἶρηκα ἐγὼ πάντας πείθεσθαι σοι. Ξε. [vgl.
 Th. 6, 29, 3.] Ἐν τῷ περὶ Μεγαρέων ψηφισματι εἶρητο αὐτοῦς
 μὴ χοῦσθαι τῇ Ἀπικῇ ἀγορᾷ. Θ. Ἐν ταῖς σπονδαῖς αὐτονόμους
 τὰς πόλεις εἶναι γέγραπται. Αη. Τίμησαν ἐμοὶ ἐποίησαν, τοῦ
 νόμου κειμένον τὸν ἀποκτείναντα ἀνταποθανεῖν. Αντ. (Ueber
 den Inf. bei σοῦν zu Ξε. An. 1, 8, 12, bei κηρύσσειν eb. 4, 1, 13, bei
 ἀποκρίνεσθαι z. Th. 4, 99, bei ἀνέλκιν, ἐχρησέ zu 1, 103, 2. 126, 2.
 Ueber den passiven Inf. zu 5, 46, 1.)

Α. 14. Dieser Inf. findet sich auch bei Passiven die ein Subject ha-
 ben. Ἐξῆκεν ὁ χρόνος ὃς ἦν εἰρημένος παραμένειν. Ξε. Αὐτὸν
 εὖρον ἐγγεγραμμένον κτείνειν. Θ. [zu Ξε. An. 4, 1, 14. vgl. 1, 3, 20.]

Α. 15. Scheinbar findet sich dieser Inf. zuweilen auch bei Verben der
 Ansicht, am häufigsten bei δοκεῖν, das aber dann eig. gut scheinen be-
 deutet, wie ἠγείσθαι, νομίζειν u. für recht halten. Δοκεῖ μοι ἄν-
 δρας ἐλθόντας πρὸς Κῦρον ἐρωτῶντα ἔκεινον τί βούλεται ἡμῶν χοῦ-
 σθαι. Ξε. (Holländerς Σιμωνίδης ἠγῆσατο τῶν ἄννων ἐπαινεσαι. Πλ.
 Vgl. Geindorf zu Plat. Prot. 88 u. Lobek z. Phrym. p. 753.)

Α. 16. Nach den Begriffen des Vorsatzes (προαιρετικά) und Stre-
 bens (ἰσχυτικά) findet sich wie der Infinitiv, so erforderlichen Falles auch
 der Accusativ mit dem Infinitiv. So auch bei αἰρεῖσθαι wählen [z.
 Th. 6, 80, 5], δεχεσθαι sich gefallen lassen, προσποιεῖσθαι sich stel-
 len als ob. Οἱ ἀγαθοὶ ἐπιπονεῖν ἐθέλουσιν. Ξε. Καλῶς ἀκού-
 εῖν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. Γν. Ὅστις πένης ὦν ζῆν ἐν ἄστυ
 βούλεται ἀθροῦτερον ἑαυτὸν ποιεῖν ἐπιθυμεῖ. Μέ. Μὴ βούλου
 περιδεεῖς εἶναι τοὺς μηδὲν ἀδικούντας. Ξε. Οἱ ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ-
 ἑαυτῶν ξυνέσει ἀμαθέστεροι τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι. Θ. Οὐδεὶς
 ἀνὴρ εὐψυχος ἀξιοὶ λάθρα κτείνειν τὸν ἐχθρὸν ἀλλ' ἰὼν κατὰ στό-
 μα. Εὐ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἠξιοῦν σφίσι μηδὲν ἐναντιοῦσθαι. Θ. [Λι-
 καιῶ τοῖς κοινῇ δόξασι βοηθεῖν. Θ.] Θανεῖν μὲν οὐ χοῦήζω, λι-
 πὼν δ' ἂν οὐδὲν ἀχθοίμην βίον. Εὐ.

Ἦ φίλόζουο βοτοί, οἱ τὴν ἐπιστεῖχουσαν ἡμέραν ἰδεῖν ποθοῦσ'
 ἔχοντες μυριῶν ἀχθος κακῶν. Εὐ. Οὐ χοῦ πλουτεῖν ζητεῖν τὸν
 εὐδαίμονα ἐσόμενον. Πλ. Μὴ σπεῦθε πλουτεῖν, μὴ ταχῶς πένης
 γένη. Γν. Σωκράτης μηχανικοὺς γίνεσθαι τοὺς συνόντας οὐκ
 ἐσπευθεν. Ξε. Οὐ λόγοισι τὸν βίον σπουδάζομεν λαμπρὸν ποι-
 εῖσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς δρωμένοις. Σο. Οἱ διδάσκαλοι παρατιθέασι
 τοῖς παισὶν ἐπὶ τῶν βάρθρων ἀναγιγνώσκων ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήμα-
 τα, ἵνα ὀρέγωνται τοιοῦτοι γενέσθαι. Πλ. Τυραννον πᾶς ἐφίε-
 ται φυγεῖν. Σο. Εἶναι τὸ ἀγαθὸν αὐτοῖς ἐρώων. Πλ. Ὁρῶ
 ἐμᾶς ὠρομημένους στρατεῖν. Θ. (Αγωνίσασθε τοῖς Ἑλλήσιν ἀρ-
 ξαι πρῶτοι τῆς ἐλευθερίας. Θ. [zu 3, 38, 2. 8, 89, 4.] Διαμάχομαι
 μὴ μεταγνῶναι ἐμᾶς τὰ προδεδογμένα. Θ. [vgl. zu 3, 40, 1.] Αμ-
 φισβητεῖ ἀνὴρ εἶναι. Αἰ. Ἀντιποικεῖται ταῦτα κατὰ πόλεμον

λαβὼν εἰκότως ἔχειν. Αἰ.) — Ἐλοίμην (δεξαίμην) ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν. Πλ. Προαιρεῖσθε τὸ κατεπεῖγον μᾶλλον πράττειν ἢ τῇ γαστρὶ χαρίζεσθαι. Ξε. — Εἰσὶν ἀπαιτηαὶ τινες ἔσποναι προσποιούμεναι ἡδονὰς εἶναι, κυβείαι τε καὶ ἀνοηλεῖς ἀνθρώπων ὁμιλία. Ξε.

„Χρόσια χαλκίω“ διαμείβεσθαι νοεῖς. Πλ. Ἐπὶ βλάβῃ τῇ τῶν γυναικῶν τις τυραννεῖν ἐπινοεῖ. Ἄρ. Ὡ Ζεῦ τί δρᾶσαι διανοεῖ με τήμερον; Ἄρ. Ὅστις γαμεῖν βουλευέει οὐκ ὀρθῶς βουλευέται, διότι βουλευέται χούτω (καὶ οὕτω) γαμῖ. Γν. Ἐπεβούλευε διαβάλλειν με πρὸς ὑμᾶς. Ξε. Γαμεῖν κεκριτότα θεῖ σε γυνώσκειν ὅτι ἀγαθῶν μεθέξεις, ἂν λάβῃς μικρὸν κακόν. Γν.

Ἐτοιμὸς εἰμι ἐπαινεῖν, ἂν τι καλῶς λέγῃς. Πλ. Οὐδεὶς πώποτε ὦ δέσποτ' ἀπέθαν' ἀποθανεῖν πρόθυμος ὢν τοὺς γλιχομένους δὲ ζῆν κατασπῆ τοῦ σκέλους ἀκονίας ὁ Χάρων. Αντιφανής. — Τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν; Πλ. Ἦζω ἐκμαθεῖν σπουδῆν ἔχων αἰ ταῦτ' ἀληθῆ. Εὐ. Νόμιζε πᾶσάν με πρόθυμίαν συνέξιν ταῦτα σοὶ πραχθῆναι. Ξε. Πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν εὐσχήμως πεσεῖν. Εὐ. (Ueber den Inf. bei πείθεσθαι z. Th. 3, 48, bei ἐπιβουλεύειν zu Ae. An. 5, 6, 29.)

Α. 17. Ueber den Inf. des Futurs nach diesen Verben § 53, 7, 11.

Α. 18. Mit dem Inf. verbunden werden auch die (entgegengesetzten) Begriffe der Furcht wie der Schen und des sich Hütens, Hinderns, Verschübens u. ä., in sofern der Begriff der Abgeneigtheit, des Sträubens in ihnen vorherrscht. Vgl. 56, 6, 5. Φοβούνται πανταχοῦ λέγειν τὰ μὴ σύμφορα βασιλείῃ. Ξε. Αέδοικα περὶ τῶν θεῶν διαλέγεσθαι. Πλ. [z. Th. 1, 136, 1.] (Τὰς συμφορὰς δὴ τῶν κακῶς πεπραγῶτων οὐ πάποθ' ἔβρισ', αὐτὸς δὲ δῶδων παθεῖν. Εὐ.) Ὅκνῶ προδότης καλεῖσθαι. Σο. [vgl. Th. 1, 120, 3.] — „Φεγγεῖ οὐδὲ μένει οὐδ' αἰδεῖται κακὸς εἶναι.“ Πλ. Προτὸν μὲν αἰδῶς ἦν ἐμοὶ λέγειν τάδε. Αισχ. Αἰσχύνεται δὲ τάχαθ' ἀσκήσας ἀνὴρ κακὸς κεκλήσθαι πᾶς τις. Εὐ. Τὰ δίκαια πάντες αἰσχύνονται μὴ πράττειν. Αη. Θνητὸς πεφωκὸς μὴ εὐλαβοῦ τεθνηκέαι. Γν. — Κακῶς παθεῖν ὑπὸ τῶν κριτόνων οὐδὲν κολύει καὶ τοὺς μηδὲν ἐξημαρτηκότας. Ἰο. (Τοὺς ἰππέας ἐκάλυσε τοῦ καινῆ. Ξε. vgl. § 47, 13.) Μηδεὶς νόμος ἀπειργέτω ποιεῖσθαι νόον. Πλ. Τὸ δαιμόνιον μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικά πράττειν. Πλ. — Ἄνεβάλλετό μοι διαλεχθῆναι. [Ueber φυλάσσειν μή- z. Th. 3, 23, 1.]

Α. 19. Ueber μή nach diesen Begriffen s. § 54, 8, 9—11.

Α. 20. In looserem Verhältnisse bezeichnet der Inf. die Handlung zu deren Behuf die Haupthandlung erfolgt und driekt so mittelbar auch eine beabsichtigte Folge aus: zu, um zu. Vgl. Α. 12. So bei Verben die ein anderes Object bei sich haben wie auch bei Passiven und Neutren. Γῆ ἐν τῷ μέσῳ τοὺς καρποὺς τρέφει τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν. Ξε. Οὐκ ἂν τὸν αὐτοῦ παῖδά τις δοίη χτανεῖν. Εὐ. [z. Th. 4, 19, 1.] Γοργίας παρέχει ἐαντὸν ἐρωτῶν τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ ὃ, τι ἂν τις βούληται. Πλ. Διέλαβον τὸ μέρος ἕκαστος φυλάττειν τοῖς θεοῖς. Ξε. Ὅς ἂν ὑμᾶς λάθῃ, τοῦτον ἀφίετε τοῖς θεοῖς κολάζειν. Αη. Τὸ ἦμισυ φυλάττειν κατέλιπε τὸ στρατόπεδον. Ξε. Τὴν ἡλικίαν σου περιμένει ὁ πατὴρ ἐπιτρέπειν πάντα. Πλ. Ἡμᾶς ἐπεμψε τοὺς λόγους ὑμῖν φράσαι. Εὐ. [z. Th. 4, 132, 3, vgl. z. Her. 1, 46, 2.] — Τὸ συμμέρον ἢ πόλις προὔτιθει σκοπεῖν. Αη. Ἀρχοντας εἴλεσθε ἄρχειν μου. Πλ. Νομοῦσί σε καὶ αὐτὸν καταδικά-

ζειν παντὸς πάντα τὰ ἔσχατα παθεῖν. Ἐ. — Τοῖς μὲν ἡγεῖσθαι δέδοται, τοῖς δ' ἔπειθαι τέτακται. Ἐ. Δεῖ τοὺς ἄρχην αἰρεθῆναι τῶν κτημάτων τῶν ἰδίων ἀμελεῖν. Ἰσ. Ἡ θύρα ἢ ἐμὴ ἀνεφωτο τῷ θεομένῳ εἰσέναι. Ἐ. — Πολλὰ πάλαι ἦσαν φέρεσθαι. Ἐ. Ἐμοὶ οὐκ ἐθέλει γενέσθαι τὰ ἱερά ἐξάγειν. Ἐ. [3. Ἀν. 2, 2, 3.] — Ἀκμάξειν ἡγοῦμαι ἐρᾷκειν ἀπ' ἑμαντοῦ τὰ κακά. Ἐ. — Συνέβησαν Βυζάντιοι ὑπῆζοι εἶναι. Θ. Συνέκειτο αὐτοῖς τῶν πλῶν ἀνοχθειῶν ἐσπίπτειν τοὺς Ἀθηναίους. Θ. [3. Δθ. 4, 68, 4. Ueber den Inf. nach ἀμυνεῖσθαι κ. 3. Δθ. 1, 128, 2.]

Α. 21. In eben dem Verhältnisse steht der Inf. bei den hieher gehörigen Transitiven oft auch da wo zu ihnen ein Object, wie z. B. τὶ, bloß zu ergänzen ist. Wie man nämlich sagt οἶνον πλεῖν (Ar. Weesp. 616), so auch bloß πλεῖν, γαγεῖν πέμπω (Xen. Ryr. 4, 5, 1 vgl. 7, 1, 1), δίδωμι Ar. Ritter 706, ἔγγω (eb. 118), λαμβάνω (Eur. Rylf. 561). Διφροντι πάντα προσέειπον σοῦα οὐκ ἂν πλέον τέφρας ἢ πλεῖν διδούς. Σο. Πολυλακίς οἱ κέρμοντες οὐκ ἐθέλουσι καῦσαι παρασχέιν τῷ ἱατρῷ. Πλ. — Ὑπόσχες Σωκράτης ἐξελέγξαι. Πλ.

III. Der Infinitiv bei Begriffen der Vorstellung und Aeußerung.

4. Bei den Begriffen der Vorstellung und Aeußerung bezeichnet der Inf. zwar etwas Wirkliches, aber nur als subjectiv Aufgefaßtes oder Angenommenes.

Α. 1. Wenn das Subject des Inf. mit dem des Hauptsatzes zusammenfällt, so wird es gar nicht oder im No. ausgedrückt; ein etwa zugehöriges Prädicat aber steht im Nominativ vgl. § 55, 2, 1; eben so appositiv zugefügte Begriffe. Wenn das Subject des Inf. ein verschiedener Begriff ist, so tritt der Ac. mit dem Inf. ein. Nicht gescheit wurden zwei Accusative, wenn der Sinn die Zweideutigkeit beseitigt. Εἶναι δίκαιος καὶ δοκεῖν εἶναι θέλει. Φιλῆμων. Ἐοίκασιν οἱ θεοὶ πολλῆν τῶν ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν ποιῆσαι. Ἐ. Πιστεύουσιν ἀλλήλους μηδὲν ἀσχερὸν προστάτειν τοῖς παισίν. Ἐ. Ἐλπίζε τιμῶν τοὺς γονεῖς πράξειν καλῶς. Ἰν. Ὡν γ' ἂν μὴ ᾧσα νόμοι, γνώμη τῆ δικαιοσύνη δικάσειν ὁμωμόκατε. Ἀη. Προσασίζεται ἀρῶστέιν. Ἀη. — Δόξει τις ἀμαθεῖ σοφὰ λέγων οὐκ εὖ φρονεῖν. Ἐδ. Ἡλιθίος ἐστιν εἰ τις οἴεται διὰ τὸν πλοῦτον, μηδὲν ἐπιστάμενος δόξαι τὴ ἀγαθὸς εἶναι. Ἐ. Ὅταν ἐπόρων τις ἀσχερὰ πράττειν πράγματα, τί τοῦτο ἀπορήσαντα πράξειν προσδοκᾷ; Ἰν. (Καταδικάζω ἑμαντοῦ, εἰ τινος βίαιον ἐξάρχω, τῆς ἔσχατης δίκης ἄξιός εἶναι. Ἐ. Κέλαιε ἴεν τις καταγνωσθῆ ἀδικεῖν, ἀποθανόντα εἰς τὸ βέρονθρον ἐμβληθῆναι. Ἐ.) Μηδέποτε μηδὲν ἀσχερὸν ποιήσας ἐλπίζε λῆσειν. Ἰσ. Βοιωτοὶ ἀπειλοῦσιν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἐ. — Οὐδένα οἶμαι δαιμόνων εἶναι καχόν. Ἐδ. Ὁ, τὴν ἂν ποιῆς νομιζ' ὄραν θεοὺς τινας. Ἰν. Μεγίστην ἡγοῦμαι ξυμμαχίαν εἶναι καὶ βεβαιοτάτην τὸ τὰ δίκαια πράττειν. Ἰσ. Ἐγὼ ὑπέλαβον χρησίμους εἶναι θεοὺς τὰργύριον ἡμῖν καὶ τὸ χρυσίον μόνον. Μέ. Σωκράτης τὸ ἀγνοεῖν ἑαυτὸν ἕγγυτάτω μανίας ἐλογίζετο εἶναι. Ἐ. — Οὐποτε φησὼ γάμον εὐφραίνειν πλέον ἢ λυπεῖν. Ἐδ. Πρωταγόρας ἐλεγε πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι ἀνθρώπων. Πλ. Παντες ἂν ὁμο-

λογήσατε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι πόλει, στάσιν δὲ πάντων κακῶν αἰτίαν. *Av.* Μὴ κατοίνοι μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους. *Ισ.* Ἡτιώοντο αὐτοὺς καὶ Κορινθίους πείσαι μὴ συστρατεύειν. *Ξε.* — Τὸν ζῶντα κτείνει τοὺς τεθνηκότας λέγω. *Λισ.* [Vgl. Th. 6, 10, 1, Her. 1, 114, 2.]

Α. 2. Nach δοκῶ, λέγομαι und d'iesem ähnlichen Passiven erscheint der *No.* mit dem *Inf.*, wenn das Subject, der *Ac.* mit dem *Inf.*, wenn dessen Inhalt der Hauptbegriff ist. Ἐδοξε σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσαν. *Ξε.* [z. Th. 5, 59, 4.] Πρὸς δύο οὐδ' ὁ Ἡρακλῆς λέγεται οἶός τ' εἶναι. *Πλ.* Λέγεται καὶ τοὺς θεοὺς ὑπὸ τοῦ Διὸς βασιλεύεσθαι. *Ισ.* Ἠγγέλται γε δεῦρο ἥ τε μάχη πάνν ἰσχυρὰ γεγονέναι καὶ ἐν αὐτῇ πολλοὺς τῶν γνωρίμων τεθνήαι. *Πλ.* Ἐρως ὁμολογεῖται παρὰ πάντων μέγας θεὸς εἶναι. *Πλ.* Ὁμολογεῖται τοὺς ἀπὸ τοῦ Διὸς ἐγγενεστάτους τῶν ἡμιθέων εἶναι. *Ισ.* Κριθέντες μὴδὲν συνεδέειν ἀφείδθαι. *Ξε.* Τὸ θεῖον ὑπολαμβάνεται βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις. *Ἀρλ.*

Α. 3. Die persönliche Construction, der bloße *No.* mit einem aus dem Verbum des Hauptsatzes zu denkenden *Inf.*, ist bei δοκῶ, εἶκα, γαίνομαι und Passiven, wie λέγομαι, auch in Zwischenätzen mit ὡς üblich. [zu *Ξε.* *An.* 1, 4, 5 vgl. z. Th. 7, 86, 4.] Κακῶς ἀρ' ὄντως εἶχες, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖς. *Ἀρ.* Ὅχλον παρέξεις, ὡς ξοικας, ὦ γύναι. *Εὐ.* Οὐχ ἔσπου τοῖς λεχθεῖσιν, ὡς φαίνει. *Πλ.* Οἱ Εὐρυτᾶνες ὠμογάγοι εἰσίν, ὡς λέγονται. *Θ.*

Α. 4. Zuweilen erscheinen von Verben der Vorstellung und Aeußerung *Active* ohne *Inf.* bloß mit zwei *Accusativen*, wie δοκῶν und *Passive* bloß mit zwei *Nominativen*, wobei man ohne Noth *εἶναι* zu ergänzen pflegt, da jene Verba auch an sich ein Prädicat einem Subject anfügen können. *Νόμιζ'* ἀδελφοὺς τοὺς ἀληθινούς φίλους. *Μέ.* [Cobet N. 1. p. 519.] Τὸ κέρδος ἡγοῦ κέρδος, ἀν δίκαιον ἦ. *Μέ.* Λόγον παρ' ἐχθροῦ μὴ ποθ' ἠγήσῃ φίλον. *Ιν.* Ἐγὼ μὲν ἀπιστον καὶ θεοῖς ἐχθρόν, οὐ μόνον ἀνθρώποις, ὑπολαμβάνω τὸν γονέον ἀμειλόντα. [*Δη.*] Τὸ μὴδὲν ἀδικεῖν ἐκμαθεῖν ἀστεῖον ἐπιτήδευμα κρίνω τῷ βίῳ. *Μέ.* — Κεφάλαιον παιδείας λέγομεν τὴν ὀρθὴν τροπὴν. *Πλ.* Φασὶν κακίστους οἱ πονηροὶ τοὺς κακοὺς. *Μέ.* Τὰς καλὰς πράξεις ἀπάσας ἀγαθὰς ὁμολογήσαμεν. *Πλ.* Τὴν σιγὴν σου συγχώρησιν θῆσω. *Πλ.* Τὴν ἀληθῆ δόξαν ἐπιστήμην ὀρίζει. *Πλ.* — Κρεῖσσον οὐδὲν ἀνάγκης εἶρον. *Εὐ.*

Τυφλὸν τι τάνότιόν μοι δοκεῖ. *Μέ.* Τὸ θανεῖν κακῶν μέγιστον φάρμακον νομιζεται. *Εὐ.* Κρατίστοι ἀν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τὰ τε θανά καὶ ἡδῆ σαφέστατα γιννώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. *Θ.* Ταῦτα διέγνωσται ἀριστα τῶν ἐπιτηδεύματων ἃ καὶ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις ἀρόπιοντα μάλιστα τυγχάνει καὶ πλείστους ἐπιθυμητὰς ἔχει. *Ἀνθ.* (Γνωσθέντες ὧν ἐπεθύμουν εἰς ταραχὰς κατέστησαν. *Ισ.*) — Τὸ πάλαι τυράννος ὁ Ἐρως λέγεται. *Πλ.* Αἰσχιστον ἀδικία καὶ σύμψατα ψυχῆς πονηρία ὁμολόγηται ἡμῖν. *Πλ.* — (Νόσον ψυχῆς ἀνοίαν συγχωρητέον. *Πλ.* Ἡδονὰς καὶ λύπας ὑπερβαλλούσας τῶν νόσων μεγίστας θετέον τῇ ψυχῇ. *Πλ.*)

(Α. 5. Auch nach den Verben des Nennens findet sich besonders

bei Her. und Platon der Ac. mit dem Inf. *είναι*, dieser für uns pleonastisch. *Μάντιες ὀνομάζουσι τοὺς προσημαίνοντας εἶναι. Ξε. Πάσας ἡδονὰς ἀγαθὸν εἶναι προσαγορεύεις. Πλ.)*

Α. 6. Zuweisen findet sich auch der Inf. wo eig. ein verbum finitum und das regierende Verbum mit *ὡς* als Zwischensatz eintreten sollte. *Τοὺς στρατηγούς, οἱ ἐνίκων ναυμαχοῦντες, ὅτι διὰ χρεμῶνα οὐχ οἶοι τ' ἔφασαν τοὺς ἐκ τῆς θαλάττης ἀνελίσθαι, θανάτῳ ἐξημιώσατε. Αν.)*

Α. 7. Andererseits kann *ὡς*, *ὅ* mit einem solchen Verbum und doch mit Bezug auf dasselbe statt des Indicativs der Inf. oder *ὅτι* folgen. *Τόδε, ὡς οἶμαι, ἀναγκαιότατον εἶναι λέγειν. Πλ. Παντάσῃν, ὃ καὶ κατ' ἀρχὰς εἶπομεν τοῦδε τοῦ λόγου, ὅτι οὐδὲν ἀληθείας μετέχειν δεῖοι τὸν μέλλοντα ἰκανῶς ῥητορικὸν ἔσεσθαι. Πλ.)*

Α. 8. Umgekehrt werden Verba wie *δοκεῖν*, *οἰεσθαι*, *γάναι* ohne *ὅτι* oder *ὡς* selbständigen Sätzen vor-, ein- oder zugesfügt. [Ohne Kommata vgl. Th. 2, 54, 2.] *Πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν γαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἢ Ἑλλάς, δοκεῖ δέ μοι οὐδὲ τοῦνομα τοῦτο ἐμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ πρὸ Ἑλληνος οὐδὲ εἶναι ἢ ἐπικλησις αὐτῆ. Θ. Ἐλθοις ἂν ἡμῖν εἰδὼς πάντα τὰ τῶν πολεμίων οἶμαι δὲ καὶ λόγων καὶ βουλευμάτων κοινοῦν ἂν σε ποιοῖντο. Ξε. Οἶδ' ἐγὼ γνώσει κακοῦ θυμοῦ τελευτήν ὡς κακῇ προσγίγνεται. Σο. — Τὰ μὲν ἐκ τοῦ παραχρημά μοι διήει, τὰ δὲ πρότερον ἐσκεμμένη, ὅτε μοι δοκεῖ συνετιθεῖν τὸν ἐπιτάξιον λόγον. Πλ. Κύρις τούτων λαβούσα πῶς δοκεῖς καθύρσεν. Εὐ. Τίνας φῆς ἦσαν οἱ λόγοι; Πλ. — Ταύτην πίνειν ἠναγκαζόν οὐτοί μοι δοκεῖ. Αν. Τί ἀπολογησόμεθα φῆς; Πλ. [Vgl. zu Ae. An. 2, 1, 16. 5, 8, 22 u. z. Th. 1, 3, 1.]*

Α. 9. In obliquen Rede findet sich zuweisen der Inf. auch nach (den einfachen) Relativen und den Conjunctionen *ὡς*, (*ὡσπερ*), *ὅτε*, *ἐπει*, *ἐπειδὴ*. [Kr. in d. Zahlr. f. wiss. Krit. 1829 S. 41.] *Οὐκ ἂν ποτε γαίμεν ἀληθεῖα χορὸν κακῶν ἀκολοθῆσαι, ἀλλ' ἕνεός τε καὶ δικαίου ἦθος, ᾧ καὶ σωφροσύνην ἔπεσθαι. Πλ. Ἐφη ἀμικνεῖσθαι τετραταίους ὄφεν καθορᾶν ἄνωθεν διὰ παντός τοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς τεταμένον γῶς εὐθὺ. Πλ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι δέκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν προσείλοντο βασιλεῖ, ἄνευ ὧν μὴ κέρριον εἶναι ἀπὸ τῶν στρατιῶν ἐκ τῆς πόλεως. Θ. — Ὡς ἀκούσαι τοὺς παρόντας, θόρυβον γενέσθαι φασίν. Αν. Λέγεται Ἀλκμαίῳνι, ὅτε δὴ ἀλάσθαι αὐτόν, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν. Θ. Φασίν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἠτάσθαι καὶ οὐ πράττειν διὰ ταῦτα τὰ βέλτεστα, ἐπει γιγνώσκειν. Πλ. Τοῦτ' ἔφη σκεπτεόν εἶναι, τίς κτῆσις δικαία ἐστίν, ἐπειδὴ τὸ μὲν νόμιμον δίκαιον εἶναι, τὸ δὲ ἄνομον βίαιον. Ξε. [Zw. ist ei mit dem Inf. z. Th. 4, 98, 3.]*

Α. 10. Wenn *ὅτι* und *ὡς* mit dem Inf. stehen, so ist dieser gesetzt als ob die Conjunction nicht vorherginge, also eine Vermischung zweier Constructionen. *Νομίζω ὅτι ὅστις ἐν πολέμῳ ὧν στασιάζει πρὸς τὸν ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν. Ξε. Νομίζειν χρὴ ὡς ἄνθρωπος ἀγαθοῦς μᾶλλον ἢ κακοῦς αὐτοὺς γενήσασθαι. Ξε.*

Α. 11. Nicht selten ist der Inf. auch, besonders zu den § 56, 3, 1 erwähnten Begriffen, aus dem Vorhergehenden oder wohl auch aus dem Folgenden zu ergänzen; wobei von dem zu ergänzenden Inf. selbst ein Object abhängen kann. [Kr. z. Dion. p. 117 s. u. Neg. z. Th. u. Infinitiv 5.] *Μιλτιάδῃ τελευτήσαντι Χερσονήσεται θύοισιν ὡς νόμος οἰκιστῆ. Ἡρ.*

26, 3

Ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγναι, ὥσπερ σε εἰκόσ, Σπαρατιάτην ὄντα. Θ. Ἀπλᾶς γε λύπας ἐξόν οὐκ οἶσω διπλᾶς. Εὐ. Ἄ μὴ προσήκει μὴ ἄκουε μὴ θ' ὄρα. Γν. Οἱ πρόγονοι ἀμφοτέρων περιγεγόνασιν, ὡς ἐκατέρων προσήκειν. Ανκ. Πειθόμεθα οἷς ἂν ἡμᾶς καθήκη. Ξε. Κρείττον σωπᾶν ἢ κελεῖν ἂ μὴ πρόπει. Γν. Ἄ δεῖ παρῶν φροντίζει, μὴ παρῶν ἀπῆς. Αἰσ. Οἱ πρόγονοι συμβούλοις ἐχρῶντο τοιούτοις οἷοις χρεῖ τοὺς εὐ φρονούντας. Ἰσ. — Ἀποκρίνασθε ὁ, τι κάλλιστόν τε καὶ ἀριστον ἔχετε. Ξε. Μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσι, τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἐδυνήθησαν. Θ. Ταῦτα τὰ ἱρωτικά ἴσως κἂν σὺ μνηθεῖς; τὰ δὲ τέλεια καὶ ἐποπτικά οὐκ οἶδ' εἰ οἶόςτ' ἂν εἴης. Πλ. — Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ἐποιοῦν ἐς τὴν Πύκνα καλουμένην, ὅσπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν. Θ. [vgl. R. z. Dem. 4, 1.] Βασιλεὺς τὰ μὲν ἔχει, τὰ δὲ μέλλει. Ἰσ. Ἰμικράτης ὀξέως τὰς ναῦς ἐπιληροῦτο καὶ τοὺς τομηράρχους ἠνάγκαζεν. Ξε. Τῇ αὐτῇ ἰδέῃ ἐκείνα τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν περῶνται. Θ. Εἴ τις Ἀθηναῖος γαίῃ πεφυκέναι ἐπὶ τῷ μῆτε αὐτοὺς ἔχειν ἤσυχίαν μῆτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἔαν, ὁσθῶς ἂν εἴποι. Θ. Εἰς ὄψιν ἤλθες ὥσπερ ἐξήυχον πάλα (erg. εἰς ὄψιν ἔλθειν). Αἰσχ. — Εἰς μὲν τὰς ἄξουσιν, εἰς δὲ τὰς εὐλαβήσονται. Πλ. Οἱ μισθογόμοι κακὸν μὲν οὐδὲν ποιοῦσι τὸν μηδὲν ἀδικοῦντα, τοὺς δὲ κακούργους βουλομένους κωλύουσιν. Ξε. — Λεῖ αὐτοὺς τε ἀνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. Ξε. Χειροίσοφος ἔλαμβανε τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἄλλους παρήγγελλεν. Ξε. Εἰ τι εὐρίσκουσιν τῶν ἐρημένων μὴ ἀγεμμένον ἀγροῦντο. Ξε. — Ἐξίη ἂν σοι, εἰ ποὶ βούλοιο, θεωρήσονται πορευέσθαι. Ξε. — Γίνεσθε ἀνδρες οἷουςπερ ὑμᾶς οἱ Ἕλληνας ἀξιοῦσιν. Θ. Ὅρα μὴ τούτων μὲν ἐχθρὸς ἦ, ἐμὸς δὲ προσποιῆ. Αἰ. Ἐγὼ μὲν κοινωρεῖν ἔτοιμος, οἱμαὶ δὲ καὶ ἀρχητα τόνδε. Πλ. Ὁ γράσας τὸν μέλλοντα κακὸν τι δράν ἐπηρεῖτο καὶ ὁ ἐπικλεύσας τὸν μὴ διανοοῦμενον. Θ.

(A. 12. Der Inf. des Präsens kann auch aus einem andern Tempus ergänzt werden. *Ἐκέλευσε τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι.* Ξε. Vgl. Her. 8, 114. Ueber die Ergänzung eines passiven Inf. aus einem Activ Th. 3, 64, 2 u. 5, 28, 3.)

§ 56. Particip.

I. Das Particip prädicativ.

1. Das Particip, ein verbales Adjectiv, erscheint als solches auch in Ansehung seines Gebrauches, mit einigen, zum Theil nur scheinbaren Eigenthümlichkeiten, die aus seinem Wesen erklärlich sind.

2. Als Adjectiv kann das Particip attributiv und so auch substantivirt (§ 43, 2 u. 4 mit den A.), prädicativ und appositiv eintreten.

3. Als Prädicativ findet sich das Particip selbst in Verbindung mit dem einfachsten Prädicativsverbum εἶναι; eben so bei ὑπάγειν, dies mehr nur Demosthenisch. [Vgl. Th. 5, 83, 1.]

A. 1. Diese Ausdrucksweise stellt die Handlung als ein bestehendes Ergebnis vor. [Vgl. Aristot. *Φυσ. ἀζο.* 1, 3, 10 u. 3. Th. 1, 1, 1. 38, 2.]

Dem gemäß ist sie am meisten beim Part. Pr. und Pf. üblich. *Εἰ μὴ νῦν μὲν τυράννῳ τοικώς, τότε δὲ σαμῶς δοῦλος ἦν. Ξε. Εἰ τοῖς πλείοσι ἀρέσκοι τὲς ἔσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν. Θ. Μείριος πρὸς ἅπαντάς εἰμι, ἐλεήμων, εὖ ποιῶν πολλούς. Δη. — Ἦσαν ἀπιστοῦντές τινες Φιλίππῳ καὶ νῦν ἔχοντες. Δη. Αἱ γνώμαι δὲ δουλωμένα ἑπάντων ἀνθρώπων ἦσαν. Πλ. — Ὅταν γνώσῃ αὐτὴν αὐτῆς τις ἔχη, γιγνώσκων πῶς αὐτὸς ἑαυτὸν ἔσται. Πλ. — Ἐγὼ τὸ πρᾶγμα εἰμι τοῦτο δεδρακώς. Δη. Οὐδ' ᾔσθοντο ὅτε ἦν τετελευτηκώς Ἀγνίας. Δη. Ὁ παραβὰς τίνα δοῦς δίτην ἀξίαν ἔσται δεδωκώς; Δη. Οὔτε συντεταγμένοι οὔτε μάχεσθαι παρεσκευασμένοι κατεπλημμένοι ἔσονται. Ξε. (Ὁ παιδοκριβὴς ἂν ἀποκτείνῃς αὐτὸν εἴη. Αντ. Τὸ σὸν διδάξας τοῦμὸν οὐ μαθῶν ἔσει. Μέ.) — Τοῦτο ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδοτίας ἤγούμαι. Δη.*

A. 2. So stehen auch die (adjectivisch gewordenen) Participia von Impersonalien. Ὅσιός τὰ περὶ τὴν πόλιν διώκῃσαν, ὥσπερ προσήζον ἦν. Ξε. Σχόδρ' ἔστι ξυμφέρον τὸ μηδὲν ἀσκέιν ὑγιὲς ἐν τῷ νῦν βίῳ. Ἀρ.

A. 3. Es findet sich sogar ἔστιν ὢν, γιγνώμενος, wie auch ἔστιν (οὔτως) ἔχων; selten ὢν mit einem andern Particip. Οὐδαμῶς τὰ γε μὴ ὄντα ὄντ' ἔστιν. Πλ. Ὑπόμνημα ἦσαν ὄντες οἱ στέφανοι. Δη. Προσῆκει τό, τε γεγονός εἶναι γεγονός καὶ τὸ γιγνώμενον εἶναι γιγνώμενον, ἐπὶ δὲ τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον καὶ τὸ μὴ ὄν μὴ ὄν εἶναι. Πλ. Ἦσαν τινες καὶ γενομένοι Νικία λόγου πρότερον πρὸς τινὰς τῶν Κυθρηίων. Θ. — Ἔστιν οὔτως ἔχων τε καὶ γεγονός. Πλ. Ἔστιν οὐχ οὔτω ταῦτ' ἔχοντα. Δη. [Heindorf zu Plat. Phaid. 113.] — (Τοῦτο ἔστιν ἐν τοῖς οὐαί νόμοις κυρίοις ὑπάρχον καλὸν καὶ σαφές. Δη.) — Σὺ ὢν δὴ διαφέρων πάντων τῶν ἐμφορων οὐχ ἔξεις εἰπεῖν; Πλ.)

A. 4. Am häufigsten steht so εἶναι mit einem (activen) Particip das den Artikel bei sich hat. Vgl. § 50, 4, 3 u. 4. Νόμος ὁ βοηθῶν ἔστω τῷ τῆς πόλεως ξυνδῆσῳ μετὰ θεῶν. Πλ. Νόος ἔστιν ὁ διακεκοσμηκός πάνθ' ὅσα κατ' οὐρανόν. Πλ. Ὁ ἐνταῦθα ἑαυτὸν τάξας τῆς πολιτείας εἰμὶ ἐγώ. Δη.

(A. 5. *Εἶναι* in dieser Verbindung auszulassen, so daß also das Particip für das entsprechende verbum finitum stände, ist ein wenigstens der mustergiltigen Prosa abzusprechender Gebrauch, wenn das Particip nicht etwa völlig adjectivisch geworden, wie z. B. *ξυμφέρον* Thuf. 3, 44, 1. [Vgl. indes Hermann z. Big. 215. 227 und Götting zu Arl. Pol. 287.] Nur *προσῆζον*, *πρέπον*, *ἔξόν*, *δέον* finden sich für *προσῆζόν ἔστι* u. *κρ.* in den Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 37 u. Schömann z. Jfal. S. 346. 443.)

A. 6. *ἔχειν* mit dem Particip eines Präteritums (von einem Activo, Medium oder Deponens) bezeichnet eig. einen durch die Handlung begründeten und bestehenden Besitz: *ἠσπασώς ἔχει* = *ἠσπασε καὶ ἔχει*. [Doch findet sich namentlich *ἔχω* mit dem Particip des Aorists, besonders bei Dramatikern, auch bloß als nachdrucksvollere Umschreibung, vgl. Dial. Syntax A. 8.] *Ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν γήμας ἔχεις. Σο. Κρεῖττον ἐμμανῆς φίλος ἢ πλούτος ἀμωνῆς, ὃν σὺ κατορέξας ἔχεις. Γν.* [vgl. Heg. z. Th. u. ἔχειν A.] *Χωρία ἔχουν ἰσχυρά οἱ Ταῖχοι, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐπιτήδεια πάντα εἶχον ἀνακεκομισμένοι. Ξε. (Ἐνούμενοι βαρβάρους ἀνθρώπους ἔχουσιν. Ξε.)* — *Εἰς ἀτιμίαν τὴν πόλιν ἡμῶν ἔν τούτων ποηρία καὶ ψευδολογία καταστήσασα ἔχει. Δη. [Ποῖω ἔν τῷ ἔργῳ τοῦτ' ἀπειλήσας ἔχεις; Σο. Τὸν λόγον σου θανατάσας ἔχω. Πλ.]* Vgl. Valck. zu Cn. Phei. 712.]

4. Eben so steht der No. des Particips bei Verben die ein modificirtes Sein ausdrücken, wie *τυγχάνειν*, *λανθάνειν*, *φαίνεσθαι*.

A. 1. *Τυγχάνω* [poet. auch *κρωῶ*] ὦν κ. können wir meist übersetzen ich bin eben, gerade, zufällig; *λανθάνω* ὦν κ. ich bin unbemerkt, unversehens; *λανθάνω* ἐμμαντὸν ποιῶν κ. ich thue mir selbst unbemerkt vgl. § 46, 9. Ueber das Tempus des Particips § 53, 6, 8. Μέγιστον τῶν κακῶν τυγχάνει ὄν τὸ ἀδικεῖν. Πλ. Οὐδ' ἂν τύχοιεν γενόμενοι βασιλέων ἐκγονοὶ ἢ δυναστῶν τὰς φύσεις φιλόσοφοι. Πλ. Ἀρχῶν ἀνὴρ πᾶς, ξύνεσιν ἢν ἔχων τύχη. Εὐδ. — Αἴσειν διὰ τέλους μὴ δόκει πονηρὸς ὦν. Μέ. Τοῦ οἴνου ἀφαιρεῖν χρῆ, ἕως λάθωμεν ὑδροπόται γενόμενοι. Ξε. Ὅστις ἤδεται λέγων αἰεὶ, λέληθεν αὐτὸν τοῖς ξυνοῦσιν ὦν βαρῦς. Σο. Οἱ τῆς αὐτῶν διανοίας ἀμελοῦντες λεληθᾶσι σφᾶς αὐτοῦς ἅμα τοῦ τε φρονεῖν ἄμεινον καὶ τοῦ πράττειν βέλτιον τῶν ἄλλων ὀλιγοφροῦντες. Ἰσ. Σπουδῇ διαλεγόμενοι ἐλάθωμεν ἡμᾶς αὐτοῦς παῖδων οὐδὲν διαφέροντες. Πλ. — (Λέληθε σε ὅτι ἡ ἰσότης ἢ γεωμετρικὴ μέγα δύναται. Πλ.)

A. 2. In hypothetischen und relativen Sätzen steht *τυγχάνειν* auch ohne Particip, das dann aus dem Verbum des Hauptsatzes zu ergänzen ist. [Neg. 3. Th. u. *τυγχάνειν*.] Ξενοί, ἐὰν (οὕτω) τύχῳσιν, ἔστιν ὅτε καὶ ἀπέπειναν ἀλλήλους. Ξε. Ὁ περὶ πάντι ἀδικος τάχ' ἂν, εἰ τύχοι, καὶ τοῦτον ἠδίκηι. Αη. Ὁ πάνδημος ἔρωσ ἐξεργάζεται ὁ, τι ἂν τύχη. Πλ.

A. 3. *Τυγχάνειν* [wie *κρυεῖν*] findet sich auch ohne das Particip ὦν mit einem bloßen Substantiv oder Adjectiv als Prädicativ [Neg. 3. Th. u. *τυγχάνειν*.] Πολλοῖς ἀπόκρισις ἢ σιωπὴ τυγχάνει. Γν. Εἴ τις εὐνοῦς τυγχάνει, ἴτω μεθ' ἡμῶν. Αρ. [Καὶ τὸ πᾶν λαμπρὸν οὐκ ἀκίνδυνον κρυεῖ. Γν.]

A. 4. So findet sich auch *συμβαίνειν*; selten mit zugefügtem Particip. Συμβαίνει μέγιστον κακὸν ἢ ἀδικία. Πλ. [vgl. 3. Th. 5, 92.] — Ὅταν συνίεναι λέγῃ, ταῦτον παντάπασιν τῷ ἐπίστασθαι συμβαίνει λεγόμενον. Πλ. Vgl. Engelhardt zu Plat. Menex. 6.)

A. 5. *Φαίνεσθαι* (erscheinen) mit dem Particip giebt das Urtheil als ein reales, als ein durch die Erscheinung Jedem so (objectiv) sich herausstellendes: es zeigt sich, es ist offenbar daß; *φαίνεσθαι* mit dem Infinitiv giebt es als ein solches das ein Subject sich aus der Erscheinung entnimmt: es kommt mir vor als ob, wie δοκεῖν mit dem Infinitiv ein rein subjectives Urtheil ausdrückt. Vgl. 55, 4, 1 u. Kr. 3. Dion. p. 133. Μάλιστα ἂν εὐδοκμοίης, εἰ γαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων ἢ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττοναι ἐπιτιμῆς. — Φαίνεται αἰ σοι φιλόσοφον ἀνδρὸς εἶναι ἐσπονδακέναι περὶ τὰς ἠδονάς; Πλ. [Vgl. Aristot. Ἠθ. Εὐδ. 7, 2.]

A. 6. Dester als *τυγχάνειν* (A. 3) verbindet auch *φαίνεσθαι* ohne das Particip ὦν ein Prädicativ mit einem Subject. Ἀνδρῶπον ὁ σοφωτάτος πρὸς θεὸν πίθηκος φανείται. Πλ. Οἱ φύσει λογιστικοὶ εἰς πάντα τὰ μαθήματα, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὀξεῖς φαίνονται. Πλ. Vgl. 3. Dion. p. 133.

A. 7. Wie *φαίνεσθαι* werden auch *γαίνομαι* und *δηλός εἰμι* (wie dessen Composita) mit dem Particip verbunden: es ist offenbar daß ich —. Vgl. § 55, 3, 10. (Ueber *δηλός εἰμι ὡς* — Kr. zu Ae. An. 1,

5, 9.) Ὅπου μάλιστα πλεονεκτῶν ὁ κράτιστος φαίνεται, ἐνταῦθα προθυμότερα φανεροὶ εἰσιν ἀγωνιζόμενοι πάντες. Ἐε. Ἄνδρα λέγεις ὃς ἂν τοὺς φίλους τοὺς πρόσθεν εὖ ποιῶν φαίνεται δῆλον εἶναι καὶ τοὺς ὑστερον εὖ ποιήσοντα. Ἐε.

Α. 8. Nach φανερός und δῆλός εἰμι kann auch ὅτι folgen. Ἄρ' ἂν καλὸν ποιήσαιμεν τῷ εὐθὺς φανεροὶ εἶναι ὅτι καὶ τοὺς εὖ ποιούντας περιωμέθαι νικᾶν εὖ ποιούντες; Ἐε. Δῆλός ἐστιν ὅτι ἃ ᾤετο εἶδέναι οὐκ οἶδεν. Ἐε.

Α. 9. Dreifache Construction hat εἰκέναι (scheinen, in sofern von Objecten ein Bild, εἰκῶν, sich in einem Subject reflectirt) mit dem Nominativ des Particips den objectiven Reflex der Wirklichkeit bezeichnend: die Anschauung geben als ob —; mit dem Infinitiv eine aus dem Reflex von Erscheinungen gebildete Ansicht ausdrückend: nach der Betrachtung scheint es daß; mit dem Dativ des Particips eig. ähnlich sein bedeutend. Ἐοῖκατε τυραννίαι μᾶλλον ἢ πολιτείας ἡδόμενοι. Ἐε. Παντάσων εἰοχασιν οἱ θεοὶ πολλὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι. Ἐε. Τοῖς μεριμνῶσιν τε καὶ λυπομένοις ἅπασα νῦξ εἰοικε φαίνεσθαι μακρὰ. Γν. Ἐοιζας τὴν εὐδαιμονίαν οἰομένῳ τρυφῇ καὶ πολυτέλειαν εἶναι. Ἐε. [Den No. verwirft Cobet N. 1. p. 341. Doch vgl. Heinicke zu Plat. Phaid. 122 u. Matth. Ausf. gr. Gr. § 555 A. 2.)

5. Aehnlich erscheint der No. des Particips bei Verben die gewisse Momente der Handlung bezeichnen, wie anfangen, endigen, fortbauern.

Α. 1. Bei ἀρχεσθαι steht das Particip, wenn eine andere Phase derselben Handlung (Mitte oder Ende), der Infinitiv, wenn eine andere Handlung als Gegensatz vorschwebt. Die Stellen für ἀρχεσθαι mit dem Particip sind 3. Th. durch Erklärung zu befeitigen (wie Soph. Cl. 522, aber wohl nicht Pl. β, 378; sicher ist auch ὑπάρχεσθαι mit dem Particip 3. Her. 6, 133, 1. 9, 78, Xen. An. 2, 3, 23 und 5, 5, 9, wie κατάρχεσθαι Ryr. 1, 4, 4.). Ἄρ' οὐ μονοικῆ ἀρχόμεθα πρότερον παιδεύοντες ἢ γυμναστικῆ; Πλ. Ἦδη ἐπὶ γθέγγομαι, καὶ ταῦτα ψέγων· ἂν δ' ἐπαινεῖν τὸν ἕτερον ἀρχώμαι, τί με οἶε ποιήσεις; Πλ.

Α. 2. Mit dem Particip stehen ferner πάντα (mit dem Accusativ), παύομαι, λήγω, ἐπέχω. Ἀγαμέμνων τοὺς βαρβάρους ἐπανσεν ὑβρίζοντας. Ἰσ. Τοὺς πένθας ἐπάνσα ἀδικουμένους. Αἴ. — Ἐγὼ μισῶν γυναικας οὐδέποτε παύσομαι. Ἄρ. [vgl. 6 A. 1.] Σῶμα αἰεὶ ἀπολλύμενον οὐδὲν παύεται. Πλ. Θεὸν οὐ λήξω ποτὲ προϊάτην ἔσχω. Σο. (Ἐπίσχεσ ὀργιζόμενος. Μέ.)

Α. 3. Die Begriffe der Dauer, zu denen auch οὐ διαλείπω gehört, mit einem Particip verbunden übersetzen wir durch ein Adverbium: fortbauern, fortwährend; das Particip durch das verbum finitum. Ἀγαθῶν γούσει αἰεὶ ποτε τῇ πόλει συνεργαστῆς ὦν διατελώ. Ἐε. Οὐδὲν ἀδικὸν διαγεγένημαι ποιῶν. Ἐε. Ὁ ἦλιος τὸν πάντα χρόνον πάντων λαμπρότερος ὦν διαμένει. Ἐε. Ἐπιμελούμενος ὦν θεὸν διαίξω. Ἐε. Οὐ δοξῶ σοὶ ἀπολογεῖσθαι μελετῶν διαβεβωκέναι; Ἐε. Οὐ πόποτε διέλιπον καὶ ζητῶν καὶ μανθάνων ὃ, τι ἐδυνάμην ἀγαθόν. Ἐε. Οὐδένα διαλέλοιπα χρόνον ὑπὸ πονηρῶν διαβαλλόμενος. Ἰσ. (Ἡ πόλις τοὺς τελευτήσαντας τιμῶσα οὐδέποτε ἐκλείπει. Πλ. Ἐφη μάλιστα σφᾶς μεσοῦν δειπνοῦντας. Πλ.

Α. 4. Ohne ὦν findet sich unter diesen am häufigsten διατελώ. [3. Th.

1, 34, 2.] Τοῦ δικαίου ἀθάνατος αἰεὶ δόξα διατελεῖ μόνου. Μέ. Ἐυδαιμονέσταται πόλεις λέγονται αἰ ἂν πλείστον χρόνον ἐν εἰρήνῃ διατελώσιν. Ξε. Ἐὰν ἐμὲ φίλον ποιήσης, τῶν χαλεπῶν ἀπειρος διαβιώσῃ. Ξε. Οἵπερ τοῖς συμμάχοις πιστοὶ διακείμενους ἐν ταῖς συμφοραῖς, οὗτοι καὶ ἡμῖν αἰσχύνουσι ἂν μὴ ἀποδιδόντες χάριτας. Ξε. (Οὐδεὶς ἄλυπος τὸν βίον διήγαγεν. Ποσειδ.)

Α. 5. Φθάνω komme zuvor wird gew. gleichfalls mit dem No. des Particips verbunden (vgl. § 53, 6, 8); mit dem Infinitiv selten bei Attikern, öfter bei Spätern. [Vgl. Th. 3, 82, 7, Nr. Ki. 934, Wo. 1384 u. Wyttenbach z. Julian S. 181 u. Kr. z. Nr. 1, 8, 5.] Πλείστον δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαινοῦ ἄξιος εἶναι ὅς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίου κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν. Ξε. Πορεύομενον αὐτὸν φθάνει ἡμέρα γενομένη. Ξε.

(Α. 6. Eigenthümlich ist die Formel οὐκ ἂν φθάνοις, z. B. περιώνων Plat. Phaid. 100), λέγων (Symp. 185) sage unverzüglich, wohl ursprünglich Frage: willst du nicht eher (als irgend etwas sonst thun) sagen? dann aber durch den Gebrauch als solche verwischt, so sehr daß man des Ursprungs uneingedenk nach der äußerlichen Analogie dieser Formel auch sagte οὐκ ἂν φθάνοιμι, οὐκ ἂν φθάνοι in dem Sinne: ich werde er nicht unaussbleiblich, also synonym mit φθάνοιμι ἂν, φθάνοι ἂν. Εἰ μὴ τιμωρήσεσθε τοὺτους, οὐκ ἂν φθάνοι τὸ πλῆθος τοῖσι τοῖς θηρίοις δουλεύον. Αη. So Buttman § 150 S. 451 f. Nach Hermann z. Big. 204 heißt φθάνειν eig. aufhören, ablassen und οὐ φθάνω ποιῶν entweder fortwährend thun, wie Eur. Dr. 936: οὐ φθάνοι' ἐτ' ἂν θηήσοντες non cessabunt caedes, Ermordungen werden fortwährend erfolgen; oder eifrig beflissen thun, wie Plat. Symp. 214: οὐκ ἂν φθάνοιμι (τάληθ' ἔγωγον). Daher sei es dem Gedanken nach ziemlich gleich ob man z. B. οὐκ ἂν φθάνοις ποιῶν fragend oder affirmativ sage, ob nach Eur. Dr. 1551: οὐκέτι ἂν φθάνοιτε κληῖθρα συμπεραίνοντες μοχλοῖς; non curabitur ut oclusae sint fores? oder ohne Frage: οὐκέτι ἂν φθάνοιτε — non omittetis fores occludere. So zeige sich auch wie mit und ohne Negation der Sinn derselbe sei: οὐ φθάνοι' ἂν — non omittite occludere fores, φθάνοι' ἂν — omittite occlusas.)

Α. 7. Auf οὐ φθάνω folgt auch καί: ich habe nicht sobald als —. Οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔφθασαν τὴν ἀρχὴν κατασχόντες καὶ τοῖς Θηβαίοις εὐθὺς ἐπεβούλευσαν. Ίσ. Vgl. Marstrand zu Eu. Hist. 1219 u. Hermann z. Big. 203.

Α. 8. Durch ein Adverbium (fort, weg) übersetzbar ist meist auch οἴχσθαι. Τὸ ἀδύνατον ὧν καὶ ἀδιάφορον οἴχεται ἀπίον. Πλ. Δόξας ἀνὴρ ἀριστος οἴχεται θανάων. Εὐ.

II. Particip bei Verben der Kraftäußerung und Empfindung, des Verfahrens und Zustandes.

6. Gleichfalls als Prädicat steht das Particip bei Verben die bezeichnen mit welcher Kraft oder welcher Empfindung die durch das Particip, von uns durch den Inf. mit zu, ausgedrückte Handlung erfolge.

Α. 1. Von der ersten Art sind die Verba des Ertragens, Ermüdens u. ä. Ἄδιον οὐδὲν οὐδὲ μουσικώτερον ἐστ' ἢ δύνασθαι λοιδοροῦμενον φέρειν. Φιλ. Οὗτος ἀνὴρ οὐκ ὑπομένει ὡφε-

λούμενος καὶ κολαζόμενος. Πλ. Ἀνέχον πάσχων· ὁρῶν γὰρ χεῖρας. Εὐ. Ὅστις ἐπιθυμῶν ἀνέχει' αἰσχροῦ πράγματος, οὗτος ποιήσει τοῦτ', ἐὰν καιρὸν λάβῃ. Γν. Ἀνὴρ δικαίος ἐστὶν ὃς τὰ μεγάλα καρτερεῖ μὴ λαμβάνων. Γν. (Ἐν θήρᾳ πολλάκις ἄσπιτοι καρτεροῦμεν. Ξε.) Γυναίκας μισῶν οὐποτ' ἐμπλησθήσομαι. Εὐ. Μὴ κάμης φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν. Πλ. Μανθάνων μὴ κάμνε. Στ. Τοὺς θεοὺς οὐκ ἀπαγορευομεν θεραπεύοντες. Ίσ. Ἀγασίλαος οὐκ ἀπέπειτε μέγαν καὶ καλὸν ἐγιέμενος. Ξε. Οὐ μὴ ἀνῆς ἐρωτῶν. Πλ. (Μὴ φιλοτιμοῦ ἐλέγχων. Πλ.)

Α. 2. Auf ein Object bezogen haben περιορᾶν den Accusativ, das Passiv den Nominativ, ἀνέχεσθαι gew. den Genitiv. Καλῶς δημαγωγῆσαι, ἐὰν μὴθ' ὑβρίζειν τὸν ὄχλον ἕως μὴθ' ὑβριζόμενον περιορᾶς. Ίσ. (Φίλον δι' ὀργῆς ἐν κακοῖς μὴ περιορᾶς. Γν.) Οὐδὲν περιοπτεῖα ἐστὶν ἢ Ἑλλὰς ἀπολλυμένη. Ηρ. — Πῶς πατὴρ τέκνον θανόντος ὀργῶς ἀνέξεται; Εὐ. (Οὐκ ἀνέξεται τίκτοντας ἄλλους, οὐκ ἔχουσ' αὐτῆ τέκνα. Εὐ.)

Α. 3. Mit dem Inf. (des No.) steht περιορᾶν [selten ἀνέχομαι vgl. Herim. Cur. Rhoin. 549], wenn nur die Möglichkeit des Eintretens der Handlung zu denken ist. Τοῦσδε δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε ἢν οὐ δίκαιον. Θ. 3. Th. 1, 35, 3 u. 3. Her. 1, 24, 2.)

Α. 4. Von Verben der Empfindung gehören besonders hieher die welche Freude und Aerger bezeichnen. Ὁ θεός, ὡς ζοικε, πολλάκις χεῖρει τοὺς μὲν μικροὺς μεγάλους ποιῶν, τοὺς δὲ μεγάλους μικροὺς. Ξε. Ὅταν ἀμαρτάνῃς τι, χαλεπὸν ἠτιώμενος. Γν. Πᾶς ἀνὴρ, κὰν δούλος ᾖ τις, ἠδεται τὸ φῶς ὁρῶν. Εὐ. Ὅς γε πίονων μὴ γέγηθε μαίνεται. Εὐ. (Ἀρ' οὐκ ἀγαπήσεις τοῦτων τυγχάνων; Πλ.) — Οὐκ ἂν ἀχθοίμην μανθάνων. Πλ. Ἀγανακτήσει ἀποθνήσκων. Πλ. Ὅστις ἰσχυρῶς χρήμασιν ἠδεται, εὐ ἴσθι τούτων καὶ διαπαντὶ ἰσχυρῶς ἀνιάσθαι. Ξε. Ἀδικοῦμενοι, ὡς ζοικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται ἢ βιαζόμενοι. Θ. Οὐκ αἰσχύνομαι μανθάνων. Πλ. Μεταμέλει μοι οὕτως ἀπολογησάμενος. Πλ. vgl. 3. Her. 7, 54. [Μεταμέλοντο πρότερον οὐκ ἀναστάντες. Θ. Ueber ἀγάλλεσθαι 3. Th. 4, 95, 2.]

Α. 5. Mit dem Infinitiv steht αἰσχύνεσθαι, wenn es Schen oder zu begehenden Handlung bezeichnet. Vgl. § 55, 3, 18. Τοῦτο μὲν οὐκ αἰσχύνομαι λέγων· τὸ δὲ ἐὰν μένῃτε παρ' ἐμοί, ἀποδώσω, εὐ ἴσθε ὅτι αἰσχυνοίμην ἂν εἰπεῖν. Ξε.

7. Auch bei mehreren Verben die sich auf sinnliche oder geistige Wahrnehmung beziehen, steht das Particip als Prädicat: im Accusativ, wenn sie active, im Nominativ, wenn sie passive Bedeutung haben; in beiden Fällen gewöhnlich durch daß zu übersetzen.

Α. 1. Die üblichsten der hieher gehörigen Verba zeigen folgende Beispiele. Ἀνθρωποὶ ἐπ' οὐδένας μᾶλλον σνίστανται ἢ ἐπὶ τούτους οὓς ἂν αἰσθῶνται ἄρχειν αὐτῶν ἐπιχειροῦντας. Ξε. Ὅρω λύπας ἔχοντας μίζοντας τοὺς μίζοντας. Φιλ. Ὁ θεός τὰ μέγιστα μὲν πράττων ὁρᾶται, τάδε δὲ οἰκονομῶν ἀόρατος ἡμῖν ἐστίν. Ξε. [Οὐ φρονοντέ σ' εὐ βλέπω. Σο.] Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα; Πλ. Ἐπύθετο κατὰ πλοῦν ἠθ' ὧν τὸ Πλημύριον ὑπὸ τῶν Σαρακοσίων ἐαλωκός. Θ. Χερδῶνθησον κατέμαθε πόλεις ἑνδεκα ἢ δύοδεκα ἔχουσαν. Ξε. Τὰ τοῦ πολέμου τοιαῦτα

ἐρίγνωσκον ὄντα ὡς μὴ ὄστερίζειν θεόν τὸν ἀρχοντα. Ξε. Γνωσθησόμεθα ξυνελθόντες μὲν ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες. Θ. (Κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θεβαίους ὄντας. Θ.) Οὐδὲνα οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας. Ξε. (Εὐθήης ἐστὶν ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκείθεν πόλεμον δεῦρο ἤξοντα. Δη.) Ἠπίστατο τοὺς Ἕλληνας οὐκ εἰθισμένους ὑπομένειν τὰς μοναρχίας. Ισ. Ἄνθρωπον ὄντα σαντὸν ἀναμίμησθ' αἰί. Μέ. Μεμνήμεθ' ἐς ζινδνον ἐλθόντες μέγαν. Εὐ. [Ueber ἐνθυμείσθαι z. Th. 1, 120, 4, über διανοεῖσθαι z. Th. 1, 141, 1.]

Α. 2. Eben so gebrauchte man die Verba des Zeigens, Findens oder Betreffens. Οἶδα Σωκράτην δεικνύντα τοῖς ξηνοῦσιν ἑαυτὸν καλὸν κάγαθον ὄντα. Ξε. [Ueber ἀποδεικνύναι z. Th. 2, 62, 1.] Ἀνανδρίας ἔνεκα δευχθήσεται τοῦτο πεποιητός. Δη. Αποκαίνοσι τοὺς φεύγοντας πάλαι πονηροὺς ὄντας. Αν. Τοῦτο τὸ γράμμα δηλοῦ ψευδῆ τὴν διαθήκην οὐσαν. Δη. Ἀηλοῦται παρὰ τὴν αὐτοῦ ἀμορτίαν ἀτυχήμασι περιπεσών. Αντ. Ἀδικοῦντα Φίλιππον ἐξήλεγξα. Δη. Πάνθ' ἔνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελέγηται. Δη. — Εὐρήσομεν καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν διανοημάτων ἀπάντων ἡγεμόνα λόγον ὄντα καὶ μάλιστα χρωμένους αὐτῷ τοὺς πλείστον νοῦν ἔχοντας. Ισ. Ἀφ' ὧν μὲν εἰ φανεῖ δίκαιος, δρῶν δ' ἐφευρίσκει κακά. Σο. Κλέπτων ὅταν τις ἐμφανῶς ἐφευρεθῆ, σιγὰν ἀνάγκη. Σο. Ἄπανθ' ὅσ' ὀργιζόμενος ἀνθρωπος ποιῶ, ταῦθ' ὕστερον λάβοις ἀν ἡμαρτημένα. Μέ. [Ueber τηρεῖν z. Th. 6, 100, 1.] Τοὺς νόμους κακορῳγῶν εἰληπται. Δη. Παρὰ τοὺς νόμους πράττων τις φωρᾶται. Δη. Οὐ ποτε τοῦτους προδόους ἀλώσομαι. Ξε. [Mehnlieh bei synonymen Redensarten z. Th. 3, 64, 1.]

(Α. 3. Selten finden sich so die Verba die eine Vorstellung oder eine Aeußerung bezeichnen, öfter jedoch ἀγγέλλειν; über νομίζειν Kr. zu Xc. An. 6, 4, 24. Πᾶσα ταῦτα δεδογμένα ἡμῖν νόμιζε. Πλ. Ποτέρον σε φῶμεν νῦν σπονδάζοντα ἢ παίζοντα; Πλ. Τίθην σὲ δολογοῦντα. Πλ. Τισσαμέρης Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἤγγειλεν. Ξε. — Ὁμολογοῦμεθα μετ' αἰνοῦ ἐλθόντες. Αν. Κῦρος φῶσιν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς μορῆς τοιαύτην ἔχων διαμνημονεύεται. Ξε. Ὡν ζῶντες ἠγγελημένοι ἦσαν, ὄλιγους ἀν εἶδες περῶντας. Ξε. z. Th. 1, 131, 1. Ueber νομίζειν zu 7, 68, 1.)

(Α. 4. Auch bei diesen Verben (Α. 1—3) fehlt zweifeln ὦν. Μένων ὅσους ἀν ἀλσθάνοιτο ἀδίκους ὡς εὐ ὠπλισμένους ἐγοβέιτο. Ξε. Ἐν εὐδίᾳ δρῶ ἡμᾶς. Ξε. Ἦδῶ γε δικαίους ἀνδρας εὐτυχεῖς δρᾶν. Μέ. [z. Th. 4, 24, 2, 8, 16, 2.] Οἰσθήσει κακός. Σο. Τοῖς ἐναντίοις ἀσχολίας πυνθάνονται. Ξε. Ἐν Χερσονήσῳ ἐπύθεσθε Φίλιππον. Δη. Πονηροῦ δεσπότης οὐκ ἐκείνου οὐκ ἐκείνου χρηστοὺς καταμεμαθημένοι. Ξε. — Ὁ νομοθέτης ζημιῶν τὸν λέγοντα, ἐὰν μὴ ἀποδεικνύῃ ἀλήθειαν. Αν. Διαθήκας ἦδη πολλοὶ ψευθεῖς ἀπέφηναν. Ισαί. Αἰδέσθεται ψυχὴ τῶν πάντων πρεσβυτάτη, γενομένη τε ἀρχὴ τῆς κινήσεως. Πλ. Φράσω, ὡς σε δηλώσω κακόν. Σο. — Πολλοὺς τοὺς ἀσεκχεῖς εὐρήσετε καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ἐπὶ τῇ τοῦ φιλοτιμείσθαι προφάσει. Δη. Εἴ ποτε ἦτιους τῶν πολέμιων ληφθῆσόμεθα, ἐν ἀνδραπόδων χάρις ἐσόμεθα. Ξε. Οὐ φονεὺς ἀλώσομαι. Σο. Τοῖς σοῖς φίλοιςιν εὐρίσκου φίλος. Εὐ. Ἄπαντα καθ' ἡμῶν εὐρήται. Δη. Πάντ' ἐφεύρημαι κακός. Σο. — Οἱ πρίαβεις τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ βελτίω ἠγγέλλον. Θ. Ἠγγέλθης μοι γενναῖος. Εὐ. vgl. z. Th. 6, 34, 7.)

Α. 5. Mit dem Nominativ des Participis stehen auch manche Active

wie *Media* und *Deponentia* dieser Verba, besonders der zu A. 1 gehörigen, in sofern vom Subject ein Prädicat ausgesagt wird. (No. neben dem Ac. Th. 7, 47, 1.] Der in diesem Falle auch zuweilen vorkommende Ac. ist nach § 55, 2, 3 zu erklären. vgl. Ac. An. 5, 6, 20. *Αισθάνομαι τὸ μὲν ἴδιον ἡμᾶς ἐπιλείπον, αὐτὸς δ' ἐμπεπτωκὸς εἰς κατηγορίας. Ἰσ. Οὐρᾶ θ', ὅσοι νομίζετ' οὐκ εἶναι θεῶν, δις ἐξαμαρτάνοντες οὐκ εὐγνωμόνος. Εὐ. (Ὁρῶμεν ἡμᾶς ἀπόρους ὄντας. Ξε.) Μὴ ὅτι θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι καλοὶ κάγαθοὶ, ἐπειδὴν γινώσκιν ἀπιστοῦμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας. Ξε. Μανθάνετε κατὰ σπένδοντες. Θ. Ἐγενόσα καταγέλαστος ὢν. Πλ. (Ὁ ἐν πολέμῳ εὐτυχία πλεονάζων οὐκ ἐντεθνήμηται θράσει ἀπιστῶ ἐπαιρούμενος. Θ.) Ἐν πολυτρόποις ξημοφοαῖς ἐπίστανται τραγέντες. Θ. Τάλλ' ὄντες ἴστε μηδενὸς βελτίονες. Εὐ. Οὐδ' ἄ κρείττων ἦδει ὢν, ταῦτα τοὺς συνόντας προὔκαλετο, ἀλλ' ἄπερ εὐ ἦδει ἑαυτὸν ἦσσαν ὄντα, ταῦτα ἐξήρχεν. Ξε. Ἐγὼ δεῖξω οὐ παραινέσαι οἶός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελεθῆν. Θ. (Δείξον οὐ πεποιηκότα τοῦτο σαυτὸν. Ἡ.) Ἐνδείκνυσο περὶ τὰ μέγιστα σπονδάξων. Ἰσ. Ἀλκιβιάδης ἐδήλωσε τῶν νόμων καταφρονῶν. Ανδ. Οἱ Ἀθηναῖοι φανερόν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες. Ανκ. [Ἐκὼν οὐδεὶς ὁμολογεῖ κακοῦργος ὢν. Μέ. — Νικώμενος λόγοισιν οὐκ ἀναινομαι. Αισχ. Οὐκ εὐτυχῶν ἀρνήσομαι. Εὐ.]*

A. 6. Dreifache Construction hat *σύνουδα*, die von A. 1, die von A. 5, oder, wenn es einen *Da*. bei sich hat, das Particip diesem anesfügt. *Σύνιστε πολλοὺς καὶ μεγάλους οἴκους ὑπὸ τῶν κολακούντων ἀναστατους γεγενημένους. Ἰσ. Πρὸς τοὺς πολεμίους μεγαλοφρονέστεροι γίνονται οἱ ἂν ξυνειδῶσιν ἑαυτοῖς εὐ ἡσυχότες. Ξε. Ἠδιστον αὐτὸν ἑαυτῷ συνειδέναί μηδὲν ἐξαμαρτηκότι. Αντ.*

A. 7. Bei den (zu A. 1 gehörigen) Verben die einen Genitiv regieren steht das Particip, wenn es Prädicat (des gesagten oder zu ergänzenden) Object's ist, im Genitiv. Vgl. § 47, 10, 13. *Οὐκ ἠσθάνοντο προσιόντων τῶν πολεμίων. Ξε. Ἐγὼ ἠδέως ἀκούω Σωκράτους διαλεγόμενον. Πλ. Μέμνημαι τοῦτο σοῦ λέγοντος. Ξε. Εἰ γινώσκεις ἐμοῦ φεγγομένου, δῆλωμά σοι γίγνεται παρ' ἐμοῦ. Πλ.*

A. 8. Fast bei allen hieher (zu A. 7) gehörigen Verben findet sich auch der Infinitiv, der aber als Ausdruck einer bloßen *Id e* erscheint, während das Particip eine *Realität* prädicativ vorstellt. Vgl. § 65, 1, 4.

A. 9. *Εἰδέναι, ἐπίστασθαι, γινώσκειν, μανθάνειν*, selten *αἰσθάνεσθαι* [zu Th. 5, 4, 5], mit dem Infinitiv beziehen sich auf die Fähigkeit des Hervorbringens oder die Möglichkeit des Eintretens der Handlung. Nur den Infinitiv gestattet *γινώσκειν* in der Bedeutung urtheilen, verstehen, beschließen. *Ἀπην οἶδεν εὐνοῦς ἰᾶσθαι φίλος. Μέ. Δίκαιος ἀδικεῖν οὐκ ἐπίσταται τρόπος. Μέ. Ὁ μακάρι' ἀτυχεῖν θνητὸς ὢν ἐπίστασο. Ανφ. — Ἄνθρωπος ὢν γίγνωσκε τῆς ὀργῆς κρατεῖν. Μέ. Γίγνωσκε τάνθρωπεια μὴ σέβειν ἄν. Αἰσ. Τὰ ἄλλα πάντα ἔφα καὶ ἀγνωμονέστερα καὶ ἀχαροστότερα ἀνθρώπων ἐγίγνωσκεν εἶναι. Ξε. Ὑμῖν ἐγνωκέναί τὰ δίκαια ποιεῖν ὑπάρχει. Ἀη. — Ἀρχεσθαι μαθῶν ἀρχεῖν ἐπιστήσῃ. Σόλων. (Ἐν τῷ φρονεῖν μηδὲν ἠδιστος βίος, ἕως τὸ χεῖρειν καὶ τὸ λυπεῖσθαι μάθης. Σο.) Zw. ὁρᾶν z. Th. 8, 60, 3.*

A. 10. *Μεμνησθαι* mit dem Infinitiv heißt auf etwas bedacht sein, sich angeschlossen sein lassen. *Χαλεπόν εὐρεῖν τὸν μεμνησθό-*

μενον καταχωρίζειν ἕκαστα. Ξε. Μέμνησο πλουτῶν τοὺς πένης ἀφελείν. Μέ. Νῆγε καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν. Ἐπιχ.

Α. 11. Der Infinitiv steht auch bei ἀγγέλλειν, ἀσθάνεσθαι, πυνθάνεσθαι und besonders häufig bei ἀκούειν, wenn die gemeldete oder percipirte Sache nicht als real vorgestelltes Prädicat, sondern als bloße Vorstellung des Subjects zu denken ist (mehr Ungewißheit). Ἠγγέλλετο βασιλεὺς διανοεῖσθαι ὡς ἐπιχειρήσων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. Πλ. Ἠίσθητο αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ σαρείῳ δύνασθαι. Θ. Οἱ Ἀσκαδιμόνιοι ἐπυνθάνοντο ἐς τοὺς Ἕλληνας τι πράσσειν Πανσαρίαν. Θ. Ἀκούων τινὰς εἶναι λέγειν τε καὶ πράττειν ἱκανοὺς ζήτησα τοῖσι ἐντυχῖν. Ξε.

Α. 12. Ὅτι daß oder seltener ὡς wie, daß folgt auf die hieher gehörigen Verba (auch mit der Anticipation § 61, 6), wenn der Gedanke als Thatfache vorgelegt wird, am gewöhnlichsten bei den Verben der Neußerung, fast regelmäßig auch ὅτι bei ἐνθυμῆσθαι. Vgl. § 55, 4. 56, 7, 1 C. u. 63, 1, 4. Ὅρῶμεν ὅτι οἱ σώφρονες οὐδὲν θῆπου ἄδικον οὐδὲ ἀνόσιον ποιοῦσιν. Ξε. Ἐπύθοντο ὅτι Μίνδαρος ἐν Κυζίκῳ εἶη. Ξε. Ὅτι δεῖ γράμματα ἐπίστασθαι ἠζηχοῖεν. Ξε. Μανθάνω ὅτι τοῦτο ὑπὸ τῆς γεωμετρίας λέγεται. Πλ. Ἰκανῶς ἐγνώκεν ὅτι ἀριστον δικαιοσύνη. Πλ. Τίς οὐκ οἶδεν ὅτι οἱ νικῶντες τὰ τε ἐαυτῶν σώζουσι καὶ τὰ τῶν ἡττόνων προςλαμβάνουσιν; Ξε. Τιμῶθεις ἠπίστατο τοὺς θεδιότας ὅτι μισοῦσι δι' οὓς ἂν τοῦτο πεπονθότες τυγχάνωσι, τὴν τε πόλιν διὰ τὴν φιλίαν τὴν τῶν ἄλλων εὐδαιμονεσάτην καὶ μεγίστην γενομένην. Ἰσ. Ἐνθυμούῃ ὅτι τοῖς σπονδαίοις οὐχ οἶόν τε τῆς ἀρετῆς ἀμελείν διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλητίους. Ἰσ. Μέμνησ' ὅτι ἀνὴρ γεγένησαι δι' ἐμέ. Ἀρ. — Σωκράτης ἐπεδείκνυεν ὅτι τὸ ἄγρον ἀτιμόν ἐστίν. Ξε. Ἀηλοῦ ὅτι ἕτερον λέγει τῶν ἄλλων τὸ μὴ ὄν. Πλ. — Ὅρῶ ὡς χαλεπὸν τὰ βέλιστα λέγειν ἐστίν. Ἀη. Περὶ ἡδονῆς ἀκηχόαμεν ὡς αἰὲ γένεσις ἐστίν. Πλ. Μαθέτωσαν ὡς πᾶσα ἀποικία εὖ πάσχοινα τιμῆ τὴν μητρόπολιν. Θ. Ἰσθι ὡς ταῦτα μαθὼν κλέος ἔξεις. Ἀρ. Γίγνωσκε ὡς πᾶσιν ἡμῖν ἀποθανεῖν ὀφείλεται. Εὐ. Μέμνησο νέος ὦν ὡς γέρον ἔσει ποτέ. Μέ.

Α. 13. Nach den Verben der Erinnerung folgt ὅτε wenn es die Thatfache an eine gewisse Zeit anknüpft: ich erinnere mich der Zeit da. Μέμνησαι ὅτε οὐδ' ἀναγοῦζειν μοι ἔξουσίαν ἐποίησας. Ξε. (Οἶδ' ἦντις' Ἄϊας εἶλκε Κασάνδρον βίαι.. Εὐ.) Vgl. § 54, 16, 2 und Herm. zu Cu. Hel. 108.

8. Bei Verben die ein Urtheil über ein Verfahren oder einen Zustand aussprechen bezeichnet das Particip die Handlung auf welche dieses Urtheil sich bezieht: darin daß, damit daß, dadurch daß. Dem Aorist gefolgt sich dabei auch das Particip im Aorist ohne den Begriff des Vorzeitigen. Vgl. § 53, 6, 8.

Α. 1. So bei εὖ, καλῶς ποιεῖν, ἀδικεῖν, χαρίζεσθαι, ἐντυχῖν, νικᾶν, ἠτιάσθαι u. ἄ. Θρασύβουλος καλῶς ἐποίησεν οὕτω τελευτήσας τὸν βίον. Μυ. Οὐκ ἔστιν ὁ, τι ἂν τις μείζον τούτου κακὸν πάθοι ἢ λόγους μισήσας. Πλ. Ἀδικεῖτε πολέμον ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες. Θ. Κεχαρίσαι γέ μοι ὦ γλυκύτερον τὴν γοαὶν ἀπαλλάξασα μου. Ἀρ. Ξενοφῶντα ὠνήσατε οὐχὶ ἐλόμενοι. Ξε. Μακάριοι ὅστις ἐνθυχεῖ γάμον λαβῶν ἐσθλῆς γυναικός, εὐτοχῆ δ' ὁ μὴ λαβῶν. Εὐ. Πάντας περὶ νικᾶν εὖ ποιωῖν· ἐὰν γὰρ τοὺς φίλους ζροτῆς εὖ ποιωῖν, οὐ μὴ σοι δύνωνται ἀντέχειν οἱ πολέμοι. Ξε.

Ἐάν τις ἡμᾶς εὖ ποιῶν ἐπάροχη, τούτου εἰς γε δύναμιν οὐχ ἥττησό-
μεθα εὖ ποιῶντες. Ξε. [zu Xe. An. 1, 9, 11.] Πολεμοῦντες οὐ
κερδαίνομεν. Ἀρ. Τὰ ἄλλα μ' ἤρσεας λέγων. Ἀρ. Ἀρξέσω ἐγὼ
λέγων. Εὖ. Οὗτοι καταπροίξει μὰ τὸν Ἀπόλλω τοῦτο δρῶν. Ἀρ.

Α. 2. Das Particip εὖ, καλῶς ποιῶν entspricht meist unserm und
daran hat er wohl gethan, und das ist recht (schön von ihm, oft
mit sarkastischer Färbung. Aehnlich steht (vorangestellt) οὐ (οὔτι) χαίρων
nicht ungestraft, übel zugerichtet. Εὖ ποιῶν ἀπόλωλ' ἐκείνος.
Ἀρ. Καλῶς καὶ τὰ δίκαια ποιῶν ὁ δῆμος ὠργίσθη. Ἀη. Τοῦτο ἐπ'
ἐκείνου, εὖ ποιῶν, οὐ συνέβη. Ἀη. — Οὐ χαίροντες ἀπαλλάξετε. Ξε.

Α. 3. Aehnlich ist τί παθῶν was sicut dich an daß — Von
Mehreren verworfen wird das synonyme τί μαθῶν was fällt dir ein
daß — [Herm. z. Big. 194.] Ἦραιο τί δὴ παθῶν οὕτω θανάμῃσι
τὴν τέχνην. Ἀλλ. — Σὺ δὲ δὴ τί μαθῶν οὐκ ἀπονήσκεις; Ἀρ. Τί
μαθόντες ἐμαρτυροῦτε ἑμέεις; Ἀη. Vgl. Rehdantz z. Dem. 4, 39.]

Α. 4. In ληεῖς ἔχων, wie in synonymen Formeln, wird das Ge-
haben, das Charakteristische eines Schwäfers bezeichnet. Οὐ μὴ γλαυρή-
σεις ἔχων. Ἀρ. Τί διατρίβεις ἔχων; Ἀρ. [Hermann z. Big. 228.]

Α. 5. Ἀρχόμενος ist oft unser im Anfange, τελευτῶν zuletzt,
διαλιπῶν nach einer Zwischenzeit [ἄρῳν ἡστίς, ἀνώσας [lugō].
Ἐγὼ, ἄπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, ἀξιώ ξηγορεῖν. Θ. Ἦν πολλεῖς
προσδοκίας ἀγαθῶν ἐμβάλων ψεύδεται τις, τελευτῶν οὐδ' ὀπίσταν ἀλη-
θεῖς ἐλπίδας λέγει ὁ τοιοῦτος πείθειν δύναται. Ξε. [vgl. z. Th. 4, 72, 4.]
Ὅ ἐν καιρῷ μυχθὸς πολλὴν εὐδαιμονίαν τίκτει βροτοῖσι τελευτῶν. Εὖ.
Οὐ πολὺ διαλιπῶν ἐτελεύτησεν. Θ. Ἀντί φιλοτιμῶν ἀνδρῶν φιλοχρη-
ματοί τελευτῶντες ἐγένοντο. Πλ. [ὑπέβαλεν ἑαυτὸν ἄρῳν τοῖς
θηβαίοις. Αἰ. Vgl. Hemsterh. zu Luc. Todteng. 6, 3. Ἄνοιγ', ἀνοιγ' ἀν-
σας τὸ φροντιστήριον. Ἀρ.]

Α. 6. Ἀρξάμενος ἀπὸ (ἐκ) τινος ist oft zu übersetzen: von Jemand,
etwas an (ihn, dies mit) gerechnet, in der Regel dem zu bestimmenden
Begriffe angefügt. [Buttmann zu Plat. Men. p. 212 s.] Τοὺς ἐν πλείστοις
ἐξουσίαις γεγεννημένους ἴδοι τις ἂν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπε-
πωκότας ἀρξάμενος ἀφ' ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων. Ἰσ. Ἀδίκους
κάκιστα ξύμπαντα, ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς ὑγιείας. Πλ. Κακὰ πολὺ
πλείω ποιοῦσιν ἢ ἀγαθὰ πάντες ἀνδρῶποι ἀρξάμενοι ἐκ παίδων. Πλ.
Vgl. Buttm. zu Pl. Men. Ind.

Α. 7. Im Dialog fügt man seine Worte oft syntaktisch an die Rede
dessen der eben gesprochen hat; eben so an die unterbrochene eigne. So auch
das Particip. Ξηγορῶ καὶ παραδέχομαι. Καλῶς γε σὺ τοῖνον, ἦν δ'
ἐγὼ, ποιῶν. Πλ. Ἀναμνησκονται ἅ ποτε ἐμαθον. Ἀνάγκη. Πότε
λαβοῦσαι αἱ ψυχὰς ἡμῶν τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν; Πλ.

III. Das Particip appositiv und absolut.

9. Die appositive Participialconstruction und ihr zur Seite
gehend die absolute sind eine unklarere Ausdrucksweise für Sätze die
mit dem Hauptsatze in einem temporalen oder realen Verhält-
nisse stehen.

Α. 1. Einem Begriffe des Hauptsatzes kann ein Particip mit eige-
nem Subject angefügt werden, wenn dieses theilweise (oder auch ganz)
mit jenem Begriffe zusammenfällt. Ὁ περὸς ἀμφοτέρων πολλὸν τὸν ἀγῶνα

είχε, φιλονεικῶν μὲν ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες μὴ ἐπι χεῖρω πράξωσιν. Θ. Τὸ ἄλλο ἐκομίσθη, ἀνῆρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθεῖς. Θ. Ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους ὡς αὐτὸς ἕκαστος οὐδὲν ποιήσω. Δη. Τὸ ἐγγυρισθῆναι αὐτοῖς πολεμίων πλῆθος πεφοβημένον, ἐπὶ τὸ μέγεσθαι οὐδ' ἐνα τρεπόμενον, ἐς δὲ τὸ ἀπόλλυσθαι πάντα πάντα ὑπηρετοῦντας, πῶς οὐκ ἂν τις θεῖον ἠγήσαιο; Ξε. (Ἄρμα ἐξήγετο, φοινικῖσι καταπεπταμένοι οἱ ἵπποι. Ξε.) [Ἀνεγείρας τὴν ἐμὴν ἀηδονά καλοῦμεν αὐτούς. Ἀρ.]

[A. 2. Dieselbe Verbindung ist statthast, wenn beim Particip ein weiterer Begriff, beim bestimmten Verbum ein Zheilbegriff desselben als Subject eintritt. Οἱ ἄνθρωποι λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγοντες ὀλίγοι ἀπέθνησκον. Ξε. Vgl. Th. 4, 108, 3. vgl. zu 1, 100, 3. 6, 3, 2.]

[A. 3. Bei Gegenätzen erlaubte man sich zuweilen einem im Nominativ gesetzten Particip zwei Subjecte anzuschließen, wenn auch das Particip nur dem einem angehöret. [Dem. 52, 30 vgl. Xen. Cyr. 4, 6, 3 und An. 1, 8, 27.] Πάχης προκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἴππιαν — ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτόν, ὁ δ' ἐκείνον ἐν γυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν. Θ.]

[A. 4. Wirklich anacoluthartig wird der Nominativ des Particips auch auf einen (gesetzten oder zu denkenden) Accusativ, Dativ oder Genitiv des Hauptsatzes bezogen, theils weil man für den gewählten Ausdruck leicht einen synonymen mit dem Nominativ denken konnte, z. B. für ἦν πᾶσι βοή etwa πάντες ἐβόων; theils weil der Nominativ gewisser Maßen formlos ist. Vgl. § 45, 2, 2 u. 3. Αἶαν πάλαι δὴ σ' ἐξεροτῆσαι θείλων σχολή μ' ἀπέιργεν. Εὐ. Θεῶν γόβος ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπέιργε, τὸ μὲν κρίνοντες ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ μὴ, τῶν δὲ ἀμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι βίους ἐν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι. Θ. — Ἦν πᾶσ' ὁμοῦ βοή, ὁ μὲν στεναζῶν, ὅσον ἐτύγγαυεν πνέων, αἱ δ' ἠλάλαζον. Εὐ. Μετὰ ταῦτα ἡ ξενოდος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως. Θ. — Τὰ περὶ Πύλον ἐπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμείτο, Ἀθηναῖοι μὲν περιπλέοντες, Πελοποννησίοι δὲ ἐν τῇ ἡπειρῷ στρατοπεδευόμενοι. Θ. Ἡ οἰμωγὴ εἰς ἄστυ δίκην, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων. Ξε.)

A. 5. Als absolute Accusative gebrauchte man von impersonalen oder ohne Subject gesetzten Verben, im letztern Falle passiven oder passivartigen, das Neutrum der Participia; von den letztern am häufigsten Perfecte, hin und wieder Aoriste. So finden sich θεῶν da es nöthig ist, προσήγον da es sich gebührt [z. Th. 4, 95, 1], ὄν, ἔξον und παρόν da es erlaubt ist u. ä.; εἰρημένον da es gesagt, bestimmt war [z. Th. 1, 125 u. Nr. z. Xen. 1, 29, 2 lat. A.], προσταχθέν da es geheissen war u. ä. [Hermann z. Vig. 213.] Hinzutreten können auch ὡς und ὥσπερ als ob, wie wenn. Οὐχ οὐτοί ἱκανοὶ εἶναι ἀγωνισταὶ ὄτινες ἀγροπῆσαι θεῶν ἠτιῶνται τούτου. Ξε. Ὑμεῖς ἂν οὐ χροεὼν ἀρχοῖτε. Θ. Τοὺς σαώπειν δυναμένους εὐφραεῖς κλοδοῖν, προσήγον τῆς προσηγορίας ταύτης τυγχάνειν τοὺς ἀριστα πρὸς ἀρετὴν πεφροτάτους. Ξε. Ἐβλήναι οὐκ ὄν ἀναγκάσιον ἦν ἐπ' ἀγχιόρας ἐπισσελεῖναι. Δη. Ἐξόν ζῆν ἡμῖν μὴ καλῶς καλῶς αἰρούμεθα μᾶλλον τελευτᾶν. Πλ. Μὴ τοὺς ἀμείνονας παρόν φίλους ἐλεσθαι τοὺς κακίους λάβης. Εὐ. [z. Xe. An. 5, 8, 3.] Βουλῆς γόν ἀξιοὶ τυχεῖν, οὐ μετὸν αὐτῶ. Av. Ἄνδρῶν ἀγαθῶν ἔστιν ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμείν, εὐ δὲ παρᾶσχόν ἐκ πολέμου πάλην ἐμυρῆναι. Θ. [1, 120, 3.] Τί αὐτοῖς ὑπάρχον τῶν ἑτέρων κατηγοροῦσαν; Avd. Ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν ἀνεχωρεῖν, κυρωθῆν δὲ οὐδὲν οἱ Μακεδόνες ἐχωρον ἐπ' οἶκον. Θ. [z. 4, 125, 1; δόξαν 5, 65, 3. 8, 79, 1. 93, 1.] — Λακεδαιμόνιοι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων

μὴ σπένδεσθαι. Θ. Ἰατρῶν προστεταγμένον ὅλον τι θεραπεύειν τῶν μορίων ἀμελοῦντι ἔξει ποτὲ καλῶς αὐτῷ τὸ πᾶν; Πλ. — Ἀλκιβιάδης ἐτόλμησεν ἀναβῆναι, ὡς οὐκ ἐξεσόμενον τῇ πόλει δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν. Ἀν. Οὐ δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνετε, ὡς περ οὐ τῆς ζημίας αὐτοῖς μέλον. Ἀν. Σιωπῇ ἐδείπνον, ὡς περ τοῦτο ἐπιτεταγμένον αὐτοῖς ὑπὸ χρεῖττονός τινος. Ξε. (Ueber χρῆσιν 3. Th. 3, 40, 4, χρῆσθην 3, 96, 1, τυχόν zu Xe. An. 5, 9, 20 u. Arr. An. 1, 10, 6 lat A., παρατυχόν 3. Th. 1, 76, 3.)

Α. 6. Mit ταῦτα findet sich δόξαντα ταῦτα und selbst δόξαν ταῦτα (wie δοκεῖ ταῦτα). Δόξαντα ὑμῖν ταῦτα εἰλεσθε ἀνδρας εἰσοῦν. Ἀνδ. Δόξαν ἡμῖν ταῦτα ἐπορευόμεθα. Πλ. Vgl. zu Xe. An. 4, 1, 13.)

Α. 7. Eben so (wie Α. 5) stehen auch Nentra von Adjectiven mit ὄν absolut; ohne ὄν wohl nur wenn ὡς hinzutritt. Παρεξελέοντο κραυγῇ χρώμενοι, ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῷ σημεῖναι. Θ. Ἐγὼ οἶμαι ψηφισασθαι ἐν τῷ πλῆθος συνελθόν τοὺς κρατίστους καὶ τιμᾶς καὶ δόροις πλεονεκτηῖν, ἅμα μὲν συναγορευόντων ἡμῶν, ἅμα δὲ αἰσχροῦν ὄν ἀντιλέγειν. Ξε. — Ὡς οὐκ ἀναγκαῖον τὸ κλέπτειν αἰτιᾶ τὸν κλέπτοντα. Ξε. [Vgl. 3. Th. 2, 35, 1, 3, 94, 3.]

Α. 8. Sonst steht bei hinzugefügtem Subject, τούτου, τούτων κ., der absolute Genitiv. Vgl. § 47, 4, 4. Τούτου ὑπάρχοντος τὰ τούτους ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον. Πλ. Δόξαντος τούτου ὄχλο. Ξε. Δόξάντων τούτων κατέλιπον τρεῖς ναῦς. Ξε. Ἐπίσταμαι τριήρεις πολέμους ἐκπεπομένας, τούτου μὲν ἀδήλου ὄντος εἴτε βέλτιον εἴτε κακίον ἔσται· ἐκείνου δὲ δήλου ὅτι οὐδέποτε ἀπολήφονται ἢ ἂν εἰσενήζωσιν. Ξε. [Vgl. Cobet N. 1. p. 326 s. ?]

Α. 9. Ueber den ohne Subject ähnlich gebrauchten Ge. § 47, 4, 4 u. 5; über den absoluten Ge. überhaupt § 47, 4 und Α. 2 u. 3.

Α. 10. Mit hinzugefügtem Subject findet sich der absolute Accusativ (wie der Ge.) in Verbindung mit ὡς als ob und ὥσπερ gerade wie wenn. Τοὺς νικῆς οἱ πατέρες, κὰν ὡς σώφρονες, ἐργουσαν ὁμῶς ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ὡς τὴν μὲν τῶν χρησίων ὁμιλίαν ἄσχησιν οὐσαν ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν. Ξε. Πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνομένων φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένων. Ξε. Vgl. Elmsley zu Gu. Her. 693 ?

Α. 11. Ueber den absoluten Dativ § 48, 5, 1. Als zum Particip gehöriges Nomen ist oft nicht bloß zum Ge. (§ 47, 4, 3), sondern auch zum Da. und Ac. ein Pronomen zu ergänzen. Arr. zu Xe. An. 4, 1, 17 und 7, 1, 10, u. Reg. 3. Th. u. Pronomen E.

10. Im temporalen Verhältnisse bezeichnet das Particip eine rein äußerlich der Zeit nach statt findende Verbindung, wie eben das Tempus des Particips sie andeutet: dem bestimmten Tempus Gleichzeitiges das Präsens, Vorzeitiges der Aorist und das Perfect, Bevorstehendes das Futur.

Α. 1. Die Griechen, mit einer Fülle von Participien ausgestattet, gebrauchen die den Ausdruck verflüchtende Participialconstruction ungleich häufiger als wir und selbst als die Lateiner (daher auch *φιλομέτοχοι* genannt). In vielen Fällen übersetzen wir die Participia durch das Relativ oder durch Conjunctionen: 1) das des Präsens durch wann (zur Zeit da), während, indem, da, so lange als, so oft als;

2) das des Aorists und Perfects durch wann, nachdem, als, da;
 3) das des Futurs (oft die Nebenidee des Zweckes enthaltend) durch um,
 indem er sollte oder wollte zc. Καὶ γύσει πως εὐάγωγόν ἐστι
 πᾶς ἀνὴρ ἐρῶν. Μέ. (Πότερον κάλλιον πράττει ἂν τις εἰς ὧν πολ-
 λὰς τέχνας ἐργαζόμενος ἢ ὅταν μίαν εἰς (ἐργάζηται); Πλ.) Νεανίας
 ὅστις ὧν Ἀρην στυγεῖ κόμη μόνον καὶ σάρκες, ἔργα δ' οὐδαμοῦ. Εὐ.
 Τί γῆς; λαθεῖν ζητῶν τι πρὸς γυναῖκα ἔρεῖς; Μέ. Ἀργὸς οὐδεὶς θεοὺς
 ἔχων ἀνὰ στόμα βίον δύναι' ἂν συλλέγειν ἄνευ πόνου. Εὐ. Ὅτε μὲν
 ἐποίοι τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατοπέδον ὑπεχώρου, ἀναχωροῦσι δ' ἐπέ-
 κειντο. Θ. — Πολλοὶ ἤδη ἐξαπατήσαντες καὶ διακαθόντες τὸν
 παρόντων κινδύνων ἀπελύθησαν. Αντ. Γράμματα μαθεῖν δεῖ καὶ μα-
 θόντα νοῦν ἔχειν. Γν. Ἡδὲ σωθέντα μεμῆσθαι πόνων. Εὐ. —
 Ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἦξεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλοσόμενος.
 Θ. — Οἷάπερ παρόντος ἐμοῦ λέγετε, τοιαῦτα καὶ περὶ ἀπόντος φρο-
 νεῖτε. Ἰσ. Πολεμοῦνται ἀσαφῶς ὀποτέρων ἀρξάντων. Θ.

A. 2. Oft übersetzen wir das Particip durch ein verbales Sub-
 stantiv und das Substantiv durch den Genitiv. Αἴας μ' ἀδελφὸς ὧλεσ'
 ἐν Τροίᾳ θανόν. Εὐ. Ρώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρῆ-
 χεν. Θ. Vgl. § 50, 11, 3.

A. 3. Verdentlicht ist und näher bestimmt wird die temporale Bedeu-
 tung des Particips durch hinzugefügte Adverbia. So stehen vor dem
 Particip μεταξὺ mitten in — und εὐθύς sogleich nach — (das Par-
 ticip durch ein Substantiv zu übersetzen), wie so εὐθύως [Robert z.
 Phryn. p. 145***]; vor oder nach demselben ἅμα; nur nach demselben
 ἐνταῦθα δῆ, εἴτα, ἐπειτα, οὕτω, (τότε) ἤδη. (Oben so folgt zuweilen auch
 μετὰ ταῦτα und ἐκ τούτου.) Οἱ βάρβαροι καὶ φεύγοντες ἅμα ἐτί-
 τρωσκον. Ξε. Ἄμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη. Ξε. — Τίς ἂν εἴη τοιοῦτος
 ἰατρός ὅστις τῷ νοσοῦντι μεταξὺ ἀσθενοῦντι μηδὲν συμβουλεύει;
 Αλ. — Οἱ Λακκεδαίμονιοι ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθύς νέοι ὄντες τὸ ἀν-
 δροῖον μετέχονται. Θ. Τοῖς καλοῖς εὐθύς ἰδόντες εὖνοι γυγνομένα.
 Ἰσ. (Ἐπιγενομένη ἡ νόσος ἐνταῦθα δῆ πάνν ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναί-
 ουσ. Θ. zu Xc. An. 4, 3, 30.) — Οὐ θανεῖν ἐχθιστον, ἀλλ' ὅταν θαι-
 νεῖν χρῆζων τις εἴτα μηδὲ ταῦτ' ἔχη λαβεῖν. Σο. Σκοπεῖ ταδε, μὴ
 νῦν φευγόντες εἰθ' ἀλώμεν ὕστερον. Εὐ. Οἱ ἄνθρωποι ἄνδρα ἡγή-
 σάμενοι εὐεργετῆν ἱκανὸν εἶναι καὶ ἀπολαύειν αὐτοῦ ἀγαθὰ νομί-
 σάντες ἐπειτα τούτου ἀνὰ στόμα ἔχοντες ἐπαινοῦσιν. Ξε. — Οἱ ζω-
 γράφου ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἑκάστον κάλλιστα οὕτως ὅλα
 τὰ σώματα καλὰ ποιοῦσι φαίνεσθαι. Ξε. Ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων
 κινδυνεύσαντες οὕτω τὸν βίον ἐτελεύτησαν. Αν. — Τῷ ὑπερβάλ-
 λοντι τῶν ἐπαινῶν ἄθρονοντες ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν. Θ. Κοινῇ ἀσκή-
 σαντες τότε ἤδη, ἐὰν δοξῇ χρῆσαι τοῖς πολιτικοῖς. Πλ. —
 (Ἐἰ τις ὄσρα λαμβάνων μετὰ ταῦτα λέγει καὶ κινώσκει περὶ
 τῶν πραγμάτων, ἐξώλης ἔστω. Δείν. [vgl. Her. 8, 25.] Ἐν ἐμαντῷ πεί-
 ραν λαβὼν ἐκ τούτου καὶ ἄλλον ἤλανον. Ξε. vgl. Dem. 53, 24.)

(A. 4. Ἐρχεσθαι und ἵνα mit dem Particip des Futurs stehen
 auch in uneigentlicher Bedeutung: ich bin im Begriff zu —, bei Attikern
 selten. [Eimsley zu Eu. Med. 1024.] Οἶσθα εἰς οἶον κίνδυνον ἔρχει
 ἐπορθήσων τὴν ψυχὴν. Πλ. Ὅπερ ἦα νῦν ἐρῶν, ἡ ἀπληστία παρα-
 σκευάζει τυραννίδος δεσφῆναι. Πλ. Ueber παρασκευάζεσθαι mit dem Part.
 des Fu. ohne ὡς z. Th. 2, 18, 1. vgl. 5, 8, 2.)

(A. 5. Mit einer kleinen Ungenauigkeit steht in relativen und Fra-
 gesätzen bei χρῆ und δεῖ das Particip mit dem Infinitiv, während eig.
 nur jenes zu χρῆ oder δεῖ gehört: was muß —, um zu —. Ποίειν

χορῆ ποίω ἀνδρὶ συνοῦσαν ὡς ἀρίστους παῖδας τίθει; Πλ. Τί χορῆ τὸν ἄθλιον δρᾶσαντας σοὶ χαρίζεσθαι; Εὐ. Ἦσαν ἐπὶ χαράδος, ἦν ἔδει διαβάτας πρὸς τὸ ὄρθιον ἐκβαίνειν. Ξε. 3. Δθ. 2, 51, 1. vgl. Ξε. 8, 129, 1.)

11. Die temporale Verbindung kann auch eine bloß angenommene, hypothetische sein: im Fall, wenn.

A. So am häufigsten in allgemeinen Sätzen. Ὁ θυμὸς ἀλλῶν ἀσφάλειαν οὐκ ἔχει. Εὐ. Ἡ τρίς κατοδαίμων ὅστις ὦν πένης γαμῆ. Γν. Πᾶς ἐαυτῷ συγγνώμην ἔξει κακῷ ὄντι. Πλ. Οὐκ ἔστιν αἰσχρὸν ἀγροῦντα μανθάνειν. Γν. Ἀνοὶν λεγόντων θατέρου θυμουμένου ὃ μὴ ἀντιτείνον τοῖς λόγοις σοφώτερος. Εὐ. — Ρίψας λόγον τις οὐκ ἀναρωτῆται πάλιν. Γν. Οὐκ ἂν δύνατο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν. Εὐ. Ῥῥῶν παρανεῖν ἢ παθόντα κατερεῖν. Γν. Πόνου μεταλλαχθέντος οἱ πόνοι γλυκείς. Σο. — Χρηματα πτωμένους εὐθραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερον καὶ ἥδιον ζῆν ποιῆ. Ξε. — Ἐπὶ Κέρκροπος ξυγγῆσαν βουλευσόμενοι ὡς τὸν βασιλέα. Θ.

12. Verbundene Handlungen können leicht auch als auf einander einwirkende gedacht werden, und dem gemäß kann das Particip zu seinem Verbum auch in einem causalen Verhältnisse stehen.

A. 1. So bezeichnet das Particip des Präsens und der Präterita auch das Mittel: dadurch daß, und selbst den Grund: deshalb weil, da; das des Futurs den Zweck: um zu. Μὴ κρίν' ὄρων τὸ κάλλος, ἀλλὰ τὸν τρόπον. Γν. Πατὴρ ἀπειλῶν οὐκ ἔχει μέγαν φόβον. Με. Αἰμίμων ἐμαυτῷ γέγονα γήμας πλουσίαν. Γν. — Ὁ ἀδικὸς λόγος ποσῶν ἐν αὐτῷ φαρμάκων δεῖται σοφῶν. Εὐ. Οἱ μεγάλα δεπαινώμενοι πολλῶν δεόμενοι αἰσχροκερδέστατοι εἰσι. Ἀνδ. Συνετός περὶ τῶν γενογῆ την πανουργίαν. Γν. Οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δεόντων ποιοῦντων ὑμῶν κακῶς ἔχει τὰ πράγματα. Δη. — Οὐκ ἐς λόγους ἤλλυθ', ἀλλὰ σε πτενῶν. Εὐ. — (Ἄγω τοῦδ' ἔνεκα, βολόμενος δόξαι σοὶ ὅπερ ἐμοί. Πλ.)

A. 2. Verdeutlichen kann man die Angabe des Grundes, wenn man dem Particip ἄτε oder ὡς vorsetzt: ἄτε (selten οἷα vgl. 3. Δθ. 2, 5, 2), wenn der Grund als äußerlicher (objectiv), in der Natur der Sache liegender, vorge stellt wird: da nämlich, quippe; ὡς, wenn die Erscheinung der Sache den Grund als Urtheil hervorbringt: wie, wie wenn, als ob, in der Voraussetzung, Meinung daß —. [Kr. in d. Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 46.] Ὁ Ἔρως, ἄτε αὐτὸς ὦν μόναρχος, ἐπὶ πᾶσαν τόλμαν ἄξει. Πλ. Ἄτε ἀήθους τοῖς Λακεδαιμονίοις γεγεννημένης τῆς τοιαύτης συμφορᾶς, πολὺ πένθος ἦν. Ξε. (Οἷα δὲ ἀπίοντων ἐπελαύνουσιν. Ξε.) — Οἱ βιασθέντες ὡς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν. Ξε. Αἱ πόλεις ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι ζημίαν θύνατον πεποιήκασι, ὡς οὐκ ἂν μείζονος κακοῦ φόβῳ τὴν ἀδικίαν πάνσοπτες. Ξε. Ἐρωτα ὡς ἀληθῆ ἐροῦντος (erg. ἐμοῦ). Ξε.

A. 3. Die Partikeln ἄτε und ὡς erscheinen auch (ohne ὦν) bei einem bloßen Nomen. Τοὺς τῆς τραγωδίας ποιητὰς εἰς τὴν πολιτείαν οὐ παραξέξομεθα, ἄτε τυραννίδος ὑμνητὰς. Πλ. [Schneider zu Plat. Rep. 551, e.] Ἀναβαίνει ὁ Κῦρος λαβὼν Τισσαφέρνην ὡς φίλον. Ξε. Ueber οἷα Psilugf zu Eu. Andr. 912.)

A. 4. Nach einem causalen Particip kann auch οὕτως eintreten; eben so verdeutlichend und verstärkend διὰ τοῦτο, διὰ ταῦτα.

Παντός μᾶλλον αὐτὸς ἀπορῶν οὕτως καὶ τοὺς ἄλλους ἀπορεῖν ποιῶ. Πλ. Νομίζων ἀμείνονας καὶ κρείττους πολλῶν βαρβάρων ἑμᾶς εἶναι διὰ τοῦτο προσέλαβον. Ξε. Σωκράτης οἰεσθαι ἔχει τὸν Ὀδυσσεῖα Ἐρμῶν τε ὑπόδημοσύνη καὶ αὐτὸν ἐγκρατῆ ὄντα διὰ ταῦτα οὐδὲ γενέσθαι ἔν. Ξε. [3. Xc. An. 1, 7, 3.]

13. Sogar auch gegensätzlich kann das Particip seinem Verbum beigefügt werden.

A. 1. Gewöhnlich ist es in diesem Falle durch obgleich übersehbar, mitunter durch welcher. (Auch hier fehlt ὦν zuweisen.) Πολοὶ μὲν ὄντες ἐγγενεῖς εἰσιν κακοί. Εὐδ. Ἀνὴρ δίκαιος οὐχ ὁ μὴ ἐδικῶν, ἀλλ' ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος οὐ βούλεται. Φιλήμων. Ἐρχεται τάληθές εἰς φῶς ἐνιότ' οὐ ζητούμενον. Μέ. Πολλοὺς ὁ καιρὸς οὐκ ὄντας ποιεῖ φίλους. Γν. — Αἰς τὸ γε καλὸν ὀφθῆν οὐδὲν βλέπτει. Πλ. — Πολλῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν θηρίων ὄντων μέγιστόν ἐστι θηρίον γυνή. Μέ. Vgl. § 57, 2, 5.)

A. 2. Verdentlicht wird dieses Particip durch ein vorgefügtes καὶ auch, selbst, negativ οὐδὲ, μηδέ, und καίπερ obgleich, das bei den Attikern nicht leicht anders als mit dem Particip oder einer participartigen Construction vorkommt, während καίτοι nur bei einem selbständigen Satze eintritt. [Kr. Stud. 2 S. 49.] Erst bei Spätern werden beide öfter auch umgekehrt gebraucht. Vgl. Kr. 3. Arr. 1, 5, 7. [Auch Plat. Symp. 219, Rep. 511, Lys. 31, 34?] Καὶ δοῦλος ὦν τίμιος πλουτῶν ἀνὴρ. Εὐδ. Αἱ συμφοραὶ καὶ βραχὺν ὄντα μακρὸν δοκεῖν εἶναι ποιῶσι τὸν βίον. Ηρ. Κύπρις οὐδὲ νουθετομένη γαλῆ. Εὐδ. Γυναικὶ πείθου μηδὲ τάληθῆ κλύων. Εὐδ. — Συμβουλευῶ σοι, καίπερ νεώτερος ὦν. Ξε. Διαπεπραγμένος ἦκε, καίπερ ἄψυχον φίλον. Εὐδ. Λέγεις ἀληθῆ, καίπερ ἐκ μακροῦ χρόνου. Σο.

A. 3. Urgirt wird der Gegensatz durch ein zugefügtes ὅμως, das auch dem Particip sich anschließen und nicht minder vor demselben stehen kann. [3. Th. 5, 61, 3.] Ἡ δοκεῖ τίς σοι γιγνώσκων τὰ κακὰ οὐ κακὰ ἐστίν ὅμως ἐπιθυμεῖν αὐτῶν; Πλ. — (Καὶ θνησκουσ' ὅμως, πολλὴν πρόνοιαν εἶχεν εὐσχήμως πεσεῖν. Εὐδ. — Πείθου γυναιξίν, καίπερ οὐ στέργων ὅμως. Αἰσ. vgl. Dial. Sy. A. 2. —) Φοβεῖται μὴ ἢ ψυχῇ ὅμως καὶ θεϊότερον καὶ κάλλιον ὄν τοῦ σώματος προαπολλυῆται. Πλ. Οὐδ' ἂν αἰσθάνομαι ὅμως καὶ εὐπάσχοντας ἐτι ἀδικεῖν πειρωμένους, τούτους ὡς ἀνηκίστους πλεονείας ὄντας ἤδη καὶ τῆς χρήσεως ἀποπαύω. Ξε. Ὅμως πρὸς γε τὰς ἄλλας τέχνας καίπερ οὕτω πραττούσης φιλοσοφίας τὸ ἀξίωμα μεγαλοπρεπέστερον καταλείπεται. Πλ.

IV. Verschiedene Casus von Participien durch Conjunctionen, mehrere Participia ohne Conjunctionen verbunden. Ergänzung.

14. Copulative und adversative Partikeln können Participia von verschiedener Bedeutung und selbst von verschiedener Form verbinden.

A. 1. So kann mit einem causalen ein hypothetisches Particip verbunden werden. Νομίσαντες ἐλασώσασθαι καὶ ὄντες ἐπιτιμοὶ νεωτεριοῦσαν. Θ. [vgl. zu Xc. An. 1, 7, 4.] Ὑμῶν ἀνδρῶν ὄντων καὶ εὐτόμων γενομένων ἐγὼ ὑμῶν τὸν οἶκαδὲ βουλούμενον

ἀπέναντι τοῖς οἴκοι ζηλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν. Ξε. Ἐγὼ κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσιν σφᾶς τῶν πολεμίων, ἀνδρίας μὲν σφῖσιν ὑπαρχούσης, εὐταξίας δὲ προσγενομένης. Θ. [Vgl. Neg. 3. Th. u. kai 1, 1.]

A. 2. Noch auffallender verbindet sich 3. B. mit einem regierten Ge. ein absoluter, mit einem absoluten ein No. oder Da., ein No. mit einem absoluten Ge., ein Da. mit einem No. ic. [zu Ke. An. 1, 10, 6 u. Neg. 3. Th. u. Particip 2.] Ein auch im Lateinischen vorkommender Sprachgebrauch, am freisten bei Livius, oft mißverstanden. Τα ἐπιτήδεια εἶχον ἐκ τῆς ἐν μέσῳ χώρας πολλῆς καὶ ἀγαθῆς οὐσῆς καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐνότων. Ξε. Ἀλκιβιάδης τοῖς Πελοποννησίοις ὑποπτος ὢν καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς ὡς' ἀποκτεῖναι ὑποχωρεῖ παρὰ Τισσαφέρνη. Θ. Οἱ Ἕλληνες παρασκευάζονται ὡς ταυτὴ προσιόντος (βασιλέως) καὶ δεξόμενοι. Ξε. [3. Th. 1, 65, 1.] — Εἰς-ἦλθον ἐἰς τὸν πόλεμον ἔχοντες τριήρεις οὐκ ἑλάτους τετρακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ χρημάτων πολλῶν, ἀρχοντες δὲ τῶν νήσων ἀπασῶν. Ξε. [vgl. 3. Th. 4, 8, 6. 41, 3.] — Οὐδαμόθεν μαθὼν οὐδὲ ὄντος διδασκάλου οὐδενὸς αὐτῷ ἔπειτα συμβουλεύειν ἐπιχειρεῖ. Πλ. Ἥλιπον ἑαδῶς αἰρήσων οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνότων. [vgl. 4, 13, 1.] — Τῷ τείχει προσέβλεπον ὄντι ἀσθενεῖ καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνότων. Θ. Οὐκ χείρας προῖσχομένους καὶ ζωογρήσαντες διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἰργασθε; Θ. — Μεταπεμφθέντες ἦλθον ἢ οὐδενὸς καλέσαντος. Av. [vgl. 3. Th. 4, 5.] Καρπὸς ἀφθόρους εἶχον οὐχ ὑπὸ γεωργίας φρομένους ἀλλ' αὐτομάτης ἀναδιδοῦσης τῆς γῆς. Πλ.

Οὐχ ἡσυχάζον, ἀνδρῶν τε σφῖσιν ἐνότων καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες. Θ. — Ἐμαθον ἃ φῆς αὐτὰς ἐπίστασθαι ὡς οὔτε χρῆσιμα ὄντα πρὸς τὸν βίον οὔτε ποιήσονται αὐτῶν οὐδέν. Ξε. Ἡ γυνὴ τρέφει τε καὶ ἐπιμελεῖται οὔτε προπεπονηθῆα οὐδὲν ἀγαθόν οὔτε γιγνώσκον τὸ βρῆθος ἢφ' ὅτου εὐ πάσχει οὐδὲ σημαίνει δυνάμενον ὅτου δεῖται. Ξε. Κάλλιστον ὅτι μάλιστα ἡσυχίαν ἄγειν ἐν ταῖς ξυμφοραῖς καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, ὡς οὔτε δήλου ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν τοιούτων, οὔτε εἰς τὸ πρόσθεν οὐδὲν προβαῖνον τῷ χαλεπῶς γέροντι, οὔτε τι τῶν ἀνθρωπίνων ἀξίων ὄν μεγάλης σπουδῆς. Πλ. — Εἶδεν εἶτε δὴ τινος εἰπόντος εἶτ' αὐτὸς συνεῖς ὅτι σωτηρία μόνη γένοιτ' ἂν αὐτῷ ἢ ὑμετέρα φιλανθρωπία. Δη. — Ἐν ὀλιγωρία ἐποιοῦντο, ὡς ὅταν ἐξέλθωσιν ἢ οὐχ ἐπομενοῦντας σφᾶς ἢ ἑαδῶς ληθόμενοι βίᾳ. Θ. — Αἰσχρονομῆν ἂν, εἰ γεγωνὸς μὲν ἀφ' Ἡρακλέους, τοῦ δὲ πατρὸς βασιλεύσαντος, αὐτὸς δ' ἐπίδοξος ὢν τυχεῖν τῆς τιμῆς ταύτης περιδοίμῃ τὴν χώραν τοὺς ὀλίγους τοὺς ἡμετέρους ἔχοντας. Ίσ. Ἐκείνους οὐκ ἐβούλετο μέχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχεῖσσι, τῶν δὲ ἀποτεινυχηκότων. Ξε. Οἴονται χοῖναι οὕτω ἑαδῶς ὄν ἂν βούλωται κακῶς ποιεῖν, ὡς περ τῶν μὲν ἄλλων ἀδικούντων, ἀριστοὶ δὲ ἄνδρες αὐτοὶ γενημένοι. Av. Ἐνόμιζον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφῖσι δ' οὐ παρόντων ἱππέων βλάπτων ἂν μεγάλα. Θ.

15. Einem bestimmten Verbum finden sich oft mehrere Participia ohne Conjunctionen angefügt, doch auf mehr als eine Weise. [Kr. in den Jahrb. f. wiss. Kr. 1829 S. 50 ff.]

A. 1. Selten ist ein wirkliches Asyndeton von Participien. Τα δεκατάλαντα ὀρώντων, γρονούντων, βλεπόντων ἔλαθον ὑμῶν ἐγεγόμενοι. A.

A. 2. Häufig schließt sich ein Participium dem andern an, in-

dem man z. B. für λαβῶν συνέλεξε καὶ ἐπολέμει sagen kann λαβὼν συλλέξας ἐπολέμει. Ὁ Κῆρος ὑπολαβὼν τοὺς γειγόντας συλλέξας στρατεύματα ἐπολιόρκει Μίλητον. Ξε. Ἀρχέλαος τὸν θεῖον μεταπεμφόμενος ξενίσας καὶ καταμεθύσας ἐμβαλὼν εἰς ἄμαξαν νύκτωρ ἐξαγαγὼν ἀπέσφαξε καὶ ἤφαιεν. Πλ. — Καταύσκοπον πέμψαντες ἀπαγγεῖλαι τὸν αὐτοῖς ὡς εἴη τὰυτὰ ἀληθῆ τοὺς Ἐρυθραίους ἐνθὺς ἐνμαύχους ἐποίησαντο. Θ. — Οἱ πρόγονοι καὶ τῶν πολεμίων καὶ τῶν συμμαχῶν περιγεγόνασι, τοὺς μὲν εὐεργετοῦντες τοὺς δὲ μαχόμενοι νικῶντες. Αντ. — Ἄδικοι ὄντες λισσόμενοι ὑπερβαίνοντες καὶ ἁμαρτάνοντες πείθοντες αὐτοὺς ἀζήμιω ἀπαλλάξομεν. Πλ.

A. 3. Das eine Particip kann dem andern auch appositiv beigefügt werden. Ἐξίτασαν ποιήσαντες ἐν τοῖς ἱππέδῳ, φάσκοντες εἰδέναι βούλεσθαι πόσοι εἶεν, ἐκέλευον ἀπογράφεσθαι πάντας. Ξε. Ἐν τῶν ἀνθρώπων ὀφθαλμῶντι, ἀπίοντι ἐξ ἰατρῆου κάλαμον ἔχοντι, ἀπέκτινεν. Ξε.

A. 4. Ein Particip kann mit einem Verbum zu einem Begriffe verschmelzen und diesem so verbundenen Begriffe ein anderes Particip beigefügt werden. Ῥιόμεθ' ὑμᾶς πειθομένους τὰ παρ' ὑμῖν φοβηθέντας οἴχεσθαι ἀποδράντας ἐπὶ θάλασσαν. Ξε. Ἡ πόλις ἀγωνιζομένη περὶ πρωτίων καὶ τιμῆς καὶ δόξης κινδυνεύουσα πάντα τὸν αἰῶνα διατετέλεκεν. Δη. Ἐπιθῆνῶ ἐκταθεῖς, ὥσπερ Ὀδυσσεύς, καθεύδων ἀγικέσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ξε.

A. 5. Doch können zwei Participia einem Verbum auch in verschiedener Beziehung angefügt sein. Ἄρα προσδοκᾷς ποτὲ τινὰ τι ἱκανὸς ἂν στέρεαι ὁ πράττων ἂν ἀλλῶν τε πράττει δὴ καὶ μόγις μικροῦν ἀνύτων; Πλ. Ῥωσσαν σφάξαντες κἀπρον βάπτοντες οἱ μὲν Ἕλληρες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγχην. Ξε. Θύσαντες, ἐπεὶ καλλιτήσαντο, ἀριστήσαντες ὀρθίους τοὺς λόγους ποιησάμενοι ἐπορεύοντο τοὺς τοξότας μεταξὺ τῶν λόγων ἔχοντες. Ξε. — Προδοραμόντες διαβάντες τὴν χαράδραν, ὄρῶντες πρόβατα πολλὰ, προσέβαλλον πρὸς τὸ χοριόν. Ξε.;

A. 6. Prädicativ kann ein Particip einem andern selbst in Verbindung mit dem Artikel zugefügt werden, wie ζῶν ἔχεται so ὁ ζῶν ἐχόμενος u. vgl. § 50, 12, 1 u. z. Th. 1, 75, 2. Οἱ ζῶντες καταλείπομενοι τραυματῆαι τε καὶ ἀσθενεῖς πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν. Θ. Παρεγένοντο ἤδη τῶν ἀνδρῶν τῶν μὲν διεσφαγμένων, τῶν δὲ ζώντων ἐχομένων. Θ. Τῷ σθενδραν ἐντεταγμένῳ ἐθέλοντι ἄλλην τινὰ ἀτέλειαν ἐφοίσκωμεν. Ξε. Ἀπεκρίνατο Θεαγένης ἀδελφῆ αἰῶν τοῦ πεσόντος ἐν Χαιρωνείᾳ στρατηγούντος. Πλουτ.

16. Oft ist das Particip (wie der Infinitiv § 55, 4, 11) zu einem Verbum aus einem in der Nähe stehenden Verbum zu ergänzen.

A. So zu τυγχάνειν, λανθάνειν, φθάνειν; παύειν, λήγειν, διατελεῖν; ὄρῶν u. a. Πρὸς ὄσσην ἤντινα τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιούτε. Θ. Τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐκ Σικελίας δι' ὀλίγον ποριουμένων, τὰ δ' ἐκ Πελοποννήσου σχολαίτερον μὲν, ὁμῶς δ' ἢ μὴ προσέχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς, τὰ δὲ φθῆσονται. Θ. — Οὐκ ἀρχῆς ἐγείμεθα, παύσαι δὲ μᾶλλον ἐτέρους σπεύδομεν. Θ. Ἐλεγον χοῖραι ἐτι ζητεῖν καὶ μὴ παύσασθαι. Ανδ. Τὰ μὲν δ' ἐπαινοῦ κοῦδαμῆ λήξω ποτὲ. Αἰσ. Ἄργος καὶ Θῆβαι καὶ τὸτ' ἦσαν μέγιστα καὶ νῦν ἐτι διατελοῦσιν. Ἰσ. — Ὁρμίσαντο καὶ αὐτοί, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἶδον. Θ.

[3. Th. 1, 73, 3.] Ἀντεπλήρουν τὰς νῆας ἐδύς, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἤσθάνοντο [erg. πληροῦντας]. Θ. Οἱ Ἀκαδημόνιοι οὐ δαδίως ἔφερον, ἀλλὰ καίπερ οὐ βουλόμενοι ἐνδύηλοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπρεσβέοντο παρ' αὐτούς. Θ.

V. Verbalia.

17. Participia sind auch die Verbalia auf τός und τέος.

A. Ueber die Bedeutung derer auf τός § 41, 11, 25 f. Zuweisen stehen sie auch in der Bedeutung unseres — werth, wie ψεκτός tadelnswerth. Τοῖς μὲν γένει πολιταῖς ἰκανόν ἐστι λειτουργεῖν ὡς οἱ νόμοι προστάττουσι, τοὺς δὲ ποιητοὺς ὡς ἀποδιδόντας χάριν, οὗτο προσήκει φείνεσθαι λειτουργούντας. Αἱ. — Ὅρων τὰ δρατὰ καὶ ἀκούων τὰ ἀκουστά γυγνώσκεις. Εἰ. Ἀλωτὰ γίγνεθ' ἐπιμελεία καὶ πόνοφ ἅπαντα. Μέ. — Ἡ μὴ ποιεῖ τὸ κρυπτόν ἢ μόνος ποιεῖ. Γν. Ὅσα ἂν νοῦς τε καὶ διάνοια ἐργάσῃται, ταῦτά ἐστι τὰ ἐπαινετά, ἃ δὲ μὴ, ψεκτά. Πλ. Τὰ μὲν μαθητὰ μανθάνω, τὰ δ' εὐρετὰ ζητῶ, τὰ δ' εὐκτὰ παρὰ θεῶν ἠησάμην. Σο.

Τὸ προαιεῖσθαι τὸ κατεπίγειον πράττειν ἐθίζομεν ἂν τὸν εἰς τὸ ἄρχειν παιδευόμενον, ὅπως μὴ τὰ τῆς πόλεως ἄπρακτα γίγνηται παρὰ τὴν ἐξείνου ἀρχήν. Εἰ. Ἐβόθε τῶν πόλεων αἰς ἐν μάλιστα ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, ἐς ἕβριν τρέπειν. Θ. Περὶ τῆς αὐτῆς ἀνελπύστου σωτηρίας τὸ πρόθυμον εἶχον. Θ. Ὁ Πειραιεύς ἦν ἀφύλακτος καὶ ἀκλήστος. Θ. — Αἰρεῖ τὴν πόλιν ἀφύλακτοῖς τε ἐπιπεσῶν καὶ ἀπροσδοκῆτοῖς. Θ. Οἱ Ἀθηναῖοι οὐχ ὀρώντες χρήματα ἐν τῷ κοινῷ ἀνέλπιστοι ἦσαν σωθήσεσθαι. Θ. Οἱ ἐπίκλητοι εὐπροεῶς ἀδικοὶ ἐλθόντες εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπίασιν. Θ. Ὁ νομοθέτης τὸν ἀστράτευτον οὐχ ἐξ στεφανοῦσθαι. Αἱ.

18. Die Verbalia auf τέος (§ 42, 11, 27) stehen gew. mit εἶναι, von dem jedoch ἐστίν häufig ausgelassen wird, entweder persönlich als Prädicate eines Subjects oder unpersönlich im Neutrum, gewöhnlich des Singulars. Die Person von der die Handlung gefordert wird, steht im ersten Falle immer, im zweiten mehrertheils im Dativ. [Nie dabei ὑπό τινος.]

A. 1. Persönlich stehen sie (von transitiven Verben), wenn das Subject als Hauptbegriff hervortritt. Οὐ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνὴρ, ἀλλ' ὃ λέγω ζητέον. Εἰ. Οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὐ ποιητέοι. Εἰ. Τῶν κρατούντων ἐστὶ πάντ' ἀκουστέα. Σο. Ἀ τοῖς ἐλευθέροις ἡγοῦντο εἶναι πρακτέα, ταῦτα τοῖς δούλοις ἀπέπειον μὴ ποιεῖν. Αἱ. (Πολλῶν ἔτι μοι λεκτέων ὄντων ἀνάγκηδιν τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας. Ἰσ. Περὶ τῶν ὑμῖν πρακτέων ὕστερον βουλεύσεσθε. Αἱ. [Ausdrücke wie βασιλευτέα ἢ πόλις, επιρρητιέος ὁ ἀνὴρ für επιρρητέον τῷ ἀνδρὶ vgl. § 52, 4, 1 u. 2 scheinen nicht vorzukommen Ueber den Plu. § 44, 4, 2; über συνεκποτέα ἐστὶ σοὶ τὴν τρύγα u. ἄ. 3. Th. 1, 86, 2.]

A. 2. Unpersönlich stehen sie, wenn die Handlung die Hauptsache ist. Ueber den Plural § 44, 4, 2. Οἰστέον τὴν τύχην. Εἰ. Τὲς χρηστὰς καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ αἰρετέον ἐστὶ καὶ πρακτέον. Ἐνεκα γάρ που ἀγαθῶν ἅπαντα ἡμῖν ἔδοξε πρακτέον εἶναι. Πλ. Ἐνιά ἐστὶν ἃ οὐ πρὸς ἀνθρώπους ἀγωνιστέον, ἀλλὰ πρὸς αὐτὰ τὰ πράγματα. Εἰ. Τῷ ἀδικοῦντι δοτέον δίκην. Πλ. — Γυναικῶν οὐδέποτε ἔσθ' ἡτιητέα ἡμῖν. Αἱ.

Α. 3. Bei der unpersönlichen Construction findet sich, da sie mit δὲ synonym ist (Plat. Rep. 431, d), nicht selten statt des Dativs (neben demselben Thuk. 8, 65, 3) auch der Accusativ [vgl. z. 1, 86, 2], wobei εἶναι immer zu fehlen scheint (Göttling zu Aristot. Pol. S. 350). Οὐ δουλεύειον τοὺς νῦν ἔχοντας τοῖς κακῶς φρονούσιν. Ἰσ. Οὐδὲν τρόπον γαμὲν ἔχοντας ἀδιζητέον εἶναι. Πλ.

Α. 4. Diese Verbalia stehen oft auch im Sinne ihrer Media: φυλακτέον man muß sich hüten (τι vor etwas), πειστέον man muß gehorchen ic. Φυλακτέον τὸν ἔρωτα. Πλ. Πειστέον πατρός λογους. Εὐ. Εἶπεν οὐ ἐκτέον μου εἶη. Ξε. Τοῦ ρουθετεῖν καὶ συμβουλεύειν ἀφεκτέον. Ἰσ. Μουσικῆς ἀπτέον ἢ γυμναστικῆς. Πλ. Εἰ μέλλομέν ποτε καθαρώς τι εἰσεσθαι, ἀπαλλακτέον τοῦ σώματος. Πλ. — Πολλὴ εὐλάβεια ὑμῖν ποιητέα ἐστίν. Αντ. Ὅρη ὑμῖν ὄρατε ὄντα πορευτέα. Ξε.

